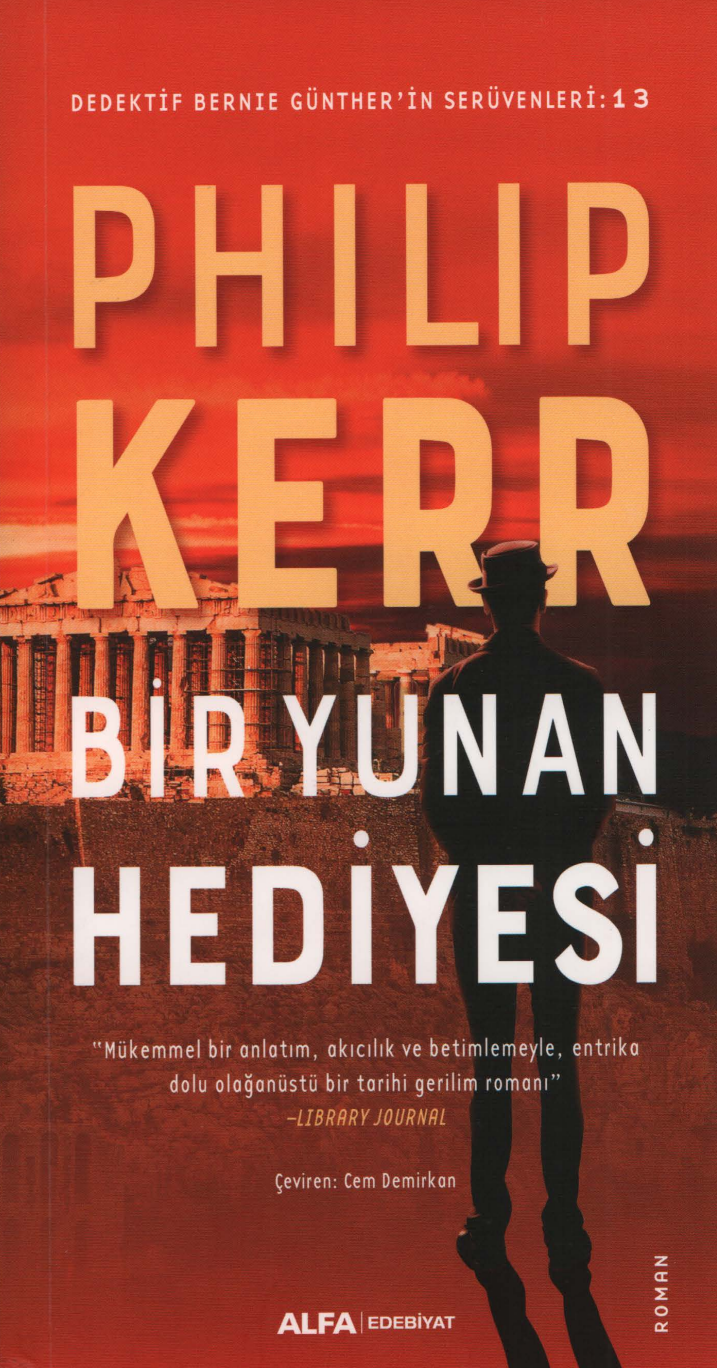
DEDEKTİF BERNIE GÜNTHER'İN SERÜVENLERİ: 13

PHILIP KERR

BİR YUNAN HEDİYESİ

"Mükemmel bir anlatım, akıcılık ve betimlemeyle, entrika dolu olağanüstü bir tarihi gerilim romanı"
–LIBRARY JOURNAL

Çeviren: Cem Demirkan

ROMAN

ALFA | EDEBİYAT

DEDEKTİF
BERNIE GÜNTHER'İN
SERÜVENLERİ

13

Yıl 1957. Bernie Günther kimliğini ve kirli geçmişini ardında bırakıp Christof Ganz adıyla Münih'te kendine yeni bir hayat kurmuştur. Çok geçmeden, sevimsiz bir tesadüfle Almanya'nın saygın bir sigorta şirketinde işe başlayıp bir sigorta ödemesini araştırmak üzere Yunanistan'a gönderilince, kendini bir anda karmaşık bir suç ağının ortasında bulur. Batan bir geminin ardından işlenen dehşet verici bir cinayet, yıllar önce, savaş döneminde yaşanan bir zulmün izlerini ortaya çıkarır. Yunan polisiyle zorunlu işbirliğine giren Bernie Günther katili bulup ülkesine dönebilmek için savaşın karanlık tarihiyle ve geçmişiyle korkusuzca yüzleşmek zorunda kalacaktır.

Romanlarında gerçek kişi ve olaylardan ilham alan Philip Kerr, *Bir Yunan Hediyesi*'nde, İkinci Dünya Savaşı dönemindeki ve sonrasındaki tarihi gerçekleri polisiye kurguyla birleştirmekte muazzam bir ustalık sergiliyor.

ALFA
alfakitap
alfakitap
alfakitap
www.alfakitap.com
EDEBİYAT

Bir Yunan Hediyesi

PHILIP KERR (22 Şubat 1956-23 Mart 2018)

Yazarın Bernie Günther romanları en iyi suç romanları arasında kabul edilmektedir. Eleştirmenler eserlerini Raymond Chandler ve John le Carré'nin eserleriyle kıyaslamaktadır. Philip Kerr Edinburgh doğumlu olup Londra, Wimbledon ve Cornwall'da yaşamıştır. 30'dan fazla kitabı yayımlanan üretken yazar 23 Mart 2018 tarihinde hayatını kaybetmiştir.

CEM DEMİRKAN

1973 İstanbul doğumlu. Boğaziçi Üniversitesi mezunu. 2003'ten beri çevirmenlik yapıyor. Başlıca çevirileri şunlardır: *Ölüm ve Şeytan* (Frank Schatzing, Resif); *Biri ve Öteki* (Philip Kerr, Alfa); *Sessiz Alev* (Philip Kerr, Alfa); *Ölüler Dirilmezse* (Philip Kerr, Alfa); *Sahra Grisi* (Philip Kerr, Alfa); *Ölümcül Prag* (Philip Kerr, Alfa); *Katyn Katliamı* (Philip Kerr, Alfa); *Sessizliğin Öte Yakası* (Philip Kerr, Alfa); *Prusya Mavisi* (Philip Kerr, Alfa); *Saklambaç* (Ian Rankin, Alfa); *Diş İzleri* (Ian Rankin, Alfa); *Masadaki Düşman* (Ian Rankin, Alfa).

Bir Yunan Hediyesi
© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Greeks Bearing Gifts
© 2018, thynKer Ltd.

Kitabın Türkçe yayın hakları Anatolialit Ajans aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Çeviren Cem Demirkan
Kitap Editörü Ebru Koç
Kapak Tasarımı Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Güneş Kozak

ISBN 978-605-171-992-4
1. Basım: Haziran 2019

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa–İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu–İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com – info@alfakitap.com
Sertifika no: 43949

DEDEKTİF BERNIE GUNTHER'İN SERÜVENLERİ: 13

PHILIP KERR

BİR YUNAN HEDİYESİ

"Mükemmel bir anlatım, akıcılık ve betimlemeyle, entrika dolu olağanüstü bir tarihi gerilim romanı"
–LIBRARY JOURNAL

Çeviren: Cem Demirkan

ALFA

Bu kitap, minnettarlık duyduğum Chris Anderson ve Lisa Pickering içindir.

Dünyayı talan edip doymak bilmez iştahlarıyla ne buldularsa aldılar... düşmanları zenginse tamahkârlık, fakirse ihtirasları onları körükledi... Harap ettiler, katlettiler, farazi bahanelerle gasp ettiler ve bunların tümünü imparatorluk inşa etme mazaretiyle meşru gösterdiler. Geçtikleri her yeri çöle çevirip ona da barış adını verdiler.

–Tacitus, *Agricola ve Germania*

ÖNSÖZ

Ocak 1957

Eğer gerçekleşmemiş olsaydı bu anlatılan en berbat hikâye olabilirdi ama tümü harfiyen anlattığım gibidir.

Yaşam böyledir; bazı hadiseler gerçekleşene kadar olması mümkün değilmiş gibi görünür. Polis dedektifi olarak yaşadıklarım ve toplamda tüm hayatım bu iddiamı destekleyecektir. Başıma gelenlerin tümü olması mümkün olmayan şeylerdi. Gerçi herkesin benzer şekilde düşündüğüne inanıyorum. Bizi biz yapan hikâyelerin büyük bölümünü, ancak kendimizi onlardan birinin içinde bulana kadar, mübalağa ya da afaki zannederiz.

Haliyle Yunanların buna karşılık gelen bir sözü var: Mitoloji. Mitoloji doğal olgulardan siz öldükten sonra ya da salaklık edip Zeus'tan bir kutu kibrit çalmaya çalıştığınızda yaşananlara kadar her şeyi açıklar. Nedendir bilinmez Yunanlar özellikle bu hikâyeye kafayı takmıştır. Belki de üzerinde düşünmeyi bıraktığınızda her hikâye için aynısı geçerlidir.

Nihayetinde kör olmayla belki de hiç var olmama arasında modern hikâye anlatımını keşfeden kişi de Homeros adında bir Yunandır.

Pek çok hikâye gibi bu da içkiyle iyi gider. O yüzden buyurun bir tane de benden olsun. İçkiye ben de hayır demem ama kesinlikle umutsuz vaka da değilim. Alakam bile yok. Samimi bir şekilde bir gece içmeye gidip ertesi gün hafızamı kaybetmiş bir halde, hiç duymadığım bir hiçliğe giden bir gemide uyanmayı temenni ediyorum.

Galiba romantik biriyim. Evde gayet huzurlu olsam dahi seyahati daima sevmişimdir. Kaçmak istediğimi söyleyebilirsiniz. Muhtemelen de nedeni yetkililerdir. Doğruyu söylemem gerekirse artık pek umurumda değil. Bizler için mazi bir hapishanenin dış duvarı gibidir: Onu aşmamız neredeyse imkânsızdır. Ve tabii kim olduğumuz ve yaptığımız onca şey dikkate alındığında o duvarı aşmamıza izin verilmemesi daha hayırlıdır.

Peki, bu olanları açıklamak bir şekilde mümkün olabilecek mi? Yakın zamana kadar kapıcı olarak çalıştığım Cap Ferrat'te bulunan Grand Hotel'deki Amerikalı misafirler Alman olduğumu öğrendiklerinde bu soruyu onların gözünde görürdüm: Nasıl oldu da sizin milletiniz o kadar insanı öldürebildi? Aslında şöyle oldu: Büyük bir balık pazarında yürürken yaşamın ne kadar yabancı ve çeşitli olduğunu idrak edersiniz; bu harikulade, sinsi ve kaygan görünümlü mahlukların mevcudiyetini kabul etmekte zorlanırsınız. İşte kendi milletimi düşündüğümde kimi zaman ben de aynı hisse kapılırım.

Ben biraz istiridye gibiyimdir. Yıllar önce –tam olarak Ocak 1933– bir kum tanesi kabuğumdan içeri girdi ve beni olmaması gereken bir şekilde ovalamaya başladı. Ama eğer içimde bir inci varsa bile bunun siyah olduğunu düşünüyorum. Dürüst olmam gerekirse savaş sırasında hiç de gurur duymadığım birkaç şey yaptım. Bu hiç de şaşırtıcı bir şey değil çünkü savaş zaten bu demektir. Ona iştirak eden herkesin kendini suçlu hissedip yanlış bir şeyler yaptığını düşünmesini sağlar. Tabii gerçek suçlular dışında; onların bir konuda kendilerini suçlu hissetmelerini mümkün kılabilecek bir şey henüz icat edilmedi. Belki bunun tek bir istinası var: Landsberg'deki cellat. Fırsat verildiğinde karşısına çıkan herkese dert yanmaya bayılır.

Tümü resmen geride kaldı. Nasyonal Sosyalist devrimimiz, onu sona erdiren kahredici savaş ve bir şekilde Amerikalılara borçlu olduğumuz hüküm süren barış, Kartaca tarzından başka bir şey değil. İnsanları asmayı uzun zaman önce bıraktık ve Landsberg'de yatmakta olan yüzlerce savaş suçlusu dördü hariç serbest bırakıldı. Doğru düzgün kurmayı başarabilirsek bu yeni Federal Alman Cumhuriyeti'nin müthiş bir devlet olacağına inancım tam. Batı Almanya'nın tümü yeni boya kokuyor ve tüm hükümet binaları sil baştan inşa ediliyor. Kartallar ve gamalı haçlar çoktan gitse de onların en ufak izleri dahi, Leon Trotsky'nin eski Komünist Partideki resmi gibi siliniyor. Münih'teki kötü şöhretli –belki de en kötü şöhrete sahip– Hofbräuhaus'ta kemerli ve krem rengi tavandaki gamalı haçı silmek için ellerinden geleni yapsalar

da izini seçebilmek hâlâ mümkün. İlginçtir ama bunlar –Nazizm'in parmak izleri– olmasa Nazilerin hiç var olmadığını ve Adolf Hitler'in idaresinde geçen on üç yılın feci bir Gotik kâbus olduğunu düşünebilirsiniz.

Keşke Nazizm'in Bernie Günther'in ruhuna bıraktığı izleri silmek de bu kadar kolay olsaydı. Bu ve diğer karmaşık sebeplerle bu aralar sadece yalnız olduğumda kendim gibi olabildiğim mevzuuna girmeyeceğim. Sair zamanlarda başkası gibi davranmaya mecburum.

Öyleyse. Selam. Bavyera'da dediğimiz gibi, Tanrı sizi selamlıyor. İsmim Christof Ganz.

BİR

O gece işe giderken Münih sokaklarında dondurucu bir rüzgâr esiyordu. Alplerden coşup gelen ve insanı keşke daha sıcak bir yerde yaşasaydım, daha kalın bir paltom olsaydı ya da akşam altıda iş başı yapacağım bir işim olmasaydı diye düşünmeye sevk eden bıçak gibi keskin rüzgârlardan biriydi. Berlin Cinayet Masasındayken geceleri bolca mesaiye kaldığımdan soğuktan donmuş el ve ayak parmakları, uykusuzluk ve düşük maaşa alışığım diyebilirim. Aklı başında birinin o tür gecelerde yoğun bir hastanede sabaha kadar bekçi olarak çalışmaması icap ederdi. O elinde köpüklü bir birayla birahanede ateş başında otururken sevgili ve sadık karıcığının da evde onu beklemesi ve o sırada kahvesine zehir katma planları yapması gerekirdi.

Aslında bekçiden ziyade bir morg görevlisi olsam da, birisiyle kibar bir sohbete daldığımda bekçi kelimesi kulağa çok daha güzel geldiğinden onu tercih ediyorum. "Morg görevlisi" kelimeleri insanları, çoğunlukla da canlı olanları, tedirgin ediyor. Ama siz de benim kadar ceset görseniz sonunda

siz de onlardan zerre kadar rahatsız olmaz hale gelirsiniz. Hollanda'daki bir mezbahada dört yıl geçirdikten sonra hiçbir ölünün görüntüsü sizi rahatsız edemez. Ayrıca neticede bu bir işti ve bu aralar iş bulmak tarif edilemeyecek kadar zor. Eski silah arkadaşlarım bana yeni bir kimlik ve elli mark verdikten sonra bir de bu işi buldular. Dolayısıyla bundan daha iyisini bulana kadar ne ben bu işi ne de müşterilerim beni bırakacaktı. Üstelik hiçbirinden tek bir şikâyet dahi almadım.

Ölülerin kendi başının çaresine baktığı zannedilir ama haliyle hastanede pek çok kişi ölür ve öldükten sonra az çok yardıma ihtiyaç duyarlar. Hastaların camlardan atıldığı günler mazi oldu. Koğuşlardan cesetleri alıp morga getirmek, yıkamak ve ardından cenazeciye teslim etmek benim işimdi. Kışın cesetleri soğukta tutmak ya da sineklere ilaç sıkmak gerekmiyordu çünkü morg ancak sıfırın birkaç derece üzerindeydi. Genelde yalnız çalışırdım ve Schwabing Hastanesinde geçirdiğim bir ayın ardından soğuğa, kokuya ve tam olarak yalnız olmadığım halde yalnızmışım gibi hissetmeye alıştım diyebilirim. Bir iki kez cesetlerin hareket ettiği oldu –bazen olur böyle, çoğunlukla rüzgâr yüzünden– ve itiraf etmem gerekir ki insanı biraz ürkütüyor. Ama çok da şaşırtıcı değil. O kadar uzun süredir yalnızım ki sonunda radyoyla konuşmaya başladım. En azından seslerin oradan geldiğini varsayıyordum. Luther, Nietzsche ve Adolf Hitlerin yetiştiği bir memlekette bu tür şeylerden emin olmak pek mümkün değildir.

O gece acil servise gidip Dante'yi bile düşünceye sevk edecek bir cesedi almam gerekiyordu. Patlamamış bir bomba –Münih'te böyle on binlercesinin bulunduğu tahmin edildiğinden burada inşaat yapmak biraz riskliydi– Moosach yakınlarında patlamış ve patlamadan en çok hasar gören birahanede bir kişi ölüp birkaç kişi de yaralanmıştı. Mesaiye başlamadan hemen önce duyduğum patlama sesi Asgard'daki alkış tufanına benziyordu. Eğer penceremdeki camları bantlamamış olsaydım tuzla buz olacakları kesindi. Kısacası abartacak bir şey değil. Bir Amerikan uçan kalesinden atılan bombalardan bunca yıl sonra bir Alman daha ölmüşse ne olmuş?

Adam cehennemde öfkeli bir Minotor tarafından çiğnenip tekrar tükürülmüşe benziyordu. Bacakları dizlerinden koptuğu gibi tüm vücudu da yanmıştı; cesetten yükselen barbekü kokusu belli belirsiz bir şekilde iştah açıcı olduğundan daha da ürkütücüydü. Sadece ayakkabıları sağlam kalmıştı; onun haricinde elbisesi, derisi ve saçlarında sağlam kısım kalmamıştı. Onu dikkatle yıkadım –vücudu cam ve metal parçası doluydu– ve toparlamak için elimden geleni yaptım. Akrabalarından birinin zavallıyı teşhis etmeye gelme ihtimaline karşı hâlâ cilalı olan Salamander'lerini bir ayakkabı kutusuna koydum. Bir çift ayakkabıdan çok şey anlamak mümkündür ama adam son on iki gününü bir savaş arabasının arkasındaki tozun içinde sürüklenerek geçirmiş olsa dahi durumu bundan daha kötü olamazdı. Yüzünün büyük bölümü kuşbaşı gibiydi ve ölmesi bu adam için büyük nimet sayılırdı. Ötanazi hâlâ

Almanya'daki hassas mevzular listesindeki sayısız hassas mevzudan biridir.

Bu şehirde bu kadar çok hayalet olmasına şaşmamalı. Bazıları hayatı boyunca tek bir hayalet bile görmez; bense sürekli görürüm. Kısmen tanıdığımı söyleyebileceğim hayaletler. Savaştan sonraki on iki yıl Frankenstein Şatosunda yaşamaktan farksızdı ve ne zaman etrafıma baksam geçmişten hayal meyal hatırladığım dalgın ve kederli bir çehre görüyorum. Genelde eski silah arkadaşlarıma benzeseler de son zamanlarda zavallı annemi de andırmaya başladılar. Onu çok özlüyorum. Bazen diğer hayaletler de beni hayalet zannediyor ki bu hiç de şaşılacak bir durum değil; maalesef yüzüm değil sadece ismim değişti. Kalbim de yaramaz bir çocuk gibi sorun çıkarmaya başlasa da neticede o da artık eskisi gibi genç değil. Arada bir olmadık şeyler yaparak, bana eğer benim gibi bir Fritz'e* can vermekten vazgeçmeye kalkarsa halimin nice olacağını hatırlatıyor.

Mesai bitip eve döndüğümde sabahları schnapps'la birlikte içtiğim kahveyi pişirdikten sonra iki gözlü ocağımın gazını kapatma konusunda fazladan dikkatliydim. Gaz her ne kadar Alman borularından gelen uçucu bir şey olsa da TNT kadar patlayıcıdır. Kirden sararmış penceremden görünen yirmi beş metre yüksekliğindeki enkaz savaştaki bombardımanın abidesi gibi yükseliyordu: Schwabing'deki binaların yüzde yetmişinin yıkılması dairelerin

* Özellikle İkinci Dünya Savaşı döneminde İngilizlerin ve Amerikalıların Almanlardan bahsederken kullandığı özel isim –ed.n.

kirasını düşürdüğünden işime gelmişti. Dairem yıkılacaklar listesindeki bir binadaydı ve duvarındaki çatlağın içinde kadim bir çöl şehrini saklamak mümkündü. Ama bu enkaz hoşuma gidiyordu, çünkü bana yakın zamana kadar hayatımın nasıl bir şey olduğunu hatırlatıyordu. Hatta Münih'i gezdiren tur rehberinin ziyaretçileri bu enkazın tepesine çıkarmasından dahi rahatsız değildim. Tepesinde bir haç ve güzel bir şehir manzarası vardı. Adamın hakkını vermek gerek. Çocukken Berlin katedralinin tepesine –264 basamak– çıkar ve sadece güvercinlerin eşliğinde kubbenin çevresinde dolanırdım; ama bunu meslek edinmek hiç aklıma gelmedi.

Geleneksel Tracht kıyafetleri, bandosu, Katolikliğe ve Nazilere olan sadakatiyle Münih'ten oldum olası haz etmemişimdir. Münih eski Prusya başkentine kıyasla daha mülayim, sorunsuz ve muhafazakâr olmuştur hep.

Bunu en iyi, savaştan kısa süre sonra ikinci karım Kirsten'le birlikte Münih'in Dachau adındaki, hâlihazırda Nazilerin toplama kamplarıyla kötü ün yapmış bir bölgesinde olmadık bir işe kalkışıp otel işletmeye çalışınca tecrübe etmiştim; hâlâ da hislerimin değiştiğini söyleyemem. Kirsten'in ölmesi de tuzu biberi oldu ve buradan bir daha dönmemek niyetiyle gittikten sonra gelin görün ki kendimi yine burada, bir gelecek planım ve Tanrı haricinde konuşacak kimsem olmadan buldum. Gerçi onun da özellikle pazar akşamlarında Bavyeralılar kadar merhametli olduğunu söyleyemem. Hele de Dachau'dan sonra. Ama buradaydım ve hiç lüzumu yokken iyimser olmaya gayret edip, iyiye giden

hiçbir şey olmadığı halde bardağın dolu tarafını görmeye çalışıyordum.

Meslek olarak yaptığım şeyin beni kısmen tatmin ettiğini de inkâr edemem; pislik temizleyip ceset yıkamak geçmişte yaptığım şeylere münasip bir kefaret gibi görünüyordu. Polistim, ama doğru düzgün bir polis değil de SD'de Heydrich, Nebe ve Goebbels gibilere hizmet eden bir uşaktım. Belki Papa'nın merhametine sığınmak için Canossa Şatosuna dizleri üzerinde giden Alman Kralı IV. Henry'ninki gibi bir kefaret değildi ama yine de fena sayılmazdı. Üstelik kalbim gibi dizlerim de teklemeye başladı. Tıpkı Almanya gibi ben de küçük adımlarla eski itibarımı elde etmeye çalışıyordum. Nihayetinde dizlerinizin üzerinde olsanız dahi azmederseniz epey bir yol kat edebilirsiniz.

İşin aslı bu yöntemin faydasını benden daha çok Almanya gördü ve bunun sorumlusu da İhtiyar'dı. Konrad Adenauer savaş sonrası Batı Almanya'nın ilk başbakanı olduğunda yetmiş üç yaşında olduğundan hepimiz ona böyle hitap ederdik. Seksen bir yaşında Hıristiyan Demokratların lideri olarak hâlâ iktidardaydı ve her fırsatta onu öldürmeye çalışan radikal Yahudi örgütü Irgun'un mensubu değilseniz iyi iş çıkardığını da kabul ederdiniz. İnsanlar daha o zamandan "Ren'deki Mucizeden" bahsetmeye başlamış olup bunu söylerken kastettikleri de Mainzli Aziz Alban değildi. Marshall Planı, düşük enflasyon, hızlı sanayi büyümesi ve çok çalışma sayesinde Almanya hâlihazırda İngiltere'den iyi durumdaydı. Bu beni pek şaşırtmadı; Tommy'ler gereğinden fazla Bolşevik takılırdı. İki dünya savaşı

kazandıktan sonra dünyanın onlara borçlu olduğunu zannetmek gibi bir hata yaptılar. Bence asıl mucize, dünyanın kırk milyon insanın ölümüyle sonuçlanan savaşı başlatan Almanya'yı affetmiş gibi görünüyor olmasıydı – ki bu da Nazilikten arındırma sürecini eleştiren ve savaş suçlularına genel af çıkaran İhtiyar'a rağmen oluyordu. Haliyle bu durum bazılarının eski Nazilerin yönetimde tekrar söz sahibi olacağından endişelenmelerine yol açmıştı. İhtiyar'ın buna da bir cevabı vardı: Kişinin kirli suyu dökmeden önce yeterince temiz suya sahip olduğundan emin olması gerekirdi.

Geçinmek için ölü Almanları yıkayan biri olarak ne kadar hak versem az kalırdı.

Haliyle benim kovamda çoğununkinden daha fazla pis su olduğu için böyle gözlerden ırak olmaktan şikâyetçi değildim. Grand Hotel'deki Garbo gibi ben de sadece yalnız kalmak istiyordum ve tanınmaz olmayı bunu desteklemek için bıraktığım kısa sakalımdan daha çok sevmiştim. Sakalım sarıya çalan gri ve belli belirsiz metalikti; beni olduğumdan daha bilge gösteriyordu. Hayatımıza seçimlerimiz, bilhassa da hatalı seçimlerimiz yön verir. Ama polisin ve dünyanın önde gelen istihbarat birimlerinin beni unutmuş olması gayet hoş bir histi. Hayatım kâğıt üzerinde güzeldi; yıllarca polislik yapmış biri olarak söylüyorum ki sanki hayatım boyunca ilk kez işe yarar bir şeyler yapmaya başlamıştım. O yüzden Christof Ganz olarak yeni hayatımı geliştirmek için boş vakitlerimde onun hayatını düşünüp, yaptığı ve başardığı şeyler icat ettim. Gittiği yerler, yaptığı işler ve hepsinden önemlisi savaş

sırasında Üçüncü Reich'a nasıl hizmet ettiği. Yeni Almanya'da az çok herkes böyle yapıyordu. Evet, özgeçmişlerimizi hazırlarken epey yaratıcı davrandığımızı söyleyebilirim. Buna Hıristiyan Demokratların çoğu üyesi de dahildir.

Uyumama yardım etmesi için kahvaltıda bir içki daha içip yatmaya gittim. Rüyamda daha mutlu olduğum dönemleri görsem de bu sadece semada oturan kara bulut tanrısına ettiğim bir dua eda olabilirdi. Dualar hiçbir zaman karşılık bulmadığından aradaki farkı anlamak mümkün olmaz.

İKİ

Ertesi sabah işe gittiğimde Moosach bombası kurbanı hâlâ orada, akbabanın terk ettiği bir ziyafet gibi teneşirin üzerinde yatıyordu. Birisi ayak parmağına bir etiket takmış olsa da ayak hâlâ vücuda bağlı olmadığından biraz tuhaf durduğunu söyleyebilirim. İsmi Johann Bernbach olup sadece yirmi beş yaşındaydı. *Süddeutsche Zeitung*'ta okuduklarımdan bomba hakkında biraz daha bilgi sahibi olmuştum. Dachauerstrasse'deki bir birahanenin yakınında ve belediyenin gaz tankından sadece elli metre uzaktaki bir inşaat sahasında iki yüz yirmi beş kiloluk bir bomba patlamıştı. Gaz tankında yaklaşık iki yüz bin metre küpten fazla gaz olduğundan gazete şehrin sadece iki ölü ve altı yaralıyla iyi kurtulduğunu söylüyordu ve aynısını Bernbach'ı gördüğümde ona da söyledim.

"Dostum, umarım ölmeden önce birkaç bira içmişsindir. Hiç değilse şarapnellerin acısını hafifletir. Artık senin için pek önemi olmasa da ölümün epey ses getirdi. Doğruyu söylemem gerekirse Johann, sadece senin küle dönmenden herkes çok

memnun oldu. Bombanın patladığı yere yakın içi dolu bir gaz tankı vardı ve hastanenin morgunu haftalarca meşgul etmeye yeterdi. Geçen seneye kadar burası Amerikan hastanesi olduğundan Amerikan bombasıyla öldürüldüğünde buraya gelmen de münasip olmuş. Neyse ben elimden geleni yaptım. Cesedindeki camları olabildiğince temizledim. Bacaklarını da biraz toparladım. Bundan sonrası cenazecinin işi."

"Müşterilerinle hep böyle konuşur musun?"

Arkamı döndüğümde hastanenin müdürlerinden biri olan Herr Schumacher'in kapıda dikildiğini gördüm. Avusturya'nın Alman sınırındaki küçük bir kasaba olan Braunau an Inn'liydi ve doktor olmasa da, muhtemelen daha önemli görünmek için, beyaz önlük giyiyordu.

"Neden olmasın? Nasılsa cevap vermiyorlar. Ayrıca kendim haricinde biriyle konuşmazsam kafayı üşüteceğim."

"Aman Tanrım. Bu kadar kötü göründüğünü bilmiyordum."

"Öyle söyleme, alınır."

"10. Koğuşta birisi resmi olarak onu teşhis etmek için bekliyor. O da bomba patlamasından etkilenmiş ve burada hasta olarak kalıyor. Adam tekerlekli sandalyede ama gözlerinde bir sorun yok. Onu buraya indirip cesedi teşhis etmesine yardım eder misin diyecektim. Ama cesedin halini görünce – adam muhtemelen bayılır çünkü ben az kalsın bayılıyordum."

"Eğer tekerlekli sandalyedeyse bayılması sorun olmaz. Sonrasında onu kendine geleceği bir yere

götürürüm. Başka bir hastaneye belki." Bir sigara yakıp dumanını minnettar burun deliklerimden çıkardım. "Ya da en azından temiz çamaşır bulunan bir yere."

"Burada sigara içmemen gerekir."

"Biliyorum ve ben de şikâyetçiyim ama tıbbi nedenlerle içiyorum."

"Ne gibi?"

"Koku."

"Ah, evet, şimdi anladım." Schumacher burnunun dibinde tuttuğum paketten bir tane alıp onun için yakmama izin verdi.

"Onları çarşaf gibi bir şeyle örtmüyor musun?"

"Ziyaretçi beklemiyorduk. Üstelik çamaşırcılar grevde olduğundan temiz bir şey bulabilmek hayal oldu. En azından bana öyle söylendi."

"Tamam da hiç değilse şu suratına bir şey yapamaz mısın?"

"Ne önerirsin? Mesela demir maske takabilirim ama bunun teşhis sürecine faydası olacağını sanmıyorum. Bence bu garibanı anası bile tanıyamaz ki umarım denemeye kalkmaz. Ama sizin az önce yaptığınız gibi Tanrı'nın adını boş yere zikretmeden adamın halini hakkıyla ifade etmek imkânsız olduğundan daha ayırt edici izlere bakmaya ne dersiniz?"

"Öyle bir şeyi var mı?"

"Evet, ön kolunda bir dövme var."

"Evet, faydası olabilir."

"Emin değilim, bir sayı sadece."

"İyi de sayıyı neden dövme yaptırmış?"

"Toplama kamplarında Yahudilerin vardı."

"Onlar mı yapardı?"

"Hayır, aslında biz Almanlar yapardık. Beethoven ve Goethe'nin hemşerileri. Piyango bileti gibi bir şey ama talihsizlere çıkar. Bu adam çocukken Auschwitz'deydi demek ki."

"Orası nerede?"

Schumacher, ülkesinin Nazilerin eline düşen ilk hür ülke olduğuna ve dolayısıyla tüm olup bitenden mesul olmadığına inanmayı tercih eden salak Avusturyalılardan biriydi ama Braunau am Inn, Hitler'in doğum yeri olduğundan ve Schumacher de orayı muhtemelen bu yüzden terk ettiğinden bu hiç de geçerli bir iddia değildi. Onu suçlamıyordum. Ayrıca onunla tartışacak da değildim çünkü adam patronumdu.

"Polonya'da galiba. Zaten artık önemi yok."

"Neyse, Herr Ganz, adamın suratıyla ilgili elinden geleni yap. Sonra da gidip adamı getir, olur mu?"

Schumacher gidince beyaz havlu aramaya başlayıp dolapta muhtemelen Amerikalıların unuttuğu bir tane buldum. Mickey Mouse Club havlusu olması pek ideal bir görüntü yaratmasa da teneşirde yatan adamdan çok daha iyi göründüğü kesindi. Havluyu adamın kafasının üzerine serip hastayı almaya gittim.

Adam giyinmiş beni beklerken ben onun yanında iki polis olmasını beklemiyordum. Ama aslında adam resmi olarak bir cesedi teşhis edeceğinden bunu tahmin etmeliydim. Polislerin trafiği yönlendirip saat çalmadıkları zamanlarda yaptığı iş buydu ne de olsa. Polislerin daha ufak tefek olanı üniformalıydı, diğeri sivil giyinmişti; daha fenası sivil kı-

yafetliyi tanır gibiydim ve sanki o da beni tanır gibi olmuştu ki sakalım yeterince uzayana dek Münih polisinden uzak durmayı umduğumdan bu benim için büyük bir talihsizlik olsa da artık çok geçti. Ağzımda geveleyerek bir iyi akşamlar dedikten sonra sandalyeyi tutup hastayı iki polisin refakatinde asansöre götürdüm. Davranışlarımı kaba bulmaları umurumda değildi, çünkü alt tarafı gece bekçisiydim ve benimle birlikte morga gelmeleri için beni sevmelerine lüzum yoktu. Tekerlekli sandalye pek sağlam olmadığından sola çekiyordu ama üzerindeki adamın ebadı hesaba katıldığında bunun için onu suçlayacak değildim. Asıl şaşırtıcı olan adama rağmen sandalyenin hâlâ gidiyor olmasıydı. Otuzlu yaşlarının sonlarında olan şişman hastanın bira göbeği kucağında içi dolu bir çuval gibi duruyordu. Bira göbeği olduğunu biliyorum, çünkü maaşımın artmasından hemen sonra ondan bir tane de ben yapmaya başladım. Ayrıca bomba patladığında iki litrelik bir Pschorr bardağını kucağında tutuyormuş gibi üstü başı bira kokuyordu.

Dedektif koridorda giderken, "Herr Dorpmüller merhumu iyi tanır mıydınız?" diye sordu.

Tekerlekli sandalyedeki adam, "Yeterince," dedi. "Üç yıldır Apollo'da benim piyanistimdi. Apollo, Munich Hotel'de işlettiğim kabarenin ismi. Birahanenin az ilerisinde. Johann cazdan klasiğe ne olsa çalardı. Aslında başını gelenleri hesaba katarsak yegâne akrabaları ben ve karımdı. Onca insan dururken Johann'ın bu şekilde ölmesi çok acı. Demek istediğim, çocukken kampta yaşadıklarını atlatıp sağ çıkmayı başarmış biriydi."

"Bir şey hatırlıyor musunuz?"

"Pek sayılmaz. Tam akşam için kabareyi açmaya hazırlanıyorduk ki olan oldu. Tam olarak ne olduğunu biliyor musunuz? Yani, bomba neden patladı?"

"Galiba birahanenin yakınındaki inşaatta çalışan işçilerden biri çalışırken yanlışlıkla kazmayla bombaya vurdu. Ama sormak için o adamı bulabileceğimizi hiç sanmam. Muhtemelen şehir sakinleri birkaç gün hava yerine adamın atomlarını teneffüs edecek. Siz şanslısınız. Kapıya bir metre daha yakın olsaydınız kesin ölürdünüz."

Ben de dedektifin söylediklerine hak vermeden edemedim. Başımı eğip çiçek taç yapraklarına benzeyen iki yanık kulağa baktım; ayrıca adamın ensesinde bana Trans Sibirya Demiryolunu hatırlatan bir dikiş vardı. Kolu alçıdaydı ve tüm vücudunda ufak tefek kesikler mevcuttu. Herr Dorpmüller'in ölümden kıl payı kurtulduğu belliydi.

Asansörle morgun bulunduğu bodruma indik, bir Eckstein daha yaktım ve onları içeri almadan Orson Welles gibi birkaç ikaz edici laf ettim. Midelerini umursuyorsam bunun tek nedeni kustuklarını takdirde yerdeki pisliği benim temizleyecek olmamdı.

"Evet beyler işte geldik. Ama içeri girmeden önce size cesedin hiç de iyi görünmediğini hatırlatmaya mecburum. Öncelikle hastanede temiz çamaşır kıtlığı olduğundan cesedin üzerinde örtü yok. Ayrıca feci şekilde yanmış bacakları da vücuduna bağlı değil. Toparlayabilmek için elimden geleni yapmış olsam da onu genelde olduğu gibi yüzünden teşhis etmeniz mümkün olmayacak çünkü artık bir yüzü

yok. Cam parçaları yüzünden adamın suratıyla pasaportundaki resim arasında en ufak bir alaka dahi kalmamış. O yüzden suratını havluyla örttüm."

Dedektif, "Keşke daha önce söyleseydin," dedi.

Sabırla sınıttım. "Bence birini başka şekillerde teşhis etmek de mümkündür. Ayırt edici izler. Yara izleri. Artık parmak izi dedikleri bir şey bile duydum."

Tekerlekli sandalyedeki adam, "Johann'ın ön kolunda dövme vardı," dedi. "Kamptan kalma altı rakamlı bir numara olacak. Birkenau kampıydı galiba. Bana sadece birkaç kez gösterse de ilk üç rakamının bir dört sıfır olduğundan neredeyse eminim. Ayrıca Salamander'den daha yeni bir çift ayakkabı almıştı."

O dövmeye bakarken ben de ayakkabıları getirip ona verdim. Adam bakarken ben de üniformalı polisin yanında durup sigara içebilir miyim diye sorduğunda başımı salladım.

"Koku yüzünden," dedi. "Formaldehit mi?"

Tekrar başımı salladım.

"Hep başımı döndürür."

Dedektif, "O mu?" diye sordu.

Dorpmüller, "Benziyor," dedi.

"Emin misin?"

"Yüzüne bakmadan olabileceğim kadar eminim."

Dedektif önce adamın yüzünü örten Mickey Mouse havluya sonra da suçlar gibi bana baktı.

"Yüzü ne kadar kötü?" diye sordu.

"Çok kötü," dedim. "Kurt adam yanında normal biri gibi kalır."

"Abarttığın belli."

"Hiç de değil. Ama tavsiyemi gönül rahatlığıyla göz ardı edebilirsiniz. Zaten burada kimse beni dinlemediğinden sizin de dinlemenize gerek yok."

"İşe bak," dedi, "yüzü olmayan bir cesedi kesin olarak nasıl teşhis edebiliriz ki?"

"Evet, ciddi bir sıkıntı," dedim. "İnsan bedeninin kırılganlığını hatırlatmada morg gibisi yoktur."

Nedendir bilinmez müfettişin, sanki soruşturmasına engel olan kişinin ben olduğumu düşünüyormuş gibi bir hali vardı.

"Zaten sizin derdiniz nedir bilmiyorum ki? Adamın suratını örtecek başka bir şey bulamadın mı? Gerisi de olduğu gibi açık zaten. Bu ülkede çıplaklık kültürü olduğunu duymuştum ama bu kadarı da çok fazla."

Cevaben sadece omuz silkmem onu tatmin etmişe benzemese de benim sorunum değildi. Hayal kırıklığına uğramış polisleri, polisken dahi, pek dert etmedim.

Dedektif ısrarla, "Bu havlu resmen hakaret," dedi. "Ve asıl kötü olan bunu senin de bilmen."

Açıklama babında, "Burası Amerikan hastanesiydi," dedim. "Elimde de sadece o vardı."

"Mickey Mouse. Seni şikâyet edeceğim."

"Haklısınız," dedim. "Hata etmişim. Özür dilerim."

Dedektifi susturma umuduyla havluyu cesedin suratından alıp çöpe attım. Üç adam birden inildeyip sızlanarak neye uğradığını şaşırmamış olsaydı belki de işe yarayacaktı. Üniformalı yüzünü duvara dönerken sivil kıyafetli, kocaman eliyle daha

da kocaman olan ağzını kapatmaya çalıştı. Sadece tekerlekli sandalyedeki adam dehşet içerisinde, ölmeden önce yılana bakan tavşan gibi bakmayı sürdürdü.

"Bomba dediğin şey bunu yapar," dedim. "İstedikleri kadar abide ve heykel diksinler. Savaşın kaybettirdiklerine şahitlik edecek yegâne şey bu zavallı adam gibileridir."

Tekerlekli sandalyedeki adam sanki o ana kadar Johann Bernbach'ın öldüğüne inanmamış gibi, "Eve varır varmaz cenazeciyi arayacağım," diye fısıldadı. Sonra da ekledi: "Cenazeci tanıdığınız var mı?"

"Ben de bunu sormanızı bekliyordum." Ona bir kartvizit verdim. "Herr Urban'a beni Christof Ganz gönderdi derseniz size indirim yapar."

Pek matah bir indirim sayılmasa da Herr Urban'dan aldığım minik bahşişi karşılamaya yeterdi. Morgdan kurtulmamın tek yolunun geleceğimi düşünmek olduğunu anlamıştım.

ÜÇ

Cenazeci Adolf Urban, Johan Bernbach'ı ebedi evine götürmeye geldiğinde saat akşamın onuydu. Urban pek konuşmazdı, ama bu sefer –ya cesedin yüzü nedeniyle ya da Schwabing Hastanesine gelmeden önce içtiğinden– çenesi, en azından bir cenazeciye göre, epey düşmüştü.

"Müşteri için teşekkürler," deyip bana iki mark verdi.

"Ne kadar kârlı bilmiyorum. Bunun için epey uğraşman gerekecek."

"Sanmıyorum çünkü kapalı tabut olur. Böylelerini Cary Grant gibi göstermeye çalışmak vakit kaybıdır. Beni asıl ilgilendiren senin yüzün Herr Ganz."

Yüzümü buruşturup beni tanımadığını umut ettim. Önceki sohbetlerimizden Urban'ın 1949'da Landsberg'de Amerikalılar tarafından asılan bazı önemsiz Nazileri yaktığını biliyordum. Herhangi birinin bir şeyler anlatacak fırsatı olduğunu sanmıyorum ama kişinin benim gibi bir mazisi olduğunda ne kadar tedbirli olsa az kalır.

"Tabut taşıyıcı sıkıntısı çekiyorum. Gece burada olduğuna göre gündüz benim için çalışıp fazladan para kazanmaya ne dersin? Zaten gündüz başka ne yapacaksın ki? Uyuyarak kim para kazanmış? Ayrıca tipin de buna müsait Herr Ganz. Benim işimde poker suratı gerekir ki seninki kumarhanede yetişmiş gibi. Hiçbir ifadesi yok. Ağız için de aynısı geçerli. Bizim meslektekiler ağızlarını ne zaman kapalı tutmaları gerektiğini bilmelidir. Aslında neredeyse her zaman. *Her zaman.*"

Adamın yüzü erimiş plastik gibi yamuk ve aşağı eğimliydi. Sürekli kanlı burnu kırmızı bir penisi andırıp gözleri de an az müşterilerininki kadar ölüydü.

"Bunu iltifat kabul ediyorum."

"Almanya'da öyle."

"Yüzüm ihtiyaçlarınızı karşılasa da kıyafetlerim karşılamaz. Kravatım bile yok."

"Dert değil. Siyah sevdiğin müddetçe sana istediğini verebilirim. Ama o sakalı kes çünkü Dürer'e benziyorsun. Ama vazgeçtim, o olmadan çok solgun görünürsün ki yas tutan birinde iyi durmaz. Gece olunca hortlayıp insanlara saldıracak birine benzemeni kimse istemez. Zaten Almanya o tiplerden geçilmiyor. Neyse ne diyorsun?"

Evet dedim. Haklıydı; sürekli gece çalışmama ek olarak nakit paraya ihtiyacım vardı ve gündüz yatarak para kazanamazdım. En azından bu fizikle. Kısacası bir iki hafta sonra üzerimde siyah takım ve kravat, kafamda silindir bir şapka, yüzümde de sözde ağırbaşlı ve ayık gösteren bir ifade ve sakalla hazırdım. Ayık kısmından şüpheliyim: Sabah

schnapps içme âdetinden vazgeçtiğimi söyleyemem. Neyse ki kibirli ve şüpheci olduğum zamanlarda da aynı yüz ifadesini kullandığımdan böyle görünmek için Lionel Barrymore gibi rol yapmam gerekmedi. Yeteneklerimi fazla abartmaya gerek yok; az sayıdaki kadının sessiz onayını almak için her erkek belli bir davranış ve yürüyüş tarzı sergilemeye kadirdir.

Bernbach'ın tabutunu taşıyacak dört görevliden biri olarak Ostfriedhof Mezarlığında arabadan indiğimde kar yağmaya başlamıştı. Urban, Amerikalıların 1946'da Nürnberg'de astıkları on iki üst düzey Nazi'nin cesedini gizlice buradaki krematoryumda yaktıklarını söylemişti. İkinci karım Kirsten'in küllerinin de Ostfriedhof'ta olduğu daha az bilinen bir gerçektir. Her şey bitip Urban paramı ödemeye geldiğinde bundan bahsetmedim çünkü ölümünden beri küllerinin gömülü olduğu yeri bir kere bile ziyaret etmemiştim. Ama hazır gelmişken bu ihmalkârlığımı telafi edeyim diye düşündüm. Nedense birden karıma düşkün olacağım tuttu.

Cenazenin yakılmasının ardından cenazeye iştirak edenler neo-Gotik Kutsal Haç Katedralinden çıkarlarken Urban'a, "Ölünün Yahudi olduğunu sanmıştım," dedim. Bu Apollo kabaresindeki çoğu kişi ve hastane morgunda gördüğüm iri kıyım ve sinir bozucu dedektif için de geçerliydi.

"Dindar biri değildi."

"Yahudiysen bu fark eder mi?"

"Bilmem. Ama bu aralar şehirde Yahudi cenazesi düzenleyecek birini bulmak zor. Geçen sefer bir aileyi haham bulabilmeleri için Augsburg'a gönder-

mek zorunda kaldım. Ayrıca Yahudiler yakılmayı değil de gömülmeyi tercih eder. Zemin bu kadar sertken bu işimizi daha da zorlaştırır. Üstelik Pfersee'deki Yahudi mezarlığında hâlâ bir sürü patlamamış bomba var. Özellikle de bu karda toprağın altında ne olduğunu kestirmek mümkün değil. O yüzden tüm masrafları cömertçe karşılayan dostlarını merhumun Hıristiyan gibi defnedilmesine ikna ettim. Nihayetinde cenazeye katılanlar bir Amerikan bombası yüzünden ölürse hiç de hoş olmaz. Haksız mıyım?" Omuz silkti. "Ayrıca öldükten sonra sana ne olduğunun ne önemi var ki?"

"Tam bir cenazeciden beklenecek laf."

"Bu bir iş, mukaddes bir vazife değil."

"Bana ne olacağının umurumda olmadığını söyleyebilirim."

Urban etrafına baktı. "Ayrıca zaten Ostfriedhof'ta bolca Yahudi var. Dachau'daki çoğu mahkûmun cesedi yakılıp külleri buraya serpildi."

"Bahsettiğin üst düzey Nazilerle birlikte mi?"

"Evet, o üst düzey Nazilerle birlikte." Omuz silkti. "Kimin kim olduğunu Tanrı'nın ayırt edeceğinden eminim." Bana bir zarf verdi. "Yarın aynı saatte ve yerde olacak mısın?"

"Eğer yaşıyorsam evet."

"Hiç şüphem yok. Benim gibi bu işin içinde uzun süre kaldın mı bu tür şeyleri hissetmeye başlarsın. Öyle düşünmesen de bence sende hâlâ iş var dostum."

"Senin İsviçre'deki bir kliniğin başında olman gerekirdi. Böyle olumlu bir teşhise bolca para ödeyecek insanlar var." Bir sigara yakıp gökyüzüne

baktım. "Burası hoşuma gitti. Günün birinde temelli yerleşebilirim."

"Ona ne şüphe."

"Benimle işin bitti mi?"

"Bugünlük tamam. Eve git ve biraz uyu."

"Öyle yapacağım, ama önce biriyle görüşmem lazım. Zamanında Drakula'nın da bir karısı vardı."

Zarf cebimde uzaklaştım ve epey bir aramadan sonra –bir kısmı ruhumun içerisinde gerçekleşti– Kirsten'in mezarını buldum. Orada biraz durup daha erken gelmediğim –ve daha pek çok şey – için özür dileyip mazide bir yolculuğa çıktım. Orada daha çok kalabilirdim ama mezar taşında BERNHARD GÜNTHER'İN SEVGİLİ KARISI yazılıydı ve göz ucuyla hastanedeki dedektifin bana doğru geldiğini gördüm. Onun ismini şimdiye hatırlamış olsam da onun benimkini hatırlamamasını ümit ettim. O yüzden onu kandırmak için hemen başka bir mezar taşının önünde durup sonra ana kapıya doğru yürümeye başladım ama Grand Duke Ludwig Wilhelm'in mezarının arkasında pusuya düşürüldüm. Mezar yeterince büyüktü. Polisse hatırladığımdan daha büyüktü.

"Hey sen. Seninle konuşmak istiyorum."

"Gördüğün üzere mezarlık ziyaretindeyim."

"Saçmalama. Sadece tabut taşıdığını biliyorum. Hastanede seni sordum."

"Çok naziksin. Ama artık gayet iyiyim."

"İsminin Ganz olduğunu söylediler."

"Evet."

"Hayır değil. Ganz benim karımın kızlık soyadıydı ve seninle ilk karşılaşmamızı hatırladım. Uzun

zaman önceydi, henüz Hitler iktidara gelmemişti galiba. Ayrıca sakalın da yoktu."

Karısının kızlığıyla ilgili bir yorumda bulunmak istesem de vazgeçtim. Bizi korkak yapan sadece vicdanımız değil sahte isimler ve gizli geçmişlerdir. "Belki senin hafızan benimkinden daha iyidir. Herr..."

"Değil, yani en azından şimdilik. İsmini hatırlamasam da o tarihlerde polis olduğundan az çok eminim."

"Polis mi? Daha neler."

"Evet hatırlıyorum. Sen Polis Merkezindeki amirimi arayan Yahudi âşığı Berlinli polistin."

"İsmi neydi? Charlie Chan mi?"

"Hayır. Paul Herzefelde. Öldürüldü. Ama katilini yakalamak için elimizden geleni yapmadığımızı düşündüğünden seni o gece kodese tıktığımızı hatırlıyorum."

Tabi ki söyledikleri doğruydu. Bir yüzü, hele bu tür sapkınlara ait ve kitapları yakması için tasarlanmış olanı hiç unutmam. Burnunun iki tarafındaki sert gülme çizgileri bir teberin üzerindeki dikene benziyordu. Kanca gibi burnunun üzerinde küçük, ifadesiz ve mavi gözleri yer alıyordu. Çenesi çok genişti, teni, belki soğuk yüzünden, pembeye çalıyordu ve boyu, ebadı ve beyaz saçları emekli bir ağır sıklet boksörününkinden farksızdı. İçimden bir ses tek yumrukta beni yere sermesinin an meselesi olduğunu söylüyordu. İsminin Schramma olduğunu ve Münih Polis Merkezinde komiser olarak görev yaptığını hatırladım. Hakkında bunun dışında pek bir şey bilmesem de hücrede geçirdiğim geceyi hatırlıyordum.

"Çok tuhaf ama hiç kimse Paul Herzefelde'yi sevmezdi. Bunun nedeni de Yahudi olması değildi. İnsanlar onun rüşvet aldığını düşünürdü. Adamın sırf kıyafetlerine bakarak bunu anlayabilirdin. Münih'in en büyük üçkâğıtçılarından birinin –Kohl adında birisi– ona rüşvet verdiğinden şüphe ediliyordu. İnsanlar Herzefelde'yi Nazilerin öldürdüğünü düşünse de bence öyle olmadı. Bence Herzefelde açgözlülük edip aldığı rüşvetle yetinmeyerek Kohl'dan daha fazla para istedi ve bu da adamın hoşuna gitmedi."

"Galiba beni başka biriyle karıştırdın. O isimde biriyle hiç tanışmadım. Berlin'de polislik de yapmadım. Polislerden nefret ederim." Özgeçmişimi yazarken Weimar Cumhuriyeti yıllarını atlamayı düşündüğüm geldi aklıma. "Berlin'de bir süre çalıştım ama Adlon Hotel'de kapıcılık yapmıştım. Belki de beni orada gördünüz. Herr..."

"Schramma. Komiser Schramma. Bak dostum, yeni bir kimlik edinmen benim için sorun değil. Pek çok insan haklı olarak bu tür şeyler yaptı. İnan bana bu şehirde polislik yapan birinin kiminle konuştuğunu anlayabilmesi için aynı anda iki telefon rehberine bakması gerekir. Ama eğer iş arıyorsan eski günlerin hatırına sana yardım edebilirim."

"Bana yardım etmek istediğini hiç sanmıyorum. Sadece benden bir şeyler kapabilme umuduyla yem atıyorsun. Ama ben iki işli bir adamım ki bu da parasız olduğumu gösterir. Ayrıca dalımda kalan elmalar da ya çürük ya da yarım yenmiş."

Schramma saf saf sırıttı. "Bilgi güçtür, değil mi? Kimin dediğini bilmesem de Alman olduğundan eminim."

İtiraz etmedim. Ayrıca o da son sözündeki çelişkiyi fark etmedi.

"Zaten benim kim olduğumdan sana ne? İşlerim öyle ters gitti ki kumarhaneler sırf gelip müşterilere kötü şans getirmem için bana iş teklif etmeyi düşündüler. Tekrar söylüyorum goril, ben hiç kimseyim. Vaktini boşa harcıyorsun. Okullardaki sınıflarda benden daha önemli tahta bekçileri var."

"Olabilir de olmayabilir de. Ama şundan emin ol. Kim olduğunu öğrenir öğrenmez benden kurtuluşun yok. Dediğim gibi elimde sonuca kavuşturulmayı bekleyen birkaç iş var. Özel soruşturmalar. İşin büyük kısmı sıkıcı ve zaman alıcı olsa da kimi zaman da tehlikeli. Bu da senin gibi bir eski polisi mümkün olan her şekilde kullanabileceğim anlamına gelir."

Haklılık payı vardı. Aklında ne olduğunu bilmesem de Berlin'de polis olduğum zamanlarda nice insana gözdağı verdiğimden bunların hiçbirinin lehime olmayacağını biliyordum.

"Ayrıca ortadan kaybolmaya falan da kalkma sakın. Bunu yaparsan Christof Ganz ismini kimsenin umursamadığı eski bir davayla ilişkilendiririm. Bu işlerin nasıl olduğunu bilirsin. Muhtemelen sen de yapmışsındır."

Sigaramın izmaritini Grand Duke'ün ruhunu arayan meleğin yeşil kıçına doğru atıp bezgin bir ifadeyle iç çektim.

"Elinden geleni ardına koyma. Ben gidiyorum. En sevdiğim barmenle olan randevuma geciktim."

Tabii ki blöftü. Poker yüzüm olabilirdi ama elimde bir halt yoktu.

DÖRT

Hastanedeki işim bitti. Temizlenmek için morgun bitişiğindeki banyoya gittim ve aynada keyifsizce yüzüme baktım. Canından bezmiş bir ifade, fıldır fıldır kırmızı gözler ve sinsi bakışlara ek olarak sanki her an birisinin beni götürüp hücreye tıkmasını bekler gibi bir halim vardı.

Çıkışa gidip tepesindeki buhurdanlıklara yılan sarılı iki sütunun arasından geçtim; o kadar yukarıda olmasalar orada ne işleri olduğunu sorardım ama antik Yunanların yılanları kutsal kabul ettiklerini az çok biliyordum. Zehirleri ilaç olarak kullanılırdı ve belki de deri değiştirmeleri yenilenme ve yeniden doğuşun simgesiydi ki benim için de mahzuru yoktu.

Saat erken olsa da etrafta hâlâ bir iki gerçek yılan vardı ve onlardan biri hastanenin kapısının önündeki yenice BMW'nin içinde oturuyordu. Ben hastaneden çıkarken o da öne eğilip açık camdan bağırdı.

"Günther. Bernhard Günther. Sapasağlam karşımda. Hastanedeki eski bir dostu ziyarete geleyim

dedim ama ne ilginçtir sana denk geldim. Nasılsın Günther? En son ne zaman görüştük? Yirmi, yirmi beş yıl olmuştur. Öldüğünü sanıyordum."

Kaldırımda durup içeri bakarak seçeneklerimi düşündüm ve pek bir seçeneğim olmadığını anladım. Schramma'nın diğerlerinin duyacağı şekilde bağırması beni iyice tedirgin etti. Bunu yaparken de, benim kaybettiğim ve onun kazandığı bir bahsin ödülünü almaya gelmiş gibi, neşeyle sırıtıyordu. Silahım olsa onu ya da belki de kendimi vururdum. Geçmişte ölmekten korkardım, ama artık Bernie Günther ve onunla alakalı her şeyden, onun karmaşık mazisinden ve modern hayata intibak etme beceriksizliğinden kurtulabilmek adına neredeyse ölümü ister oldum; ama en çok da Komiser Schramma gibi onu tanıyan insanlardan kurtulabilmek için ölmek istiyorum. Birkaç kez başka biri olmayı denesem de asıl kimliğim bir türlü yakamı bırakmadı.

"Kim olduğunu öğreneceğimi söylemiştim. Hadi yapma, abartma o kadar. Henüz bilmiyorsun ama aslında sana kıyak yapıyorum Günther. Gerçekten. Söyleyeceğim şey için bana teşekkür edeceksin. O yüzden birileri başka biri olduğunu öğrenmeden gel de arabaya bin. Ayrıca hava çok soğuk. Bir taraflarım dondu."

Arabaya binip tek kelime etmeden kapıyı ve camı kapattım. Ama daha anında camı kapattığıma pişman oldum çünkü Schramma'nın sigarası leş gibi kokuyordu.

"Kimliğini nasıl öğrendiğimi öğrenmek ister misin?"

"Söyle bakalım."

"Münih Polis Merkezi savaşta pek hasar görmedi. Arşiv de sağlam kaldı. Dediğim gibi Hitler'den önce tanıştığımızı biliyordum. Bu da Heydrich'ten önce olduğunu gösterir. Heydrich bir süre Münih Emniyet Müdürlüğü yapıp dosya sistemini değiştirmişti. Bildiğin üzere iş bilen bir adamdı. Yaptığı bütün o mukayeseler bazen işe yarıyor. O nedenle nöbetçi çavuşa saldırdıktan sonra bir gece misafirimiz olan meşhur Berlinli dedektifin adını bulmak hiç de zor olmadı."

"O olayı hatırladım. Önce o vurmuştu."

"Eminim. O çavuşu hatırlıyorum. İtin tekiydi. 1932 yılıydı. Yirmi beş yıl önce. Zaman nasıl da geçiyor, değil mi?"

"Şu an için hayır."

"Dediğim gibi, savaş sırasında yaptıkların umurumda değil. İhtiyar tümünün, GDR'de (Alman Demokratik Cumhuriyeti) bile, mazi olduğunu söyledi. Ama komünistler kendi despotluklarıyla faşizm arasındaki farkı göstermek için arada bir birilerini ibreti âlem olsun diye cezalandırır. Seni istemeleri ve ele geçirmeleri de mümkün. Batının sınırdan geri gönderdiği yegâne suçlular eski Nazilerdir."

"Alakası yok," dedim. "Ben savaş suçlusu değilim. Kimseyi öldürmedim."

"Tabii canım. Christof Ganz ismini de sadece şiir mahlası olarak aldın. Neyse, kimi zaman benimde dikkat çekmek istemediğim olur. Ayrıca bir de Interpol var. Henüz onlara sormasam da seninle ilgili bir dosyaları olduğuna hiç şüphem yok. Haliyle şüphelerini çekmeden bu araştırmayı yapamam.

Bir kez sordum mu neden sorduğumu öğrenmek ister ve işin peşini bırakmazlar. O yüzden bundan sonrası sana kalmış Günther. Doğru kararı vereceğine hiç şüphem yok."

"Anlaşıldı Schramma. Bana karşı bir koz buldun ve beni ikna ettin. Artık uzatmayıp bana yapacağın şu büyük iyiliğe gelsek nasıl olur? Yorgunum ve eve gitmek istiyorum. Bütün geceyi ceset taşıyarak geçirdim ve burada biraz daha kalırsam koca ağzının içinde metal para aramaya başlayacağım."

Dediğimi anlamadı. Önemli de değildi, çünkü bu aralar genelde kendi kendime konuşuyordum. Söylediklerinizin kıymeti de ancak yanınızda takdir edecek biri olduğunda anlaşılır. Schramma gibileri genelde çok konuşur. Almanya'da çok fazla laf, fikir ve konuşma var ama tümü faydasız. Televizyon ve radyo kuru gürültüdür. Etkili olabilmesi için kelimelerin size bir imbik ya da güzel bir ahizeden süzülerek gelmesi gerekir.

"Max Merten adındaki yerel siyasetçiyi duymuş muydun? Kendisi Berlinli olsa da şu an Münih'te oturuyor."

"Hayal meyal hatırladım. Max Merten Adalet Bakanlığında savcı olarak görev yaparken ben Alex'te polistim."

"Aynı kişidir. Durumu epey iyi. Nymphenburg'da güzel bir evi, Kardinal-Faulhaberstrasse'de de ofisi var. Sosyalist SED'e (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) yakın olan Alman Halk Partisinin (GVP) kurucularından biri. Diğer kurucu olan Gustav Heinemann İhtiyar'la ters düşene kadar CDU'nun (Hıristiyan Demokrat Birliği) mümtaz mensuplarından biri

ve İçişleri Bakanıydı. Ama bu aralar siyasette para kıtlığı var. Yeni partiler kaynak bulamıyor. Nihayetinde Heinemann ve bazı aşırı hassas Yahudiler haricinde kim mucizevi Konrad Adenauer'den kurtulmak ister ki?

"Neyse Max Merten birkaç hafta önce benden GVP'ye mali destekte bulunmak isteyen General Heinrich Heinkel'le ilgili araştırma yapmamı istedi. Merten, Heinkel'in hâlâ Nazi olduğundan şüphelenmekte haksız değil ve GVP'ye kirli para gelmesini istemiyor. Neyse, sonuçta Merten'in haklı olduğu ortaya çıksa da durum sandığı gibi değildi. Heinkel'in on bin markı aslında GDR'den geliyordu. Merten'in iş ortağı Walter Hallstein adında tanınmış bir Alman siyasetçidir. Kendisi İhtiyar'ın gayri resmi dışişleri bakanı olup AET'yle (Avrupa Ekonomik Topluluğu) olan tüm müzakerelerimizi o yürütmüştür. GDR, AET fikrinden nefret ettiğinden –daha ziyade Batı Almanya'nın önemli bir üyesi olacağı Avrupa Savunma Topluluğundan nefret ediyor– GVP ve Merten'i karalayıp, atacakları çamurun bir kısmının da Profesör Hallstein'a bulaşacağı umuduyla gizli bir plan uygulamaya koydu. Şimdi eski bir Nazi'nin neden GDR'den para devşirdiğini sorabilirsin. Heinkel'in büyük oğlu Leipzig'de tutuklanmış ve babasının işbirliği yapmasının teminatı olarak hücrede tutuluyor. Eğer söylenenleri harfiyen yaparsa oğlu serbest kalacak. Anlaşma böyle.

"Birkaç gün sonra Heinkel, Bogenhausen'daki evinde Merten'e parayı nakit olarak verecek. Heinkel'in evinde gamalı haçlar ve generalin Nazi

olduğunun ispatı diğer şeylerle bezeli bir oda var. Merten oradayken polis baskın yapıp Heinkel'i aralarında Nazi hatıralarını satmanın da bulunduğu birkaç suçtan tutuklayacak. Heinkel de kendini kurtarmak için paranın aslında Profesör Hallstein'a ödenen rüşvet olduğunu söyleyecek."

"Peki, sen bunların tümünü nasıl öğrendin?" diye sordum.

"Ben polisim Günther. Polislerin işi budur. Bilmememiz gereken şeyleri biliriz. Bazı günler gazetedeki bulmacayı yirmi dakikada bitirdiğim olur. Diğer günlerde de Heinkel gibilerin pisliğini eşelerim."

"Peki, tüm bunları neden Max Merten'e değil de bana anlatıyorsun?"

Schramma sessizce sigarasının dumanını üfledi ve huyum gereği tüm anlattıklarını sorgulamaya başlayınca mavi gözleri kısıldı: İçimde her daim aksi tüm delillere rağmen gerçekten de kötü bir insan olduğuma dair sinsi ve huzursuz edici bir his vardır–bu da diğer kötüleri daha iyi anlamamı sağlar. Belki iyi bir polis olmak için gereken de budur.

"Max Merten'e General Heinkel'in dürüst olduğunu söyledin, değil mi? Bence mesele bu. Bence senin asıl derdin o paranın üzerine yatmak. Max Merten'den birkaç saat önce oraya gidip generalden parayı alacaksın."

"Onun gibi bir şey ve sen de bana yardım edeceksin. Nihayetinde Heinkel'in adamları olması mümkün. Tek başına hırsızlık yapan yakalanır."

"Bir üçkâğıtçıdan kötü olan tek şey üçkâğıtçı polistir."

"Günther, kimliği sahte olan ben değilim, sensin. Benim kitabımda bu kirlisin demektir. O yüzden bana dürüstlük hakkında akıl verme. Yapabilirsem bu işi tek başıma da yaparım ve bu durumda sen de hapiste ya da kaçmak zorunda olursun. Ama yanımda olup beni desteklemeni tercih ederim."

"1932'de Paul Herzefelde'nin başına gelenleri anlamaya başladım," dedim. "O rüşveti Kohl'dan alan sendin, değil mi? Herzefelde de şüphelenmiş olmalı. Evet mantıklı. Onu sen öldürdün ve Yahudi olduğu için de Nazilerin üzerine kaldı. Zekice. Seni yanlış tanımışım Schramma. Bunca yıl yakalanmadığına göre iyi polis rolünü mükemmel oynuyorsun demektir."

"Aslında bu aralar çok zor değil. Polis de Almanya'daki diğer kurumlar gibi. Savaştan sonra adam eksikliği var ve emniyete geri dönenler konusunda pek titiz değiller. Hepsini birkaç dakikada çözdüğüne göre sen de epey zeki birisin."

"Eğer zeki olsaydım bu arabada oturmuş senin gibi bir şerefsizle konuşuyor olmazdım Schramma."

"Kendini böyle hafife alma Günther. Yirmi beş yıllık bir cinayeti çözmek sıradan bir iş değildir. İster inan ister inanma bu yönün hoşuma gitti. Benimle gelmeni istememin bir nedeni de bu. Sıradan biri gibi düşünmüyorsun. Bunca zaman hayatta kalabildiysen bunun olması da seni şaşırtmaz. Senin tecrüben hem bugün hem de gelecekte işime yarar. Münih'te güvenebileceğim kimse kalmadı; genç Ettstrasse meslektaşlarım işe yaramaz derecede dürüstler."

"Bunu duyduğuma sevindim. Savaşı senin gibi pisliklerin görevde kalması için kaybetmiş olmayı bilmek ağırıma giderdi."

"İstediğini söyle. Bence biraz para senin de susmana yeter. Emeğini karşılıksız bırakmam Günther. Sana yüzde on veririm ki bin mark eder. Sakın bana paraya ihtiyacın olmadığını söyleme. Talihinin uzun zamandır yüzüne gülmediği ortada."

Söylediklerini vurgulamak istermiş gibi çıkardığı otomatik tabancayı karaciğerime dayayınca yıllardır içtiğim içkiler yüzünden epey hasarlı olsa da onu kaybetmeye hazır olmadığımı fark ettim.

"Sakın uyanıklık yapmaya kalkma Günther," deyip başıyla hastanenin kapısını işaret etti. "Yoksa morgda yatan senin cesedin olur."

BEŞ

Soğuk ve düz arazinin üzeri kalay renkli bir gökyüzüyle kaplıydı; Bavyera şehri Münih bir yatak gibi dümdüz ve bir o kadar rahat olsa da Isar Nehrinin doğu yakasındaki Bogenhausen'ın da Münih'ten aşağı kalır yanı yoktu. General Heinkel'in evi yeşil kepenkli, yaklaşık otuz pencereli ve masaldan çıkmışa benzeyen üç katlı bir villaydı. Nehrin sesini ve Schramma'nın BMW'sini park ettiği yerin karşısındaki kilisede Bach kantatı çalan orgcuyu duyabilirdiniz. Yeşil bir çit yokuş aşağı Isar'ın hududunu belirleyen ağaçlara doğru iniyordu. Boş parke taşlı yolun karşısında savaş yüzünden sakat kalan askerler için kurulmuş küçük bir askeri hastane vardı. Biliyorum, çünkü bizler arabada otururken on on beş tanesi hastaneden Bogenhausen etrafında yaptıkları yürüyüşe çıktılar. Yanımızdan geçerken adamlardan biri bize doğru baksa da yüzünün büyük bölümü diğer tarafa baktığından niyetinin bu olduğundan emin değilim. Arkasındaki adam, muhtemelen yüzündeki yanıkları tedavi etme maksatlı bir ameliyat yüzünden, kalın çerçeveli ya da pem-

be etten yapılmış bir gözlük takmışa benziyordu. Üçüncü adamın tek gözü, tek bacağı, tek kolu ve iki koltuk değneği vardı ve Pieter Brueghel'in ünlü tablosu "Körlerin Yürüyüşü"nü düşünürken hem titreyip hem de nispeten iyi olan durumuma şükrettim.

Schramma, "Tanrım," deyip sigarasını tekrar yaktı. "Şunlara bak. Ben de seni çirkin sanırdım Günther." Gümüş rengi cep şişesini çıkarıp içti.

"Biraz saygılı ol," dedim.

"Neye, bu içler acısı gösteriye mi? Benim yerime onların öyle olması daha iyi."

"Bu sefer seninle hemfikirim çünkü onlar senden daha iyi ve hep öyle olacaklar." Başımı iki yana salladım. Adam iyice canımı sıkmaya başlamıştı. "Ne beklediğimizi hâlâ söylemedin?"

"Ne olacak, paranın gelmesini bekliyoruz. Gelir gelmez de hemen işe koyulacağız. O yüzden biraz sussan iyi olur."

Bana verdiği cep şişesinin üzerinde "Nikâh şahidimiz olduğun için teşekkürler Christian Schramma. 25. 11. 1947. Pieter ve Johanna" yazılıydı. Schramma gibi bir yılanın düğünde sağdıç olması fikrine gülesim geldi; gerçi günümüzde iyi adam eksiği çeken tek yer Alman polisi değildi. Pieter ve Johanna da aynı dertten mustaripti. Şişeden bir yudum aldım; ucuz schnapps olsa da hiç yoktan iyiydi. Alkol aklınıza gelebilecek her türlü suça gayet iyi giderdi.

"Sadece, bu insanların yolda yürüdüğünü gördüğümde şok olduğumu söylemek istiyorum," dedi. "Sanki tren geliyormuş gibi bayrak falan sallayıp insanları ikaz etmeleri gerekir."

"Dalgalar çekilene kadar deniz hep güzel görünür," dedim. "Ama sonrasında içinde sakladığı bütün pislikleri görürsün. Almanya da galiba onun gibi. Galiba bizde bu tür şeylerden diğerlerine göre daha çok var. Beklenecek bir şey olduğundan gerçekte ne olduğunu öğrendiğimizde şaşırmayalım yeter."

"Ben galiba Darwinciyim. Bana göre Almanya'da sadece güçlü olanlar hayatta kalır."

"İşte yeni bir fikir."

"Siyasi açıdan demedim. Bu ülkede siyaset bitti. Demek istediğim hayatta kalanlar sadece en iyi uyum sağlayanlar değil, aynı zamanda en iyi olanlardır. En iyi olanlar en iyi arabayı, çamaşır makinesini ve elektrik süpürgesini yapar. O kadar bariz ki bunu Hitlerin nasıl olup da bunu düşünmediğine şaşırıyorum. Almanya, Avrupa'nın ekonomi ve üretim devi. Ve bu da beraberinde yeni bir gerçeklik getirecek. Haliyle insani değerlerinde önemi olacak ama ait olduğumuz yere tekrar çıkmak istiyorsak bence uzunca bir süre sadece rakamlarla ilgilenmemiz şart."

İkinci bir yudum alıp şişeyi geri verdim. "Bretton Woods'taki düğünde de bu konuşmayı mı yaptın?"

"Siktir git Günther." Schramma şişeden bir yudum alıp ağzını çalkaladı. İçtiği sigara yüzünden buna ihtiyacı vardı. "Bu parayı alır almaz söz konusu ekonomik mucizeden ben de kendi payıma düşeni alacağım. İş kurmayı düşünüyorum."

"Peki, bu hırsızlık da kamu yararı için mi?"

"Üretici olacağımı söylüyorum. Mutfak eşyası yapan küçük bir fabrika satın alacağım."

"Sen üretimden ne anlarsın?"

"Anlamam ama çatal bıçak kullanmayı bilirim."

"İşte buna şaşırdım."

"Ciddiyim. Almanya'ya İngiltere karşısında avantaj kazandıracak şeylerden biri de bu. Bilançonun alt satırı. Tommy'ler kazandıkları zafer sayesinde insani değerlere öncelik verebilecekleri gibi hatalı bir zanna kapıldılar. Bu yüzden refah devleti kurdular ama tarih bunu ayakta tutamayacaklarını gösterecek. Zamanı gelince göreceğiz."

Dahası da vardı; Schramma belki de kendisini yeni Paul Samuelson olarak görüyordu. Gerçi önemli de değildi, çünkü birkaç dakika sonra dinlemeyi bıraktım. Bence tüm ekonomistlere böyle davranmak lazım. Birkaç dakika sonra Gannex palto ve Karakul şapka giyen bir adam nehrin kıyısındaki yokuştan çıkıp beyaz evin dış kapısından geçti.

"İşte başlıyoruz," dedi Schramma.

Bana yüzümü örtmem için bir atkı vermişti ve şimdi de çıkardığı Walther PPK'nin ağzına mermi sürüp emniyetli olması için horozunu aşağı indirdikten sonra bana uzattı ama tabancayı bırakmadan önce bana kısa bir açıklama yapmayı da ihmal etmedi.

"Bil diye söylüyorum birisine daha pay ödeyeceğim ve o kişi senin kim olduğunu biliyor."

"Ah? Kimmiş bu şahıs?"

"Tek bilmen gereken bana yamuk yaparsan ona da yapmış olursun. O yüzden sakın kurnazlık yapmaya kalkma Günther. Senin işin arkamı kollamak, sırtımda delik açmak değil. Anladın mı?"

"Anladım." Tabii ki gerçek bundan çok uzaktı. Tabancanın ağzında mermi olduğunu biliyordum –otomatik tabancada namlu kapağı çekildiğinde mutlaka ağza mermi sürer– ama o mermi gerçek mi kurusıkı mı bilmiyordum. Genel duruma bakılırsa bana dolu tabanca vermesi pek mümkün görünmüyordu. Aksi takdirde generali soyduktan sonra on bin markı almama kim engel olabilirdi?

Bence kurusıkı en az gerçeği kadar işine yarardı; kimse bir tabancayla tartışmaya girmezdi ve ateş etmek zorunda kalırsam çıkacak ses en az mermi kadar etkili olacağı gibi onun için de daha güvenliydi. Haliyle namlu kapağını çekerek mermiyi alıp gerçek olup olmadığını anlayabilirdim ama ilginç bir şekilde tabanca dolu olmadığı halde doluymuş gibi hareket etmem ikimizin de işine geldi. Öte yandan, benden gelmemi istemesinin asıl nedeni beni sınamak ya da kurban etmek istemesi de olabilirdi. Eğer sesimi çıkarmadan ne isterse yaparsam bu işten sağ salim çıkabilme ihtimalimin daha yüksek olduğuna hükmettim.

Tabancayı sonunda teslim etti ve ben de alıp hemen cebime koydum.

Arabadan inip onun peşi sıra dış kapıya gittim. Evin diğer tarafına dolanıp arka kapısına vardık. Orgcu bir kantat daha çalmaya başladı ve eşlik etmelerine bakılırsa kargalar bu durumdan bana kıyasla daha çok hoşlanmıştı. Hâlihazırda evin sadece ikinci katında birkaç ışık vardı.

Schramma duvara dayalı bir el arabasının yanında durup kilitli olmayan arka kapının camından içeri baktı ve akabinde içeri girdik. Sanki birisi turta

yapmış gibi evde kesif bir elma ve tarçın kokusu mevcuttu ama karnımı acıktırmak yerine nedense midemi bulandırdı. Schramma'nın 38'liğinin kabzası, sanki olay mahallinde bırakmayı planlıyormuş gibi, bantlanmıştı ki bu başta ben olmak üzere kimsenin yararına olmazdı. Çünkü silahı kullanmaya niyetli olmayan hiç kimse onu bırakmayı da düşünmezdi. O yüzden ister istemez nasıl bir işe bulaştım diye düşünüp korkmaya başladım. Ama seçim şansım var mıydı? Christof Ganz yeni bir hayat kurmuştu ve Almanya'da tekrar yeni bir kimlik bulmam mümkün olmayacaktı. En azından şimdilik Schramma'nın dediklerini yapmaktan başka çarem yoktu.

Schramma yarı çiğnediği sigarasını mutfak masasının kenarına koydu, atkısıyla ağzını ve burnunu kapattı ve baş işaretiyle benden de aynısını yapmamı istedi. Loş koridordan usulca, seslerin geldiği ön tarafa doğru yürüdük.

ALTI

Odanın içinde her şey olması gerektiği gibiydi: Kaiser Wilhelm gibi balmumlu bıyığı ve yeşil deri yeleği olan general yemek odasında duruyordu ve karşısında hevesli Leninistlerin bıraktığı kısa sarı sakallı, Gannex paltolu ve tahminimden genç olan başka biri vardı. On bin markın tamamı, elinde katlı bir mektup olan bir kadının yer aldığı Kuzey Rönesans portresinin bakışları altındaki masanın üzerindeydi. Kadının yüz ifadesinden bir şey çıkarmam mümkün olmadı ama kadının saçları seyrelmeye başladığından keyfinin pek yerinde olmadığı da belliydi.

General, "Siz de kimsiniz?" dedi. "Bu da ne demek?"

"Silah ve maskeden anlaman gerekirdi general," dedi Schramma. "Paranı çalmaya geldim. Sana söylediklerimi yaparsan kimse zarar görmez." Durup silahla kapıyı işaret etti. "Hemen alt kata."

General kapıya yürüse de diğer adam sanki Schramma onu kastetmemiş gibi hiç kımıldamadı.

Schramma, "Sen de," dedi.

Gannex paltolu adam sanki bu onu şaşırtmış gibi kaşlarını çattı. "Ben mi?"

Schramma silahı adamın kafasına dayayıp Karakul şapkasını yukarı doğru kaldırdı. Üzerinde silah var mı diye çabucak yokladıktan sonra, "Davetiye mi bekliyorsun? Haydi yürü!" dedi.

Şapkalı adam sanki birbirlerini tanıyorlarmış gibi Schramma'ya ters ters baktı ve bir şeyler söylemeye niyetli olsa da silah yüzünden fikir değiştirdi. 38'likle şaka olmazdı. Nicesi bundan çok daha basit şeyler için vurulup gitmişti. Anlaşılan general bunu biliyordu. Belki benim gibi o da silah kabzasının bantlandığını fark etmişti ve muhtemelen tetik de bantlıydı. O yüzden akıllıca davranıp tek kelime etmeden önümde sanki yürüyüşe çıkmışız gibi sakince yürüdü.

Üç adamın peşi sıra, gıcırdayan ahşap merdivenden aşağı indik. Uzun taş zeminli koridorun sonunda iki kilitli gri ve metal bir kapı vardı. Anahtar deliğinin altında PANZERLIT yazılıydı. Demek ki burası eski bir bomba sığınağıydı.

Schramma generale, "Aç," dedi.

General, "Ne yapacaksın?" diye sorarken kapının kolunu çevirdi. Kapıyı ve ışığı açınca oranın büyükçe bir şarap mahzeni olduğunu anladım. Küf ve rutubet kokusu bir anda etrafı sardı. Şaraplardan pek anlamasam da burada en az bin şişe olmalıydı. Şimdiye kadar gördüğüm en dolu bomba sığınağıydı.

"Polisi arayamayın diye sizi buraya kilitleyeceğim," dedi Schramma. Tekrar tabancasını salladı. "İkiniz de hemen içeri."

"Bu yanına kalmaz," dedi şapkalı adam. Şapkayı kafasından alıp dua edermiş gibi iki eliyle tuttu.

"Acaba?"

"Evet, büyük hata yapıyorsun. Bu paranın kime ait olduğunu biliyor musun? Doğu Almanya Devlet Güvenlik Bakanlığına ait."

"Sus ve mahzene gir," diye karşılık verdi Schramma.

"MfS (Devlet Güvenlik Bakanlığı) peşine düşecek, biliyorsun değil mi? Bu para sana sadece uykusuz geçecek geceler satın alır."

"Dert değil. Zaten pek uyuduğum söylenemez."

İkisi içeri girip yüzlerini bize dönerken Schramma da onlara yaklaştı. Sonra işaret parmağıyla bir kulağını kapattı ve kabzadaki bantı da düşününce ikisini de öldüreceğini anladım. İçgüdüsel olarak o bir adım ileri giderken –galiba ıska geçmemek için yapmıştı– ben bir adım geri gittim ve hemen ardından generali ve şapkalı adamı yakın mesafeden vurdu. İki atış arasındaki saniyede onun üçüncü kurbanı olabileceğimi düşünüp tekrar geri adım attım ve çelik kapıyı kapatarak kolu çevirdim.

Atkıyı yüzümden çıkarıp yanık havayı ciğerlerime çektim. Silah sesinden kulaklarım uğuldadığından Schramma'nın kapıya vurup bağırdığını ancak birkaç saniye sonra duyabildim. Anahtar deliğinden baktığımda onun da bana baktığını gördüm. Bu arada diğer kolu da yarım bir tuğlayla sıkıştırmayı başardım. Evdeki turta kokusu gitmiş, yerini barut ve ölüm kokusu almıştı.

"Günther sen ne halt ediyorsun?" diye bağırdı. "Beni hemen çıkar."

"Hiç niyetim yok," dedim.

"Salaklık etme. Buna vaktimiz yok. Hemen gitmemiz gerek çünkü birileri silah sesi duyduğunu bildirebilir."

"Hatırlattığına sevindim." Walther'ın şarjörünü çıkarıp mermilere baktım. Tahmin ettiğim gibi kurusıkı çıktılar. "Onları neden öldürdün? Buna gerek yoktu."

"Bizi teşhis etme risklerini neden göze alayım?"

"Evet, doğru söylüyorsun ama bence ardından beni de vuracaktın. Neden olmasın? Şu an için hiçbir kıymetim yok."

"Bunu da nereden çıkardın?"

"Öncelikle cinayet mahalli süsü vermeyi bilen kirli bir polissin. Ayrıca bana verdiğin silah kurusıkı dolu."

"Evet, çünkü sana güvenip güvenemeyeceğimi anlamak istedim. Dinle, sana vurduğum şu ikisinden bahsedeyim. Şapkalı olan Stasi'ydi. Diğeri de Nazi savaş suçlusu. Yaptığı her şey yanına kâr kaldı. Arkalarından ağlayacak kimse yok. Bunu fazlasıyla hak etmişlerdi."

"Benim de hak etmiş birkaç kişiyi vurduğum oldu. En azından kendimi öyle teselli ettim. Ama şimdi fark ettim ki hepimiz hak ettik. Ben muhtemelen, sense özellikle."

"Boş ver artık. İkisi de öldü. Bak belki yüzde on demekle haksızlık ettim. Paranın yarısına ne dersin? Yeter ki beni burada bırakma. Ne dersin Günther?"

"Olmaz derim."

"Sana yeni kuracağım fabrikada iş bile veririm."

"Schramma senden isteyebileceğim hiçbir şey yok."

Anahtar deliğindeki mavi göz önce kısılıp sonra da kayboldu.

"Eğer anahtar deliğinden bakarsan sen kapıyı açmadan önce tabancamı boşalttığımı göreceksin. Buna ne dersin?"

"Bunun da işe yarayacağından şüpheliyim. Bence paltonun cebinde üçüncü bir silah var. O silahla beni öldürüp sonra da onu Stasi'nin eline bırakacaksın."

Göz tekrar anahtar deliğine döndü.

"İyi düşün Günther. Polisleri çağıramazsın. Sence kime inanırlar? Otuz yıldır polislik yapan birine mi yoksa sahte ismi olana mı? Şu an ikimiz de buraya hiç gelmemiş gibi çıkıp gidebiliriz."

"Önemli bir noktaya parmak bastın. Ayrıca polislere haber vereceğimi de nereden çıkardın?"

"Peki, ne yapacaksın? Beni burada bırakamazsın."

"Bırakırım. Elbet birisi gelir."

"General yalnız yaşıyor."

"O zaman dua et de orada bir tirbuşon olsun. O kadar şarap ziyan olursa yazık olur. Birinin gelip seni çıkarması biraz zaman alabilir."

"Demek öyle." Mavi göz tekrar kısıldı. "O zaman dua et de buradan hiç çıkmayayım," diye bağırdı. "Çünkü çıkarsam seni öldüreceğim Günther."

Kulaklarım hâlâ alarm zili gibi çınlıyordu; aynı zil beni burada ne kadar kalırsam başımın derde girme ihtimalinin de o kadar artacağı yönünde ikaz ediyordu; gerçi gidince de sorunlarım tümüyle or-

tadan kalkacak değildi. Kafamda yarım yamalak bir plan olsa da tümüyle içgüdülerime aykırıydı.

"Bunun kötü bir fikir olduğunu bilsem de beni köşeye sıkıştıran sensin. Ayrıca ikimiz de zaten beni öldürmeye niyetli olduğunu biliyoruz. O yüzden tabancanın kabzasını bantladın. Silahı geride bırakacaktın ve ben de ikisini soymaya çalışırken öldürülmüş gibi görünecektim. Bence şimdilik bir şansım var. On bin markla Münih'ten epey uzaklara gidebilirim. Birileri seni bulana kadar ben çok uzaklara gitmiş olurum. Belki de ülkeden çıkarım. Sen asıl polisler gelip de seni cinayet silahı ve iki cesetle bulduklarında ne yapacağını düşün. Münih polisleri dahi bunu anlamayacak kadar salak değildir. Burada bir kilitli kapı esrarı mevzubahis ve çözülemeyen tek kısmı da kendini bu duruma düşürecek kadar salak olman."

"Hiç sanmıyorum Günther. Delillere rağmen ben işimde iyiyimdir. Bana itimat ederler."

"İyi ve ikna edici olduğuna şüphem yok. Eşeği boyayıp sahibine satacak türde birisin ama bu riski göze alacağım çünkü ben de bunda iyiyimdir."

YEDİ

Silahı kemerime sokup yukarı koştum, parayı ceplerime doldurdum ve ihtiyatla beyaz evden dışarı çıktım. Etrafta kimse yoktu ve duyduğum kadarıyla orgcu hiçbir şey olmamış gibi Bach çalmaya devam ediyordu. Belki de insanlar onu bu yüzden seviyordu. Arabaya dönmedim. Benim değildi. Yokuş aşağı ağaçların arasından yürüyerek Max-Joseph Köprüsünden Isar'a geçtim, ortasında durup zihnimi toparlamaya çalışırken aşağıda akan kahverengi sulara baktım. İnsan ruhunu arındırmada nehir görüntüsü ve sesinin üzerine yoktur ve eğer bu da işe yaramazsa intihar seçeneği daima hazırda bekler. Köprüde kimsenin olmadığından emin olduktan sonra Walther'ı nehre atıp yürüyerek English Garden'a kadar gittim. Oranın neden öyle adlandırıldığını bilmiyorum. Bence İngilizlere has hiçbir yanı yok – yüksek atlara binen ya da köpek gezdiren kişileri saymazsak tabii; belki de nedeni içindeki kocaman Çin pagodasıydı. İngiliz bahçelerinin tümünde bunlardan bir tane olduğunu duymuştum. Pagodanın yanındaki bira bahçesinde sinirlerimi

yatıştırmak için bir bira içtim; Schwabing Hastanesindeki mesaime başlama saatim yaklaşsa da cebimde on bin mark ve ardımda iki ceset olduğundan hapse düşmek istemiyorsam acilen bir şeyler yapmam gerektiğini biliyordum. O yüzden bir taksi durağına gidip taksiciden beni şehir merkezindeki Kardinal-Faulhaberstrasse'ye götürmesini istedim. Oraya varınca inip bir süre etrafta yürüyerek plaketlerin üzerindeki isimlere bakıp sonunda bir bankanın yanında aradığım ismi buldum – Schramma'nın incelik edip bana haber verdiği isim: Dr. Max Merten, Avukat. Bir avukata güvenmek pek bir plana benzemeyip tüm içgüdülerime aykırı olsa da –tanıdığım en berbat savaş suçlularının bazıları avukat ve hâkimlerdi– fazla bir seçeneğim yoktu. Ayrıca bu avukatın bu davayla özel bir ilgisi vardı.

Asansör çalışmadığından geniş mermer merdivenden üçüncü kata çıkıp nefesimi toparlamak için biraz bekledim; avukata ikimizin de çifte cinayetle bağlantısı bulunduğunu söylemeden önce sakin görünmem ve konuşmam şarttı. Merten'in sekreteri olduğunu tahmin ettiğim bir kadın eve gitmeye hazırlanıyordu ve beni görünce sanki gecikmesine neden olacağımı düşünmüş gibi yüzünü buruşturdu. Parlak sarı saçlarına bir kovan dolusu arı şekil vermiş gibiydi ve gayet güzel görünen göğüslerini dengeleme işlevi görüyor gibi bir hali vardı. Art niyetli olduğumu düşünebilirsiniz, ama bence bu kadının işe alınmasının asıl nedeni daktilo ve not tutma yetenekleri değildi.

"Yardım edebilir miyim?"

"Dr. Merten'le görüşmek istiyorum."

"Kendisi çıkmak üzere."

"Benimle görüşeceğinden eminim. Eski bir dostuyum."

Kıyafetlerim pek matah olmadığından kadının tereddüt etmesine şaşırmadım.

"İsminiz nedir?"

Gerçek adımı kullanmak istemediğim gibi yeni adımı vermemin de bir anlamı yoktu; Merten'e bir şey ifade etmezdi; Schramma'nın ismini de adam katil olduğu için kullanmak istemedim. En sadık sekretere bile böyle bir şey fazla gelebilir.

"Berlin, Alex'ten geldiğimi söyleyin yeter."

"Alex mi?"

"Polis merkezi. Tıpkı Münih'teki gibi ama daha büyük ve iyi. En azından Karl Marks şehre gelene kadar öyleydi. Geçmişte polistim ve onunla tanışıklığım da buradan geliyor."

Zamanında polis olduğumu öğrenince şüpheleri biraz dağılan kadın patronunu bulmaya gitti. O ofise girince ben de köşe pencereden dışarı baktım. Merten'in ofisi Salvatorstrasse'deki Yunan Ortodoks Kilisesinin karşısındaydı. Gotik tarzda kırmızı tuğladan yapılma bina Barok caddedeki diğer her şeyle tezat teşkil ediyordu. Sekreter geri gelip patronunun benimle görüşmek istediğini söylediğinde ben hâlâ binaya bakıyordum. Beni ofise aldıktan sonra çıkıp kapıyı kapatırken Max Merten de beni karşılamak için yerinden kalktı.

"Aman Tanrım, seni bir daha görmeyi beklemiyordum. Bernie Günther. Ne kadar oldu? On beş sene mi?"

"En az."

"Ama artık polis değilsin galiba. O sakalla hiç polise benzemiyorsun zaten."

"Polisliği bırakalı çok oldu."

"Otur Bernie. Bir sigara yak. Bir içki al. İçki istersin, değil mi?" Saatine baktı. "Evet, vakti gelmiş." Büyük Biedermeier dolaba gidip sokak lambası ebadında bir sürahi aldı. "Schnapps olur mu? Galiba başka bir şey de yok. Sadece onu içiyorum. O ve içinde alkol olan her şeyi."

"Schnapps olur."

Her yönüyle hatırladığımdan daha iriydi: Daha uzun, gür sesli, geniş ve şişman; beyaz saçları aslan yelesi gibi gürdü. Sadece elleri küçüktü. Benden küçük görünmese de en az on yaş küçüktü. Üzerinde Münih şubatı için ideal olan kaliteli ve kalın tüvit bir takım vardı ve takımı ona pek yakışmamış olsa da –pantolonu can simiti gibi göbeğinin altında duruyordu– bir terziden önce bir dişçiye gitmesi gerekirdi. Ön dişlerinden biri altın olsa da diğerleri, muhtemelen sürekli sigara içtiğinden, pek iyi durumda değildi. Ofis, Mısır sigarası kokuyordu. Ben de çok sigara içsem de Max Merten tüm Batı Almanya için içiyordu. Masasının üzerindeki Finas paketinden aldığı sigaraları birbiriyle yakarak hiç durmadan içmeye devam etti. Bana bir kadeh verdikten sonra pencerenin yanındaki daha rahat koltuklara geçtik. Perdeyi kapattıktan sonra karşıma oturdu.

"Anlat bakalım neler yapıyorsun?"

"Beladan uzak durmaya çalışıyorum."

"Bildiğim kadarıyla da beceremememişsin."

"Zaten o yüzden geldim Max. Bana bir avukat lazım. Aslında belki de ikimize de lazım."

"Pek hoş bir duruma benzemiyor."

"Senin adına iş yapması için Christian Schramma adında bir polis tutmuşsun."

"Evet."

"Ondan kurduğun partiye bağışta bulunacak birini araştırmasını istemişsin."

"Evet, General Heinkel'i. Kampanya parasının nereden geldiğini öğrenmek istedim."

"Schramma da beni tuttu. Pek tuttu denemez ya neyse, çünkü seçim şansım yoktu."

"Parayı kontrol etmek için mi?"

"Ben de öyle sandım ama benden parayı çalarken ona yardım etmemi istedi. O konuda da seçim şansım yoktu. Malum nedenlerle Münih'te sahte isimle kalıyorum."

"Savaş."

"Evet."

"Peki, tam olarak ne oldu? Sen hırsız değilsin."

Generalin evinde olup biten her şeyi anlattım. Sonra da on bin markın tümünü masanın üzerine koydum.

"Yani General Heinkel öldü."

Başımı salladım.

"Peki, öldürülen diğer adam kim?"

"Adını bilmiyorum. Ama galiba Doğu Alman yabancı istihbarat servisi MfS için çalışıyordu."

"DDR'nin bununla ne alakası var?"

"GVP adına parayı almak için yarın generalin evine gidecektin, değil mi?"

"Evet."

"MfS yerel polisin gelip o esnada generali tutuklamasını sağlayacaktı. O da kendini kurtarmak için

paranın sana ve dostun Profesör Hallstein'a ödenen rüşvet olduğunu söyleyecekti."

"General böyle bir şeyi neden yapsın?"

"Çünkü Schramma'nın dediğine göre Stasi generalin oğlunu Leipzig'de hücrede tutuyormuş. Bence MfS'den gelen o adam da Schramma'yla birlikteydi ama Schramma onu da kazıkladı."

"Anlıyorum. Bütün bunlar ziyadesiyle rahatsız edici."

"Benim için de öyle."

"Christian Schramma'nın böyle tehlikeli biri olduğundan haberim yoktu."

"Polisler silahlıdır ve her türlü kötü insanla haşır neşir olurlar. Bu da onları tehlikeli yapar."

"Schramma hâlâ iki cesetle birlikte oranın şarap mahzeninde öyle mi?"

"Evet." Schnapps'ı içip bir sigara aldım. "Onu tutan kişi siz olduğunuza göre bir sonraki adımda ne yapacağını da bilmeniz gerekir. Ama ben sahte isimle yaşadığımdan ve dostunuz da yılların polisi olduğundan polise ihbar etme işini size bırakmanın daha münasip olacağına hükmettim."

"Bana gelmekle doğru olanı yaptın Bernie. Anlattıklarına bakılırsa her şeyi ortada olan bir dava: iki ceset, katil ve cinayet silahı kapalı bir odada. Ama tecrübelerim bana bu tür davaların göründüğü kadar kolay kapanmayacağını da söylüyor. Bir de Münih polisi meselesi var. Schramma kirliyse onun gibi başkalarının olması da mümkün. Onun anlattığına inanmış gibi yapıp onu serbest bırakabilirler. O yüzden kimi ne zaman arayacağımızı çok iyi düşünmemiz gerekir. Belki de Bavyera Eyaleti Adalet Bakanlığına bildirsem daha iyi olur."

"Bu sana kalmış. Ama kime söylersen söyle, bil ki iş beni savunmaya geldiğinde sana verecek param yok. Umarım buraya gelip sana her şeyi anlattığım için beni bedavadan müvekkilin olarak kabul edersin."

"Ah, hiç merak etme, bunun için sana minnettarım. Parayı alıp ortadan kaybolabilirdin ve benim bunların hiçbirinden haberim olmazdı."

"Böyle düşünmene sevindim Max."

"Bu arada bu parayı ne yapacağım?"

"Orası sana kalmış. Benim dışımda paranın sende olduğunu bilen yok."

"Ne kadar para var?"

"On bin."

"Galiba polise teslim etmem gerekecek."

Sigaradan derin bir nefes çekip duman yüzünden gözlerimi kıstım. Umarım bu hareket daha ketum ve düşünceli görünmemi sağlamıştı.

"Bence paraya ne olması gerektiğine dair birkaç fikrin var," dedi Merten.

"Polise teslim edersen nereden bulduğunu da söylemek zorunda kalırsın. Bu da seni şüpheli durumuna düşürür. Benim tavsiyem parayı GVP için kullanmandır. Zaten onun için değil miydi? DDR'ye iade edecek değilsin herhalde?"

"Ama parayı GVP için ayırırsam Christian Schramma'yı ne yapacağız? Onu orada bırakamayız. İkisi öldüğüne ve Schramma da kilitli olduğuna göre polisler yarın tutuklama niyetiyle oraya gitmeyecektir. Onlara söyleyecek kimse olmadığından da Schramma orada epey uzun süre kalabilir. General biraz içine kapanıktı. Hizmetçisi olduğundan bile şüpheliyim."

"Schramma'yla ilgili de bir fikrim var."

"Neymiş?"

"Onu tutan sen olduğuna göre ondan kurtulmak da sana kalmış. Anladığın şekilde değil ama."

"Nasıl peki?"

"Oraya gidip onu ağzını kapalı tutmaya ikna edebiliriz."

"Şimdi mi?"

"Şimdi."

"Haklısın. Bu işi erteleyip düzelmesini ümit etmek saçmalık. Şeytanın en sevdiği mobilya kanepedir. Bu arada onu bırakmamız gerektiğini mi düşünüyorsun?"

"Aynen öyle."

"Ama adam soğuk kanlılıkla iki kişiyi öldürdü."

"Polise ihbar etmek onları geri getirmez, sadece ikimizin de başını derde sokar. Karakola geldikten sonra arkadaşlarına ne söyleyeceği belli olmaz ki onlar da bizim sözümüze itibar etmezler."

"Haklısın. Yine de hiç içime sinmedi. Hâlâ tabancası var, değil mi?"

"Hı hı."

"Ya onu serbest bıraktığımızda bize ateş ederse? Ya da buraya geldikten sonra ikimizi de öldürüp parayı alıp giderse?"

"Galiba bunu yapmasına engel olmanın bir yolunu biliyorum."

"Nasıl?"

"Fotoğraf makinen var mı?"

"Evet."

"Pekâlâ, o zaman şöyle yapacağız."

SEKİZ

Merten'in Mercedes'iyle Maximilanstrasse üzerinden doğuya gidip Maximilian Köprüsünden Isar'a geçtikten sonra sola kuzeye dönüp Möhlstrasse'ye çıktık. Merten ölü generalin evine daha önce gitmediğinden ona yolu tarif ettim. Yine kar yağmaya başlamıştı ve kar taneleri arabanın farında Weiss birası kadehindeki köpüklere benziyordu.

"Bunun için minnettarım," dedi Merten.

"Önemi değil Max."

"Bak, savaşta ne yaptığın umurumda değil. Beni ilgilendirmez. Ama Bavyera mahkemesinde görevli olacağımdan en azından mevcut durumunla alakalı bilgi sahibi olmam gerekir. Eğer avukatın olacaksam bana belli bir nedenle aranıp aranmadığını söylemen gerekir. Bariz olan haricinde tabii ki."

"Neymiş bariz olan."

"SD'deki eski vazifeni kastediyorum."

"Anlatacak bir şey yok. Sahte isim kullandığımdan durumun nasıl göründüğünü biliyorum, ama vicdanım temiz." Bundan pek emin olmasam da en azından şimdilik ona bütün hayat hikâyemi anlat-

maya niyetli değildim. "İşin aslı kaçak bir Rus savaş esiriyim. DDR'deki kamptan kaçarken bir Almanı öldürdüm. Beni yakalarlarsa idam ederler. Ama Stasi muhtemelen beni sessizce öldürmeyi tercih eder." En azından bu kısmı doğruydu.

"O zaman tamam. Bir an için düşündüm ki... Neyse, ne düşündüğümü tahmin etmişsindir. Alex'te meşhur Bernie Günther'le ilgili pek çok şey anlatılırdı. Himmler'in seni tekmelemesi. Goebbels, Göring ve hepsinden öte General Heydrich için çalışman."

"İstemeden."

"Bu mümkün mü?"

"Heydrich isterse mümkün."

"Galiba haklısın. Son duyduğumda seni bir polis taburunun mensubu olarak Rusya'ya göndermişlerdi. Diğer bir katil olan B Görev Gurubuna bağlı Arthur Nebe'nin emrinde olacaktın."

"Doğru. Ama kimseyi öldürmedim."

"Ah tabii tabii, peki o kaç kişiyi öldürdü? Elli bin mi?"

"O civarda bir şey."

"Onun iki üç yıl sonra Stauffenberg'in Hitleri öldürme komplosuna katılması inanılır gibi değil."

"Aslında benim için asıl inanılmaz olan onun elli bin kişiyi öldürmesidir," dedim. "Ama yaptı. Nebe çelişkilerle dolu biriydi. Genelde menfaatperestti. 30'lu yılların başlarında sadık bir Nazi'ydi; 38'de Hitlerden kurtulmaya yönelik bir komploya iştirak etti; Fransa'nın mucizevi bir şekilde alınmasının ardından terfi etmek için toplu katliam da dahil olmak üzere her şeyi yapmaya hazır, sadık bir Nazi

oldu ve 44'e gelindiğinde rüzgârın yön değiştirdiğini anlayınca Stauffenberg komplosuna katıldı. Bir kitapta geçen bir karakter olsa okuyan mümkün olduğuna inanmazdı."

"Galiba öyle. Neyse ki akıbetlerimiz benzer olmadı. Ama senin nasihatin olmasaydı farklı durumda olacağımı sanmıyorum Bernie."

"Neden?"

"Hatırlarsan beni partiye ve SS'e katılmaktan vazgeçiren kişi sendin. Savaştan hemen önce Adalet Bakanlığında çalışan hırslı bir avukattım ve terfi etmek istiyordum. O tarihte yükselmenin en kestirme yolu Nazi partisine ve SS'e katılmaktı. Onun yerine sayende bakanlıkta kalmaya devam ettim. Bernie, eğer o fikri aklıma sokmasaydın ben de SD'ye girecek ve akabinde bir SS özel eylem birliğinin başında, Baltık devletlerinin birinde –tanıdığım diğer pek çok avukat gibi – Yahudi kadın ve çocukları öldürecektim ve şimdi de senin gibi aranan biri ya da daha beter bir durumda olacaktım: Hapse atılan ya da Landsberg'de asılanlarla aynı kaderi paylaşabilirdim." Başını iki yana sallayıp kaşlarını çattı. "O ikilemin üstesinden nasıl gelirdim ben de merak ediyorum. Toplu katliamdan bahsediyorum. Acaba ne yapardım? İstesem de yapabilir miydim? Emirleri reddedeceğimi düşünmeyi tercih etsem de dürüst olmam gerekirse cevabı ben de bilmiyorum. Galiba diğer avukatlar gibi ben de hayatta kalmak için bana söyleneni yapardım. Çünkü mesleğimin kimi zaman beni de dehşete düşüren bir tarafı var. Galiba avukatlar yasal olduğu müddetçe her şeyi kendilerine meş-

ru gösterebiliyorlar. Ama bir meclise silah zoruyla girdin mi her şeyi, toplu katliamı bile, yasal hale getirebilirsin."

"Sağa dönüp soldaki nehri takip et."

"Tamam."

"Peki, sen savaşta ne yaptın Max?"

"Çok şükür pek bir şey yapmadım. Savaş başladığında Luftwaffe'ye alındım ve bir süre Bremen ve sonra da Stettin'deki uçaksavar bataryalarında görev yaptım. Hiçbir şey olmadığından canım sıkıldı. O yüzden 1942'de askerlik şubesine gidip orduya katılmak için gönüllü oldum. Subay eğitimi alıp yüzbaşı olduktan sonra sıcak ve güneşli bir yere tayin edildim. Düşününce aslında gayet iyi zaman geçirmişim diyorum."

"Sola Neuberghauserstrasse'ye dönüp park et. Yürüyerek çok yakın, ama girmeden önce polis olmadığından emin olmamız şart. Makineyi de unutma."

Önceki sigaranın izmaritiyle yeni bir tane yaktı. "İyi fikir."

Mercedes'i beyaz evin ilerisine park ettikten sonra cinayetlerin henüz keşfedilmediğinden emin olana kadar arabada birkaç dakika oturduk.

"Her ihtimale karşı önce ben gireceğim," dedim. "Sen de iki dakika sonra gel. İkinci kata çıkıp her şeyin yolunda olduğunu göstermek için ışığı yakacağım. İkimizin de tutuklanmasına gerek yok. Ama tutuklanırsam ihmal etmeden hemen polis merkezine gel. Orada daha önce de bir gece geçirdim ve hiç hoşuma gitmedi."

"Teşekkürler Bernie."

Beyaz eve doğru yürüyüp kiliseyi ve bahçe kapısını geçtim. Arka kapı hâlâ kilitli değildi ve birkaç dakika sonra ben ve Max Merten mutfakta duruyorduk. Schramma'nın sigarası hâlâ bıraktığı yerde, masanın kenarındaydı.

"Bu gürültü de ne?" diye sordu. "Sen de duydun mu?"

"Galiba Christian Schramma yardım istiyor."

Aşağı indiğimizde mavi gözünün yine anahtar deliğinden baktığını gördüm.

Kapının arkasından, "Çıkarın beni," diye bağırdı.

Anahtar deliğinden ben de ona baktım. Sanki suratımmış gibi kapıya birkaç kez vurduktan sonra geri çekildi. Bir tirbuşon bulduğu belliydi; önceden kapalı olduğu halde şu an açık olan en az iki şişe vardı.

"Seni çıkarmaya niyetliyim," dedim, "ama üç şartım var."

"Neymiş?"

"Öncelikle not defterine bir itiraf yazacaksın. Olduğunu biliyorum çünkü 38'liği çıkarırken cebinde gördüm. Yazdığını anahtar deliğinden okuyabilirim. İkinci olarak tabancanın kabzasındaki bandı çıkarıp şarjörünü boşaltmanı istiyorum. Dört mermin kalmış olmalı. Tümünü bir şarap şişesine atabilirsin. Tümüyle parmak izinle kaplandıktan sonra tabancayı masanın üzerinde görebileceğim bir yere koyacaksın."

"Üçüncü şartın ne?"

"Bu biraz daha zaman gerektirecek. Birkaç şişe daha içtiğini görmek istiyorum. Ancak tümüyle sarhoş olduğuna ikna olduktan sonra kapıyı açma-

yı kabul ederim. Eğer dediklerimizi yaparsan Dr. Merten'le birlikte seni el arabasına koyup arabana taşır, sonra arabanla birlikte English Garden'a götürürüz. Sen de orada bütün gece uyursun."

"Sonra ne olacak?"

"Olacak olan şu: Sen beni unutursan biz de senin bu cinayetlerle olan bağlantını ve parayı unuturuz. Para zaten GVP'nin olacak. Ben hastanede berbat işime döneceğim, sen de polisliğe geri dönüp güzel şehrimizde düzeni tesis edeceksin. Ağzını kapalı tuttuğun müddetçe bu insanları öldürdüğünü hiç kimse bilmeyecek. Ama polisin teki beni sokakta yürürken tehdit etmeye kalkarsa anlaşmanın bozulduğunu varsayıp parmak izini taşıyan tabanca ve itirafını polise teslim edeceğim."

Makineden bahsetmedim. Sırf fazladan teminat olsun diye Schramma'nın resmini iki cesedin yanındayken çekmek istiyordum.

"Siktir git Günther. Sen de Merten. İkinizde siktir olup gidin. Önünde sonunda birisi gelip beni çıkaracaktır ve çıkardıklarında da..."

"Kimse gelmeyecek. General senin de dediğin gibi yalnız yaşıyordu."

"Birisi gelecek. *Yarın polisler gelecek.* Gelecekler, çünkü onlara general ve Merten'i tutuklamaları için gelmelerini söyledim."

"Bence öldürdüğün iki kişi öyle olacağına inanıyordu ama hayır. Sen cesetlerinin uzun süre bulunmadan burada kalacağını umut ediyordun. Böylece sen iyice işin içinden çıkmış olacaktın."

"Canının istediğine inan, ama göreceksin yarın gelecekler. Geldiklerinde de onlara beni oyuna

getirdiğini söyleyeceğim. Evet, biraz tuhaf görünebilir ama sence sonunda kime inanacaklar? Yirmi beş yıllık polise mi yoksa sahte isimli birine mi?"

"Söylediklerin mantıklı, ama bir de şöyle düşün. Seni burada açlıktan ölmeye terk edebilirdim ama yapmadım ve geri döndüm. Ama görüyorum ki senin makul davranmaya niyetin yok. O yüzden bil ki riske girip bir daha geri dönmem. Bu sefer tüm ışıkları kapatacak ve çıkarken de kapıyı kilitleyeceğim. Bogenhausen epey sakin bir muhittir. İnsanlar pek birbirini rahatsız etmez. Seni bulmaları aylar sürebilir. Açlıktan ölmek berbat bir ölüm şeklidir. Ama belki yeterince şarap içersen acı hissetmezsin. Bitişikte küçük bir mezarlık var. O yüzden burada diri diri gömülmen pek garip kaçmaz."

Mahzenin ışığının da bağlı olduğu bodrumun ışığını kapattım ve sanki gidiyormuşuz gibi Max Merten'i merdivene doğru ittim.

"Tamam, tamam sen kazandın Günther," dedi Schramma. "Senin dediğin gibi olsun."

Işığı yakıp bir geleceğim olmasını sağlayabilmek için yapmam gerekenleri yapmaya hazır halde anahtar deliğine yaklaştım.

DOKUZ

Her şey planladığım gibi gitti, hemen hemen. Schramma dört şişe Spatburgunder içtikten sonra dahi cebinden beni vurmak için bir tabanca çıkarmayı becerdi –en başından beri 38'likle diğer ikisini öldürdükten sonra beni de öldürmeyi planladığı silah buydu– ve sert bir yumrukla onu bayıltmak zorunda kaldım. Cesetlerle resmini çektikten sonra onu üst kata ve bahçeye çıkarıp orada bir el arabasına yükleyerek arabasına taşıdık. Karanlık ve karlı bir hava olduğundan bizi gören olmadı. Gerçi Bogenhausen'da günün ortasında taşısak dahi kimseye denk gelmezdik.

Merten peşimde olduğu halde BMW'yle köprüyü geçip English Garden'a geldikten sonra araba ve baygın Schramma'yı bir tepenin üstündeki, Münih'in sevilen tanrılarından biri olan Apollo'nun tapınağını andıran Monopteros'un yakınında bıraktık. Apollo kehanet tanrısı olup Bavyeralılar böyle şeyleri severdi. Hitler de kesinlikle öyle düşünmüştü.

"Donarak ölmesin," dedi Merten.

"Hiç sanmam."

"Vicdanımda böyle bir yükü taşımak istemem."

"Merak etme, bir şey olmaz. Berlin'de bundan çok daha feci soğukları atlatan bir sürü ayyaş gördüm. Ayrıca bu senin değil benim fikrimdi. O yüzden ölse bile kendini suçlaman anlamsız. Bana gelince, benim için tasarladıklarından sonra gayet huzur içinde yaşamaya devam edebilirim."

"Bana içki lazım."

"Bana da."

"Neşeli bir yer olsun. O iki ceset gözümün önünden gitmiyor. Gel, bendensin."

Merten bizi Platzl'daki, on altıncı yüzyıldan kalma ve zamanında üst katında Hitlerin hâlihazırda kimsenin bahsetmediği ünlü konuşmasını yaptığı üç katlı bir bar olan Hofbräuhaus'a götürdü. Günümüzde insanlar küçük bandoları tercih ediyor. Tabut kadar geniş pervazı olan bir pencerenin yanındaki bir masaya geçip şemsiyelik kadar yüksek biralardan sipariş ettik. Meraktan ziyade bu kötü huyum hususunda kendimi iyi hissedebilmek için avukatın kaç sigara içtiğini saymaya çalıştım; Merten'in yanında oturunca kendimi uzun süredir hissetmediğim kadar iyi hissettim. Hatta kendimi sağlığımın kusursuz olduğuna ikna etmeyi bile başardım. Adam, Ruhr Vadisi kadar duman üretiyordu. Bir süre sadece içki ve sigara içip hiç konuşmasak da sonunda müzik ve bira etkisini gösterdi ve söze girdim: "Bir Berlinli olarak söylüyorum, Münih'in bir sürü kusuru olsa da birası bir istisna. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bira yok. Asgard'da dahi bulamazsın. İlk fırsatta buradaki her birayı

deneyeceğim. Pek bir hobi sayılmasa da pul toplamaktan iyidir. Tadı da daha güzel."

"Hiç Berlin'i özlediğin oluyor mu Bernie?"

"Tabii ki. Ama Berlin şu anda Amelia Earhart gibi değil mi? Büyük ve hasmane kızıl bir denizin ortasındaki bir adaya demirli. O yüzden onunla birlikte olmayı temenni etmek anlamsız."

"Evet, ama Münih'in Berlin gibi olmayan bir tarafı var. Gerçi ne olduğundan tam emin değilim."

"Eğer Berlin Amelia Earhart'sa Münih de Charles Lindbergh'dir: Zengin, mahrem, boş ve şüpheli bir maziye sahip."

Merten keyfini çıkardığı ve fazla sürmeyecek olan gecenin rengindeki birasını içerken gülümsedi. "Sana borçluyum," dedi.

"Söylemiştin ve tekrar etmene gerek yok. Bana bira ısmarla yeter."

"Hayır Bernie, eski günlerin hatırına sana yardım etmek istiyorum. Schwabing Hastanesinin morgunda çalışıyorum demiştin, değil mi?"

"Öyle mi dedim?"

"Bu, senin gibi biri için yeteneklerini ziyan etmek demek."

"Hangi yeteneklerden bahsediyorsun Max? Cinayeti örtbas etmek, birini bayıltmak ve vurulmamak gibi yetenekler mi?"

"Polislikten bahsediyorum tabii ki. Yıllarca hakkıyla ifa ettiğin işten."

"Dolgun bir emekli maaşı alıyor olmamın nedeni de bu olmalı."

"Münih'te tam sana göre bir iş biliyorum."

"Tam bana göre olan bir iş yapıyorum zaten. Ölülerle ilgileniyorum. Şimdiye kadar şikâyet eden çıkmadı. Onlar bana aldırmıyor ben de onlara."

"Geleceği olan düzenli bir işten bahsediyorum."

"Birden herkes bana iş teklif etmeye başladı. Dinle Max, polisler iyi insanlar değildir. Bütün iyi niteliklerimiz mesleğe harcanır ve hayata sadece posamız kalır. Sakın beni iyi biri zannetme, çünkü başka kimse bu hatayı yapmaz."

"Neyse sen yine de bir dinle."

"Peki dinliyorum."

"Muteber bir iş."

"Ah, hiç başlamadan söyleyeyim. Uzun süredir muteber değilim ve bir daha da olacağımı sanmıyorum."

"Bir sigorta işinden bahsediyorum."

"Sigorta. İnsanların huzurlu olabilmek için ödediği para. Benim de itirazım olmaz ama primi ödeyebileceğimden emin değilim."

"Munich RE, Almanya'nın en büyük şirketidir. Arkadaşım Philipp Dietrich o şirketin bilirkişi dairesinin başıdır. Kendisi yeni bir bilirkişi arıyordu. Bence senin için ideal bir iş."

"Riskler hakkında bilgi sahibi olduğum doğru – çünkü hayatım riske girmekle geçti–ama sigorta hakkında, sigortam olmadığı haricinde, hiçbir şey bilmem."

"Bilirkişi birisinin yalan söyleyip söylemediğini anlamanın kibarca söylenişi. Zaten Alex'te yaptığın da bu değil miydi? Doğruların peşindeydin ve hafızam beni yanıltmıyorsa da gayet iyi beceriyordun."

"Hatıraları bu işe karıştırma. Onlar başka isimdeki birine aitti."

"Alex'te söylendiğine göre bir süre Cinayet Masasının en iyi dedektifi sendin. Bir uzmandın."

"Çok cinayet gördüğüm doğru. Ama sözüme kulak ver ve istediğin doğrularsa sakın uzmanlardan medet umma. Alacağın şey sadece fikir olur ki bu da çok farklı bir şeydir. Ayrıca polis ve dedektifler uzman değil kumarbazdır. Fransız Pascal gibi ihtimallerle uğraşırlar. Bu adam muhtemelen suçlu ve bu adam muhtemelen masum. Sonra da gerisini siz avukatlara havale ederler. Daima hakikati söylediğini iddia edenler sadece rahipler ve mahkemedeki şahitlerdir ki bu da hakikatin ne olduğuyla alakalı sana iyi bir fikir verir."

"MRE'nin geleceğinin morgdan daha parlak olduğuna şüphe yok."

"O kadar emin değilim Max. Sonunda hepimizin yeri orası olacak."

"Ciddiyim. Bana Dietrich'le konuşmam için birkaç gün süre ver. Ayrıca sana yeni bir takım alayım. Mülakat için gerekir. Hiç değilse senin için bu kadarını yapmış olurum. Bari düşüneceğini söyle. Cevabını sabaha verirsin. Ama daha geçe bırakma. Bilirsin, erken kalkan yol alır."

"Tamam tamam bana minnettar olmayı bırak yeter. Kibarlık toplumu bir arada tutan altın zincir olabilir ama beni dağıtır. Artık tahammül edemiyorum. İnsanlar sadece gaddar ya da kayıtsız olduğunda beni şaşırtmıyor. Ama lütfen bana karşı nazik olmaya kalkma."

ON

English Garden'a yürüyerek kısa mesafede olan Munich RE'nin Königinstrasse'deki Alman Otomobil Kulübüne yakın olan merkezi koyu sarı, dört katlı, İyon sütunları ve bolca trompe l'oeil stucco'suyla küçük bir üniversiteyi andıran bir binaydı. Rüstik ahşap kapılar ve yüksek demir korkuluklar bir sigortacının en büyük hayali gibi görünüyordu: Buraya bir Çingene ordusu bile giremezdi. Parke taşlı avlunun iki yanındaki kanatlardan birinde tadilat vardı ve birkaç bahçıvan birileri düşüp de şikâyette bulunmasın diye bahçedeki karları süpürüyordu. Öne park etmiş arabaların büyük bölümü yeni Mercedes ve BMW'ydi ve hiçbirinde çizik yoktu. Anlaşılan, Münih'in kalanından farklı olarak, şehrin bu kesimindeki sürücüler çok dikkatliydi ve tümü sigortalıydı. Bana binanın polis merkezi, mahkeme ya da başpiskoposun sarayı olduğu söylenseydi inanırdım. Binanın ne kadar lüks olduğuna bakılırsa işleri gayet iyi olmalıydı.

Thiemstrasse üzerindeki yan girişe gittim. Diğer bir sağlam görünüşlü kapının üzerinde, Münih'teki

diğer pek çoğu gibi, şarapnellerden hasar görmüş bir kadın kafası vardı. Giriş salonu tüccarların ağırlandığı bir yere benziyordu; buradaki görevli iki kadın en az dışarıdaki kadar taş suratlıydı. Arkalarında iki yangın söndürücü, bir kova kum, bir yangın hortumu ve bir yangın alarmı bulunuyordu. Sadece bu binada bulunmak bile beni ömrüme en az bir yıl daha eklemiş gibi hissettirdi.

Herr Dietrich kibarlık yapıp beni aşağıda karşılayarak ikinci kattaki ofisine çıkardı. Uzun boylu ve kiloluydu ve –Max Merten sayesinde ben de dahil olmak üzere– herkes gibi gri takım giyiyordu ki ileride bunun nedeninin sigorta müşterilerine tavrını yansıtmak için olduğunu öğrendim. Kocaman kulakları vardı ve yürüyüşünde bir kadınsılık seziliyordu. Sanki gergin bir ipin üzerindeydi ya da –daha muhtemel olarak– üstüne oturan gri kıyafetinin başına bir iş gelmesi ihtimaline karşı, koşmak yerine yürüyerek hareket etmesi tembihlenmişti. Geniş arka bahçeye bakan modern ofisinde oturmam için yer gösterdikten sonra küçük bir tepside su ve kahve ikram edip bana tüm dünya görüşünü aktardı.

"Sigorta dediğin istatistikten ibarettir," dedi. "Ve bu dairede o istatistik genelde müşterilerin ne kadar usta sahtekârlar olduğuna bağlı olarak suç oranlarıdır. Gerçi Herr Alzheimer bu tür şeyleri açıkça ifade etmemden hoşlanmaz. Herr Alzheimer, Münih RE'nin başı olup ağzından çıkana çok dikkat eden birisidir. Sigortaladığımız üçkâğıtçıları zikretmenin bize bir faydası olmaz. Ama benim vazifem çoğu insan teneke olduğunu iddia ettiği zamanda bile altına altın demektir. Aslında sigortaya

sahte bilgi verdiklerinde ciddi bir suç işlediklerinin farkında değiller gibi görünüyor ama gerçek bu. Ayrıca bu sürekli olan bir şeydir. Muhterem vatandaşlarımızın hiç çekinmeden bize söylediği yalanların yarısını anlatsam abarttığımı düşünürsün."

"Hayır, tahmin edebiliyorum. Gördüğünüz üzere Herr Dietrich ben de biraz kinik sayılırım."

"Kinizm felsefenin saygıdeğer bir dalıdır. Antik Yunanlar kinik olduklarını söylemekten çekinmezdi. Bence makul miktarda kinizmden zarar gelmez. Herr Ganz ve sen çok geçmeden bilirkişilerin koruyucu azizinin Diogenes olduğunu öğreneceksin. Benim dairem böyle düşünmeye devam ettiği müddetçe de bu şirket kâr etmeye devam edecektir. Ama lütfen bizim taş kalpli insanlar olduğumuzu düşünme. Değiliz. Aslında çok kıymetli bir kamu hizmeti sağlıyoruz. Benim bakış açım bu. Sahte iddiaları ciddiye almayarak dürüst müşterilerin sigorta ödemelerini düşük tutuyoruz. Ama şu anda sahtekârı gözünden tanıyacak adamlara ihtiyacım var. Bana benim gibi düşünen bir bilirkişi lazım."

Dietrich, "Kulaklarım dikkatinizi çekmiştir Herr Ganz," dedi. "Bana ofiste Dumbo derler. Bilirsin, Walt Disney'deki minik fil gibi. Çoğu kişi kulaklarımı gülünç bulur. Oysaki tıpkı o küçük fil gibi benim en büyük avantajım kulaklarımdır. Uçamasam da Timothy Q. Mouse'un* tavsiyesine kulak veririm. O sadece büyük kulakların duyabileceği tavsiyeler fısıldar. O fikirler doğruca bilinçaltıma yerleşir. Ti-

* Walt Disney karakteri büyük kulaklı fil Dumbo'nun en yakın arkadaşı olan fare karakteri –ed.n.

mothy bir iddiada ters bir şey olduğundan şüphelendiğinde bana söyler. Dr. Merten bana zamanında, günümüzde Doğu Berlin olan yerde, çok iyi bir dedektif olduğunuzu söyledi. Yazılı bir referansınız olmamasının nedeni de buymuş."

"Aynen dediğiniz gibi Herr Dietrich."

"O yüzden Dr. Merten'in size bizzat kefil olması çok iyi oldu. Bence bu sizi gayet makul bir risk haline getirir."

"Bana güvendiği için ona minnettarım."

"Polisliği sever miydiniz?"

"Çoğunlukla."

"Sevmediğiniz kısmı hangisiydi?"

"Çalışma saatleri ve maaşı."

"Yetersiz miydi?"

"O kadar süre çalışmaya göre çok azdı. Gerçi başladığımda öyle olduğunu bildiğimden çok şaşırmadım. Ama karınızın aynı şeye alışmasını beklemek bambaşka bir şey."

"Herr Ganz, güvenilir biri olduğunuzu söyleyebilir misiniz?"

"Güvenle ilgili size şunu söylemek isterim. Bir insana güvenmek içgüdülerinizi, tecrübelerinizi ve şüphelerinizi bir kenara koymaktır. Bir insana güvenip güvenemeyeceğini anlamanın tek yolu tereddüdü bırakıp o kişiye güvenmektir. Ama bu her zaman istediğiniz sonucu vermez. İnsanlar genelde çoğunluğun yaptığı gibi davranıp sizi hüsrana uğratır. Gerçi bunun olacağını bilirseniz pek hüsrana uğramazsınız."

Sırıtıp onaylama olduğunu varsaydığım bir homurtu çıkardı.

"Söyleyin Herr Ganz, zinde misiniz?"

"Evet," diye yalan söyledim. "Ama şemsiyeyle sokak lambasının etrafında dönmemi istemeyin."

"Şemsiyeler tehlikelidir," dedi. "Batı Almanya'da her yıl en az yüz kişi şemsiyesini dikkatsizce kullanan kişiler yüzünden ciddi şekilde yaralanır."

Birden onun içinde yaşadığı tehlikeli dünyayı gördüm, bu dünyada bir insanın yapabileceği her şey belli bir risk taşıyordu. Atomlarla ilgili çalışan bir bilim insanıyla konuşmak gibiydi: Hiçbir şey önemsiz değildi. "Bu gerçek mi?"

"Hayır, istatistik," dedi. "Arada fark var. Gerçeğe fiyat biçilmez. Bir sorum daha var. Ne kadar kiniksiniz Herr Ganz?"

"Berlin sokaklarında yirmi beş sene bir tüpün içinde yaşadım. Sorduğunuz şey bu muydu?"

Gülümsedi. "Pek sayılmaz. Demek istediğim bana *nasıl* düşündüğünüze dair bir misal verin."

"Ne hakkında mesela?"

"Bilmem. Mesela siyasetten, modern Almanya'dan veya hükümetten bahsedin."

"Aslında size *fazla* kinik gelebilirim Herr Dietrich. Söylediklerim yüzünden başlamadan işimden olmak istemem."

"Dilediğiniz gibi konuşabilirsiniz. Ben ne düşündüğünüzle değil nasıl düşündüğünüzle ilgiliyim."

"Pekâlâ. Bizler uluslararası bir hafıza kaybının yaşandığı bir dönemdeyiz. Kimdik ve ne yaptık? Şimdi artık doğrunun, adaletin ve Amerikan tarzı yaşamın safında olduğumuz göre hiçbirinin bir ehemmiyeti yok. Bugün Almanya'da önemli olan tek şey şudur: Amerika'nın Avrupa madeninde bir kanaryası var

ve bu sayede Ruslar gelmeye karar verirse vaktinde çıkmaya fırsatları olacak. Bizse içinde kalacağız."

"Sizce Amerikalılar bizi savunmaz mı?"

"Yaptıklarımızdan sonra savunurlar mı sizce?"

Herr Dietrich güldü. "Siz aradığım adamsınız Herr Ganz. Düşünce tarzınız hoşuma gitti. Şüphecilik bilirkişi olmanın esaslarından biridir. İnanmanı istedikleri şeylere inanma. Beklenmeyeni bekle. Sloganımız budur. İnsan sarrafı olduğumu söyleyerek övünürüm ve bence siz de öyle birisiniz. Çalışmaya ne zaman başlayabilirsiniz?"

"Şubatın biri olur mu?"

"Anlaştık. Ama önce Herr Alzheimer'in tasdik etmesi gerekli. Yönetim kurulu başkanı olsa da bizim daireyle bilhassa ilgilendiğinden sizinle bizzat görüşmek isteyecektir. Sizin için de uygun mu Herr Ganz? Alois Alzheimer'in ofisinde didiklenmeye hazır mısınız?"

Terbiyemi takınmış olduğundan benim için onur olacağını söyledim ve Dietrich de bana inanmış olacak ki telefonu kaldırdı. Birkaç dakika sonra merdivenden daha seyrek oksijenli bir atmosfere çıkıyorduk. Gri halılar daha gürdü. Duvarlardaki ahşap kaplamalar güzel görünse de bence yangın riskini artırırdı. Hatta merdivende emniyet ağı bulunmamasından bahsetmiş bile olabilirim; insan, bilhassa birisi ona çarpar ya da silah zoruyla yaptırırsa, korkulukları aşıp dördüncü kattan aşağı düşebilirdi. Riskleri hesaplamak benim tabiatımın ayrılmaz bir parçasıydı.

Max Merten'e göre Munich RE bütün Nazi toplama kamplarını yangın, hırsızlık ve diğer risklere

karşı sigortalamıştı. SS'le de iş yapmışlardı. Bunun ahlaki dayanaklarını öğrenmeye çalışmak gibi bir niyetim yoktu. Üstelik uluslararası hafıza kaybıyla ilgili Dietrich'e söylediklerime inanıyordum. Hiç kimse, galiba benim haricimde hiç kimse, Almanya'nın savaşta yaptıklarını umursamıyordu.

Başkanın ofisi dev bir kuşun yuvası gibiydi ve burayı işgal eden ufak tefek adamın gözlerinin bir şahinden geri kalır yanı yoktu. Alzheimer özel dikim takım giyen, hafif bronz siyah saçları ve siyah gözleri olan, yüzünden zekâ fışkıran zengin görünümlü bir Bavyeralıydı. Josef Goebbels yaşıyor olsaydı muhtemelen Alois Alzheimer'a benzerdi. Dietrich beni tavsiye etmekle meşgulken başkan sanki ne kadar daha yaşayacağımı ve primlerimin ne kadar olacağını anlamak istermiş gibi beni dikkatle süzdü. Ama Pollyanna bile benim ciddi bir risk olduğumu kestirebilirdi. Buna rağmen Munich RE yönetim kurulu başkanı beni işe kabul etti. Artık, ikramiyeye ek olarak haftada yirmi beş mark kazanan bir bilirkişiydim. Servet sayılmasa da morgdan kazandığımdan çok daha iyiydi; annemin dediği gibi, ihtiyaçları karşılamak güzel ama arada bir kenara da bir şey atmak gerekir. Tümünü Max Merten'e borçluyum. Binadan çıktığımda neredeyse mutluydum. Sigortacılık hastanede yaptığım işten daha az göz önünde olduğundan daha cazip geliyordu. Hatta sigorta kelimesi bile başlı başına bir insana güven vermeye yetiyordu. Huzursuz bir müşterinin bir yandan kafama silah dayayıp diğer yandan poliçedeki maddeleri tartışması pek mümkün değildi.

Ama yanıldığımı görecektim.

ON BİR

"Christof, Glyptothek nerede biliyor musun?"

"Biliyorum," dedim Dietrich'e. "Ama ne olduğunu bilmiyorum."

"Münih'in en eski halk müzesi ve dünyada sadece antik çağ heykellerine adanmış tek müzedir. Dün gece birileri girmiş ve gidip ne çalındığını görmeni istiyorum. Haliyle bir talepte bulunup bulunamayacaklarını da denetleyeceksin. Eğer bulunurlarsa ihmal gibi şeyler var mı diye bakarsın. Ödemeyi etkileyecek herhangi bir şey olabilir. Mesela birisi kapıyı ya da pencereyi açık bırakmış mı? Bilirsin."

"Bilirim."

Bilirdim. Berlin Cinayet Masasında çalışmaya başlamadan evvel bolca hırsızlık soruşturması yaptığımdan bu iş benim için anıları tazelemek gibi olacaktı.

Königsplatz'ın kuzeyindeki müze yürüyerek otuz dakika güneybatıdaydı; Glyptothek 1943-44 yıllarında ağır hasar almıştı. Tamiratı bitmek üzere olsa da batı kanadındaki iskele hâlâ duruyordu ve acaba içeri buradan mı girdiler diye merak ettim. Nişlerle süslü iyon sütunlu ve iki kanatlı portiko-

nun arkasında ışığını merkezi avludan alan sergi salonu vardı. Bu yönüyle bana Münich RE'deki ofisleri hatırlatması buranın, en azından Almanya'da, plastik sanatlardan ziyade sigortacılıkla alakalı şeyler anlattığını gösterirdi. Bina alınlığındaki tek kollu Athena heykeli onu zerre kadar düşünmeyen işçilere emir verir gibiydi. İşçilerin bu rahatlığı beni sendikaya üye ve İngiliz olduklarını düşünmeye sevk etti çünkü hemen hiçbir şey yapmıyorlardı. Girişin önünde bir polis arabası vardı; içeride, çoğu çalınamayacak kadar büyük ya da hasarlı, pek çok mermer Yunan ve Roma heykeli bulunuyordu. Üniformalı bir polis bana kim olduğumu sorduğunda ona kartvizitimi göstermem yeterli oldu. Bu durum beni de memnun etmişti çünkü yıllardır kartvizitim olmamıştı ve bu seferki bir kolalı yaka kadar sertti.

Polis içeri bir üst kattan girildiğini söyledi ve ikinci katın batı kanadına çıkarken yemek gongu büyüklüğündeki alarmı ve merdivenin altındaki seyyar merdiveni gördüm. Dedektif zorla açılmışa benzeyen çatlak camı tetkik ederken bir diğeri müze görevlisi olduğunu tahmin ettiğim gözlüklü ve top sakallı birini dinliyordu.

"Çok garip," dedi müze görevlisi. "Görebildiğimiz kadarıyla birkaç küçük parça haricinde hiçbir şey alınmamış. Çalabilecekleri ya da zarar verebilecekleri hazineleri düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Rondanini Medusa ya da Barberini Faun olabilirdi mesela. Gerçi Faun'u taşımak kolay olmaz. En az birkaç yüz kilodur."

Dedektif, "Zarar gören bir şey var mı?" diye sordu.

"Sadece ofisimdeki masa. Birisi zorla açmış ve diğer çekmeceleri de karıştırmış."

"Muhtemelen para arayan çocuklardır," dedi dedektif.

Artık ikisi de beni fark etmiş olduğundan yaklaşıp kartımı uzattım. Dedektifin ismi Seehofer olup diğeri de Müze Müdür Yardımcısı Dr. Schmidt'ti.

Seehofer, "Galiba boş yere geldiniz Herr Ganz," dedi. "Hasar gören ya da alınan bir şey yok."

Aklıma yatmamıştı. "Bahsettiğiniz o çocuklar buradan mı girmiş?"

"Evet, demek ki iskeleye tırmandılar."

Pencerenin kenarına gittim. "Bakmamda mahzur var mı?" diye sordum dedektife.

"Buyurun."

Başımı camdan çıkardım. Yakındaki dizili kerestelerin üzerinde yeni görünen ayak izleri vardı. Bir işçinin ayak izleri de olabilirdi ama benzerlerini zaten ofis kapısının dışındaki halıda görmüştüm. İzler çocuklara değil de iri bir adama ait görünse de dedektife itiraz etmedim. Onunla iyi geçinmenin hayrına olacağını düşündüm.

"Müzeye çok ziyaretçi gelir mi?" diye sordum Dr. Schmidt'e.

"Şubat ayındayız. Bu ayda ortalık sakin olur."

"Ya alarm?" diye sordum. "Neden çalmamış."

"Ne alarmı?" diye araya girdi Seehofer. "Alarm mı var?"

Dr. Schmidt sanki ilk kez aklına gelmiş gibi, "Bilmem," dedi. Dedektife de bahsetmemiş olduğundan böyle bir şeyden şimdi haberdar olmak dedektifin canını sıkmışa benziyordu.

Bir sigorta müfettişini ikna etmekte çok geç kalmış olan Seehofer, "Bana alarmın yerini gösterebilir misiniz bayım?" dedi.

Aşağı inip salonu geçerek yaklaşık başımızın bir metre kadar üzerinde duvarda duran çana baktık. Böyle bakmakla bir şey elde edemeyeceğimizi fark edince merdiven altındaki seyyar merdiveni aldım.

Ben merdivene çıkarken Seehofer, "Bunu benim yapmam gerekirdi," dedi ve artık sigorta şirketinde çalıştığımdan cilalı mermer zemin yüzeyin üzerinde kendimi daha az güvende hissettim.

Başımı sallayıp, riske girmediğim için memnun bir halde, tek kelime etmeden geri çekildim. Eğer merdivenden düşersem haftalığım boşa giderdi.

Seehofer biraz zorlanarak da olsa merdivene tırmanıp çanın seviyesine geldikten sonra nihayet dedektif yetenekleri devreye girdi. "Şimdi anlaşıldı," dedi. "Birisi çanla kampana arasına katlı bir kâğıt koymuş."

"O zaman sakın kâğıdı alma," dedim.

"Neden?" diye sorup kâğıdı çekti. Alarmın yüksek sesle çalmaya başlamasıyla Seehofer az kalsın merdivenden düşüyordu. Bulunduğu yükseklik iyice rahatsız etmeye başladığından hemen aşağı indi.

Dr. Schmidt'e, "Lütfen kapatır mısınız?" diye bağırdım.

"Nasıl yapacağımı bilmiyorum," dedi.

"Kim bilir?"

"Güvenlik görevlisi."

"O nerede?"

"İçeri girildiğini görünce onu kovdum. Herhalde eve gitmiştir."

Dediğimizi duymak bir yana düşüncelerimizi bile duyamadığımızdan Seehofer'in gergin parmaklarındaki kâğıdı alıp çanla kampana arasını yerleştirdim ama bunu yapmadan önce kâğıdı açıp bakarak boş bir Lucky Strike sigara paketi olduğunu gördüm.

Aşağı inip, "Bu merdivenin burada ne işi var?" diye sordum.

"Dün bütün gün yukarıdaydı," dedi Schmidt. "İşçilerden biri onunla tavandaki ampulleri değiştirdi."

"Yani epey bir süre kullanılmamış olabilir."

"Evet."

"Bence dün gece gizlice giren kişi dün ziyaretçi olarak geldi ve fırsatı değerlendirip merdivene çıkarak boş sigara paketiyle alarmı etkisiz hale getirdi."

Seehofer'in, "Lucky Strike ama herkes için değil," diye mırıldanması sabah sabah mizah yeteneğinden eser olmayan Dr. Schmidt'i pek etkilemedi.

"Bana tesadüfi bir şey gibi geldi," dedim. "Adamımız alarmı saf dışı etme fırsatını görünce eline geçen ilk şeyi kullanmış."

"Bu durum hiçbir şeyin çalınmamasını daha da şaşırtıcı hale getiriyor," dedi Schmidt. "Bence bu planlı bir şey. Çocuklar ne bu kadar zahmete girer ne de böyle ayrıntılı planlar yaparlar."

"Mahzuru yoksa masa çekmecelerinize bakabilir miyim?" dedim.

"Elbette, ama görecek bir şey yok. Kırtasiye malzemesi ve bazı rehberler. Belki birkaç küçük eser de olabilir emin değilim. Benim değil müdürün masası."

"Belki de ona eksik bir şey var mı diye sorabiliriz."

"Maalesef soramayız çünkü kendisi bir süredir hasta. Hatta geri döneceğinden bile şüpheliyim."

"Anlıyorum."

Tekrar salona döndüğümüzde gözümüze büyük mermer bir heykel takıldı ve gözümüze takılmasının nedeni hasarı değil de ebadıydı: Bu insan boyutunda bir Roma faun ya da Yunan satyr heykeliydi, dizleri bükük, ayakları bitişik olduğu halde bacaklar açıktı ve Hofbräuhaus'da bir gece geçirdikten sonra acı çekiyormuş gibi görünüyordu. Bu edepsiz heykel çok ayrıntılı olup hayal gücüne hiçbir şey bırakmamıştı.

"Tanrım," dedi Seehofer. "Bir an için gerçek sandım. Ne kadar gerçek görünüyor, değil mi?"

"İşte size bahsettiğim Barberini Faun bu," dedi Schmidt. "Yunan eseri. Muhtemelen bin yıl önceki Goth saldırısında hasar gördükten sonra Bernini tarafından onarılmış."

"Galiba tarih tekerrür ediyor," deyip ölümüne savaşan önceki Almanları hayal ettim.

Ofise dönünce masanın çekmecesine baktım. "Buradan hiçbir şey çalınmadı mı?" dedim. "Para cüzdanı belki?"

"Hayır, orada para olmaz."

"O zaman neden kilitli?"

"Alışkanlık. Bazen değerli eşyalarımı koyarım. Altın kalem. Güzel bir çakmak. Cüzdanım. Ama bu hadisede hiçbiri yoktu. Akıl alır gibi değil. Her şey yerli yerinde görünüyor."

Hemfikir olabilirdim ama masada küllükten başka hiçbir yere ait görünmeyen bir şey dikkatimi çekti. Bu, masanın kenarında Barberini Faun'un bacağı gibi duran, yarısı çiğnenmiş bir sigaraydı.

ON İKİ

Ne yapmalıydım? Dedektif Müfettiş Seehofer'a iki kişiyi öldürdüğünü bildiğim bir polisin Münih'in en eski müzesine girip hiçbir şey çalmadığını mı söyleyecektim? Muhtemelen onun da tanıdığı bir polisti. O yüzden bir şey demedim. Çoğu zaman en iyisi hiçbir şey dememektir. Özellikle de iyi bir izlenim yaratmaya çalıştığınız yeni bir işiniz varsa. Katil ve sahtekâr polislerle ahbaplık sigorta şirketlerinin pek de tasvip ettiği şeyler değildi. Yine de Dedektif Schramma'nın neyin peşinde olduğunu merak ediyordum. Elbette başka birinin marifeti de olabilirdi, ama Barberini Faun'un bir adam olduğundan nasıl eminsem içimdeki ses benzer bir katiyette Glyptothek'e girenin o olduğunu söylüyordu. Eğer bilirkişi değil de dedektif olsaydım izmariti incelenmesi için alırdım ve üzerindeki parmak izlerinin Bogenhausen'daki generalin evinde bulunanlarla eşleşeceğinden de eminim: Polisler cesetleri bulmuştu ve gazetelere göre pek bir şey söylemiyorlardı ki bu da kimin yaptığına dair bir fikirleri olmadığını gösterirdi. Benim için mahzu-

ru yoktu. Schramma'yı tekrar görmek, istediğim en son şeydi. Her neyin peşindeyse beni ilgilendirmezdi. Ayrıca polislere yardım etmek de yeni işimin bir parçası değildi.

Gerçeği söylemek gerekirse işim çok sıkıcı ve büyük bölümü camdan bakmaktan ibaretmiş gibi görünüyordu. Çoğu günler tek yaptığım bu oldu. Arka bahçedeki çimlerin ne hızda büyüdüklerini tahmin etmeye kalksam ancak bu kadar sıkılırdım.

Bir iki hafta böyle geçti. Masamda tazminat dosyaları birikmeye başladı. Bunları Dietrich'e sevk etmeden önce okuyup şüpheli bir şey var mı diye bakmam gerekiyordu. Yanan arabalar kundaklama, patlak su boruları sabotaj –ilkbaharda bu çok olurdu–, aile yadigârlarının kaybolması ya da hasar görmesi kasıtlı, sakatlık ve gelir kayıpları uydurma olabilirdi. Ama içlerinde dikkat çekici hiçbir şeye denk gelmedim. Dietrich'in bazı müşterilerimizle ilgili fikrini açıklamasının ardından epey bir hayal kırıklığına uğramıştım. Sırf şu sıkıntıdan kurtulmak adına şüpheli bir şeyler bulabilmek için dua ettim. Sonunda savaş, şiddet, kan ve sigorta şirketlerinin tanrısı olan Ares bir hayat sigortasıyla dualarıma cevap verdi.

Hayat sigortası şudur: Sigorta şirketi ve poliçe sahibi yıllık bir ödeme karşılığında sigorta şirketinin sigortalıya ölüm ya da ciddi bir yaralanma halinde toplu bir meblağ ödemesi hususunda anlaşır. Ama Berlin Kripo'da geçirdiğim yılların ardından birinin diğerinin ölümünden istifade etmesi bana şüpheli görünmeye yetti de arttı bile. Aslında cehaletim yüzündendi –Munich RE'nin en çok kâr ettiği hayat

sigortalanıydı– ama eski huyları bırakmak kolay değildi. Galiba dedikleri doğru: Dedektifler bariz hatta salakça olan soruları sorma konusunda ısrar eden sıradan kişilerdir. Ama bunun için maaş alıyordum ve canım çok sıkılmıştı. Ayrıca epey büyük bir meblağ söz konusuydu.

Otuz dokuz yaşındaki bir adam Holzkirchen İstasyonundan Rosenheim'a giden trenin altında kalıp ölmüştü. Geçen sene temmuz ayında aylık dört mark primle MRE ile üç yıldızlı bir poliçe imzalamıştı: Ölüm, yaralanma ve gelir kaybı. Eşinin adı Ursula Dorpmüller'di, otuz bir yaşındaydı ve para ona kalacaktı; Nymphenburg'da, Loristrasse 11 numarada en üst katta oturuyordu. Kocası Theo Dorpmüller'in Dachauerstrasse'de bir kabaresi olup polis sarhoş olduğundan raylara düştüğünü söylemişti. Diğer bir deyişle ölümünün kaza olduğundan emindiler; haliyle sigorta parasını ödeyecek olan onlar değildi. Adamın cebindeki Walterspiel'de yemek yediğini gösteren beş marklık fişi görünce intihar ihtimalini eledim. Kendini öldürmeyi düşünen kişiler böyle yiyip içmezdi. Zaten polislerin adamın sarhoş olduğunu düşünmesinin nedeni de buydu: Fişte iki şişe şampanya ve bir şişe en iyisinden burgonya şarabı vardı. Belki de sarhoştu, bilmiyorum ama eğer poliçe kabul edilirse Ursula Dorpmüller alacağı yirmi bin markla şimdiden şen dul olacaktı. Yirmi bin markla dilediğiniz kadar mendil ve taziye satın alabilirdiniz. Ursula, Briennerstrasse'deki Trans World Airlines'da hostes olarak çalışıyordu ve maaşı gayet iyiydi. Ondan önce de hemşireydi. Kocası Theo öldüğünde o Amerika'da hasta anne-

sinin yanındaydı. Oturduğu sokaktaki St. Benno Kilisesinde pazarları org çalıyordu ve Magnolia Ball –Alman Amerikan Kadın Kulübünün düzenlediği bir hayır etkinliği– heyetindeydi. Ayrıca Doğu Alman ve Macar mültecilerine yardım eden başka hayır işlerinde de görev almış olup iyi bir kadına benziyordu. Eğer Dorpmüller adını kısa süre önce duymuş olmasam dosyayı asla Dietrich'in dikkatine sunmazdım; bu ismi nereden hatırladığım ancak birkaç gün sonra aklıma geldi. Hatırladığımda da doğruca Dietrich'e gittim.

"Timothy Q. Mouse ve ben senin Dumbo kulaklarına bir şey söylemek istiyoruz?"

"Nedir?"

"Dorpmüller dosyası," dedim. "Hiç içime sinmedi."

"İyi bir kadına benziyor."

"Evet, fazlasıyla iyi. Zaten hoşuma gitmeyen kısmı da bu. Kadın azize gibi. Bingenli Hildegard'dan farksız ve inan bana azizeler vergiden muaf yirmi bin mark almazlar."

"Umarım söyleyecek daha somut şeylerin de vardır."

"Bildiğin üzere bu işe girmeden önce Schwabing Hastanesinde çalışıyordum."

"Orayla bir ilgisi olduğunu tahmin etmiştim."

"Ben oradayken savaştan kalma bir bombanın patlaması sonucu yaralanan bazı kişileri getirdiler."

"Evet, gazetede okudum. Neyse ki bize ait değil. Bombayı değil poliçeyi kastettim."

"Aslında yanılıyorsun, çünkü yaralılardan biri trenin altında kalıp ölen Theo Dorpmüller'di."

"Hadi canım! Ağır yaralı mıydı?"

Johann Bernbach'ı teşhis etmek için tekerlekli sandalyeyle morga gelen adamı hayalimde canlandırdım.

"Hayır, sadece birkaç yanığı vardı. En fazla bir haftada tahliye olmuştur."

"Kulaklarım titremeye başladı. Timothy, 'Merhaba,' diyor."

"Demek istediğim şu: O zaman gelir kaybıyla ilgili talepte bulunmadı. Adamın ölüm ve yaralanmayla ilgili üç yıldızlı poliçesi varken tek kuruş istemedi. Neden?"

"Timothy tekrar, 'Merhaba,' diyor. Aynı kişi olduğundan emin misin?"

"Eminim. Ve bunun tek bir anlama geldiğinden de eminim."

"Munich RE'de üç yıldızlı poliçesi olduğunu bilmiyordu. Eğer biliyor olsaydı mutlaka gelir kaybından dolayı talepte bulunurdu."

"Aynen öyle."

"Bravo Christof."

"Bence sen ve Timothy'nin Ursula Dorpmüller'i araştırması gerekecek."

"Mümkün değil. Şu masanın haline baksana. Bu işin kötü tarafı da bu. Çok fazla evrak var. Kartalın ciğerini yediği adam gibi bu masaya zincirliyim. Onu araştıracak zamanım yok. Ama sen Diogenese, bunu sen yapabilirsin. Bunu sen tespit ettiysen sonunu getirmek de senin işin."

"Tamam, ama nasıl halledeceğim?"

"Önce kadını hiçbir sorun olmadan parasını ödeyeceğimize inandır. Talebi kabul ettiğimizi, sadece birkaç ayrıntıya bakacağımızı söyle. Ona birkaç ge-

reksiz evrak imzalat. Pasaport, ehliyet, doğum ve evlilik belgelerinin nüshalarına ihtiyacın olduğunu söyle. Çekin muhasebede yazılmak üzere olduğunu ve hazır olunca da ona bizzat teslim edeceğini söyle. Aslında sadece formalite. Yirmi bin bankada da durabilir. Ama büyük bir miktar olduğundan zaman alacaktır. Ona annenmiş gibi kibar davran. Onu yılbaşı hindisi gibi yağla. Mecbur kalırsan onunla seviş. Ama gizlice ona Irma Grese gibi davranıp çantasında ne varmış öğrenmeni istiyorum."

Irma Grese 1945 tarihinde savaş suçları nedeniyle İngilizlerin astığı bir SS personeliydi; kendisi Belsen'in "güzel sarışın canavarı" olarak bilinirdi.

"Anladım. Hoş olmasa da ne yapmam gerektiğini biliyorum. İyi polis kötü polis. Jekyll ve Hyde."

"Belki. Ama Timothy Q. Mouse, Shakespeare'deki adamı daha çok seviyor. Othello'yu enayi yerine koyanı."

"Iago."

"Evet, o. Onun yanında gibi görün, ama onun yanında olma. Onun güvenini kazan ve zayıf taraflarını öğren."

"Tamam." Kaşlarımı çattım. "Eğer öyle istiyorsan. Patron sensin."

"Hayırdır? Benim taktiğim pek içine sinmişe benzemiyor?"

"Ondan değil; sadece aklıma bir şey takıldı."

"Nedir?"

"Öncelikle burada tasarlanmış cinayet mevzubahis. Birisi Dorpmüller'i trenin önüne itti. Bence bunu yapan yemek yediği kişi. Yemeğin parasına bakılırsa da yakın dostu."

"Polis raporuna göre gece karanlıkmış ve platformda sadece Dorpmüller varmış."

"Demek ki yapan kişi yanına kâr kalacağını düşünmüş."

"Eşi mi?"

"Eşinin şahidi sağlam. Kocası öldüğünde Amerika'daymış."

"Evet doğru. Demek ki bir suç ortağı var. Bir komplo tertipçisi."

"Aynen."

"Bence aklından başka şeyler de geçiyor Christof."

"Bakın Herr Dietrich, Munich RE'de yeni çalışmaya başladığımdan kimsenin ayağına basmak istemem."

"Merak etme, muhtemelen sigortalıdır."

"Bu tür şeylere karşı sigorta olmaz. Başka birinin ağzından kaçacak tehlikeli bir şeye karşı hiç kimse sigortalı değildir."

"Her neyse söyle. Şimdilik gayet iyi gidiyorsun."

"Peki. Dorpmüller'e poliçe satan kişiyi ne kadar tanıyorsunuz?"

Dietrich dosyayı açıp sigorta poliçesinin üzerindeki isme baktı.

"Friedrich Jauch," dedi. "İki yıl önce geldiğinden beri tanıyorum. Zeki ve yakışıklıdır. Öncesinde Karl & Feber'de müzayedeciydi. Aslında senin pozisyonun için başvurmuştu."

"Bilirkişilik için mi?"

"Evet. Ama çok para kazandırdığından satış bölümü onu bırakmadı. O yüzden de üst katlardan başvurusunu reddetmem istendi."

"Bu ne zaman oldu?"

"Bir iki ay önce."

"Yani Dorpmüller'e poliçeyi sattıktan uzun zaman sonra."

"Evet öyle."

"İlginç."

"Sence işin içinde mi?"

"Eğer Dorpmüller poliçesi olduğunu bilmiyorsa belgeleri kim imzaladı? Benim asıl öğrenmek istediğim bu. Bunu yapan muhtemelen Frau Dorpmüller'di ve belki de Friedrich Jauch buna göz yumdu."

"Belki daha da fazlası."

"Mümkün. Birisi Dorpmüller'i trenin önüne itmiş ve bunu yapan Friedrich Jauch olabilir. Bilirkişi makamına başvurmasının nedeni belki de budur. Böylece bu bölümün yapacağı muhtemel bir soruşturmayı o yürütecekti. Bir düşün. Güzel bir tezgâh, kendi sattığı poliçeyi yine kendisi soruşturacak."

"Kafan bu tür şeylere iyi çalışıyor, değil mi? Düşündüm de o bu işe başvurduğunda biraz şaşırmıştım. Sadece MRE'ye para kazandırmakla kalmayıp kendisi de iyi kazanıyordu. Bilirkişi olduğunda aldığı komisyonlar gidecekti."

"Ona nedenini sordun mu?"

"Evet. Bütün gün sırıtıp insanlarla tokalaşmaktan bezdiğini söyledi. Bilirkişilik ona daha uygunmuş."

"Reddetmenize nasıl tepki verdi?"

"Sorun olmadı. Satıcı olarak durumu daha da iyileşti. Ona şirket arabası verip komisyon yüzdesini de artırdılar. Buna burun kıvırması zordu."

"Aksi takdirde dikkat çekerdi."

"Tabii bir ihtimal daha var. Dorpmüller çok meşgul olduğundan talepte bulunmaya zamanı olmamış olabilir."

"Buna ne sen ne de Timothy Q. Mouse inanırsınız."

"Ama inanmak *istiyorum*," dedi Dietrich. "Arada ince bir fark var. Friedrich Jauch'un arkadaşım olduğunu söyleyebilirim."

"Bak, talepte bulunsa Dorpmüller'in primi artmayacaktı. Bu güvencesi de vardı."

"Ona da mı dikkat ettin? Çabuk öğreniyorsun Christof."

"Bu tür suçlamaları delil olmadan yapmamam gerektiğini bilecek kadar öğrendim. Ve o delil de elinde tuttuğun dosyada yazılı. Onu baştan sona okudum. Yine de içime sinmedi."

"Peki, ne önerirsin?"

"Irma Grese muamelesini bekleyen kişi dulun kendisi. Nihayetinde parayı Friedrich Jauch değil, o alacak. O yüzden neden adamı birkaç gün takip etmiyoruz? Bakalım neler çeviriyor. Eğer bu işte birliktelerse şimdilik dikkat çekmeyecektir. Eğer kafaları biraz çalışıyorsa parayı alana kadar birbirleriyle görüşmeme hususunda anlaşmışlardır. Yani burada güvenmesi gereken kişi adam, çünkü paranın tümü kadına gidecek. Bu da kadının parayı aldıktan sonra onu sepetleyebileceği anlamına gelir." Dietrich'le konuşurken bile dedektiflik yeteneklerimin bilenmeye başladığını hissettim. "Evet, bu olabilir. Senden yapmanı istediğim bir şey var."

"Söyle."

"Muhasebeyle konuşup onlara Ursula Dorpmüller'e ödenecek yirmi bin marklık bir çek hazırlamalarını söyle."

"Söylediğin onca şeyden sonra mı?"

"Daha bitirmedim. Çekin tarihi bir hafta önceye ait olsun ve fotokopisini de al."

"Ne planlıyorsun?"

"Hırsızlar ve katillerin onuru olmadığı yönündeki eski deyişi ispat etmeyi planlıyorum."

ON ÜÇ

Arşidük denen şeyin icadı için muhtemelen bir Alman gerekirdi. Sıradan bir dük olmanın kesmediği bir Alman dükü. Alman sigortacılar için de durum farklı değildi: Friedrich Jauch'un unvanı Yeni İş Geliştirme Alanında Kıdemli Satış Uzmanıydı. Unvanı gibi boyu da uzun ve inceydi; gri takımı ve yeşil kravatıyla kavak ağacını andırıyordu. Otuzlu yaşlarında olsa da genç işi saçları, peltekliği ve tiz sesi onu daha genç gösteriyordu. Cinayeti genel bir sorunun çözümü olarak görecek kadar genç ve aptaldı: Parasızlık. Geçmişte birkaç kez karşılaşmış olsak da bu seferkini ben tasarladım. Dietrich'le ona dair şüphelerimi paylaştıktan birkaç gün sonra MRE'nin muhteşem ana salonuna inen geniş mermer merdivende ona denk geldim. Yeşil palto ve önüne yarım porsuk bağlanmış bir şapkayla dışarı çıkmak üzereydi.

"İyi günler, nasılsın?" dedim neşeyle.

"Teşekkürler. Yeni işine alışabildin mi? Dumbo nasıl?"

"Hep böyle aksi midir?"

"Her zaman."

"Galiba şirketi sadece kendisinin ayakta tuttuğunu sanıyor. Bu arada duydun mu bilmem ama Dorpmüller'in hayat sigortasını ödemeyi kabul ettik."

"Öyle mi? İyi. Yanlış hatırlamıyorsam epey bir paraydı."

"Doğru. İnceledik ama şüpheli bir şeye denk gelemedik. Gerçi bu durum tahmin edeceğin gibi Dietrich'i epey sinir etti. Böyle büyük paraları ödemekten nefret ediyor. Neyse çeki kendim teslim ettim. Hatta görmek istersen fotokopisi bile var. Bana verseler çerçeveletirdim."

Koltuğumun altındaki dosyayı açıp tarihine bakmasını umut ederek Ursula Dorpmüller'e ödenen yirmi bin marklık çeki ona gösterdim.

"Şuna baksana," dedim. "Yirmi bin mark. Bu kadar parayla neler yapılmaz ki."

"Gerçekten de çok para."

"Postaya güvenemediğimden bizzat teslim ettim. Birkaç gün önce Nymphenburg'daki evine gittim. Henüz işe tam alışamadığımdan bürokrasinin nasıl işlediği hâlâ tam bilmiyorum. Neyse, merak etmişsindir dedim." Dosyayı kapatıp sanki MRE'deki en iyi arkadaşım oymuş gibi gülümsedim.

"Tabi tabi. Teşekkürler. Gösterdiğin iyi oldu."

"Frau Dorpmüller çok güzel bir kadınmış."

"Galiba öyle."

"Bence kesinlikle öyle. Kimi zaman güzel kadınların erkekler üzerindeki etkilerini bilip bilmediklerini merak ederim. Genelde hem kendim hem de onlar için onları düşünmemeye çalışırım. Bana

yakın kadınların nedense şansı yaver gitmemiştir. Kadın türünü yalnız bırakarak onlara büyük iyilik yapmış oluyorum."

"Ciddi misin? Beni şaşırttın. Belki de göründüğünden daha tehlikelisin."

"Umarım öyleyimdir."

Tebessümü belli belirsizdi. Kavak ağaçları soğuk iklime uygun olup odunu zor yanardı ama Friedrich Jauch'un boynu sanki tüm vücudu alev almış gibi kızarmaya başlamıştı. Sohbetimiz beklediğim tesiri göstermişti. Artık suçlu olduğuna hiç şüphem yoktu. Berlin'de polisken nice usta yalancıyı sorgulamıştım ve Friedrich Jauch onlardan biri değildi. Tamahkârlığı ve suçluluğunu sanki somut şeylermiş gibi gayet net görebiliyordum. Aslında çeki Ursula Dorpmüller'e Nymphenburg'daki evinde teslim etmekten henüz dönmüştüm ama Jauch'un kadının kendisine kazık attığını düşünüp aralarındaki anlaşma her neyse onu bozmasını umut ediyordum. Görüşmeme kararı almış olsalar dahi ona gösterdiklerimden sonra görüşme hususunda ısrar edecekti – ayrıca kadın kendisine çeki yeni aldığını söylediğinde de yalan söylediğini farz edecekti. İçine bir kez kurt düştükten sonra da gerisinin çorap söküğü gibi geleceğinden emindim.

"Neyse, haber verdiğin için teşekkürler Christof. Ama gitsem iyi olacak. Müşteriler bekliyor."

"Görüşürüz," deyip paltomu oyma bir koltuğun üzerine bıraktığım yere gitmek için merdivenleri çıktım. Paltomu alıp tekrar aşağı indim ve Königinstrasse'ye dönmesini bekleyip peşine düştüm.

Birini takip etmeyeli uzun zaman olmuştu ve bu deneyimi tekrar yaşamak için sabırsızlanıyordum. Açıkçası bu takip sayesinde kendimi tekrar genç hissettim, Alex'te genç bir dedektifken komiserler bizi av köpeği gibi eğitirdi. Aslında dünya üzerindeki en iyi eğitimdi. Bir keresinde bir adamı, sırtında tebeşirle M harfi yazılı olmadığı halde, üç gün takip ettim ve adamın ruhu bile duymadı. Aslında Jauch'u başka birine takip ettirsem çok daha emniyetli olurdu lakin çoktan derin düşüncelere daldığından kimseyi fark edecek halde değildi. Ayrıca ben bunu daha önce bin kez yapmış olduğum halde o tecrübeli bir dedektif tarafından ilk kez takip ediliyordu. Eğer haklıysam zaten bu son takip edilişi olacaktı.

Onu bir telefon kulübesine girip telefon açtığı yere, Galeriestrasse'ye kadar takip ettim. Birkaç dakika sonra çıkıp Ludwigstrasse'ye yürüyüp oradan bir taksiye bindi. Takip edildiğinizi düşünüyorsanız ilk kural: Sadece tek bir taksi olmadığı müddetçe sakın taksi sırasından bir taksiye binmeyin. Orada üç taksi olduğundan birine atlayıp onu takip etmem gayet kolay oldu. Birkaç dakika sonra Münih'in güneyindeki Sendlinger Tor Platz'da indi. Ama ben inmeyip onu izledim. Marienplatz'dan Rindermarkt'a kadar uzanan bu kısım savaşta tümüyle harap olmuştu ve yeniden inşa edilmekteydi; şehir surlarının kulelerinden biri olan Löwenturm'un etrafındaki binalar yıkıldığından ortalık açılmış ve önceden görünmeyen yerleri görmek mümkün olmuştu. Jauch'u görüş alanımda tutmak kolaydı. Böyle bir şapka takmakla işimi nasıl kolaylaştırdığını anlatamam. Nazi

bayrağı taşısa bu kadar dikkat çekmezdi. Biraz sonra bir sinemaya girince onu takip ettim.

Bilet gişesindeki tukan suratlı gözlüklü görevliye gülümseyip, "Az önce içeri giren tuhaf şapkalı adam hangi koltuğa bilet aldı?" diye sordum. "Arkasına düşmek istemiyorum."

"Orta koltuklar," dedi.

Tekrar gülümsedim. "Bana balkondan yer verir misiniz? Adamın nereye oturacağı belli olmaz."

Kadın, "Film başlamak üzere," deyip biletimi verdikten sonra tekrar tırnakları ve *Film Revue* dergisiyle ilgilenmeye devam etti.

İçeri girip ışıklar kapanmadan birkaç dakika önce yerimi buldum. Ayrıca oturduğum yerin hemen altındaki koltuklarda tek başına oturan Friedrich Jauch'u da görmüştüm. Konuşulanları duyacak kadar yakın olmasam da yanına gelecek kişiyi rahatlıkla görebilirdim. Şapkasını, çok sevdiği bir evcil hayvanmış gibi yan koltuğa koydu. Öne eğilip çenemi kırmızı kadife kaplı korkuluğa dayayarak kafamı hiç oynatmadan hem perdedeki filmi –*Bhowani Junction*– hem de Friedrich Jauch'u kolayca izledim. Sinema boş sayılırdı; İngiliz İmparatorluğu hakkındaki bir filmin Almanya'da rağbet görmesi beklenemezdi. Bir sigara yakıp görmeye geldiğim asıl gösteriyi bekledim.

Dr. Goebbels'in Louis B. Mayer gibi davrandığı zamanlarda dahi sinemaya gitmeyi severdim. Sinema izleyicilerinin bir parçası olmak benim için hep gizemli derecede cazip bir faaliyet olmuştur. Karanlık ve duman; muhteşem mimari, altın rengi perdeler, ucuz mermer ve kırmızı kadife; bir

grup insanın arasında tanınmaz olmanın çelişkisi ve ekranda cereyan eden müthiş dram. Tanrıların mücadele edip feci şekilde başarısız olmalarını izlemek gibi. Sanki gerçek hayat durmuş ve siz de Araf'ın giriş salonuna alınmış gibi olurdunuz. Tüm bunlara ek olarak, son nefesimde başka şeyler yerine perdedeki filmi düşünmek için, oldum olası sinemada ölmek istemişimdir. Büyük göğüslü ve dar İngiliz ordu gömleği giymiş olan Ava Gardner'ın yeşil gözleriyle bana bakmasını, mırıldanan suratsız bir rahibe tercih ederim.

Ancak o zaman Ursula Dorpmüller'in bana hatırlattığı kişinin Ava olduğunu fark ettim. Onunla Nymphenburg'daki dairesinde görüştüğümde Friedrich Jauch'un bu sinsi sirenin ağına nasıl kolayca düştüğünü anlamam zor olmadı; asıl merak ettiğim böyle bir kadının nasıl olup da Theo Dorpmüller gibi biriyle evlendiğiydi. Belki de hâlâ otuz yaşındayken hayat sigortasından yüklü miktarda para kazanabilmek için zavallıyla evlenmişti. Adama üzüldüm. Friedrich Jauch'a bile üzüldüm. Umarın kadınla yatma fırsatı olmuştur çünkü gideceği yerde bu tür şeylerden mahrum kalacak. Batı Almanya'da Fransa ve Büyük Britanya'da olduğu gibi idam cezası olmasa da kendi tecrübemden Landsberg Hapishanesinin tatil kampı olmadığını biliyordum.

Bir süre sonra aç gözlerimi Ava'nın göğüslerinden çevirince Jauch'un arka koltuğuna kürklü ve eflatun rengi eşarplı birinin oturduğunu fark ettim. İki âşık konuşmuyormuş gibi yapsa da az sonra Jauch'un dönüp kadının elini tutması gözümden kaçmadı. İkisi Ava Gardner ve Frank Sinatra olsa

bu kadar suçlu görünmezdi. Artık tek yapmam gereken Dumbo Dietrich'e telefon etmekti.

Yangın çıkışından geçip merdivenden inerek dışarı çıktım. Polisler acele ederlerse birbirini ardına, iki yabancı gibi sinemadan çıkarken onları yakalayabilirdi. Onlara karşı delillerin çoğunun ikinci dereceden olduğu doğru olsa da tecrübeli bir dedektif onları sorguda kolayca dize getirebilirdi; tek mesele hangisinin dilinin daha önce çözüleceği olurdu. Bu konuda bir fikrim vardı. Cinayeti Jauch işlediğinden onu kaybedeceği şey daha çoktu – ve kadın onu satacaktı. Elinde değildi çünkü kadınlar böyle yapardı.

Sendlinger Tor Platz'ın batı yakasında, Nussbaum Gardens'ın önünde ruhsuz bir Protestan kilisesi olan Matthäuskirche yer alır. 1953 yılında inşa edilen kırmızı tuğladan kare kuleli bina itfaiyecilerin eğitim yapacağı ya da öleceği türden bir yere benzer. Eğer görseydi Tanrı, Alman mimarların tümüyle mantıktan uzaklaştığını düşünürdü. Yakınındaki kiliseden çok daha kişilik sahibi olan telefon kulübelerinin birinden Dumbo'yu aradım. Kilisenin önünde dilenen birkaç Doğu Alman mülteci vardı ve telefon kulübesinden çıktığımda onlara birkaç bozukluk attım. Beni rahatsız eden onları görmek değil de onların bana bakmasıydı: Bir Alman bana bakıp sanki "Neden sen değil de ben?" diye düşünüyordu. İşin acı tarafı çoğunun hâlâ sarışın mavi gözlü üstün ırk mensuplarına benziyor olmasıydı.

Çabucak sinemaya dönüp bu sefer orta koltuklara bir bilet daha aldım. Âşıkların onları bıraktığım

yerde durduğunu görünce rahatladım. Başlarına gelecek felaketten haberleri yoktu.

Ava yeşil gözlerini bana dikip sanki, "Onlara nasıl ihanet edersin şerefsiz? Ellerinde değil. Aşklarını yaşamalarının tek yolu sigorta parası," dermiş gibi baktı.

Ya da onun gibi bir şey. Ama Ava'nın da bela olduğu açıktı ki muhtemelen onu bu yüzden seviyordum. Ama ikimizin de hayrına onu rahatsız etmeyeceğime dair kendime söz verdim.

ON DÖRT

Zaman yavaş geçiyordu ve martın ortasındaki dondurucu bir günde Bay Alois Alzheimer'la görüşmem için üst kata çağrıldım – dördüncü katın seyrek havası yüzünden bu tür görüşmeler bir şişe de oksijen gerektirirdi. Oraya vardığımda Dietrich'in kahverengi deri Biedermeier koltukta oturduğunu gördüm ve Alzheimer'ın elindeki Canadian Club şişesini görene kadar başımın dertte olduğunu düşündüm.

Alzheimer, "İşte geldi," deyip bana kâse büyüklüğündeki kristal bir kadeh doldurdu. "Bizi yirmi bin mark ödemekten kurtaran adam."

Ofiste her şey birinci kaliteydi. Duvarlarda o kadar çok meşe ahşabından döşeme vardı ki ayağımın altındaki gri halıyı da dikkate alırsak kendimi kutusundaki Küba purosu gibi hissettim. Şöminede siper havanı ebadında bir kütük usulca yanıyordu. Meissen masa seti ve gümüş çerçevede Alzheimer'i Konrad Adenauer'le gösteren etkileyici resmin yanında bir RCA Victor saatli radyo duruyordu ve kitaplıktaki deri ciltli kitapların arasında Slim Jim

seyyar TV ve Argus projektör yer almaktaydı; kapının dışında Alzheimer'in sekreterinin kullandığı IBM elektrikli daktilo hafif makineli tüfek gibi ses çıkartıyordu. Basit zevkleri olduğundan sadece her şeyin en iyisini seçen bir adam olduğu belliydi.

Kendisine çoktan bir kadeh almış olan Dietrich'e baktım. "Sonunda itiraf ettiler mi?"

"Polis bildirdi. Her şeyi itiraf etmişler."

"Düşündüğümden uzun sürdü," deyip habere kadeh kaldırdım. "Benim zamanımda kırk sekiz saatte itirafı alırdık, üstelik bunu da zor kullanmadan yapardık. Birisini yüzüne Kaiser lambası tutup yirmi dört saat uyutmazsan çok geçmeden en iyi ezberledikleri hikâyeyi bile unutmaya başlarlar."

"Maalesef günümüzde suçluların hakları var," dedi Alzheimer.

"Frau Dorpmüller'in kalp krizi geçirdiğini de unutmayın," dedi Dietrich. "Hastaneden çıkana kadar polis tarafından sorgulanmasına izin verilmedi.

Surat yapıp güldüm.

"Sence numara mı?" diye sordu Alzheimer.

"Yalandan kalp krizi geçirmiş gibi yapmanın pek çok yolu var," dedim. "Onun gibi tecrübeli bir hemşire için daha da kolay. Bence bir hikâye uydurana kadar vakit kazanmak ya da kaçma fırsatı elde etmek istedi. Muhtemelen her ikisi de. Polislerin onu hâlâ gözaltında tutuyor olmasına şaşırdım."

"Doğru ya," dedi Dietrich. "Kadın hemşireydi."

"Sırf merakımdan soruyorum, yalandan kalp krizi geçirmek nasıl olur?" diye sordu Alzheimer. "Bence bizim meslekte böyle şeyleri bilmek gerekir. Haksız mıyım Philipp?"

Bir anlık tereddütten sonra onlara her şeyi anlattım; Berlin dedektifi olarak en gurur duyduğum anlardan biri olmasa da savaşı atlatan bizlerin hemen hepimizin saklayacak bir şeyleri vardı. Max Merten'e göre Alois Alzheimer ve MRE'nin eski başkanı Kurt Schmitt, Hermann Göring'in yakın dostuydu ve savaştan sonra Amerikalılar ikisini de hapse atmıştı; hatta Schmitt'in SS olduğu bile söylendi ki demek ki benim hiçbir şeyi anlatmaktan çekinmeme hacet yoktu. Viskiyi içip kadim Günther ailesi mezarlığının kapısını araladım.

"Bir keresinde bir doktoru Quaker olduğu için tutuklamak zorunda kaldım," dedim. "Galiba 1939'daydı. Adam pasifistti. Onu gözaltına alınca adam sözde kalp krizi geçirdi. Gayet de ikna ediciydi. Ona inanıp götürdüğümüz hastane de teşhisi doğruladı. Ama numara yapıyormuş. Mesele nefeste. Burundan değil de ağızdan çok hızlı nefes alırsanız kendinizi aşırı karbondioksitle zehirlersiniz. Bu da bayılmanıza neden olabilir. Kendinize gelince de konuşamıyormuş gibi yapıp kol ve boğaz ağrısından, belki de göz kapağı ya da dilin felç olmasından şikâyet edersiniz. Ama göğüs ağrısından bahsetmemeye dikkat edin. Hastaneye gidince doktor arkadaşı ona adrenalin verip yalanını sürdürebilmesini sağladı. Gerçeği, doktorun karısı onu ya da Quaker'i artık sevmediğine karar verip, adamın askerlikten kaçmak için kalp krizi numarasının nasıl yapıldığını açıklayıp Berlin'deki Humboldt Üniversitesinde öğrencilere dağıttığı kâğıtları bize gösterene kadar da anlayamadık. Dua etsin ki savaşta değildik, yoksa idam edilirdi ki bunu hiç istemez-

dim. Bu yüzden iki yıl hapis cezası aldı. Nazi olmasam da Cihan Harbinde savaştığımdan pasifizme şiddetle karşıyım. Savaş mevzubahis olduğunda 'haklı ya da haksız benim ülkem' diyenlerdenim."

Nazileri zikretmemi –hiç kimse çok zorda kalmadığı müddetçe Nazilerden bahsetmezdi, özellikle de Münih'te– duymazdan gelen Alzheimer, "Samimiyetini takdir ediyorum," dedi. "Hatta hayran oldum diyebilirim. Böyle bir şeyden hiç haberim yoktu. Ya senin Philipp?"

Dietrich gülümsedi. "Hayır, ama şaşırmadım efendim. Kinik olduğumu bilirsiniz. Yine de insanların kolay yoldan para kazanmak için yaptığı şeyler beni şaşırtmaya devam ediyor. Mesela Friedrich Jauch'u düşünün. Adam kaç kez evime geldi. Beni büyük hayal kırıklığına uğrattığını söyleyebilirim."

"Hepimizi Philipp, hepimizi. Geleceği çok parlaktı. Satış bölümünde yeri zor dolacak."

"Ona bilirkişi olmasını bile teklif ettim. Bir de kendimi insan sarrafı sanırdım."

"Ama öylesin," dedi Alzheimer. "Herr Ganz'ı bulan sensin, değil mi?"

"Galiba öyle."

"Herr Ganz'ın sigorta sektörüne getirdiği canlılığı hesaba katarsak bu bile başlı başına takdire şayan bir şeydir. Bir kapı kapanırken diğeri açılır. Şirket dergisinde bu sahte kalp krizi hakkında mutlaka bir şey yazmalısın. Sen ne düşünüyorsun Philipp?"

"Çok haklısınız efendim."

"Acaba ondan daha neler öğrenebiliriz diye merak ediyorum. Ne dersin Herr Ganz? Dietrich ve

benim gibi iki ihtiyar köpeğe yeni bir şeyler öğretebilir misin?"

Viskimi bitirip Alzheimer'ın doldurmasına izin verdikten sonra bir sigarasından bir tane alıp yaktım.

"Size işinizi öğretmeye kalkacak değilim efendim."

"Boş ver şimdi," dedi. "Hiç kimse hata yapmadan bir şey öğrenemez."

"Tüm hayat sigortası poliçelerinin şahit huzurunda imzalanması şartı getirebilirsiniz. Ursula Dorpmüller kocasının zerre kadar haberdar olmadığı hayat sigortasının primlerini nakit ödüyordu. O yüzden sahtekârlıkların önünü almak için banka hesabından para çekmeye geçebilirsiniz."

"İkisi de gayet iyi fikir," dedi Alzheimer. "Bilirkişi olarak neden daha önce eski bir dedektifi işe almayı düşünmedik bilmem. Dindar bir adam mısın Herr Ganz?"

"Pek sayılmaz, hayır."

"Güzel. Böylece daha rahat konuşabilirim. İş adamı olarak her şirketin kendi İsa'sına ihtiyacı olduğunu düşünürüm. İlle de başta olan kişi olması gerekmez ama işleri yoluna koyup mucizeleri gerçekleştirecek birisi gerekir. Bence sen böyle birisin Herr Ganz. Sen ne dersin Philipp?"

"Haklısınız efendim."

"Ben sadece işimi yapıyorum."

Ama Alzheimer konuşma ve cömert olma fırsatını es geçecek değildi. "Philipp, bu tür bir dikkatin mükâfatlandırılması şarttır. O olmasa şirketimiz yirmi bin mark kaybedecekti. Ayrıca satış bölümünde bir katili çalıştırıyor olacaktık."

"Haklısınız efendim. Dilerseniz maaşını artıralım."

"Evet, çok doğru. Haftalığına beş mark daha ekleyelim. Ayrıca Friedrich Jauch artık kullanmayacağından şirket arabası da Herr Ganz'ın olsun. Ayrıca masraflar. Hoşuna gitti mi Herr Ganz? Umarım araba sürmeyi biliyorsunuzdur?"

"Evet, biliyorum ve teşekkür ederim. Araba bilhassa bu havada mükemmel olur."

Hepimiz camdan tekrar yağmaya başlayan kara baktık; penceredeki görüntü ayarı bozuk bir televizyonu andırıyordu. Ama bir daha yürümek ve tramvay peşinde koşturmak zorunda kalmayacağım fikri içimi ve ayakkabılarımı neşeyle doldurmaya yetti de arttı bile.

"Peki söyle bakalım, başka diller biliyor musun?"

"Rusça, akıcı Fransızca, İngilizce ve biraz İspanyolca."

"Galiba Yunanca bilmiyorsun."

"Hayır."

"Yazık. Çünkü mükâfat olarak hem iş hem de eğlence için seni Yunanistan'a tatile gönderebilirim. Daha güzel bir iklimde güzel bir otelde kalırsın. Kendine birkaç gün ayırman bile mümkün olur. Aynı zamanda MRE için rutin bir soruşturma da yapabileceğini düşünüyoruz. Denizcilik sigortasının önemli sektörlerimizden biri olduğunu biliyorsundur belki. Fakat tecrübeli bilirkişimiz Walther Neff hastalandı. Dediğim gibi, rutin bir iş. Doris adındaki bir Alman gemisinde Yunanistan açıklarında yangın çıktı ve gemi kayboldu. Gemileri bilen ve işin büyük kısmını halledecek olan Achilles Garlopis adında bir adamımız var orada. Diğer ayrıntıları Dietrich'ten öğrenebilirsin. Ama birinin

acilen oraya gidip –sanki toplam kaybı hesaplaması için şirket kendi bilirkişini göndermiş gibi– her şeyin sorunsuz ve kitabına göre halledilmesini ve yapılacak masrafları karşılaması gerekiyor. Güvenilir biri olması gerek. Bir *Alman*."

"Efendim, gemilerle ilgili bildiğim tek şey en büyüğünün bile küçücük bir delikle battığıdır. *Titanic* ve *Gustloff*'tan sonra hâlâ gemilerin sigortalanmasını aklım almıyor."

Denizcilik sigortalarından işte o yüzden bu kadar çok para kazanılıyor. Risk ne kadar büyükse prim de o kadar yüksektir. Ayrıca Herr Ganz bize burada sorun çıkaran gemi değil Yunanlar. Açıkçası para –bizim paramız– söz konusu olduğunda Yunanlara pek güven olmaz. O keçi düşkünleri belki de Avrupa'nın en müsrif milletidir. Onlar için yalan ve sahtekârlık sıradan şeylerdir. Odisseas sonunda Ithaka'ya döndüğünde karısı Penelope'ye, babasına ve hatta Tanrıça Athena'ya bile yalan söylemişti. Athena'nın da pek dürüst olduğu söylenemez. Ellerinde değil. Üçkâğıt imkânları sınırsız. Ama senin gibi uyanık biri olursa MRE'nin bu işi bizim lehimize sonuçlandırma şansı olabilir."

Kadehimi tekrar Canadian Club'la doldursa da, sanki benim içki sınırımı kendisi belirlemiş gibi, bu sefer eskisi kadar çok koymadı; yine de benim sağlığımı düşündüğünü görmek güzeldi. Ama daha sonra terfimi kutlamak için bir şişe aldım ve neden viskiye Canadian Club dendiğini anladım.

Alzheimer dinlememi gerektirecek şekilde masasının kenarına oturarak, "İlginç bir dönemde yaşıyoruz," dedi. "Adenauer ve Hallstein'ın birkaç haf-

ta içinde Roma'da imzalayacağı anlaşma sayesinde MRE tüm Avrupa'ya yayılacak. Anlaşma Belçika, Lüksemburg, Hollanda, Batı Almanya ve Fransa – bence Fransızcan bu noktada işe yarayacak– arasındaki gümrük işlemlerini azaltacak. Haliyle Fransızlar Avrupa'daki hâkim gücün kendileri olduğunu sanıyor ama zaman içinde onların Cezayir ve Hindiçin'deki kolonilerini elde tutma inatlarının ekonomilerini nasıl batıracağını göreceğiz. Böylece sürücü koltuğuna, tekrar, modern Almanya oturacak. Ama bu sefer orduyu kullanmadan, tamamen Avrupa kanunlarıyla yapacağız. Sence de güzel bir değişiklik olmaz mı? Ayrıca çok daha ucuz."

Buna kadeh kaldırabilirdim. Bence nerede olursa olsun anlaşma iyi niyet göstergesi olarak algılanabilirdi; Almanya herkese iyi davranmayı deneyebilir ve herkes de, para kazanmak uğruna, Almanya'nın savaş sırasında yaptıklarını unutmak için elinden geleni yapardı. Ülkem Avrupa'yı bu kez de bürokrasi ve ticaretle ele geçirecek ve bu işgalin askerleri hukukçular ve devlet memurları olacaktı. Ama Konrad Adenauer başa gelmese bu, demokrasiye inanmayan siyasetçilerin darbesi olurdu ve bizler de kimsenin ne yaptığını bilmediği Sovyet tarzı bir Avrupa'ya doğru giderdik. Hitler'in İhtiyar'dan ders alması gerekirdi. Dünyayı eli silahlı adamlar değil de üç farklı dildeki yeni kanunları ve kurallarıyla Alois Alzheimer ve Philipp Dietrich gibi iş adamları yönetecekti.

Elbette ki Alzheimer'in Yunanlar hakkında söyledikleri affedilir gibi değildi; ama bence tek mazereti –benim de çok geçmeden öğreneceğim gibi– bunun doğru olmasıydı.

ON BEŞ

DC-6B uçağıyla Frankfurt'tan Atina'daki Hellenikon Havaalanına gittim. Yakıt almak için durmamızı da eklersek toplamda dokuz buçuk saatlik bir seyahatti. Mart ayında Atina pek sıcak olmasa da Münih'ten çok daha iyiydi. Havaalanında beni MUNICH RE tabelası taşıyan şişman bir adam karşıladı. Pos bıyıklıydı ve güzel olabilecek kravatı yeşil olduğundan ve daha da beteri tüvit takımıyla –ve kısmen dişleriyle– aynı renkte olduğundan adam hakkında edindiğim ilk intiba, takımının acemi bir taksidermist tarafından yapılması haricinde, bir John Ford filmindeki neşeli İrlandalıdan farklı değildi. Yakasındaki emaye yonca bu intibaımı pekiştirirken bana nedeninin Panathinaikos adındaki takımı tutması olduğunu söyledi.

MRE'nin Atina'daki adamı Achilles Garlopis, "Yolculuğunuz iyi geçti mi?" diye sordu.

"Düşmediğimizi söyleyebilirim. Uçakta dokuz saat geçirdikten sonra kendimi Amy Johnson gibi hissediyorum."

Kibarlık edip çantamı alırken, "Medeni bir seyahat şekli değil," dedi. "Doğal da değil. Gemiler ve trenler daha insani. Hiçbir Yunan buna itiraz etmez Herr Ganz. Nihayetinde uçmaya kalkan ilk kişi olan Icarus bir Yunandı ve hali nice oldu."

Garlopis, Icarus'u Wright Kardeşler gibi göstermeye çalışmış olsa da Almancası kusursuza yakındı.

"Tanrılar küfrü sevmedikleri kadar havacıları da sevmez. Ben tanrılara asla saygısızlık etmem. Bu açıdan epey pagan olduğum söylenebilir efendim." Güldü. "Rahipler itiraz etmese tavukları kurban ederdim. Kan dökmeye dayalı bir din olarak Hıristiyanlığın hayvan kurban edilmesine bu kadar karşı olması tuhaf."

Onu pek ciddiye almadan, "Geceleri uykumu kaçırmaz," dedim. "En azından çok kaçırmaz."

"Bay Neff nasıl efendim? Kalp krizi geçirmemiş miydi?"

"Bay Neff'i tanıyor musun?"

"Evet. Buraya birkaç kez geldi. Walther'la ben eski dostuz."

"Galiba nekahet döneminde ama bir süre hiç iyi durumda değildi."

Garlopis, Ortodoks usulünde istavroz çıkarıp başparmağını öptü. "Onun için dua edeceğim. Tekrar gördüğünüzde hürmetlerimi iletin."

Beni havaalanının dışındaki çizgili ve beyaz jantlı mavi Oldsmobile marka arabasına götürdü. Valizimi büyük bagaja yerleştirirken büyük bir Amerikan arabası kullandığına şaşırdığımı fark etti.

"Benim değil efendim. Tziraion Caddesindeki Lefteris Makrinos araba kiralama acentesinde çalışan

kuzenim Poulios'tan aldım. Bu da dahil olmak üzere tüm arabalarda size güzel bir indirim yapabilir."

"Daha az dikkat çekecek bir şeyi tercih ederim. Mesela Sherman tankı olabilir."

"Haliyle efendim, anlıyorum. Ama arabam tamirde olduğundan bana ancak bunu bulabildi. İnanın oteliniz çok daha güzel. Constitution Caddesindeki Mega Hotel. Grande Bretagne kadar iyi olmasa da o kadar pahalı da değil. Sizinki de dahil olmak üzere pek çok odasının kendi banyo ve duşu var. Orada çalışan diğer kuzenim de en iyi odayı en uygun fiyata almanızı sağlayacaktır. Çok rahat edeceksiniz. Ayrıca yakındaki Nikis Caddesindeki postaneden kelime başına on drahmiye telgraf gönderebilirsiniz. Yedi gün yirmi dört saat açıktır. Diğer şeyler için benimle Stadiou Caddesi 50 numaradaki ofisimden temasa geçebilirsiniz. Hemen Orpheus Sinemasının yanındadır."

Garlopis bana bir kartvizit verip Oldsmobile'in direksiyonuna geçerken ben de yanındaki beyaz deri koltuğa oturup bir sigara yaktım. Mavi panelde gümüş çerçeveli bir ikon ve alçıdan, küçük bir baykuş heykeli vardı.

"Arka koltukta havlunun ne işi var?"

"Alışkanlık. Yazları çok sıcak olur ve ben de çok terlerim. Onları deriyi korumak için kullanıyorum."

Arabayı çalıştırıp gülümsedi. "Yeni Rocket motoru. İhtiyacın olduğunda güçlü ve hızlı, istediğin zaman ekonomik. Bu arabaya çocukça bir tutkum olduğunu söyleyebilirim. Çocukluğumdan beri Amerikan olan her şeyi çok severim. Bu tür arabalar üreten ülke basit bir yer olamaz. Bunu sürerken

kendimi aya giden bir roketin içinde hayal ediyorum."

"Ama yemeklerini sevmezsin," dedim. "Çünkü hiç yok."

Garlopis vites attı ve yavaşça hareket ettik. Bir süre sonra düğmeye basıp arabanın elektrikli pencerelerini açtı.

"Elektrikli pencereler. Şahane değil mi? Bu arabayı görünce insan Amerika'yı ve geleceği düşünüyor. Amerikalılar Amerikan rüyasından bahsettiklerinde o geleceğe dair bir rüya değildir. Amerikan rüyasıyla İngiliz, Fransız ya da Yunan rüyası arasındaki fark budur. Bizim rüyalarımız hep geçmişle alakalıdır; onlarınkiyse daima gelecekle. Daha iyi yarınlar. Sadece bu da değil, silah gücüyle o geleceği hepimiz için teminat altına almaya hazırlandıklarına da inanıyorum. NATO olmazsa hepimiz balalayka oynarız."

"Evet, muhtemelen doğru."

"Atina'da bir sürü Amerikan arabası var. Ama çoğu sandığınız kadar dikkat çekici değildir."

"Yine de değiştirmeni istiyorum."

"Nasıl isterseniz."

Garlopis elektrikli pencerelerle uğraşırken biraz sustu. Bir süre sonra da konuyu değiştirdi.

Rocket motorun gürültüsünü bastıracak bir sesle, "Yemek deyince aklıma geldi," dedi, "Atina'nın en iyi restoranı Venizelos Caddesindeki Floca'dır. Eğer beni tanıdığınızı söylerseniz size indirim yaparlar. Tabii iyi bir öğle yemeği için en az yirmi beş drahmi ödemeye hazır olmalısınız."

"Orada da mı kuzenin var?"

"Hayır, kardeşim. Talihsiz biri olsa da mutfakta onun gibisi yoktur. Öyle bir karısı var ki Rodos Heykelini bile dehşete düşürür. Ama Floca'yı bitişikteki Adam restoranıyla karıştırmayın. Orası iyi bir yer değil. Bunu söylemek beni üzüyor çünkü orada da çalışan bir kuzenim var ve bana anlattığı şeyleri bilseniz saçlarınız diken diken olurdu."

Gülümseyerek dirseğimi açık pencereden çıkarıp uçuştan sonra biraz rahatlamaya çalıştım ama adamın arabayı sürüş şekli yüzünden bu kolay olmayacaktı. İkonun korumasına muhtaç kalmamayı ümit ettim.

"Herr Garlopis Almancan çok iyi."

"Babam Almandı efendim. Berlinliydi. Garlopis annemin kızlık soyadı. Babam Yunanistan'a gazeteci olarak gelip annemle evlenmiş ve en azından bir süreliğine yerleşmiş. İsmi Göring'di ama savaş sırasında malum nedenlerle değiştirdi. Annemin sekiz teyze, hâlâ, dayı ve amcası var ve kuzenlerimin tümü anne tarafındandır. Siz Almansınız, değil mi?"

"Evet Berlinliyim."

"Çok gezer misiniz Herr Ganz?"

İtalya, Arjantin, Küba ve Güney Fransa seyahatlerimi ve Sovyet esir kampında geçirdiğim on sekiz ayı hatırlasam da başımı iki yana salladım. "Hemen hiç."

"Ben de pek gezmedim. Birkaç kez merkez ofise, bir kez de Salzburg'a gittim. Ama Salzburg pek hoşuma gitmedi."

"Neden?"

"Avusturyalılar yüzünden. Soğuk ve tatsız insanlar. Hitler Avusturyalıydı, değil mi?"

"İnsanların hatırlaması ümidiyle Almanya'da bunu söyleyip duruyoruz. En çok da Avusturyalıların hatırlamasını istiyoruz ama pek niyetleri yok gibi."

Garlopis hiç de şaşırmamış gibi bir ses tonuyla, "Neden acaba?" dedi. "Bir şey sorabilir miyim efendim? Almanca haricinde kaç lisan biliyorsunuz?"

Ona söyledim. "Neden sordun?"

"Eğer tek başınıza kalır ve konuşmaya mecbur olursanız İngilizce ya da Fransızcayı tercih edin. Almanlardan nefret ettiğimizden ya da İngilizce yaygın olduğundan değil. Sadece savaştan sonra Batı Almanya'nın ekonomik bir mucize sergilemesini kıskananlar oldu. Bizim ekonomimizin durumu malum. Yerinde sayıyor. Nazizm zulmünden fazlasıyla çekenler açısından her ne kadar haksızlıkmış gibi görünse de bence Almanya'nın başarısı tüm Avrupa'nın hayrına olacak. Ancak güçlü bir Almanya Avrupa'nın, savaştan sonra Yunanistan'ın az kalsın olacağı gibi, komünist olmasına engel olabilir. Ama siz yine de İngilizce konuşun efendim. Kimliğinizi ifşa etmeden önce de çok dikkat edin. İsviçreliyim demeniz Almanım demenizden çok daha iyi olur. Yaşadığımız feci iç savaşın ardından Atina, Yunanlar için bile hâlâ tehlikeli bir yer."

"Anladım." Araba anahtarının ucuna bağlı büyük mavi göze dokundum. "Bu nazarlık değil mi?"

"Evet. Bir sigortacının tedbirli olmasından zarar gelmez. Tüm riskleri asgariye indirmek gerektiğini düşünürüm."

"Ya baykuş?"

Saf saf baktı. "Tanrıça Athena'nın yanında bilgi ve bilgeliği simgeleyen bir baykuş bulunur. Bende

bu tür şeylerden yığınla var. Cebimde iyi şans getirmesi için bir gümüş para taşırım. On tetradrahmi ve onun üzerinde de baykuş var."

"Ya ikon?"

"Aziz George. Doğduğumdan beri beni ve bu ülkeyi koruyor."

Sigaramı dışarı attım. "Bana kaybolan gemi *Doris*'ten bahset. Galiba onlar felaketlere karşı senin gibi hazırlıklı değildi."

"Hemen işe geçtiniz. Güzel. Tipik bir Alman olduğunuzu söyleyebilirim. Çok konuştuğum için affedin. Bu da benim Yunan tarafım. Anneme çekmişim."

"Özre lüzum yok. Konuşmayı ben de severim. Demek ki insanlara çekmişim. Ama şimdi gemiden bahsetmek istiyorum. Nihayetinde buraya o yüzden geldim."

"Bildiğiniz üzere gemi de sahibi de Alman. Sigorta değeri otuz beş bin mark, ki bu da sekiz bin dolara tekabül eder. Siegfried Witzel sualtı filmleri çeken bir Alman dalış uzmanıdır. Bu filmlerden biri olan *The Philosopher's Seal*'da ilk kez Aristo'nun bahsettiği Akdeniz keşiş foklarını konu alıp nedendir bilmem Cannes Film Festivalinde ödül kazandı. Nedenini sormayın. Keşiş fokları hakkında bildiğim tek şey nadir olduklarıdır. *Doris*, Yunan antikalarının arandığı bir sefer sırasında battı: heykel, çömlek gibi şeyler. O tür şeyler en azından Yunanistan'da o kadar da nadir değildir. Gemi Atina'nın ana limanı Pire'den Hydra Adasına giderken Dokos Adası açıklarında yangın çıktı. Az sayıdaki mürettebat gemiyi terk edip filikayla ana karaya çıktı. Pire'deki Helen

Sahil Güvenlik ve Atina'daki Denizcilik Bakanlığı durumu araştırıyor ama Yunan olduklarından ikisi de hantal, bürokratik ve uyuşuk. Üstelik kayıp bir Alman gemisini araştırmaya pek de hevesli olduklarını söyleyemem. Yunanistan'ın savaşta 429 gemi kaybettiğini ve bunların çoğunun Almanlar tarafından batırıldığını hesaba katarsak bu çok da şaşılacak bir şey değil. Ama en iyi zamanlarında bile –ve burada işi araştırma olan bir kurumdan bahsediyoruz –Helen Sahil Güvenlik hantaldır; geçen şubat Katakolon'da karaya oturan İngiliz gemisi Lycia ve geçen eylül Girit'in güneydoğusunda batan Yunan kosteri Irene'yi hâlâ araştırıyorlar."

"Kısacası bu işte tek başımızayız."

"Aynen öyle."

"Bana Witzel denen bu adamdan bahset."

"Bence gemisini ona kızan tanrılar batırdı ama ona onun bana kızdığından daha fazla kızdıklarını sanmam. Kısacası aksi, asabi, sabırsız ve nahoş biridir. Achilles bile onun yanında kibar kalır."

"Neden böyle söylüyorsun?"

"MRE'nin ofisinden biri gelip onaylayana kadar hiçbir şey yapamayacağımı söylesem de beni dinlemeye zahmet etmedi. Üstelik birkaç kez güç kullanmakla tehdit etti."

"Witzel mi?"

"Evet Witzel. Profesyonel bir dalgıçtan bekleyeceğiniz gibi çok güçlü ve dinç bir adam. Aptallara, hele benim gibi aptal Yunanlara hiç tahammülü yok. Açıkçası onunla ilgileneceğiniz için geldiğinize çok sevindim. Bir Alman diğerine karşı. O adamdan Poseidon bile korkar. Ayrıca tabancası da var."

"Ah?"

"Ve sustalısı."

"İlginç. Ne tür bir tabanca."

"Otomatik tabanca. Deri omuz kılıfı var. Çoğu Yunan silah taşır. Naziler ve onlardan önce de Osmanlı Türkleri yüzünden. Girit'te tüm erkekler silah taşır ki orası zaten başına buyruk bir yer."

"Ama senin de dediğin gibi Witzel Yunan değil Alman."

"Ama sizin kadar dikkat çekmiyor. Savaştan önce de burada kalan birinden bekleneceği şekilde lisanımızı akıcı konuşur."

"Benim bildiğim kadarıyla silah taşımak insanı sakinleştirir. Cebinde silah taşıyan birinin asabi olmak gibi bir lüksü yoktur. Polisler bundan hoşlanmaz."

"Söylemem iyi olur diye düşündüm."

"İyi yaptın. Talebini değerlendirirken bunu da dikkate alacağım. Bana onun hakkında başka ne söyleyebilirsin?"

"Adam gemide kaldığından hem evini hem de geçim kaynağını kaybetti. Davranışlarının nedeni bu olabilir. Ama öfkeli olduğu kadar kaçamak davrandığını da fark ettim. Mesela bana kalırsa *Doris*'te çıkmış olabilecek yangını makul bir biçimde izah edemiyor. Olabilecek dedim çünkü ondan nasıl olmuş olabileceğine dair fikir yürütmesini istedim, ki talebin büyüklüğü dikkate alınırsa bu çok da şaşılacak bir şey değil. Nihayetinde bir rapor hazırlanması lazım. Ayrıca antika araması için *Doris*'i kiralayan şirketten de pek bahsetmiyor."

"Antikaları yasadışı arıyor olabilirler mi?"

"Bilakis tüm izinler en üst makamlardan alınmış. Keşif ruhsatını bizzat Bay Karamanlis imzalamış."

Konstantinos Karamanlis Yunan başbakandı.

"Bay Witzel bu yüzden hiçbir izahatta bulunmaması gerektiğini düşünüyor. Galiba Karamanlis'i Zeus'la karıştırdı."

"İddiası uydurma olabilir mi? Belki de para alabilmek için gemiyi kendisi batırmıştır."

"Orasını ben bilemem efendim. Ben bilirkişi değil sadece bilirkişi yardımcısıyım."

"Belki ama Alois Alzheimer beni buraya gönderirken senin yerel gemicilik uzmanı olduğunu söyledi." Bu söylediğim yalan olsa da biraz yağcılıktan zarar gelmezdi.

"Bay Alzheimer öyle mi söyledi?"

"Evet."

"Şeref duydum. Bay Alzheimer gibi birinin benim gibi birini hatırlaması bile şereftir."

"Bu işte yeniyim Bay Garlopis. Gemileri de Yunanistan'ı da hiç bilmem. Buraya Bay Neff'in yerine geldim. O yüzden *Doris*'in başına gelenlere dair senin fikrin düşündüğünden daha önemli olabilir. Eğer ödemeyi tasdik etmemi söylersen ederim. Ama içine sinmediğini söylersen araştırmaya başlarım. Otuz beş bin az para değil. İnsanlar bundan çok daha azı için cinayet işliyor."

"Bay Ganz çok naziksiniz. Dürüstlüğünüzden ötürü de teşekkür ederim." Bay Garlopis güldü. "Haliyle her şeyin mantıklı bir izahı vardır. Buna itiraz etmem. Ama kendim de birkaç yıl denizcilik yaptığımdan denizcilerin özellikle de Yunan

olanların nice hurafeye inandığını söyleyebilirim. Yunanistan'da olup bitenlere dair izahatlarımızın Münih'teki patronların pek hoşuna gideceğini sanmam."

"Sen yine de dene."

"Güler ve aptalın teki olduğumu düşünürsünüz."

"Hayır, çekinmene gerek yok."

Garlopis konuşmaya devam edince onun tanıdığım en hurafeci insanlardan biri olduğunu anladım ama bu beni rahatsız etmedi. İlginçtir hâlâ ülkenin dağlarında, harabelerinde, ormanlarında doğaüstü varlıkların yaşadığına inanıyordu. Nereidlerin –Poseidon'ın iradesini tecelli ettiren deniz perileri– mevcudiyetine inandığı deniz için de durum farklı değildi ve tüm felaketlerin onların müdahalesi yüzünden olduğunu düşünüyordu. Bir sigortacının böyle düşünmesi bana çok acayip geldi ve bir telgraf gönderip *Doris*'i bir deniz perisinin batırdığını söylesem Bay Alzheimer nasıl tepki verir diye merak ettim.

"Kimi zaman en az diğer açıklamalar kadar makuldür," dedi Garlopis. "Bu adaların civarındaki sular tuhaf ve tehlikelidir. Kaybolan her gemiyi bulmak mümkün olmaz. Kusura bakmayın efendim ama her şeyin mantıklı bir açıklaması olduğunu düşünmek de siz Almanların kabahatidir."

"İyi de mantığı icat edenler Yunanlar değil mi?"

"Ah, evet ama mantığı en aşırı şekilde kullanan siz Almanlarsınız. Mesela Dr. Goebbels 1943'teki konuşmasında topyekûn savaşı savunmamış mıydı?"

"Evet, bana sadece Clausewitz'in dediklerini tekrar ettiğini söyleyeceksin. Evet, gerçekte teslim ol-

ması gerekirken muazzam bir can kaybına rağmen Almanya'yı beyhude yere savaşmaya sevk edenin bu mantık olduğu iddia edilebilir."

Diyecek sözüm yoktu. Achilles Garlopis hurafeci olduğu kadar eğitimli biriydi de.

"Ama bu örnekte," diye devam etti Garlopis, "Doris'in başına gelenlere dair Bay Alzheimer ve Bay Dietrich'in içine sinecek daha makul bir açıklama bulacağımızdan eminim."

"Umarım öyle olur. Çünkü bence Bay Alzheimer, Bayan Alzheimer haricinde hiçbir canavarın varlığına inanmaz."

"Onunla tanıştınız mı?"

"Masasının üzerinde resmini gördüm. Bence kadın onu bulmadan önce milyonlarca yıldır donmuş halde bekliyordu."

Garlopis gülümsedi. "Size sormadan Bay Witzel'den perşembe sabahı saat onda ofise gelmesini istedim. Onu orada sorgulayıp kendiniz bir hükme varabilirsiniz. Dokuzda otele gelirim ve oradan yürüyerek birlikte gideriz. Sizi arayıp uyandırmamı ister misiniz?"

"Gerek yok Bay Garlopis. Mesanem küçük olduğundan o beni uyandırır."

ON ALTI

Mega Hotel, Yunan Kralı Otto'nun 1843 halk ayaklanmasının ardından kabul etmek zorunda kaldığı anayasadan ismini alan Constitution Meydanındaydı. Yunan Meclisinin yer aldığı Eski Kraliyet Sarayı ve benim kaldığım otelden çok daha güzel olan Grande Bretagne Hotel'in karşısındaydı. Garlopis gittikten sonra ağaçlarla çevrili meydanda yürüyüp bacaklarımı açtım, biraz Atina'yı gördüm ve yerel karbonmonoksiti ciğerlerime çektim. Meydanın doğu tarafından daha alçak olan batı tarafına, meclisin sanki demokrasiye geçişin zahmetli olduğunu göstermek isteyen mermer basamakları hâkimdi. Limon renkli bu binanın önündeki *evzone* denen askerler Amerikalı turistlerin önünde kendilerini gülünç duruma düşürüyor, buna da nöbet değişimi diyorlardı. Pierrots gibi giyinip saat gibi hareket ederek hiçbir şey yapmadan önemli bir şey yapıyorlardı. Yaptıkları şeyin, artık Doğu Berlin olarak bilinen yerdeki Unter den Linden'deki New Guardhouse'da Milli Halk Ordusunun yaptıklarından daha gülünç olmadığını düşünsem de galiba

Yunanistan'daki pek çok şey gibi öyleydi. Bana yabancı düşmanı diyebilirsiniz ama fes, beyaz etek ve siyah ponponlu kırmızı pabuçlar giyen adamların bacaklarını şaşırtıcı bir belirsizlikle havaya kaldırmaları gülünçtü; sanki o ikisi tüm merasimi mahvetmeye çalışıyor gibiydi ki tüm hadiseyi daha fotojenik kılan da buydu.

Birkaç Lucky, bir harita ve bir de *The Athens News* –tek İngilizce gazete (Almanca yoktu)– alıp bir şeyler içerek kadim Yunanistan'ın başkentinde olup bitene vakıf olabilmek için Mega'nın barına gittim. Glyfada'da bir avukat öldürülmüştü. Amaroussion'da bir dizi soygun gerçekleşmişti. Polis merkezindeki birkaç polis rüşvet aldığı için tutuklanmıştı. Helen Polisi İç İşleri Dairesi nüfusun yüzde doksanının polisin mürtekip olduğunu düşündüğünü beyan etmişti. Arthur Meissner adında bir Alman savaş suçları yüzünden mahkemeye çıkacaktı. Barı titreten neşeli Yunan müziği haricinde kendimi evimde hissetmiştim.

Hem de beklediğimden daha fazla.

"Sigaraları nasıl buldun?" diye sordu Almanca konuşan biri.

"Fena değiller. O kadar uzun zamandır içiyorum ki başka bir şey içene kadar ne olduklarını fark etmiyorum."

"Yani beğensen başka bir şey içer miydin?"

"Beğensem yapacağım daha bir sürü şey var," dedim. "Ama henüz öyle bir şey bulamadım."

Barın öteki ucundaki kırklı yaşlarındaki adam Alman ya da Avusturyalıydı. Zayıf, kanca burunlu, kısa bıyıklı, top sakallı, geniş alınlı biri olup

görebildiğim kadarıyla pek uzun değildi. Shetland spor ceket ve fitilli kumaştan pantolon giyiyordu. Âdemelması gördüğüm en dikkat çekici olanlardandı ve tıpkı bir pinpon topu gibi, ekose gömlek yakasının üzerinde aşağı yukarı hareket ediyordu. Burundan ve bariton olan sesi evcil bir parsın hırlamasına benziyordu.

"İngilizce gazete okuyup barmenle İngilizce konuştum. Alman olduğumu nasıl anladın?"

"Konuşmandan Tommy ya da Amerikalı olmadığın belli. Lucky'i de ancak Amerikan bölgesinde oturan Almanlar içebilir. Muhtemelen Münih belki Frankfurt. Ceket etiketinde Hugo Boss yazdığına göre demek ki sonunda Nazilerden arındırıldılar. İyi olmuş. O zavallı adam sadece bir terziydi. Geçimini sağlayıp hayatta kalmaya çalışıyordu. Bu kafayla Adlon kapıcılarını da Nazizm'den arındırmaya kalkarlar."

"Polis olman gerekirmiş."

Gülümsedi. "Hayır, aslında şaka yapıyordum. Hakkında araştırma yaptım. Parlak Amerikan arabası olan diğer adamla da Almanca konuştuğunu duydum. Savaş olmasa pek çok şey olabilirdim. Mesela Macar. Aslında Avusturyalı olduğum için şanslıyım diyebilirim aksi takdirde lanet komünistlerin idaresinde yaşayıp kıçımı orak ve çekiçle kaşırdım. İsmim Georg Fischer. Sigara işindeyim. Reklam yapıyormuş görünme riskine girerek sana da ikram edeceğim."

Bir paket sigara çıkarıp mermer barın üzerine koydu.

"Bakış açına göre Yunan ya da Türk sigarası."

"Karelia. Baltık bölgesine aitmiş gibi geldi bana."

"Neyse ki öyle değiller. En nefret ettiğim şey Rus sigaralarıdır." Neredeyse saçsız olan kafasının minyatür hallerini andıran kirpiksiz gözlerini yavaşça kırptı.

"Orası kesin."

"Karelia Yunanistan'daki en eski ve büyük sigara şirketidir. Merkezi güneydeki Kalamata'da. Ama tütün Karadeniz kıyısındaki Sokhoum'dan gelir. Yaprakları neredeyse sigaradaki şeklindedir. Dilde tatlı, boğazda serin bir tat bırakır."

Bir tane yakıp hoşuma gidince başımı salladım. "Hayat sürprizlerle dolu. İsmim Christof Ganz ve teşekkürler."

"Asıl ben teşekkür ederim. Tekrar Almanca konuşabilmek güzel bir değişiklik oldu Herr Ganz. Ama bu şehirde bazen pek de iyi bir fikir değildir. Savaş sırasında bu ülkeye yaşattıklarımızdan sonra Yunanları bu konuda suçlayamam. Artık güvenlerini kazanmak kolay değil. Nazi işgalinin ilk yılında otelin önündeki kaldırımda çocuk cesetlerinin yattığını duydum. Hayal edebiliyor musun?"

"Etmemeye çalışıyorum. Elimden geldiğince savaşı düşünmemeye gayret ediyorum. Nihayetinde bunun bedelini de zaten ödedik. En azından doğu yarısında kalanlar ödedi ve hayatları boyunca da ödemeye devam edecekler."

"Haklısın galiba." Bir sürü şişe yüzünden katedral orguna benzeyen bara bakıyordu. "Bazen memleketi özlüyorum."

"Galiba epeydir buradasın."

"Dostum, o kadar uzun zamandır buradayım ki keyfim yerinde olduğunda tabak kırmaya başladım."

"Peki, keyifsiz olduğunda?"

"Böyle bir ülkede keyifsiz olmak mümkün mü? Yunanlar kayıtsız olabilir ama yazın burası dünyanın en güzel ülkesi haline gelir. Kadınlarının güzelliği de cabası."

Paketi ona doğru ittim.

"Sende kalsın," dedi. "Bende bir bavul dolusu var."

"Avusturyalım demiştin, değil mi?"

"Rohrbrunn köyünden. Önceden Macaristan'da olan Styrian sınırında. Artık oraya Nadkut diyoruz. Ama savaştan önce birkaç yıl Berlin'de kalmıştım. Pekâlâ Herr Ganz, ne iş yapıyorsun?"

"Sigorta."

"Satıyor musun ödüyor musun?"

"İkisi de değil. Bilirkişiyim. İçki içer misin?"

Fischer barmene başıyla işaret etti. "Calvert buzlu."

Ben bir *gimlet* daha istedim.

"Sigorta saygıdeğer bir Alman işidir," dedi Fischer. "Özellikle olanlardan sonra hepimizin bu tür durup nefes alabileceği bir işe ihtiyacı var."

Avusturyalı olduğundan söylemesine gerek yoktu; ne kastettiğini biliyordum. Tüm Almanlar bilirdi.

"Ama durduğunda kendi düşüncelerini duyabilme ihtimalin de var."

"Sigorta işinde fazla şey olmuyor ki bu hoşuma gidiyor. İnsan hayata ancak böyle tutunabilir."

"Ne kastettiğini çok iyi anlıyorum. Sigara da biraz öyledir. İstikrarlı. Sıradan. Değişmez. Zararsız. Suçlu hissettirmez. Demek istediğim, insanlar daima sigara içecek, öyle değil mi? Şirketim yakında bu sigaraları Almanya'ya ihraç etmeye başlayacak."

"Az önce yeni bir müşteri kazandın."

"Daha doğrusu Yunanlar Avrupa Ekonomi Birliğine katıldıktan sonra."

"Yunanistan'da Almanca konuşmamam gerektiği dışında başka tavsiyen var mı?"

Sipariş verdiği viskiyle kadeh kaldırdı.

"Sadece bir tane. Musluk suyu içme. Güvenli olduğunu ve Amerikalıların yaptığını söylüyorlar. Doğru, Amerikalılar yaptı. Marathon Barajının sahibi Ulen & Monks. Ama hızla kilo kaybetmek istemiyorsan şişe suyundan şaşma."

Ben de kadeh kaldırdım. Bana kartını verdi.

"Güzel bir tavsiyeye benziyor."

"Başın derde girer ya da yardıma ihtiyacın olursa bu numarayı ara. Almanların birbirine destek olması gerekir, değil mi? Neydi o atasözü? Birlikte yakalanan birlikte asılır."

ON YEDİ

"Caddenin karşısında hangi film oynuyor?"

Garlopis, Stadiou'daki ofisinin açık penceresine gelip Orpheus Sinemasının önündeki afişe baktı. Bir saat kadar önce beni otelimden almıştı ve birlikte sigortadan para talep eden Siegfried Witzel'in gelmesini bekliyorduk. Geç kalmıştı.

"*The Ogre of Athens*," dedi. "Sinemaya gitmeyi sever misiniz Herr Ganz?"

"Evet."

"Bu film Yunanistan'da çok sevildi. Yanlışlıkla cinayetle suçlanan Drakos adında birisiyle ilgili. Bu hatadan istifade ederek diğerleri hatalarını anlayana kadar yeraltı dünyasını yönetiyor."

Bana Hitleri hatırlatsa da başımı iki yana salladım. "Pek benim tarzım değil. Ben Western severim."

"Evet, Westernlerin zamana meydan okuyan bir yönü var." Kol saatine baktı. "Galiba Bay Witzel için de aynısı geçerli. Nerede kaldı acaba?"

Sinemanın dışında siyah cübbe giymiş bir papaz scooter'ını temizliyordu; tüm şehir gürültücü ve renkli böcekleri andıran bu scooter'larla doluydu.

Onun metal yüzeyi temizlemesini izlerken dışarıdan gelen gürültü nedeniyle yüzümü buruşturdum. Bu arada Bay Garlopis benim Atina gürültüsüyle olan imtihanımı izleyip kibarca benim lehime araya girmek için fırsat kolladı. İlk fırsatta da camı kapatmasıyla neredeyse rahat bir nefes aldım.

"Münih'ten sonra Atina bana çok gürültülü geldi," dedim.

"Evet," dedi. "Tanrılar sükûneti sever. İşte bu yüzden dağ tepesinde yaşamayı seçmişlerdir. Zenginler de tepelerde ev alarak onları taklit etmeye çalışıyorlar galiba."

Duvarda büyük bir Yunanistan haritası ve Panatinaikos futbol takımının dünü ve bugününe ait resimler vardı, açık kapıdan sekreterin kullandığı daktilonun sesini duyabiliyordum.

"Herr Garlopis ne zamandır MRE için çalışıyorsun?"

"Beş altı yıl oldu. Savaş sırasında tercümandım, akabinde de kuzenimin icra dairesinde çalıştım. Ama o tehlikeli bir işti çünkü icra hassas bir mevzu." Saatine bakıp iç çekti. "Nerede bu adam?"

"Herr Witzel uzun yoldan mı gelecek?" diye sordum.

"Ben de bilmiyorum. Adresini vermeye yanaşmadı. Gemisi evi olduğundan artık farklı arkadaşlarının evlerinde kaldığını söyledi. Gerçi ne kadar asabi biri olduğu hesaba katılırsa arkadaşı olduğuna inanasım gelmiyor. Kahve ister misiniz Herr Ganz?"

"Hayır teşekkürler. Biraz daha kahve içersem şu camdan uçarak çıkarım. Avukat tutmuş mu?"

"Söylemedi."

"Otuz beş bin markı ödememiz için bir adres yazmamız şart. Atina'daki kız arkadaşının evi bizim muhasebe bölümüne yetmez."

"Ben de ona aynısını söyledim, efendim."

"Gemiyle ilgili dosyayı görebilir miyim?"

Masaya geldiğimde Garlopis bana *Doris*'in ayrıntılarını sundu. Ben içindekilere bakarken o da geminin özelliklerini sıraladı.

"*Doris* iki direkli bir uskuna, otuz metre boyunda, sekiz buçuk metre genişliğinde ve azami su çekişi 3.8 metre. On iki deniz mili hızla gitmesini sağlayan altı yüz beygir gücünde bir dizel motoru var. 1929 yılında *Carasso* adıyla inşa edilmiş. Beş kamarası var ve tümüyle ahşap. Belki de yangın bu yüzden çabucak yayıldı."

Sekiz yelkene sahip geminin tek bir renkli resmi vardı; benim gibi gemilerden anlamayan birine gayet güzel görünüyordu ve dosyaya göre kısa süre önce elden geçirilmişti. Dosyada yazılanlardan denize çıkmaya hazır olup olmadığını anlamasam da eğer deniz resimdeki gibi sakin ve maviyse bir sorun yaşayacağını sanmıyordum.

"Ayrıca gemide bulunduğunu iddia ettiği bir sürü başka malzeme de var," diye ekledi Garlopis. "Dalış teçhizatı, kameralar, mobilya, şahsi eşyalar. Birkaç bin drahmi değerinde malzeme. Sağ olsun hepsinin satın alma fişini bize vermeyi ihmal etmedi."

Birkaç dakika sonra ofisin dışındaki tahta merdivenden gelen ayak seslerini duyunca Garlopis başıyla bana işaret etti.

"Gelen odur. Onu kışkırtmamak hususunda dediğimi unutmayın. Muhtemelen silahlıdır."

Saçları gür ve sapsarı, gözleri Thor'unkiler gibi mavi, uzun boylu ve sakallı biri kapıyı açıp başını eğerek selam verdi. Yuvarlak ve esmer yüzü ve şişkin alt dudağı olup hafif kırık burnunun üzerinde bir kas düğümü yer alıyordu. Bana Dürer'in kimliği meçhul şehirliye dair tablosunu hatırlattı: Otoriter, huysuz, sert – Witzel'de tam bir Alman çehresi vardı. Kolları ve yakası yün soluk deri ceket, kot pantolon, kahverengi polo bot giymiş ve kahverengi süet şapka takmıştı. Bileğindeki Rolex Submariner'in kayışı siyah kauçuktu ve lekeli parmaklarının arasında bir mentollü sigara duruyordu. Sürdüğü keskin Sportsman tıraş losyonu Garlopis'in yeşil takımına naftalin gibi sinmiş olan ter kokusundan sonra iyi geldi.

"Herr Witzel sizi tekrar görmek ne güzel," dedi Garlopis. "Bu Münih merkez ofisten Herr Ganz. Herr Ganz bu Herr Witzel."

Oyuna başlayacak iki satranç oyuncusu gibi temkinli bir şekilde el sıkıştık. Eli güçlüydü ve çabucak, sanki görüşmede üstün durumda olduğunu göstermek istermiş gibi, onun avucu aşağı benimki yukarı bakacak şekilde bir konum aldı. Benim için sorun değildi; nihayetinde alt tarafı sigortadan bahsedecektik.

"Beyler lütfen oturun," dedi Garlopis.

Witzel masanın önünde oturup bacak bacak üzerine attıktan sonra Imray'ın Yunanistan ve Peloponez haritasının üzerine Spud paketi ve anahtarlık koydu. İşte o sırada bir kulağında işitme cihazı olduğunu fark ettim. Ayrıca anahtarlar da dikkatimi çekti; arkadaşlarının evinde kaldığını iddia eden biri olmasına rağmen birkaç anahtarı ve Yunanistan'da

benim haricimde herkeste olan nazarlıklı anahtarlığı vardı.

"Herr Witzel talebinizi işleme koyabilmek için işinizle ve geminizin başına gelenlerle alakalı birkaç ayrıntıyı öğrenmem gerekiyor. Aceleniz olduğunu biliyorum ama lütfen sabırlı olup sorularımı cevaplayın. Konuşmanın sonunda umarım en azından masraflarınızı karşılayacak bir telafi çeki yazabiliriz."

"Bunu duyduğuma sevindim." Witzel konuşurken sanki sen neden aynısını daha önceden yapmadın demek istermiş gibi pis pis Garlopis'e bakıyordu.

"Dalgıçsınız, değil mi?"

"Evet."

"Bu işe nasıl başladınız?"

"Savaşta Alman donanmasındaydım. Okyanus savaşçıları olarak bilinen Brandenburg Birliğindeydim. Öncesinde de sualtı savaşında öncü olan İtalyan Decima Flottiglia MAS'da eğitim aldım." Kulağındaki işitme cihazına vurdu. "Kulağım da o yüzden zarar gördü. Ben sudayken bir mayın patladı. Savaştan sonra *Doris*'i alıp tutkumu gerçekleştirerek sualtı çekimleri yapmaya başladım."

"Bu şartlar altında ve bir Alman olarak bence epey cüretkâr bir teşebbüs."

"Sayılmaz. Savaşta utanç duyacağım hiçbir şey yapmadım."

Anlaşılan Witzel'in zihninde müşterek utanç diye bir kavram yer etmemişti.

"Ayrıca akıcı Yunanca ve İtalyanca konuşurum ve Yunanlara bir Nazi olmadığımı göstermek için de elimden geleni yaptım."

Başımı sallasam da böyle bir şeyi nasıl yaptığını merak ettim.

"Sonuç olarak gemimde hiçbir sorun olmadan yaşadım. Sadece bir film yapımcısının başına gelebilecek sıradan meseleler vardı: film bitmesi gibi mesela. Film yapımı pahalı. Sualtı filmleri daha da pahalı."

"Bu seyahatin maksadı neydi? Hâlâ açıkça anlayabilmiş değilim."

"Özel bir geziydi. Bir gün önce Dokos Adası açıklarında birkaç küçük mermer ve bronz eşya buldum –bir de eski bir Yunan triremesini andıran bir enkaz vardı– ve bu keşiften kâr edebileceğimi düşünerek Pire Arkeoloji Müzesiyle temasa geçip araştırma için izin istedim. Genelde yaptığım bir şey olmasa da para lazımdı. Dediğim gibi film işi masraflıdır. Neyse, bana bu aralar bu tür şeylere ayıracak paraları olmadığını söylediler –Yunanistan'da bronz ve mermer antika kıtlığı olmadığından para vermeye istekli bir Alman müzesi bulabilirsem bulunanların yarısı karşılığında gereken tüm izinleri vermeyi kabul ettiler. Ben de söylediklerini yaptım. Önde gelen Alman Helen araştırmacılarından olan Profesör Buchholz, Berlin'de üniversiteden tanıdığım bir arkadaşımın arkadaşıdır. Aslında mevzu bu kadar basit. Daha doğrusu gemim batana kadar basitti."

"Berlinli misiniz?"

"Evet Wedding'ten."

"Ben de. Ne okudunuz?"

"Humbolt'ta hukuk okudum. Sırf babam istediği için. Tipik bir Alman hikâyesi. Ama okul bitmeden ölünce zooloji bölümüne geçtim."

"Humboldt gibi."

"Aynen."

"Doris'in battığı yeri bana haritada gösterir misiniz?"

"Tabii." Witzel haritanın üzerine eğilip başparmağıyla Pire'nin otuz kırk mil kadar açığını işaret etti. O masanın üzerine eğildiğinde, sol kolunun altındaki deri kılıfın içinde duran otomatik tabancayı gördüm. Antika arayan bir dalgıcın tabancaya neden ihtiyacı olduğunu merak etmeden edemedim.

"Yangını ilk fark ettiğimizde şu bölgedeydik," dedi. "Enlem 37.30 kuzey, boylam 23.40 doğu. Doğu Peloponez açığı. Hava karanlıktı ve SOS çağrısında bulunduk. Bir yandan yangını söndürmeye çalışırken diğer yandan da karaya ulaşmaya gayret ettik ama çok geçmeden filikaya binmekten başka çaremiz olmadığını anladık. Doris tümüyle ahşaptı. Denizin iki yüz elli metre derinlikte olduğu yerde battı. Dalınamayacak kadar derin olmasaydı teçhizat kiralayıp dalarak şahsi eşyalarımı alırdım.

"Filikayla Ermioni'ye çıktık. Ben, iki mürettebat ve Profesör Buchholz. Sonra sahil güvenliği arayıp onlara Doris'i aramaya zahmet etmemelerini, çünkü battığını söyledim."

Haritayı tekrar katladım. "Yangının nasıl çıktığında dair bir fikriniz var mı?"

"Makinedeki yağın alev aldığından eminim. İki silindirli Amerikan dizel motoruydu –kısa süre önce aldığım bir Winton– ve genelde güvenilir olurlar. Ama genelde tamiratı Pire'deki Adrianos tersanesinde yaptırsam da son bakımı Salamis'te başka

birine yaptırdım. Galiba masrafı kısmak için üstünkörü bir şeyler yapıp kalitesiz, akışkanlığı düşük bir yağ kullandılar. O yağ da sıcak havaya dayanamadı. Tam Yunan işi. Bir an gözünü çevirirsen kazığı yersin. Haliyle bilmek başka ispat etmek bambaşka bir şey. Yunan olmayan birisi, özellikle de bir Alman karşısında bu şerefsizlerin nasıl birbirine destek olduğunu bilsen şaşarsın. İnan bana bu ülkenin bizi unutması kolay olmayacak."

"Muhtemelen. Gittiğiniz şu tersanenin adı neydi?"

"Megara'da bir tersane. Galiba ismi Megara Tersanesiydi."

"Peki, bulduğunuz antikalar şimdi neredeler?"

"Gemideydiler. *Doris* benim evimdi. Neyim varsa onda dururdu."

"Antikalara bir değer biçmediğinizi gördüm. İşin aslı talep listesine bir tek onları koymamışsınız."

"Evet öyle."

"Ama o batığa dönmeye niyetlenmenizi sağladıklarına göre epey kıymetli olmalılar."

"Evet, ama artık bir önemi kalmadı çünkü elimde değerlerini ve hatta var olduklarını dahi ispat edecek belgem yok."

Yardımsever bir tavırla, "Ah onun bir sorun teşkil edeceğini sanmıyorum," dedim. "Profesör Buchholz değerleri hakkında bir tahminde bulunabilir, değil mi? Nihayetinde seferin masraflarını karşılamaya çalıştığınız sırada o eserleri görmüş olmalı. Ona sorabiliriz. Zaten herhangi bir sebeple size karşı talepte bulunması ihtimalinden ötürü zaten onunla konuşmam gerekiyor."

"Bunu neden yapsın ki?"

"Bilmem. Ama merak etmeyin, o masrafı da biz karşılıyoruz."

"Bir talepte bulunmaz."

"Çok emin görünüyorsunuz. Nedenini sorabilir miyim?"

"Biliyorum işte. Emin olun."

"Kendi sigortası var mı?"

"Bilmiyorum ama olsa da benimle bir alakası yok."

"Siz öyle düşünebilirsiniz ama sigortasına bildirirse onlar Munich RE'den talepte bulunabilir. Onunla konuşmazsam işimi yapmış olmam. Söylediğiniz şeyden emin olmam gerekiyor. Onunla nasıl temasa geçebilirim?"

"Bilmiyorum."

"Yunanistan'a geldiğinde nerede kaldı?"

"Galiba Atina'daki Akropolis Palace'da kalıyordu."

"Belki hâlâ oradadır."

"Belki. Ama bence çoktan Almanya'ya dönmüştür."

"Fark etmez. Orada onunla daha rahat görüşürüm. Bu işi halleder halletmez Almanya'ya döneceğim."

"Demek bir sürü saçma sapan soru sormak yerine halletmeye karar verdiniz?"

"Para miktarı bu kadar yüksekken bunu sormanıza şaşırdım."

"Bak, şu antika meselesini unutalım olur mu? Onlarla ilgili talepte bulunmak istemiyorum. Çünkü Pire Müzesinin yarısını almak için peşime düşmesini istemiyorum. Bunu anlayacağını tahmin ederim."

"Anlıyorum ama bu durumu değiştirmez. Üstelik miktarın yarısı için peşine düşecekleri siz değil de sigorta şirketiniz olur."

O ana kadar Garlopis'in bahsettiği Siegfried Witzel asabiyetine dair çok az emare görsem de bu durum değişmek üzereydi. Witzel'in yüzünü buruşturup başını iki yana sallaması Garlopis'i ziyadesiyle tedirgin etti.

"Nedir tüm bu saçmalık? Onun işi uzatmasına şaşırmadım." Witzel, başıyla Garlopis'i işaret etti. "Herif baş belası Yunanın teki ama sen Almansın ve sana bildiğim her şeyi anlattım."

"Öyle düşünebilirsiniz, ama benim işim sizin bilmediğiniz şeyleri de öğrenmemi gerektiriyor. Her şeye şüpheyle yaklaşmak zorundayım. Siz eğitimli birisiniz ve bunu anlayacağınızdan eminim."

"Bana akıl vermeyin Herr Ganz."

"Sizin yardımınızla ihmal suçundan Megara tersanesine dava açabilecek delilleri bile bulabilirim."

"Kimseye dava açmak istemiyorum. Bak dostum, ben burada kalmaya mecburum. Almanların adı zaten kötüye çıkmış. Bir de bu insanlara dava açmaya başlarsam neler olur sen hesap et."

"Evet, anlıyorum ama ben işim gereği hem işverenlerimin hem de sizin menfaatinizi korumakla mükellefim."

"İyi bir müşteriydim. Primlerimi hiç aksatmadan ödedim ve daha önce hiç talepte bulunmadım. *Bunu* mutlaka biliyorsunuzdur. Senin gibi kalem tutmaya alışkın insanların sorunu elindeki Pelikan'ı kullandığı gibi diğer insanları da kullanabileceğini zannetmekdir."

"Ben kimseyi kullanmam. İstesem de yapmam. Ama bunu yapacak olsam da kolunuzun altındaki silah yerine kalemi kullanmam daha iyi olur."

Witzel saf saf gülümsedi. "Ah, o mu?"

"Evet. Açıkçası beni sizin hakkınızda düşünmeye sevk etti. Tabancayı kastediyorum. Herr Witzel, müşterilerimizin çok azı silah taşır."

"O silah ruhsatlı, emin olabilirsiniz." Başını iki yana salladı. "Geceleri benim gibi rıhtımlarda dolaşan birinin tabanca ya da bıçağa ihtiyacı vardır, tıpkı başkalarının kaleme ihtiyacı olduğu gibi. Balıkçıların sağı solu belli olmaz. Üstelik sadece onlar da değil. En az İspanya'daki kadar kanlı sekiz yıllık iç savaşın ardından yabancı bir ada ya da büyük bir şehirde tedbiri elden bırakmamak akıllıca olur. Bu ülkede elli bin kişi öldürüldü."

"İnanırım."

"İnandırmaya çalışmıyorum. Gerçek bu. Kabul et ya da reddet."

"Şimdi de adresinizi ve eğer varsa avukatınızın adresi ve ismini almak istiyorum. Bir de lütfen Profesör Buchholz'un adresini alayım."

"Arkadaşlarımda kaldığımdan ve yerim sürekli değiştiğinden kendi adresimi veremem. Sizden parayı alana kadar da otelde kalacak param yok."

"O zaman menfaatlerinizi savunacak bir avukat tutmanız gerekir. Böylece sizinle kolayca temasa geçebiliriz."

"Eğer gerekiyorsa tamam."

"Peki, Profesör Buchholz'u nerede bulabilirim?"

Witzel boş boş baktı. "Münih'te bir yerde. Ne yazık ki adres defterim de *Doris*'teydi."

"Fark etmez. Eğer dediğiniz gibi meşhur bir Helen uzmanıysa bulması zor olmaz."

Çantamı açıp Münih'ten ayrılmadan önce aldığım ve Siegfried Witzel adına yazılı üç bin drahmilik bir çek çıkardım.

"Bu ne?" diye sordu.

"Bu anaparayı alana kadar işinizi kolaylaştırmak için yapılan bir ara ödeme. Artık otelde kalabilirsiniz."

"Nihayet."

"Ama size vermeden önce kimliğinizi görmem gerek."

"Elbette," dedikten sonra bana pasaportunu verince yaşını da öğrenmiş oldum: Kırk üç yaşındaydı ama daha yaşlı görünüyordu.

Çeki görünce yumuşayan adam hafif de olsa gülümsemeyi başardı. "Bakın Herr Ganz, bunu bir Almanın diğerinden ricası olarak kabul edin," dedi. "Lütfen *Doris*'te batan antikaları unutun. Onlarla ilgili kimsenin talepte bulunmayacağına söz veririm. En azından ben ya da profesör bunu yapmayacağız. Gemi batarken insan pek terbiyeli davranamıyor. Ne ben ne de profesör soğukkanlılığımızı koruyamadığımızdan Poros'ta ayrılmadan önce birbirimize ağır sözler sarf ettik. Gördüğünüz üzere pek sakin biri değilimdir. Gemiyi terk eden herkese filikaya önemli şeyleri getirmelerini söyledim. Profesörden de su, el lambası ve işaret fişeğini getirmesini istedim. Ama yapmadı. Kızdım ve filikada antikaların bazılarını profesörün ceplerinde görünce daha da kızdım. Su ve işaret fişeğini de almış olsa o kadar sinirlenmezdim. *Doris*'i terk

ettiğimizde hava çok karanlıktı. Filikada ne kadar kalacağımız belli olmadığından el lambası ve işaret fişeği belki de bulunmamızı sağlayacaktı. Neyse, ona çok sert çıkıp tokatladım ve hırsızlıkla itham ettim. Onunla didişirken antikalar da denize düştü. O yüzünden benimle ilgili sorulara hoş cevaplar vereceğini hiç sanmıyorum. Hatta bence adımı duyduğu anda telefonu kapatacaktır. O yüzden boş yere zahmet etmeyin."

"Peki, takdire şayan dürüstlüğünüz için teşekkürler."

"Bir avukat bulurum ve tekrar görüşürüz," dedi.

"Bir kat aşağıda iyi bir tane var," dedi Garlopis. "Herr Trikoupis. Ona kefil olabilirim."

Witzel belli belirsiz gülümsedi. Çeki arka cebine koydu, sigarasını ve anahtarlarını alıp ofisten çıktı.

ON SEKİZ

"Takdire şayan dürüstlük mü?" Bay Garlopis usulca güldü. "İtiraf edeyim, bunu dediğinizde bir an için şüphe duydum. Size işinizi öğretmek istemem ama sakın bana adamın anlattıklarına inandığınızı söylemeyin."

Paltomu alırken, "Tabii ki inanmadım," dedim. "Onunla ilgili söylediklerinin ne kadar doğru olduğunu gördüm. Bu adamla tilkiler bile aşık atamaz."

"Bunu duyduğuma sevindim efendim. Sizi Profesör Buchholz'la görüşmemeye ikna etmek için çabalarken gülmemek için kendimi zor tuttum. Bu işin içinde bir şeyler var. Bir tepegöz dahi bu hikâyenin tutarsız olduğunu görebilir. Tersanenin Salamis'te olduğunu söylemesine rağmen Megara'daki tersaneyi dava etmekten bahsettiğinizde de size itiraz etmedi. Bence bunu kasten yaptı. Eğer öyleyse çok ustaca yaptığını kabul etmek lazım. Ayrıca sizin silah konusunu açmanıza ne demeli. Ben asla cesaret edemezdim. Bence adamın hikâyesinde mevcut hükümetin manifestosundakinden daha fazla açık var."

Ofisin dışındaki sahanlığa çıkıp demir korkuluktan uzanarak merdivenlerden inen Witzel'e baktım.

"Bu yüzden onu takip edeceğim. Tecrübelerime göre bir kişi hakkında en çabuk bilgi sahibi olabilmenin yolu budur." Friedrich Jauch'u Münih'te takip edişimi ve neticesini düşündüm; belki Witzel'i takip etmem de benzer şekilde sonuçlanabilirdi. "En azından nerede ve kimle kaldığını öğrenmek istiyorum. Bu bile hiç yoktan iyidir."

"İyi de efendim, şehri bilmiyorsunuz. Ya kaybolursanız?"

"Birisinin takip etmenin güzel tarafı da budur. Asla kaybolmazsın. Nihayetinde beni bir yere götürecek ve neresi olduğunu bilmesem bile muhtemelen orayı tekrar bulabilirim."

"Ciddiyim efendim, bence bu hiç de iyi bir fikir değil. Bence Herr Neff bir sigorta müşterisini takip etmeyi aklından bile geçirmez. Ya Witzel sizi görürse? Silahlı olduğunu unuttunuz mu?"

"Bana bir şey olmaz." Gülümsedim. Bir yanım – hâlâ dedektif olan yanım– çoktan kafamdaki şeyi uygulamak için can atmaya başlamıştı bile. Jauch'u takip etmek de çok hoşuna gitmişti.

"Dilerseniz sizi arabayla götürebilirim efendim. Hemen köşeye park ettim, tümüyle emrinizdeyim."

"Kuzeninin arabasıyla mı? Adamı tankla takip etmekten farkı yok. Hayır, sen burada kalıp bu öğleden sonra için Arkeoloji Müzesinden randevu al. Bir de bak bakalım o gemiyle ilgili başka ne öğrenebileceksin. İsminin *Doris* olmadan önce *Carasso* olduğunu söylemiştin. İsmi neden ve ne zaman de-

ğişmiş? Piredeki Denizcilik Bakanlığında bununla ilgili mutlaka bilgi vardır."

"Yeni sahip. Yeni isim. Genelde böyle olur. Herkes yeni bir ismin gemiye kötü şans getireceğine inanmaz. Ama bu örnekte aynen öyle oldu. Poseidon'un pek hoşuna gitmedi." Başını iki yana salladı. "Elbette hurafe. Ama kimi zaman bu eski âdetlerin bir temeli olduğunu düşünmeden edemiyorum."

"Yine de merak ettim."

"Elbette efendim, hemen ilgilenirim. Bakanlıkta bana iyilik borcu olan bir kuzenim var. Çok kibirli ve dik kafalıdır ama yine de faydası olabilir. Aslında eli mahkûm. Ben olmasam hâlâ Selanik'teki Amerikan Tarım Okulunda hademelik yapıyor olurdu."

Ön kapının açılıp kapandığını duyunca aşağı indim ve dışarı çıkınca Witzel'in güneydoğuya, Stadiou'dan Constitution Meydanına doğru, Atina trafiğiyle aynı yönde gittiğini gördüm. Taksi arayıp bulamayınca acaba Santaroza'daki bir çiçekçinin önüne ve Witzel'in hemen yanında durduğu fıstık yeşili bir Simca'nın arkasına park etmiş olan Garlopis'in mavi Oldsmobile'ini istememekle hata mı ettim diye düşünmeye başladım. Garlopis'e o arabadan kurtulması gerektiğini tekrarlamayı kendime hatırlattım. Witzel Simca'nın kapısını açarken, ben de yoldan karşıya geçip İngilizce konuşarak sinemanın dışında scooter'ını parlatan genç bir rahibe eğer beni de alıp Simca'yı takip ederse yüz drahmi vereceğimi söyledim. Elimdeki parayı tek kelime etmeden alıp scooter'ın ayağını kaldırıp çalıştırdı ve başıyla bana binmemi işaret etti.

Bir dakika sonra yoğun Atina trafiğinde batıya, Mitropoleos'a doğru giden Simca'yı takip ediyorduk.

İsmi Demetrius olan rahip, "Amerikalı mısın?" diye sordu.

"İsviçre," diye bağırdım.

"Bu adamı neden takip ediyorsun?"

"Bir arkadaşımdan para çaldı. Polise ihbar etmeden önce nerede kaldığını öğrenmek istiyorum."

"Atina polisi mi? Onlar hırsızlardan da beterdir. Bence kiliseye gidip Tanrı'dan sana yardım etmesini istesen daha iyi."

"Umarım iş o noktaya gelmez. Tanrı'nın genelde karşılığında ölümsüz ruhun gibi bir bedel istediğini duydum."

Atina'da scooter'a binerken küfretmek hiç de akıllıca bir şey değildir. Bir buz kamyonunun tekerleklerine çok yaklaşınca sıkıca tutunup gözlerimi kapattım. Scooter bir çukura denk gelip sarsılınca yoldan çıkacağımızdan korkup rahibin, sokakları saran mavi dumandan farklı olarak tütsü ve sigara kokan cübbesine tutundum ama scooter düşmeden Simca'nın otuz metre gerisinde yola devam etti. Scooter sinirlerime pek iyi gelmese de Atina'da birini takip etmek için ideal olduğunu fark ettim. Şehrin trafiği öyle karmaşık ve berbattı ki bir taksiyle Witzel'i takip edebilmem mümkün değildi. Demetrius takip işini kolayca kıvırdığı gibi bana soldaki bir binayı işaret edecek zamanı da buldu.

"Burası görevli olduğum yer olan Eski Atina Metropolitan Katedrali. Bir ara gelip bana ve kabri orada olan Azize Philothei'ye merhaba diyebilirsin. Bir

haremden kaçan dört kadını evine aldığı için Müslüman Türkler tarafından dövülerek öldürüldü."

"Günümüzde pek çok kişi bu tür şeyleri üzerine alıyor. Özellikle de içki içtiğinde. En azından ben öyle düşünüyorum. Ama lütfen gözünü yoldan ayırma. Binalarla daha sonra ilgileniriz. Hatta şu an günah çıkarmayı bile düşünebilirim. Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olursun."

Simca birden güneye, Akropolis'e doğru döndü ve biz de takibe devam ettik. Witzel'in araba sürmesi konuşmasından farklı değildi; birkaç kez motosikletlilere yaptığı harekete *moutza* dendiğini Demetrius'tan öğrendim. Genç rahip bana anlamını söylemese de gerek de yoktu: hangi dilde olursa olsun bu tür hareketler dansa davet anlamına gelmezdi.

Witzel bir harabenin önünden sola dönüp, daralan bir sokaktan üzerinde Akropolis ve diğer her ne varsa artık gayet açıkça görünen bir tepeye çıkmaya başladı. Bir kafenin önünde durup Simca'dan indi ve Akropolis'e doğru yürüyerek devam etti. Bir an için arabayı, bu işi çok düzgün ve kurallara uygun bir şekilde yapan Almanlardan farklı olarak Yunanlar gibi park etmesi beni sinir etti.

Demetrius ona söylememe gerek kalmadan motoru çalıştırmaya devam ederek, görünmemi engellemek için dik dururken ben de elimden geldiğince arkasına saklandım. Zor olmadı; rahip Dor sütunu kadar uzun ve genişti. Kırmızı scooter onun yüzünden kokteyl kirazı kadar görünüyordu.

Scooter'dan inip titreyen bacaklarımı sakinleştirmeye çalıştım; insan her gün yeni bir şey öğrenir

derlerdi ve benim bugün öğrendiğim de scooter'a binmektense vahşi ata binmeyi tercih edeceğimdi. Demetrius sakalını sıvazlayıp ona verdiğim sigarayı içene kadar bekleyeceğini söyleyince ona bir sigara daha verdim ve Witzel görüş alanımdan çıkınca da onu yayan takibe başladım.

Boş turist kafeleri, dar dolambaçlı sokakları ve hoş beyaz stükko evleri olan bir mahalleydi –Akropolis'in dibinde değil de bir Ege adasında görmeyi bekleyeceğiniz türden bir yerdi. Pencerelerden gelen buziki müziği bir uzay yolcusunun gönderdiği sinyali andırıyordu. İleride birkaç cesur Japon turist Atina'nın sabah soğuğuna rağmen hatıra eşya satın almaya çıkmıştı. Avrupa'daki hemen herkes gibi Witzel de Japonlara dikkat etmedi. Japonlar bu açıdan şanslıydılar; Çinli, İngiliz ve Avustralyalılara karşı savaş suçlarını Nanking ve Burma gibi uzak yerlerde işlemişlerdi. Benden farklı olarak Yunanistan'da saldırı korkusu yaşamadan dolaşıyorlardı. Belki de Almanların kafaya taktığı kadar takmıyorlardı.

Witzel'in mentollü sigaralarından birini yakmak için durmasını fırsat bilerek arayı kapattım ve Parthenon'un ucuz alçı modellerini satan bir dükkânın kapısından dikkatle nereye gideceğini izledim. Az sonra opak bahçe lambası olan ve kahverengi kepenkli üç katlı bir evin önünde durdu, anahtarını çıkarıp kapıyı açtı. Evin en üst katında bir Yunan bayrağı asılıydı ve demir bir kapının arkasındaki duvara üzerine kem göz çizilmiş bir ağaç kütüğü asılıydı. Evi dikkatle inceledim, sokak lambasının arkasında yazılı sokak tabelasına bakarak

adresi kaydettim ve rahip ve scooter'ı bıraktığım yere geri döndüm. Biraz daha kalırdım ama evin her yanı kapalı olduğundan durup izlemekle bir şey öğrenemeyeceğimi fark etmiştim. 11 numara Pritaniou adresine dönüp Siegfried Witzel'i şaşırtmadan evvel Pire'deki Denizcilik Bakanlığı ve Arkeoloji Müzesinden Doris ve dalış seferi hakkında daha fazla bilgi toplamak istiyordum. Sigorta parasını almak için uydurduğu hikâyeyi çürütmeme yetecek kadar şey öğrenmeliydim. Bunun olmasını iple çekiyordum. Ama yokuşun yarısına vardığımda Scholarhio Kafesinin önünde durmak zorunda kaldım.

Normalde insanlar çoğunlukla kalp atışlarını hissetmezdi. Bu açıdan bu durum gemide olmak gibiydi; deniz çalkantılı olduğunda ister istemez fark ederdiniz. Kalbim fazladan birkaç kez atıp sonra da bir anlığına durunca –sanki ayağımın altındaki geminin güvertesi sallanıyormuş gibi – kafenin badanalı duvarına dayandım ve tekrar ve şiddetle çalışmaya başladığında diz üstü düşmemeye gayret etsem de daha sonra aslında o şekilde dua etmek daha kolay olacağından bunun hiç de fena fikir olmadığına karar verdim. Nasıl olduysa bağırmadım ve Tanrı'nın bu korkaklığıma gülüşünü duymamak için kafamın içinde de sessizliğimi korudum. Sanki birisi içinde vida sıkıyormuş gibi sırtımın sızladığını hissettim. Yüzüm ve sırtım terleyip nefesim hızlandı. Walter Neff'i hastanelik edip MRE'de onun yerine geçmeme neden olan kalp krizini düşündüm ve o Almanya'da iyileşirken benim burada aynı sebepten ölmemin nasıl bir ironi olacağını düşünerek belli belirsiz gülümsedim. Ama yapmam

gerekeni biliyordum: Kendimi kafenin içine atıp büyük bir brendi istedim, bir sigara alıp izmaritini kopardıktan sonra nefesimi toparlamak için içmeye başladım. Eski ilaçlar gibisi yoktur. İki savaşta da, özellikle de gökten top mermileri yağarken, sinirlerimi sigara ve sıcak olan bir şey muhafaza etmiştir. Sinirleriniz toparlandıktan sonra mermiler size zarar vermez, verse de umurunuzda olmaz.

Kırmızı scooter'a döndüğümde Demetrius, "İyi misin?" diye sordu. Rasputin'in Yusupov'un onu yemeğe davet etmeden önceki haline benzeyen yakışıklı bir adamdı. "Bir İsviçreliye göre bile solgun görünüyorsun."

Zor nefes alarak, "İyiyim," dedim. "Kalp krizi geçirdiğimi saymazsak bir şeyim yok. Artık günah çıkarabilirim. Ama scooter'ın benimle hemfikir olacağından emin değilim. O yüzden teşekkürler Demetrius, ama ben taksiyle geri döneceğim. Hatta yürüsem fena olmayacak. Atina'da öleceksem bunun ölmekten korkmadığım bir anda olmasını tercih ederim."

ON DOKUZ

Achilles Garlopis'in sekreteri çekici kızıl saçlı bir kadın olan Telesilla'nın kısık gözleri; kaşlarının kalınlığı, burnunun genişliği ya da benim Alman olduğum bilgisi yüzünden daha da kısıldı. Kim olduğumu bilse de bana hâlâ şüpheyle bakıyordu ki Garlopis'in dönüşünü ofiste beklememe izin verme hususundaki isteksizliğinin muhtemel nedeni de buydu. Bana onun Pire'deki bakanlığa gittiğini söyledi ve bana kahve ikram etti ama ben hassas kalbimi düşünerek reddettim. Ardından Garlopis'in açık bıraktığı bir dosya dolabını kapattı ve bitişikteki ofise geçip Kral Paul'un İngiliz ordu üniforması giyip bir Rus generalinden daha çok madalya takmış olduğu resminin altındaki bir daktilonun başına oturup beni Garlopis'in karısı ve çocuklarının resimleriyle dolu bir masada oturmak zorunda bıraktı. Kayıt defterinin altında bulduğum *Playboy* dergisi beni epey şaşırttı. Dalgın bir halde sayfalarını karıştırdım, caz, Meksika ve iş kadınları hakkında muhtemelen çok önemli şeyler anlatan makaleleri görmezden gelip Ocak Güzeli

seçilmesini sağlayan şeyleri pek göstermeyen June Blair adındaki kızılın resimlerine baktım. Alman plajlarında kışın bile bundan fazlasını görürdünüz ve bu da beni erkekleri bu tür dergileri almaya ikna etmek için kişinin dâhi olması gerektiğini düşünmeye sevk etti: Muhtemelen Amerikalı türünden. Bir süre sonra gözlerimi kapattım. Akropolis'ten yürüyerek döndüğüm için yorgundum ve biraz uyumuş dahi olabilirim. Bence kestirmek için ofis sandalyesinden daha güzel bir yer yoktur. Özellikle de Ocak Güzeli görüntüsü hâlâ gözlerimin önünden gitmemişken.

Az sonra yukarı çıkan iri bir adamın ayak seslerini duyunca gözlerimi açıp Garlopis'in nihayet döndüğünü düşündüm.

"Nasıl gitti efendim?" diye sordu nefes nefese. "Kaldığı yeri bulabildiniz mi?"

Ayağa kalkıp masayı ona bırakarak, gidip Telesilla'nın muhtemelen Garlopis'in söylediklerini yazdığı yer olan diğer masaya oturdum. Mevzuyu biraz daha düşününce onun derginin orta sayfasındaki kızıl saçlı güzelden çok da farklı olmadığını fark ettim. Belki de Garlopis dergiyi bu yüzden almıştı. Belki de Telesilla ocak ayında işe girmişti.

"Akropolis'in dibindeki eski şehirde, Pritaniou on bir numara. Orada kalıp kalmadığını bilmiyorum ama hiç değilse artık yerini biliyoruz. Denizcilik Bakanlığındaki kuzeninle görüştün mü?"

"Görüştüm." Garlopis papyonunu düzeltip gülümsedi. "Aldığım haberlere göre kundakçılık için muhtemel bir sebep olduğunu söyleyebilirim. Elbette kararı verecek olan sizsiniz ama bu ülkedeki

insanların hafızası iyidir. Geçmişimiz uzun olduğundan hafızamızın da iyi olması gerekir."

Bir sigara aldı, kibrit kutusunu açıp sigarayı yaktı ve cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. "*Doris*'in önceki adının *Carasso* olduğunu biliyoruz. Eski sahibi Selanikli bir Yahudi tüccarmış. İsmi Saul Allatini ve kahve ticareti yaparmış. Savaştan önce Selanik'te çok Yahudi otururdu. Belki de Avrupa'da Polonya dışında en çok Yahudinin olduğu yer orasıydı. Çoğu İspanya'dan gelen Sefardik Yahudilerdi; ama pek çoğu da Osmanlı Devletindeki Müslümanların baskısından kaçmıştı. Ama çoğu ülkeden farklı olarak Yunanistan, gururla söyleyebilirim ki, Yahudilere tam vatandaşlık verip yerleşmelerini sağladı. Sonuç olarak Selanik halkının çoğu –en az altmış bini– Yahudiydi."

"Neyse, Alman olduğunuzdan sizi Yunanistan'daki Yahudilerin acıklı hikâyeleriyle mahcup etmek istemiyorum sonuç olarak Selanik Yahudilerinin çoğu Auschwitz'e gönderilip gazla öldürüldü. Bu arada mallarına el konulup işbirlikçi Yannis Rallis'in Helen hükümeti tarafından satıldı. Bay Allatini'nin üç gemisi de –ikisi ticaret gemisi birisi de ismi *Carasso* olan bir yat– Yunan ve Almanlara yok pahasına satılmış. Daha doğrusu bir Almana. Siegfried Witzel, *Carasso*'yu sadece bin drahmiye alıp adını *Doris* diye değiştirmiş ve Pire'ye getirip savaştan sonra orada bırakmış." Garlopis durup sigarasını tüttürdü. "Kamptan sağ kurtulan Yahudiler –iki binden az kişi– Selanik'e döndüklerinde evlerinin ve mallarının onları Almanlardan satın alan Yunan Hıristiyanların ellerinde olduğunu görmüşler. İngilizlerin desteklediği sağcı anti-komünist IPE hükümetinin

iktidara gelmesiyle de Yahudi mülklerinin iadesi ihtimali ortadan kalkmış. Yahudiler bu adamların hiçbirinin umurunda olmadığı gibi bir de savaştan sonra ülkede iç savaş patlak verdi ve üç yıl sürdü. O tarihten sonra da kimse bu meseleyi kurcalamak istemedi. Bakanlığın elinde Allatini sülalesinden herhangi birinin *Doris*'i geri istediğine dair bir arzuhal yok. En azından kuzenim öyle bir şey bulamadı.

"Ülkemi savunmak adına şunu da söylemem gerekir ki Yahudiler de bu malları 1919-1922 Türk-Yunan savaşından sonra göç etmek zorunda kalan Müslümanlardan almışlardı. Pek çok Müslüman mallarını yok pahasına satıp Türkiye'ye göç ederken aralarında Yahudilerin de bulunduğu pek çok Türk, Türkiye'deki evlerini bırakıp Selanik'e gitmeye mecbur kaldı. Gördüğünüz üzere dünyanın bu kısmında hiçbir şey bu kadar basit değildir. Yunan Bağımsızlık Savaşı sırasında Türklerin Parthenon'daki mermer frizleri İngiliz Lord Elgin'e yetmiş bir sterline satması gibi. Bence Yunanistan, İngiltere'yi örnek alıp maliyetini düşünmeden tüm Yahudi mülklerini iade etmelidir. Bu gerçekleşene kadar bu durum Yunanistan'daki az sayıdaki Yahudiyi üzmeye devam edecektir."

"Birisini bir gemi yakmaya ikna edecek kadar mı?"

"Kesinlikle evet," dedi Garlopis. "Ama kim olabileceğine dair hiçbir fikrim yok."

"Belki de Herr Witzel bu yüzden tabanca taşıyordur. Geçmişte tehdit edilmiş olabilir."

Garlopis başını sallayıp sigarasını kil küllüğün içinde söndürdü. "Ayrıca iç savaş yüzünden *Doris*'in terörizme karşı sigortalanmadığını da söylemek is-

tiyorum. Eğer geminin siyasi nedenlerle Yahudi eylemcilerin saldırısına uğradığı ispat edilirse bu savaş riskleri istisnaları kapsamına girer ve sigortalı olmaktan çıkar."

"Bu da Witzel'in motor yangınını tersanenin ihmaline bağlamaya kalkmasını açıklar."

"Aynen efendim."

"Kaza hakkında sahil güvenlik ne dedi? Geminin onun söylediği yerde battığını ispat etmek mümkün müymüş?"

"Maalesef hayır."

"Witzel'in hikâyesini teyit etmek için Profesör Buchholz'la konuşamamamız çok yazık."

"Onu düşünerek Kolokotronis Caddesindeki bakanlıktan sonra hemen yakındaki Arkeoloji Müzesine gidip bu hafta içi ikimiz için Müdür Yardımcısı Dr. Lyacos'la randevu aldım. Tam saat üçte." Garlopis saatine baktı. "Ama hazır Pire'deyken mutlaka Vassilenas'a uğrayalım."

"O da ne?"

"Pire'nin en iyi restoranı."

"Galiba Attica polisinde de kuzenin yoktur, çünkü Witzel'in arabasının plakasını aldım."

"Maalesef yok efendim."

Dışarı çıkıp, zengin bir Amerikalıya ait olduğu ümidiyle, başında bir kadın dilencinin beklediği Olds'un yanına gittik. Sokakları bildiğimden kadına yirmi lepta verip araca bindim. Alüminyumdan yapılma ufak bir para olsa da ortasında delik vardı.

"Bu arada sana bu arabadan kurtul dememiş miydim?" dedim. "Bu şeyle sessizce dolaşmak zor. Dilenci mıknatısı gibi."

"Haklısınız efendim," dedi Garlopis yola çıkarken. "Kuzenim ofise döner dönmez halledeceğim."

"Ne zaman yani?"

"Bir iki gün sürer efendim. Ayrıca sizden dilencilere para vermemenizi rica edebilir miyim? Sadece cesaretleri artar. Çoğu Macar'dır. Geçen yılki feci ve başarısız isyandan kaçanlar. Yunanistan'da onlar için iş çok –pamuk toplama– ama insanlar onlara havadan para verirse çalışmazlar. Bu hem onlar hem de bizim için kötü. Bence gereksiz yere fazla gururlular."

"Tanrılar ancak aşırı gurur yüzünden cezalandırır, değil mi? Kibir nemesise yol açar."

"Aslında çok doğru. Ayrıca bana hatırlatmakla iyi ettiniz. Ben hâlâ Bayan Nemesis'le evliyim."

"Sormamda sakıncası yoksa, ne oldu?"

"Tek kelimeyle Telesilla oldu. Benim gibi adamlara öyle kadınlar hiç iyi gelmez. Gerçi aramızda hiçbir şey olmadı ama olabileceğini hayal edip bir de karımı Telesilla'yla aramda bir şey olduğuna inandırmak gibi bir hata yaptım. Telesilla'nın hiçbir suçu yok ve kendisi de evli zaten. Ayrıca çok da iyi bir sekreter. Onu kovmak istemediğim gibi Bayan Garlopis zaten bildiğinden artık bir önemi de kalmadı." Garlopis'in yüzünde buruk bir tebessüm belirdi. "Peki, siz evli misiniz efendim?"

"Hayır, hayatımın o bölümü temelli sona erdi. Özellikle de sigortacı olduktan sonra. Bana bakınca anlaşılmıyor olabilir ama epey ilginç bir hayatım oldu. Sigorta sektörünü sevmemin nedenlerinden biri de bu. Kendimi boş bir kilisenin arkasındaki güzel ve sakin bir sırada gibi hissediyorum."

YİRMİ

Birkaç gün ve güzel bir öğle yemeğinden sonra Pire'deki Arkeoloji Müzesine gittik. M.Ö beşinci yüzyılın başında, şehir yaklaşık yarım milyon insana ev sahipliği ederken Themistocles tarafından inşa edilmişti. Burası deniz taşımacılığı ve dokuma fabrikaları, un değirmenleri, içki, sabun ve gübre fabrikalarıyla Yunan sanayisinin merkeziydi. Ve tıpkı sanayisi gibi kokuyordu. Atina'dan arabayla yirmi dakika uzaktaki şehrin ilk tahkimatlarını tahrip eden Spartalılar ve kalan her şeyi tahrip eden Romalılar yüzünden önemli bir tarihi eseri yoktu. Tarihin en rahatlatıcı yanı budur: Suçlunun daima Almanlar olmadığını öğrenirsiniz. Müzenin yanındaki görsel antik mermer heykel imalathanesi bana Schwabing Hastanesindeki morgu hatırlattı. İki katlı binanın içerisindeyse zürafa boyunda olan Athena'nın bronz heykeli gibi önemli eserler bulunuyordu; sanki biraz değişiklik istermiş gibi bir elini uzatsa da giymiş olduğu piyade miğferi bana sadaka verdiğim Macar kadını hatırlattı.

Müdür yardımcısı Dr. Stavos Lyacos'u kil, metal ve taş nesnelerin bakımının yapıldığı laboratuvarların yanında, bodrumda bulduk. Ofisinin duvarında büyük mermer bir göz ve masasının üzerinde de çekici olmaktan ziyade Willendorf'ta bulunan obez Alman bereket tanrıçasını hatırlatan bir Yunan bereket tanrıçası vardı. Dr. Lyacos dahi ondan daha çekiciydi. Uzun boylu ve zayıftı, ağzı ufak, göz kapakları büyüktü ve sivri burnunun üzerinde duran yarım ay şeklindeki gözlükten dolayı tuhaftan ziyade müşkülpesent birine benziyordu. Yakaları bir çift kılıç gibi duran bol bir takım giymiş, mavi çizgili papyon takmıştı. Düğme iliğindeki karanfil düğüne gidecekmiş gibi görünmesine neden oluyordu ve gitmeyeceğini bildiğimden büyük aynaya sahip biri ve duvardaki mermer gözünde kişiliğinin yansıması olduğunu düşündüm. Dr. Lyacos kibarca dinleyip gülümserken ben de kendimi tanıtıp durumu izah ettim. Bunun üzerine başsız bir aslanla iki eli ve cinsel organlarının çoğu eksik –gerçi bu trajik şartlarda bir önemi de yoktu– genç bir kadının gövdesi arasında duran dolaptan bir dosya çıkardı. Lyacos, Almanca ya da İngilizce bilmiyordu ve Garlopis daha sonra onun Yunancayı eğitimli insanların nişanesi olacak şekilde hep eski kelimeler kullanarak konuştuğunu söyledi.

İkisi de akıcı Yunanca konuşan Siegfried Witzel ve Profesör Buchholz'la görüştüğünü ve izinlerinin tam olduğunu söyleyip dosya dolabından bolca evrakla döndü. Evraklara göre gezi Yunan İç İşleri Bakanı Dimitrios Makris ve Karageorgi Servias Caddesindeki Bayındırlık Bakanlığı tarafından onaylanmıştı. Paparigopoulou Caddesindeki Denizcilik

Bakanlığı ve Pire'deki Sahil Güvenlik tarafından onaylanan başka belgeler de vardı. Anlaşılan Profesör Buchholz çok cana yakın biri olup Dr. Lyacos'a, Almanca bilse okuyabileceği, bir de imzalı Helen sanatı kitabı hediye etmişti. Kitap hâlâ onda mı diye sorduğumda Dr. Lyacos kitabı çekmeceden alıp bana verdi. C.H. Beck tarafından basılan renkli kitabın ismi *Helenizm: Bir Uygarlığın Yükselişi ve Çöküşü* idi ve Lyacos'un söylediği gibi Profesör Philipp Buchholz tarafından imzalanıp Almanca ve Yunanca şunlar yazılmıştı: *Yardımlarından ötürü minnettarlığımın nişanesi olarak Stavros Lyacos'a.* Lyacos ayrıca bulunanların bölüşülmesi yönünde iki müze arasındaki anlaşmayı da anlattı. İlk seçimi Pire'deki müze yapacak ve kalanlar da Münih'e gidecekti.

Evraklardaki tarihlerin yakınlığını fark ettikten sonra, "Söyleyin doktor, genelde bu izinleri bu kadar çabuk almak mümkün müdür?" diye sordum. "Her şey çabucak halledilmişe benziyor ki bu Yunanistan için bile epey sıra dışı sayılır."

Asıl sıra dışı olan doktorun cevabıydı; İç İşleri Bakanlığı Modern Yunanistan'da arkeolojiye para yatırmak istemiyordu; bu 1876 tarihinden beri arkeoloji alanındaki ilk Yunan-Alman işbirliğiydi. O tarihte Yunan Arkeoloji Cemiyeti Miken'deki kraliyet mezarlarında Heinrich Schliemann'la birlikte çalışmıştı ve belki bu seferkinin de o zamanki kadar başarılı olmasını umut etmişlerdi. Nihayetinde şu an Atina'daki Arkeoloji Müzesinde olan Agamemnon'un altın maskesini Schliemann bulmuştu. Lyacos iki Almanın son derece kibar ve uyumlu olduğunu söyleyerek sonlandırdı.

Garlopis'e bakıp başımı salladım. "Bir terslik göremiyorum. Her şey usulüne uygun görünüyor."

Garlopis omuz silktikten sonra dediğimi Dr. Lyacos'a tercüme etti.

Garlopis onun dediğini tercüme ederek, "Her şey değil," dedi. "Ama burası Yunanistan olduğundan şaşmamak gerek."

"Ne gibi mesela?"

Bir an için rahatsız olmuş gibi görünen Lyacos piposunu tüttürdükten sonra konuşmaya başladı.

Garlopis, "Helenizm konusunda Profesör Buchholz gibi uzman birisinin aleyhine konuşmak istemiyormuş," dedi. "Yine de Profesör, Herr Witzel'in enkazda bulduğu minik nesnelerin geç Helen dönemine ait olduğunu söylese de aslında çok daha önceye aitmiş. Geç Bronz Devri olabilirmiş. Ama uzmanların bu tür konularda ters düşmesi sıradan bir şey olduğundan üzerine düşmemiş."

"Yine de bu onu şaşırtmışa benziyor," dedim.

"Evet. Asıl şaşırtıcı olansa Profesörün kitabında geç Bronz devrine ait ve doğru tanımlanmış nesneler olmasıymış."

Lyacos sayfaları çevirip bronz üçayak, altın yüzük ve minik yılan tanrıçası heykeli resimlerini gösterdi.

"İşte," dedi.

Başımı sallayıp kitabı kapattım.

"Bu tür şeyleri araştırmak için Bay Makris gibi birinden nasıl izin alınır?"

Garlopis, Lyacos'a sorduktan sonra adamın bilmediğini söyledi.

"Bundan emin miymiş?"

İki Yunan birkaç kez güldükleri bir dakika boyunca konuştuktan sonra Garlopis anlatmaya başladı: "İç işleri bakanı Takos Makris, Konstantinos Karamanlis ona ne söylerse onu yaparmış. Haklı olduğunu itiraf etmem gerek. Bay Makris, Bay Karamanlis'in yeğeni Doxoula'yla evli olduğundan ikisi çok yakındır. Bay Makris gibi biri izin verdikten sonra hiçbir devlet görevlisinin zorluk çıkaracağını sanmıyorum."

Hellenism kitabını tekrar açtım –C.H. Beck Almanya'nın en meşhur yayıncılarından biriydi– ve biyografi kısmında Profesör Buchholz hakkında yazılı olanlara baktım.

Ve ancak o zaman neler döndüğünü fark ettim: Profesör Buchholz, Münih'teki Glyptothek Müzesinin müdür yardımcısıydı.

MRE'deki ilk işimde Glyptothek'teki bir hırsızlığı araştırmış olmam gerçekten de büyük bir tesadüftü. Kimi zaman iyi bir dedektifin sadece, birbirlerine bağlanıp bir anlam ifade edene kadar tesadüfleri toplayan biri olduğunu düşünürüm – Pascal ve Jung'dan beri saygıdeğer bir faaliyettir. Haliyle uzun bir zaman zarfında talihin etkisiyle pek çok tesadüfün gerçekleşmesinde şaşılacak hiçbir yan yoktur. Ama asıl soru şuydu: Glyptothek'teki hırsızlıktan bu yana geçen birkaç hafta tesadüfü makul kılacak kadar uzun bir zaman mıydı?

Ya da daha amiyane bir şekilde ifade edersek, bu işin içinde bir iş mi vardı?

YİRMİ BİR

Garlopis müzeden çıktıktan sonra, "Denizcilik tarihimiz dikkate alınırsa biz balık kokusunu fare kokusuna tercih ederiz," dedi.

"Fare, balık ne fark eder? Olmamaları gereken yerde olduklarında ikisi de aynı kokar."

"Ama önceki sorunuza cevaben söyleyeyim," diye devam etti, "ben tesadüflere pek inanmam. Yunan trajedileri de beni destekler. Almanların tesadüf dediği şeye Sophocles gibi Yunanlar *Moirai* –Üç Kader– derler. İnsanlığın kaderini belirleyen örtüyü ören yüce dokumacılar."

"Bir erkeğin kaderini mühürleyen daima bir kadındır. En azından benim tecrübelerim öyle olduğunu gösterdi."

Döndüğümüz araba yine dilencileri çekmişti ve önceden olduğu gibi yine onlara para verdim. Eğer tanrılar izliyorsa cömertliğimi görüp ödüllendirirler diye düşündüm –belki bu sayede Pire'deki Glyptothek'le Münih'teki arasında nasıl bir bağlantı olduğunu anlayabilirdim. Yunanistan'da da garip şeylerin olduğu kesindi.

"Umarım tesadüf hususunda haklısındır," dedim. "Bunun bir süre kafamı kurcalayacağından eminim. Her halükârda Herr Witzel'in ödemesini ertelemeye karar verdim. Burada tutarsız çok fazla şey var. En azından merkez ofisteki Dumbo'ya söyleyeceğim bu. O yüzden bugün telgraf çekmem gerekiyor. Bunların hiçbirini Siegfried Witzel'e söyleyecek değilim. Kurşungeçirmez bir yelek bulmamı müteakip belki düşünürüm."

"Bunu duyduğuma çok sevindim efendim. Ben de kötü haberi aldığında ondan olabildiğince uzak olmak istiyorum."

"Her şeye rağmen Bay Garlopis, onu Pritaniou'daki adresinde ziyarete gittiğimizde yüzündeki ifadeyi görmek istiyorum. Ki anlayacağın üzere şimdi oraya gidiyoruz. Kim bilir belki şansımız yaver gider ve profesörü orada yatak odasına kilitli halde buluruz. O da Doris'e ne olduğunu bize anlatır. Sadece oraya gitmemiz dahi Witzel'i kudurtup bir hata yapmaya sevk edebilir."

Achilles Garlopis elini ısırdı, istavroz çıkarıp yüzünü buruşturdu. "Ben de bundan korkuyorum efendim. Adresi bildiğinize göre bir mektup yazıp ödemeyi geciktirdiğinizi söyleseniz nasıl olur? Adam çok tehlikeli."

"Ne diyebilirim? Haklısın. İstersen sen dışarıda arabada bekleyebilirsin. Ben tek başıma söylerim. İlk kötü haber verişim olmaz."

"Peki, korkmuyor musunuz?"

"İvanlar atom bombası yapmayı öğrendiğinden beri mi? Mütemadiyen. Ama Witzel'den korkmuyorum. Ayrıca insanları hüsrana uğratma konusunda iyiyimdir. Hayatım öyle geçti."

Akropolis'in dibindeki eski şehre geldik. Witzel'in bıraktığı yeşil Simca hâlâ orada olup hiç kımıldamamışa benzese de Garlopis'e başka bir sokağa park etmesini söyledim. Birkaç sokak daha gidip bir polis arabasının arkasına ve eski bir Roma pazar yerinin karşısına –gerçi bana Parthenon olduğunu söylese de farkı bilemezdim– park etti. Son zamanlarda geç Bronz Devri Helenizm konusunu biraz aksatmıştım.

Garlopis'e, "Sen burada kalıp arabaya mukayyet ol," dedim. "Macar dilenciler gelirse onları kovalarsın."

"Ya geri dönmezseniz?"

Boş polis arabasını işaret ettim: "Polislere söyle."

"Ya onlar siz dönmeden giderse? O zaman ne olacak? Gelip sizi *tek başıma* aramam gerekir. Hayır efendim, şimdi sizinle gelsem daha iyi. Böylece iyi olup olmadığınızı bilir ve zor kararlar almak zorunda kalmam. Ayrıca iki kişi daha güvende oluruz."

Yürümeye başladığımızda, "Ya ikimizi de vurursa?" diye sordum.

"Lütfen bu tür konularda şaka yapmayın. Dürüst olmam gerekirse Herr Ganz, itiraf etmekten ne kadar çekiniyor olsam da ben biraz korkağımdır. Hayatım boyunca ismim Achilles'le tezat teşkil edecek şekilde yaşadım. O yüzden bana Achilles değil de Garlopis ya da Bay Garlopis denmesini tercih ederim. Hiç kahraman olmadım, olacağım da yok. Cesaret takdire şayan bir şey olsa da sadece cesurlara has bir vasıftır. Özellikle de kahramanların tanrılar kadar baş belası ve kavgacı olduğu Yunanistan'da. Bence kahramanların çoğu bok yoluna giderler."

"Zamanında hem Almanya'da hem de İngiltere'de onlardan birkaç tane gördüm."

Garlopis yokuşu çıkıp Pritaniou'nun köşesine varana kadar konuştu. Hatta küçük kilisenin köşesinden 11 numarayı izlediğimiz on dakika boyunca da konuşmaya devam etti. Sanki üzerinde hisar olan kayalık sırt patlamak üzere olan bir volkanmış gibi sokak bomboştu. Yunan haklı olarak gergindi. Asıl acayip olan bendim. Öncelikle hiç yok yere riske giriyordum. Garlopis başından beri bir sigortacının davranması gerektiği gibi davranıyordu: İhtiyatlıyı ve ofisini ve güzel sekreterini terk etmeye isteksizdi. Oysaki ben bela arama huyumu bir türlü bırakamıyordum. Tekrar polis gibi davranıp sokakları arşınlamak ve bir şüphelinin evini gözetlemek hoş bir histi. Witzel'in silahından çekinmiyordum. Tüm hayatınız silahların içinde geçerse silahlar artık sizi eskisi gibi etkilemezler. Diğer taraftan insanların vurulmasının nedenlerinden biri de bu olabilir.

Eski ve yüksek kapıya yaklaştık. Zil ve tokmak olmadığından tam elimle kapıyı çalacakken bitişikteki demir kapının, önceki gelişimden farklı olarak, kilitli olmadığını fark ettim. Kapıyı itince kemgözlü kütüğün altından evin yanına çıkan bir yol gördüm ve bu sayede Witzel bizi görmeden önce bizim onu görebileceğimizi düşünüp, isteksiz Garlopis'i de peşimden sürükleyerek kapıdan geçtim. Onu geride bırakabilirdim ama sokakta ondan başkası yoktu. Üst katın penceresinden bakan birinin göreceği ilk şey o olurdu. Bol yeşil takımı yüzünden Poseidon onu deniz yosunu giymiş biriyle karıştırabilecekken, onun haricindeki herkes onu hırsızlık için fırsat kollayan birisi gibi görecekti.

Basamakların tepesinde ahşap kapılı ve badanalı bir duvara denk geldik. Duvarın üzerine tırmanınca diğer tarafta sürgülü kapısı olan küçük bir avlu, uyuyan bir kedi, kurumuş bir çeşme ve ondan daha kuru çiçeklere ev sahipliği yapan birkaç çatlak saksı buldum. Eğer evin sakini varsa bile avlunun umurunda olmadığı kesindi. Üzümleri kurumuş bir asmanın altında paslı bir motosiklet duruyordu. Duvardan karşı tarafa atladım, üzerimdeki tozları silkeledim ve kapının sürgüsünü açıp Garlopis'i içeri aldım. Kendisi şu an takımıyla aynı renkteydi. Bu arada kedi kalktı, gerindi ve çekip gitti.

Mutfak kapısına benzeyen şeyi görmezden gelerek ahşap basamaklardan, pislikten neredeyse dışarısı görünmez hale gelmiş Fransız pencerelerin yanına indim. Pencerelerin biri aralıktı ve Witzel'in silahını düşünerek yavaşça tümüyle açtıktan sonra eve girdim. Merdivenin dibinde içi süpürge dolu büyük bir plastik kova vardı. Radyo açık olsa da kısık sesi fısıltı gibi çıkıyordu. Mekân sigara, tıraş losyonu ve yanıcı ve yakıcı bir şey kokuyordu ve içeride yoğun bir şekilde lekeli minderlerinden bazıları yere düşmüş bir Louis XV tarzı kanepe bulunuyordu. Formika masanın üzerinde Imray deniz haritası, Tsantali şişesi, Spud paketi ve ona ofiste verdiğim satış fişi duruyordu. Duvarda herhangi bir hatıra eşya dükkânından alabileceğiniz ve Yunan trajedisiyle alakalı olabilecek gri ve yeşil, tuhaf suratlı, ucuz alçı maskeler asılıydı. Ama asıl ilginç olan boş gözlü, açık ağızlı ve yüz ifadelerinden acı çektikleri belli olan bu maskelerin yerde yatan adamla olan benzerliğiydi. Bu Siegfried Witzel'di ve

iki kez vurulmuştu. Biliyordum, çünkü iki mermi de gözlerine isabet etmişti.

Garlopis ağzını kapatıp başını çevirdi. "*Gamiméno kólasi*," dedi. "*O ftochós*."

"Kusacaksan dışarı çık," dedim.

"Birisi neden böyle bir şey yapar ki?"

"Parfümü yüzünden olduğunu sanmıyorum. Kendilerince nedenleri olsa gerek."

İlk mermi Witzel'in kafasının arkasından girip çıkarak yarış atının çerçeveli resmine isabet etmişti; kırılan cama kan ve beyin parçaları da bulaşmıştı. Eğilip cesede yakından baktım. İkinci mermi adam yerde yatarken, daha yakından ateşlenmişti; bunu kan ve gözünden akan akışkan sıvının miktarından anlamak mümkündü. Gördüğüm kadarıyla ikinci mermi tümüyle gereksiz olup sırf cezalandırma ve aşağılama mantığıyla ateşlenmişti. Siegfried Witzel'in bir yakını olsa bu manzarayı mideleri asla kaldırmazdı. Tabutu kapalı olur ve veda öpücüğü olmazdı. Siyah gözlük takmakla da kurtarılacak gibi değildi.

Parmağımı önce halıya yayılmış kana sonra da adamın açık ağzına dokundurdum: "Kan kuru ama soğumamış. Öleli en fazla iki saat olmuştur." Ceketini açtım; kılıf orada olsa da tabanca yoktu ve berelenme var mı diye bakmak için kaslı kolunu kaldırdığımda Rolex Submariner'in hâlâ bileğinde olduğunu gördüm. "Bence bu hırsızlık ihtimalini eler. Dalgıç saati hâlâ kolunda. Galiba bugün onu görmemden hemen sonra vuruldu. Katil çoktan gitmiştir. Galiba Yahudiler hakkında doğru söyledin Garlopis. Bu bir intikam olabilir. Neyse, benim

meselem değil. Polis nedenini araştırsın. O yüzden buradan hemen gitmemiz gerek. Polisin bir Almanın cinayetini diğerinin üzerine yıkmaktan çekineceğini hiç sanmam."

Kendi kendime konuşuyordum. Garlopis bahçeye çıkmış sinirlerini yatıştırmak için sigara içiyordu.

Parmaklarımı adamın kotuna silip alışkanlık icabı ceplerine baktım. Berlin'de polisken düşük maaşını maktullerin ceplerinde bulduklarınla takviye etmek âdettendi ve ancak dedektif olduktan sonra bu huyumdan vazgeçmiştim. Witzel'in ceplerinde Simca ve muhtemelen ön kapıya ait olan anahtarlar haricinde hiçbir şey yoktu. Bu sefer sadece bilgi arıyordum ve cüzdanı varsa bile göremedim. Doğrulup etrafa baktım; yerde bir otomatik tabancanın mermi kovanı duruyordu: çıkıntısız ve konik olup muhtemelen 9 mmlik bir tabancaya aitti ve daha önce bunlardan binlercesini görmüştüm. Kovanı yere bırakıp masaya gittim. Masadaki harita Garlopis'in ofisinde açtığımız daha büyük haritadan farklıydı. Bu harita Saronic ve Argolic Körfezlerini gösteriyordu ve mürekkeple üzeri işaretlenmişti. Haritanın üzerinde de kan olup kafaya isabet eden mermiden sıçramışa benzemiyordu; bu sanki birisi üzerine eğildiğinde su geçirmez haritaya damlayan bir kan öbeğiydi.

Garlopis'e seslendim. "Bu durumun tek bir iyi yanı var," dedim. "Artık uğraşmamıza gerek yok çünkü işim bitti. Şimdi gidip Parthenon'u görecek ve oradan da Münih'e döneceğim. Talebini karşılamak istesem bile ödeyecek kimse kalmadı. Siegfried Witzel'in bize akrabalarının ya da avukatının is-

mini vermemesi bizim suçumuz değil. Dumbo'nun ve Bay Alzheimer'in çok hoşuna gideceğinden de eminim. Bu adamlar için sıfır ödeme kadar güzel bir şey yoktur."

Garlopis cevap vermedi. Fransız penceresinden baktığımda onun kollarını yana sarkıtmış halde, heykel gibi durduğunu gördüm; Witzel'in ölümünden tahmin edemeyeceğim kadar çok etkilenmişe benziyordu. Belki de sadece bir ceset gördüğü için böyle olmuştu. Onu suçlamıyordum. Oedipus ve Jocasta'nın ülkesinde bile gözleri olmayan birini görmeyi herkes kaldıramazdı.

Moralini tekrar düzeltebilme umuduyla, "Ne oldu?" diye sordum. "Adamı zaten sevmezdin. Hiç değilse artık seni vuracak diye korkmana gerek yok. Bu kimsenin telafi edemeyeceği bir kayıp ve bizim işimiz de bitti. Sen sekreterine bakmaya dönebilirsin. Güzel kadın. Rahatsız olmazsan ona ben de bir süre bakmaktan çekinmem."

Bir sigara yakıp Fransız penceresine gittiğimde birinin Yunan'ın kafasına silah dayadığını görünce olduğum yerde kaldım. Acaba Witzel'in silahını bulabilir miyim diye döndüğümde bana da bir Smith&Wesson doğrultulduğunu fark ettim. Silahın dolu olduğunu biliyordum çünkü ilk mermi gözümü delip geçecekmiş gibi, doğruca namlunun içine bakıyordum. Sigarayı ağzımdan düşürdüm. Silahlı bir adamın onu ciddiye almadığımı düşünmesini istemezdim. Ayrıca yerde yeten ceset de muhtemelen aynı silahla vurulmuştu. Silahı tutanın üniformalı bir polis olduğunu anladığımda da sevinsem mi üzülsem mi bilemedim.

YİRMİ İKİ

Polisler bizi aradıktan sonra dağınık kanepenin üzerine oturttu. Üç kişiydiler ve anlaşılan, arka duvardan girdiğimizi duyup mutfakta saklanmışlardı. Garlopis çoktan Yunanca bir sürü şey söylemeye başlamıştı bile, bu nedenle ona Almanca, polisin bize şüpheli muamelesi yapıp yapmayacağını öğrenene kadar susmasını söyledim. İncil'de geçtiğine göre doğru olmalıydı: Makul ol ve sus. Özdeyişler 10:19. Amirleri uzun boylu, belirgin elmacık kemikli ve esmer yüzü kısmen boksör, kısmen mafya babası kısmen de Meksikalı devrimciyi andıran biriydi – en azından kalın çerçeveli bir gözlük bulup takana kadar öyle görünmüş, ardından da düşünceli ve zeki görünmeye başlamıştı.

"İlginç bir şey bulabildiniz mi?" Yunan'ın Almancası Garlopis'inkine yakın bile olmasa da fena da sayılmazdı çünkü grameri doğru kullanmamak dünyanın sonu değildi. Cüzdanlarımız ellerinde olduğundan zaten isimlerimizi biliyorlardı.

"Sadece yerdeki adamı ve sizi bulduk."

"Herr Ganz, nerede kalıyorsunuz?"

"Constitution Meydanındaki Mega'da."

"Grande Bretagne'da kalmanız gerekirdi. Ama ikisinden de Merlin Caddesindeki Gestapo binasına gitmek zor olmaz."

Şakayı anladığımı göstermek için sırıttım. Garlopis'e bakarak, "Kuzeni Mega'da çalışıyormuş," dedim. "Galiba sadece kötü şans."

"Peki, ikinizin burada ne işi vardı?"

"Size sigorta sattığımı söylesem dalga geçtiğimizi sanırsınız ve ben de sizi suçlayamam. Ama gerçek bu. Ben bilirkişiyim. Ölü, Siegfried Witzel isimli bir Alman. Şirketimin çeyrek milyon drahmiye sigortaladığı *Doris* adında bir teknesi var. Cüzdanımdaki kartıma bakarak gereken yerlerle temasa geçebilirsiniz. Münih'e telgraf çekerseniz bana ve Bay Garlopis'e kefil olurlar. Witzel'in teknesinde yangın çıkınca tekne battı ve Witzel de sigortadan para istedi. Bugün buraya ona bu işte bir terslik olduğunu söylemeye geldim."

"Sigorta satmak için duvarlara tırmanmak âdetiniz midir?"

"Müşterinin silah taşıdığını bildiğim zamanlarda yaptığım bir şeydir. İşin aslı merhaba demeden evvel kimlerle takıldığını görmek istedim. Özellikle de kötü haber verecek olduğumdan. Burada olanlara bakarsak da ihtiyatlı davranmakla iyi etmişim diyorum."

"Yunanca biliyor musun?"

"Hayır."

Garlopis tekrar Yunanca konuşmaya başladı. Yunanlar konuşmaya severdi ve Achilles Garlopis

de buna bir istisna değildi. Adam bir Belçikalının bisiklete binmesi gibi saatlerce ara vermeden konuşabilirdi. O yüzden ona tekrar susmasını söyledim.

"Ona neden sus diyorsun?"

"Çok konuşuyor da ondan."

"Polise yardım etmek her vatandaşın vazifesidir. Belki sadece yardım etmeye çalışıyordur."

"Evet öyle," dedi Garlopis.

Polise, "Bunun nasıl yardımcı olabileceğini görebiliyorum," dedim. "Ama bunun nasıl yardımcı olmayacağını görebilecek kadar da zekisiniz. Siz meşgul birisiniz ve çözmeniz gereken bir cinayet davası var. Ve elde başka kimse olmadığından bizim yeterli olacağımızı düşünebilirsiniz."

"Bence asıl zekice olacak şey bu adam hakkında bildiğiniz her şeyi bize anlatmanızdır."

"Tabii ki. Söylemem gerekenleri biliyorum ama acaba söylesem mi onu bilmiyorum. Zekilikten bilgeliğe geçiş de diyebilirsiniz."

Polisin bir sigara yakıp dumanını bana doğru üflemesi hoşuma gitmedi.

"İngilizce biliyor musun?" diye sordu. "İngilizcem Almancamdan iyidir."

"Gayet iyi gidiyordunuz," dedim İngilizce. "Polis olarak savaş sırasında ne yaptınız?"

"Soruları soran benim, anladın mı?"

"Nasıl isterseniz Yüzbaşı."

"Teğmen. Peki, neden talebini reddedecektin?"

"Anlattığı hikâyede çok fazla çelişki vardı. Bir de silah taşıyordu."

"Henüz silahı bulamadık."

"Olabilir, ama omuz kılıfını cüzdanını taşımak için kullanmıyordu herhalde. Bence bir şeyden korkuyordu ve korktuğu da Münih RE değildi."

"Kim mesela?"

"Onu öldüren kişi olabilir."

"Çok komiksin."

"Kusura bakmayın ama kim olduğunu bulmak sizin işiniz. Yine de Garlopis bana adamın teknesini savaş sırasında Nazilerin Yahudilerden alıp sonra da Witzel'e sattığını söyledi. Belki de o Yahudiler ya da akrabaları mallarını geri alamayınca intikam almaya karar verdiler. Bazen intikam gibi telafi yoktur. Ama benim işimde genelde saikle uğraşmayız. Eğer bir sahtekârlık şüphesi varsa talebi reddeder ve hakaretleri dinlerim. Bu kadar basit. Çoğunlukla bir sebep aramak zorunda değilim. İnsanlar genelde sigorta şirketlerinin para kaybetmesini ister ve benim işim de buna engel olmaktır. İşte o yüzden Bay Witzel'in talebine hayır diyecektim. Ama hâlihazırda bir sigaraya hayır demem."

Teğmen biraz düşündükten sonra adamlarından birine kelepçelerimizi çıkarmamızı söyledi ve Karelialarımı geri aldım. Otorite sahibi birisi sizden zorla aldıktan sonra insanın canının sigara çekmesi kadar kötü bir şey yoktur. Sigara içen biri olarak Yunan polis de bunu biliyor olmalıydı. Ve ne kadar uzun süre mahrum kalırsanız ilkinin tadı o kadar güzel olurdu. Hürriyet sigarası. Garlopis bile bu empirik gözlemle hemfikirdi; ilk nefesini çekişinden bunu anlayabiliyordum. Evet, henüz kurtulmuş olmasak da durumumuz düzelmeye başlamıştı. En azından yerde bir ceset yatarken ve

biri de size silah doğrultmuşken ancak bu kadar iyi olabilirdi.

"Adamlarınıza silahları kaldırmalarını söyler misiniz? Öğle yemeğinde güzel bir şarap içtim ve kusup ziyan etmek istemiyorum. Silahlı değiliz ve kim olduğumuzu bildiğinizden kaçmamız da söz konusu değil."

Almanca konuşan polis bir şeyler söyledi ve diğer ikisi tabancalarını kaldırdı.

"Teşekkürler."

"Bana bu sigortadan bahset."

"Eğer teknesini siyasi nedenlerle Yahudi eylemciler batırdıysa bu savaş riskleri kapsamına girer ki poliçe şartlarına göre bu sigortaya dahil değildir. Galiba bunu öğrenmemizi önlemeye çalışıyordu."

"Ve ofiste bunu destekleyecek bir sürü evrakınız var."

"Sadece orada değil. Eğer masanın üzerine bakarsanız şirketimizin ona verdiği telafi çekini görebilirsiniz."

Teğmen dikkatle Witzel'in cesedinin üzerinden geçip masaya giderek çeke dokunmadan baktı.

"Ödeme yapmayacağız demediniz miydin?"

"Anapara ödenmeyecek. Takdir edersiniz ki çekteki miktarla yarım milyon drahmi arasında çok fark var."

Polis bana dönüp, "Ne düşünüyorum biliyor musun?" dedi. "Bence ceset görmeye alışıksın Bay Ganz."

"Savaşta yaşadıklarımızdan sonra bu hiç de olağandışı değil."

"Hayır, bu farklı. Merdivenden ikinizi de izleyip dediklerini dinledim. Garlopis normal biri gibi davrandı. Cesedi görünce midesi bulandı ve hava almak için dışarı çıktı. Ama sen farklıydın. Duyduklarımdan anladığım kadarıyla cesede benim gözümle baktın. Adamın gözleri olmaması da seni pek rahatsız etmedi. Ve suç mahallinden bazı cevaplar bulmaya çalışır gibiydin. Mesela kanın kuruma hızını biliyordun. Bu davranış türü bana bir şey söyler."

"Ne söyler?"

"Bir an için senin cevaplardan biri olabileceğini düşündüm. Şimdiyse polis olduğunu ya da geçmişte polislik yaptığını düşünüyorum."

"Söyledim ya, sigorta şirketinde bilirkişiyim ki bu da bir tür polislik sayılır. Tek farkı akşam beşte eve dönüyor olmamdır."

"Beni aptal sandın galiba Bay Ganz. Ayrıca evinden çok uzaktasın. Karşında kim var senin? Ben bu işi yirmi yıldır yapıyorum. Filin suyun kokusunu alması gibi bir polisin kokusunu alırım. O yüzden cevap almak için sana vurmak zorunda bırakma beni. Eğer sana vurursam inan bana, daha sonra bana Yunanca teşekkür mektubu bile yazarsın."

"Daha önce de dayak yedim."

"Hiç şüphem yok. Ama kimin karşılık vereceğini, kiminse takdir etmeyi öğreneceğini anlamama yetecek kadar adam tokatladım ben. Sana vurmama gerek yok. İkimiz de seni istediğim kadar alıkoyabileceğimi biliyoruz. Seni hapse atabilir ya da pasaportunu alabilirim. Burası Birleşmiş Milletler Genel Meclisi değil Yunanistan."

"Pekâlâ, eskiden polistim. Ne olmuş? Savaşta çok fazla insan öldüğünden Alman şirketleri adam alırken pek de seçici davranmıyor. İşi yapabilecek herkesi düşünmeden alıyorlar. O yüzden de bu işi benim gibi emekli ve aptal bir polise verdiler."

"İşte aptal olduğun kısmına hiç inanmam."

"Ama hayattayım."

"Ne tür bir polistin?"

"Dürüst olanından. Çoğu zaman."

"Bu da ne demek?"

"Dediğim gibi teğmen, hâlâ hayatta olmamdan anlamanız gerekir."

"İçimden bir ses bana cinayetlerden anladığını söylüyor."

"Tüm Almanlar cinayetten anlar. Yunan olarak bunu bilmeniz gerekirdi."

"Doğru, ama yerde ölü bir Alman yattığından acaba eski bir Alman polisi bu davayı çözmeme yardım eder mi diye bir fikir geldi aklıma. Bu çok mu mantıksız?"

"Bunu neden yapmak isteyeyim?"

"Çünkü bana yardım etmezsen bana engel oluyorsun demektir, ki polisin işini yapmasına engel olmak suçtur."

"Nasıl bir suç?"

"Yapma Bay Ganz. Cinayet mahallindeydin. Parmaklarında kan ve mermi kovanının üzerinde parmakizin var. Ön kapıdan bile gelmedin. Senden daha iyisini bulana kadar elimde sadece sen varsın. Ölüyü tanıyordun ve onun gibi Almansın. Kartın maktulün cüzdanından çıktı. O yüzden sizi şüpheli

görmeye meyilli olduğumu söyleyebilirim. Kulağınıza nasıl geldi?"

"Ama buraya ilk gelen sizsiniz."

"Suçluların suç mahalline geri döndüğünü duymadın mı?"

"Noel Babayı da duydum ama gördüğümü söyleyemem."

"Sence öyle bir şey olmuyor mu?"

"Bence sıkışan yazarların kurtulmasına yardım ediyor. Bu adamı öldürdükten sonra tekrar buraya gelmek için süzme salak olmam gerekir."

"Suçluların çoğu salaktır."

"Doğru. Ama polisken hiçbir zaman buna güvenmezdim. Ayrıca bunu söyleyip sonra da suçluları yakalayamazsanız durum daha kötü görünür ve tüm polislerin itibarını lekeler."

"Pekâlâ. O zaman bu katilin salak olmadığını varsayalım. Sence neden adamı gözlerinden vurdu? Birisi bunu neden yapar ki?"

"Nereden bileyim?"

"Yapma lütfen. Benim de bir fikrim var ama önce eski bir dedektifin diyeceklerini duymak istiyorum." Sigarasını Fransız penceresinden dışarı attı. "Bir zamanlar dedektif olduğun hususunda haklıyım, değil mi?"

"Evet, ama çok uzun zaman önceydi."

"Nerede ve ne yapıyordun?"

"On yıl boyunca Berlin'de cinayet masasında dedektiflik yaptım."

"Peki, rütben neydi?"

"Polis komiseriydim. Galiba burada yüzbaşıya denk geliyor."

"Yani cinayet soruşturmalarının başındaki kişi sendin?"

"Denebilir. Ama Almanya'da başta olan tek bir kişi vardı ve onun adı da Adolf Hitler'di."

"Güzel, biraz ilerleme kaydetmeye başladık. Söyle Komiser Ganz, sence Bay Witzel neden gözlerinden vuruldu?"

"Siz ne biliyorsanız ben de onu biliyorum. Bence intikam yüzünden. Belki de katil sadece öldürmekle yetinmeyip aşağılamak isteyen bir sadistti."

"Sadizm konusunda hemfikirim. Bir soru daha. Witzel, Alman Yahudisi olabilir mi?"

"Hayır," dedim. "Olmadığından eminim."

"Nedenini sorabilir miyim?"

"Savaş sırasında Alman donanmasında olduğunu söylemişti. Yahudi olsa ona vazife vermeleri çok zayıf ihtimal."

"Anlıyorum. Komiser, bence bu davada birbirimize yardım edebiliriz. İsmim Teğmen Leventis ve pasaportlarınızı teslim edip bana yardım etmeyi kabul ederseniz hapse girmeyeceğinize dair teminat veririm. Haliyle yalnızca danışman olarak yardım edeceksiniz."

"Elbette."

"İki kafa birinden daha iyidir. Özellikle de kafalardan birinin saçları seninki kadar beyazsa komiser."

"Beyaz saçlarıma bakıp beni bilge biri sanmayın teğmen. Sadece yaşlı ve yorgun olduğumu gösterirler o kadar."

"Öyle olsun. Ama zaten Yunanistan gençlere göre bir ülke değil. Almanya'dan farklı. Burada önemli olan yaşlı kafalardır."

"Pekâlâ, kabul ediyorum." Garlopis'e baktım. "Ama Cerberus'un üç başı yok muydu?"

Garlopis surat yapıp papyonunu düzeltti. "Umarım yardım etmemi beklemiyorsunuz efendim. Özellikle de bu cesedi gördükten sonra yapabileceğimi hiç sanmıyorum. Size korkak olduğumu daha önce de söyledim. Herhalde ne kadar korkak olduğumu yeterince anlatamadım. Ben korkakların adını kötüye çıkaracak kadar korkak biriyimdir. İcra tehlikeli bir iş olduğundan sigortacılık işine geçtim. İnsanlar sürekli beni dövmekle tehdit ediyordu. Ama Herr Witzel'in akıbeti göz önüne alınırsa o tehditler hiç kalır. Bu arada Cerberus'un Herkül tarafından öldürüldüğünü de hatırlatırım."

"Sadece hikâyenin bazı türevlerinde. Ayrıca senin kıymetli desteğin olmadan teğmene yardım edemem."

"Doğru," dedi teğmen. "Almancan iyi gibi. Benim İngilizcemden iyi olduğu kesin. O yüzden sen de bu işin içindesin. Ya da dilerseniz sizi en azından ikinizden birinin kendisini evinde hissedeceği Haidari Kışlasına götürebilirim. Savaş sırasında SS ve Gestapo orayı toplama kampı olarak kullandı. Biz sizi Witzel'in cinayetiyle suçlamak için delil ararken siz de orada bizi beklersiniz."

Garlopis gergin bir şekilde baktı. "Ama hiç yok ki."

"Aynen, o yüzden biraz zaman alabilir. Belki birkaç ay. Solcu mahkûmları tecrit etmek için Haidari'de hâlâ 15. Bloğu kullanıyoruz."

"Doğru söylüyor," dedim. "Dışarıda ona yardım etmek içeride olmaktan iyidir."

Garlopis yüzünü buruşturdu. "Scylla ve Charybdis," dedi. "Ehveni şerreyn. Ki bana sorarsanız seçenek yok demektir."

"Anlaştık öyleyse," dedi Teğmen Leventis. "Şimdi benimle geleceksiniz. Polis merkezinde komiserin bakmasını istediğim resimler var."

YİRMİ ÜÇ

Polis merkezine giderken yolda bir yere uğradık. Atina Jandarması, Mefogeion Avenudeki güzel bir parkta bulunuyordu. Ağaçlar ve otlarla çevrili, krem renkli kırmızı kiremit çatılı, kemerli kapı ve pencereleri ana kapının iki yanında asılı bayraklardaki gibi mavi ve beyaza boyanmış üç katlı bir binaydı. Teğmen Leventis arabasını dev ananaslara benzeyen güdük palmiyelerin altına park edip cinayet mahallinde bulduğumuz boş kovanı balistiğe teslim etmek için içeri girdi. Arabanın arkasında Garlopis'e kelepçeli olduğumdan kaçacağımızdan endişe ettiğini düşünmüyorum; üstelik Garlopis pek de kaçacak bir tipe benzemiyordu.

Biraz sonra, "Burası neresi?" diye sordum.

"Burası Yunan ordusuyla irtibatı olan jandarma. Leventis'in bağlı olduğu polis farklıdır. Tabii ki işbirliği halindeler. En azından öyle biliyoruz. Atina'da Polis Merkezi, Kifisias Caddesi ve Panepistimiou'nun köşesindeki Grande Bretagne Hotel'in karşısındaki Megaro Papoudof'tur. Galiba buradan sonra da oraya gideceğiz." Saatine

baktı. "Umarım uzun sürmez. Aklım arabamda kaldı. Başına bir şey gelirse kuzenimin hiç hoşuna gitmez."

"Sen arabayı bırak da bizi düşün."

"Neden? Teğmen işbirliği yaptığımız müddetçe sorun olmayacağını söyledi. Bu arada kastedilen kişi sensin. Benim pek bir faydam olacağını sanmam."

"Sen benim ona yardım etmeme yardım ediyorsun. Onunla aramızda herhangi bir yanlış anlaşılma olsun istemem."

"Senin gergin olman beni de gerdi. Neden gergin olduğunu sorabilir miyim?"

"Çünkü polisler, özellikle cinayet davaları mevzubahis olduğunda, insanların onlara yardım etmesi için her şeyi söylerler. Polisler sigorta müşterilerinden daha itimat edilir değildir. Şu anda bize bahsettiği Haidari Kışlasında güzel bir hücre ayarlıyor olabilir."

"Haidari'de güzel hücre yok. Yunanistan'ın en kötü hapishanesidir. Yunan direnişinin pek çok kahramanı orada işkence görüp öldürüldü. Pek çok Yahudinin de akıbeti aynı oldu. Gerçi onlar için daha nahoş bir yer olan Auschwitz'e gitmeden önce kullanılan geçici bir konaktan fazlası değildi."

"Duyduğuma ne kadar sevindim anlatamam. Umarım hatalıyımdır. Bu teğmen nasıl biri?"

"Leventis mi? Bana epey dürüst biri gibi geldi. Sıradan bir polis teğmeninden daha iyi gibi, o yüzden rüşvet alıp almayacağından emin değilim. Ama henüz bir şey yazdığını görmediğimden ikimizi de bir açıklama yapmadan salıverebilir."

"İkimizi de demen hoşuma gitti. Mesleki işbirliğimize olan güvenim arttı. Yunanistan'da bir polise nasıl rüşvet verilir?"

"En iyisi para vermektir efendim."

"Emin misin? Daha önce yapmış gibi konuşuyorsun."

"Evet, ama önemli bir şey için değildi. Çoğu da trafik cezaları yüzünden. Bir kez de bir kadının cüzdanını çalmakla suçlanan bir kuzenim adına verdim. Ama bu farklı. En azından öyle düşünüyorum. Paranız var mı?"

"Bu polise göre değişir, değil mi? Yunanistan'ı bilmem ama Batı Almanya'da polise rüşvet vermeyiz çünkü işler ters gittiğinde Almanlar mizah yeteneğinin arkasına saklanamaz."

"Yunan polisinde de mizah yeteneği yoktur. Olsaydı zaten polis olmazlardı. Ama parayı severler. Yunanistan'daki herkes parayı sever. Para kullanımını Yunanlar icat etti ve eski huyları unutmak kolay değildir. Özellikle de Atina polisi için."

Teğmen Leventis binadan çıkıp arabaya doğru yürüdü. Garlopis kısık gözlerle onu izledi.

"Rüşvet alma ihtimaline aykırı olarak adam sabah tıraş olmuş ve temiz gömlek giyiyor. Avrupa'nın en ucuzu olan Ford Popular marka arabaya biniyor. Saati en ucuzundan Rus saati ve Sante marka kadın sigarası içiyor. Yunanistan'da para biriktirmeye çalışanlar haricinde hiç kimse bu sigarayı içmez."

"Belki de paketin üzerindeki kadın hoşuna gitmiştir."

"Hayır efendim, bence bu adam ayağını yorganına göre uzatıyor. Üstelik para alacak birine göre,

sanki bir amacı varmış gibi, çok hızlı yürüyor. Bu tür bir ülkede yolsuzluk çok daha yavaş ilerler."

"Garlopis senin de polis olman gerekirdi."

"Sanmıyorum efendim. Korkak olduğum kadar ayaklarım da zayıftır. Polislerin ayaklarının sağlam olması gerekir, çünkü bütün gün ayakta dikilip hiçbir şey yapmamak ayakları çok yorar."

Teğmen direksiyona geçti ve Atina'nın merkezine çabucak gittik. Atina'da dolaşacaksanız Ford Popular kullanıyor bile olsa bir polisle yol almak gibisi yoktu.

Megaro Papoudof, Yunan Meclisinin kuzeyine ve Constitution Meydanının kuzeydoğusuna bakıyordu ve anayolla arasında yüksek demir parmaklıklar vardı. Akropolis'e karşı Hıristiyanların bir hamlesiymiş gibi Atina'nın en yüksek kayasında inşa edilen St. Isidore Kilisesinin gölgesindeki bina dört ya da beş katlı olup merkezi sütunlu alınlığı Münih ya da Berlin'deki polis merkezlerinde olanlara benziyordu. Leventis arabayı köşeye park etti, kelepçelerimizi çıkardı ve bizle birlikte ana kapıdan girip mermer basamaklardan girişe çıktı. Neyse ki içeride Yunanları işlerinden evlerine taşıyan otobüslerin kokusu ve gürültüsü yoktu. İçeri girer girmez bizi, birisinin elini sıkma ya da rüşvet verme ihtimaline karşı bir çift beyaz eldiveni elinde tutan Kral Paul'ün renkli portresi karşıladı. Üçüncü kata çıktık.

Polis merkezi dünya üzerindeki muadilleri gibiydi: Kişiliksiz, eski, pis kokulu ve yoğun – şimdiden kendimi evimde hissetmiştim. Buna rağmen memnuniyetle, her ne kadar Grande Bretagne kadar iyi

olmasa da, banyo ve içki için otelime dönebilirdim. Teğmenin ofisinin dışındaki koridorda duran ilan tahtası Yunanca olsa da neler olduğunu gayet iyi biliyordum çünkü yirmi yıl önce aynısı Alex'te de vardı. Cürüm aşağı yukarı her lisanda aynıdır. Garlopis'le birlikte ucuz ahşap bir masaya oturduk ve yeşil boyalı duvara yaslanmış, sigara içerek Leventis'in dosyalarla birlikte dönmesini bekleyen bir polis de gözlerini üzerimizden ayırmadı. Yeşil muşamba zemini, yüksek tavanı, sabit vantilatörü, cam kapısı, su soğutucusu ve kendimi evimde hissetmemi sağlayan, kralın tek gözlük takmış diğer bir portresi bulunan büyük bir ofisti. Nasıl oluyor bilmem ama asilzadeler hep Almanmış gibi görünmeyi başarıyordu. Galiba portreleri yaptırmadan önce kıçlarına soktukları Prusya humbaracı harbisiyle bir alakası vardı.

Leventis suç dosyalarını kurcalarken, "Herr Ganz, Yunanistan'ı sevdiniz mi?" diye sordu.

"Gayet beğendim."

"Ya kadınlarımızı?"

"Onları da beğendim."

"Peki, şarabımız?" diye mırıldandı.

"Sevdim. O şeyin tadını atlatmayı başardıktan sonrası güzeldi. Tadı şaraptan ziyade ağaç özsuyuna benziyor. Yine de etkisi aynı ve ilk şişeden sonra aradaki farkı unutuyorsunuz."

Garlopis gülümsedi. "Çok güzel bir cevap," dedi.

Leventis'in pek dinlemediğini düşünsem de devam ettim: "Dediklerine göre Romalılar da şarabı böyle yaparmış. Roma İmparatorluğunun yıkılmasının nedeni bu olmalı."

Cevap vermedi ve bir süre sonra, "Pritaniou'daki evde oluş nedenimizi biliyorsunuz. Peki, siz neden oradaydınız teğmen?" diye sordum.

"Komşulardan biri önce tartışma, sonra da iki silah sesi duyduğunu ihbar etti. Bir devriye arabası cesedi bulup beni çağırdı. 11 numaranın karşısındaki Glebe Kutsal Kabir Kilisesini temizleyen şahit öğleden önce iki kişiyi evden çıkarken gördüğünü söylese de onları doğru düzgün tarif edemedi."

"Ev sahibi kim?"

"Komşular Witzel'in orada ev sahibinin bilgisi haricinde kaldığına inanıyor. Oraya el koymuş. Sahibi ölmüş bile olabilir. Araştırıyoruz."

Leventis masasına gelip oturdu ve gülümsedi, ama bu sefer gülümsemesinde sinsilik olmadığından bunu hoş bir değişiklik olarak kabul ettim; yine de bizi tehdit etmeyi henüz bitirmemişti.

"Size söyleyeceklerimin tümü gizli bilgidir," dedi. "Bunları bir gazetede görmeyi hiç istemem. İkinizden birinin böyle bir şey yaptığından şüphe edersem ikiniz de Haidari Kışlasını boylarsınız. Yüzbaşı Kokkinos bu konuda çok ısrarlı."

"Bizden tek kelime çıkmaz teğmen. Değil mi Herr Ganz? Söz veriyoruz. Ayrıca siz ve Yüzbaşı Kokkinos'a elimizden geldiğince yardım etmekten mutlu olacağımızı da bilmenizi isterim."

Leventis bir sivrisinek ya da Yunan trafiğinin gürültüsüymüş gibi onu da duymazdan geldi.

Garlopis, "Eğer sizde isteksizmişim gibi bir intiba bıraktıysam bunu telafi etmek istiyorum," diye devam etti. "Katilin en kısa sürede yakalanması için elimizden geleni yapacağız. Hatta Pritaniou'daki eve

gizlice girdiğimizden ötürü küçük bir para cezası ödemeye de hazırız. Miktarını siz belirleyin. Parayı evin sahibi bulunduğunda ona teslim edebilirsiniz."

"Buna gerek yok," dedi Leventis. Teklif edilenin ne olduğunu gayet iyi bilse de bilmiyormuş gibi davranmayı tercih etti. "Biz işimize bakalım. Bir hafta kadar önce Glyfada'nın dışında bir avukatın cesedi bulundu. Adı Dr. Samuel Frizis."

"Galiba *The Athens News*'de bu haberi okumuştum," dedim.

"Evet," dedi Leventis. "Ama önemli ayrıntılar gazetede çıkmadı çünkü kasten gizledik. Dr. Frizis de dostunuz Siegfried Witzel gibi iki gözünden vurulmuştu."

"Onun dostumuz olduğunu söylemeseniz nasıl olur? İkimiz de ondan haz etmemiştik, değil mi Garlopis?"

"Çok haklı. Aksi herifin tekiydi. Asabiydi. İkimiz de bizi vuracağından korkuyorduk ama sonuçta olana bakın. Hayat bazen çok garip olabiliyor."

Leventis dosyadan aldığı renkli fotoğrafları bana verdi. Resimlerde bir kanepenin üzerinde yatan bir ceset vardı. Nahoş görüntülü birkaç otopsi resmi de bulunuyordu. Kafasındaki kanın tümü morarmış gözlerinden takımının bir omzuna akarken diğer omzu lekesizdi. Kanepenin önündeki mermer sehpada Tanrıça Diana'nın mızrak tutan minik bronz bir heykeli vardı. Sanki avukatın gözlerini o hale kendisi getirmiş gibi duruyordu. Acımasızca resimlerden birini uzattığım Garlopis önce iki yana salladığı başını yana çevirip resme bakmadı.

"Katil, Pritaniou Caddesinde bulduğumuz gibi çıkıntısız konik 9 mm kullanmış. Bence jandarmadaki

balistik ikisinin de aynı silaha ait olduğunu söyleyecek. Muhtemelen Luger olduğunu söylediler. Frizis'in müvekkil listesine ve randevu defterine baktık ama bir şey çıkmadı. O yüzden birbirlerine çok benzediklerinden bu yeni cinayet bizim için bir aşama oldu ama henüz bağlantısını keşfedemedik."

"Eski şehirdeki evde Witzel'in Nazilerin mallarına el koymasına karşılık olarak Yahudiler tarafından öldürülmüş olabileceğini söyledin. Fakat Dr. Frizis'in de Yahudiler tarafından öldürülmesi pek mümkün değil çünkü kendisi Yahudiydi. Hatta Witzel öldürülene kadar Dr. Frizis'in Yahudi olduğu için öldürülmüş olabileceğini düşünüyorduk. Maalesef burası son derece Yahudi aleyhtarı bir ülke haline gelmeye başladı. Neyse Siegfried Witzel cinayeti o teoriyi rafa kaldırdı."

"Kendisi nasıl bir avukattı?" diye sordum.

"Glyfada'da oturduğuna göre iyisinden olmalı," dedi Garlopis. "Orası şehrin en pahalı kesimi. Atina'daki herkes Glyfada'da oturmak ister."

"İyi bir avukat olabilir ama dürüst olduğu söylenemez," dedi Leventis.

"Buna itirazım olmaz," dedim. "Tecrübelerime göre bir avukat hem iyi hem de dürüst olamaz. Ama bir avukatın icabına bakmak kolaydır. Parasını ödemezsin olur biter."

Leventis gözlüğünü çıkarıp parmağını kaldırdı. "Neyse ki bir teorim daha var. Neden öldürüldüğünü olmasa da kimin öldürdüğünü biliyor olabilirim. Biraz fazla zorlama bir tahmin olabilir ve senin de fikrini almak istiyorum komiser, ama önce sana bir hikâye anlatmam lazım."

YİRMİ DÖRT

"Yahudi değilim ama Selanik'te doğup on üç yaşına kadar orada yaşadım ve okulda bir sürü Yahudiyle arkadaşlık yaptım. Sonra babam Atina'daki Commercial Credit Bank'ta iş bulunca buraya taşındık. Oraya döndüğümde sanki farklı biriymişim gibi oluyorum: Selanik'teki çocukluğumla Atina'daki yetişkinliğim arasında sanki hiçbir bağ yok. Oraya ne zaman dönsem hayatın sadece kim ve ne olduğumuzu çözmekten ibaret olmayıp aynı zamanda neden olmamız gereken yerde olmadığımızı anlamakla da ilgili olduğunu anlıyorum. Bu şeyler birbirinden çok farklı olabilir ve nostaljinin bildiğim en iyi panzehri budur."

Yavaşça başımı salladım. Bu Yunan teğmenin hikâyesiydi ama bir açıdan benimkine o kadar yakındı ki bir an için hemen hemen hiç tanımadığım bu adamla aramda metafizik bir bağ kurulduğunu hissettim.

Bir an için gözleri daldı –sanki düşünceleri tekrar Selanik'e gitmişti– ve düşünceli bir şekilde çenesini sıvazladı. Kırlaşmaya başlayan saçı koyu

ve parlaktı ve yüksek ofis penceresinin ışığında uskumru balığının derisine benziyordu. Kırk beş yaşında olduğunu tahmin ettim. Pazarlıkla halı almaya çalışırmış gibi konuşurken çok fazla el kol işareti yapıyordu. Üniformasının gömleği terzi işiydi ve gizlediği omuzlarının genişliğini fark etmem biraz zaman aldı. Omuzları güçlüydü ve gerektiğinde karşısındakini epey hırpalayabilirdi – bir poliste olması gerektiği gibi.

"Çocukken Atina'da polis olmak değil, Aris Thessaloniki'de –kahramanım Faidon Matthaiou gibi– basketbol oynamak istiyordum."

"Çok iyi bir oyuncudur," dedi Garlopis. "Yunan basketbolunun yıldızıdır."

"Ama şu an evimden uzakta, buradayım."

Hikâyesinde yol almasını umut ederek, "Ne demek istediğini anlıyorum teğmen," dedim.

"Selanik'i Büyük İskender'in kayınbiraderi Aloroslu Ptolemy kurup Makedonya'nın önemli bir limanı haline getirdi; Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan ve hatta Avusturya Macaristan İmparatorluğu için önemli bir yerdir. Ama şehir beş asır boyunca Osmanlı Türkleri tarafından idare edildi ve onlar da şehre neredeyse özerklik verip Yahudilerin şehirde hâkim olmasına müsaade ettiler. O yüzyıl başında Selanik'te oturan yüz yirmi bin kişinin altmış bin ila seksen bini Yahudiydi. Bu Polonya dışında Avrupa'daki en yoğun Yahudi nüfusu olabilir; Avrupa'daki en eski Yahudi cemaati olduğuysa kesindir. Selanik'in Balkanların Kudüs'ü ve şu anda Filistin'de oturanların çoğu zamanında orada oturduğundan İsrail'in Anası olduğu da söylenebilir.

"Komiser, asırlar boyunca nice zulümlerden kaçarak Selanik'e gelen Yahudilerin hikâyelerini anlatarak seni esir edecek değilim. Ayrıca iki savaş arasında olanları ve Selanik'in nasıl Yunanların eline geçtiğini de anlatacak değilim ama bu antik şehirdeki tüm değişim hayata meyilliyken Almanların gelmesiyle, bunu söylediğime üzgünüm ama, ölüme meyilli olmaya başladı. Nazilerin Selanik Yahudilerine muamelesi Türkler sayesinde bu tür şeylere alışık olan Yunanları bile şaşırtırken Yahudileri de perişan etti. Derhal Nürnberg Kanunları tatbik edildi. Aralarında babamın dostlarının da bulunduğu şehrin ileri gelen Yahudileri tutuklandı, Yahudi mülklerine zorla el kondu, bir getto inşa edildi ve tüm Yahudiler kötü muameleye maruz kalıp kimi zaman da idam edildi. Ama daha en kötüsü olmamıştı.

"Mihver Devletlerinin yaşadığı bir askeri felaketin ardından Hitler, Balkan Cephesini yeniden örgütleyip bunun bir parçası olarak da Selanik ve çevresini 'sindirmeye' karar verdi. Sindirmek: Siz Almanlar daima yaptıklarınıza çok güzel kılıf bulursunuz. Tıpkı 'yeniden iskân' gibi. Selanik Yahudileri yakında bu kelimenin Almanlara daha farklı şeyler ifade ettiğini öğrenecekti. Selanik Yahudilerinin Polonya'daki ölüm kamplarında 'yeniden iskân' edilmek üzere Riga ve Minsk'e sevk edilmelerine karar verildi. Şehrin Yahudileri Adolf Eichmann'ın komuta ettiği SS ve SD'nin gözetimindeydi. O ve diğer birkaç SD ve Alman subayı Velissariou Caddesindeki bir Yahudi villasına yerleşti. Villanın mahzenini işkence odası olarak kullandılar. Orada zengin

Yahudiler sorgulanıp servetlerini nerede sakladıkları öğrenildi. Bunlar arasında bulunan banker Jaco Kapantzi, SD'nin bilhassa alakasını cezbetti çünkü şehrin en zengini oydu. Kapantzi'nin paralarını sakladığı yeri söylemeyi reddetmesine köpüren bu sadistler onu trenle Atina'daki Haidari Kışlası 15. Bloka gönderdiler. Orada meşhur SS işkenceci Paul Radomski ona gece gündüz işkence edecekti.

"Ama tren daha Atina'ya varmadan SD'yi kızdıracak bir şey olmuş olmalı ki üzerinde geceliği olan Kapantzi'yi diğer yolcuların gözü önünde vurdular. Belki kaçmaya çalıştı, belki onları kızdıracak bir şey söyledi, bilmiyorum ama galiba Kapantzi işkenceden kurtulabilmesinin tek yolunun SD yüzbaşıyı kızdırıp kendini öldürtmek olduğunu fark etti. Ceset yerde yatarken SD subayı elinde silahıyla yolculara bir şey gören var mı diye sordu. Tabii ki kimse bir şey görmemişti. Subay bir sonraki durakta inip Selanik'e döndü. Tren Atina'ya vardığında ceset hâlâ vagondaydı ve artık Atina polisinin sorumluluğuna girmişti.

"Bir cinayet işlenmişti ve soruşturacak memurlardan biri de bendim. Haliyle hepimiz onu SD'nin öldürdüğünü ve bu yüzden elimizden bir şey gelmeyeceğini biliyorduk. Hitler'i tutuklamaya çalışmaktan farksızdı.

"Ama yine de usulen bir şeyler yapmaya mecburduk ve yolculardan birinin izini bulmayı başardım. Sonunda dosyayı savaş bitene kadar saklayacağıma söz vererek onu ifade vermeye ikna ettim ve kimseye haber vermeden Jaco Kapantzi'yi öldüren SD yüzbaşıyı belki günün birinde hâkim karşı-

sına çıkarabilirim diye hakkında araştırma yapmaya başladım.

"Bu sana tuhaf gelebilir komiser. 'Ne gerek var?' dediğini duyar gibiyim. Nihayetinde altmış bin Yunan Yahudisi Auschwitz ve Treblinka'da öldükten sonra bir kişinin başına gelenlerin ne önemi var? Kim bilir belki de Stalin'in dediği gibi trajedi ve istatistik arasındaki fark budur. Mesele şu: Jaco Kapantzi benim davam, benim mesuliyetimdi ve hayatta kendimizden daha büyük bir şey adına hareket etmek gerektiğine inanıyorum. Eğer bu işin içinde terfi etmek gibi bir menfaatim olduğunu falan söyleyeceksen baştan belirteyim, hayır. Yaptığımı hiç kimse bilmese dahi yapardım, çünkü Yunanistan için bir şey yapmak istiyor ve bunun ülkemin hayrına olacağına inanıyorum."

Bu tür şeyler düşünmeyeli epey zaman olmuştu ama beni hapse atmakla tehdit eden polise ait bile olsa hâlâ böyle şeyler düşünen kişiler olmasına sevindim.

"Üstelik babam Atina'ya taşınmadan evvel Jaco Kapantzi'nin yanında çalışırdı. Bay Kapantzi babamın yeni iş bulmasına yardım etmiş hatta masraflarını bile karşılamıştı. O yüzden bunu şahsi bir mesele olarak gördüğüm söylenebilir."

Leventis bir sigara yaktı; aklı başka yerdeymiş gibi sesi iyice kısıldı ve bu adamı düşman edinmenin hiç de hayrıma olmayacağını fark ettim.

"Yunanistan'da cinayet söz konusu olduğunda mevki sınırı yoktur. Jaco Kapantzi cinayeti de hâlâ çözüme kavuşmuş değil. Auschwitz ve Treblinka'da hemşerilerimi öldürenlerin ismini hiçbir zaman

öğrenemeyeceğim, kaldı ki o suçlar buradan yüzlerce kilometre uzakta işlendi. Ama trende Jaco Kapantzi'yi öldüren SD yüzbaşının adını biliyorum. İsmi Alois Brunner. Başka bir Alman yüzbaşı da olanlara şahit oldu ama kim olacağını öğrenebileceğimizi sanmıyorum. Ama şahidim, adamın Brunner'in davranışından şaşkınlıkla karışık bir memnuniyet duyduğunu ve ikisinin de trenden inmesinin iyi olacağını söylediğini anlattı. Tüm dedektiflerin uykusunu kaçıran bir davası vardır derler. Eminim senin de vardır komiser. Benimki Alois Brunner.

"Hakkında pek bir şey bilinmiyor. Bildiklerimi öğrenmemse en az on yılıma mal oldu. Brunner, Jaco Kapantzi'yi o trende öldürdüğünde otuz bir yaşındaydı. Avusturya doğumlu, Nazi Partisine ilk katılanlardan ve 1938'de de SD'ye katılıp Viyana'daki Yahudi Göçü Merkez Ofisinde görevlendirilip orada Eichmann'a binlerce Yahudiyi öldürmesinde yardım etmiş. Selanik'ten sonra Brunner, Haziran 1943'te Paris yakınlarındaki Drancy temerküz kampının komutanlığına getirildi.

"Komiser, bu tür şeyler hakkında ne kadar malumatın olduğunu bilmiyorum –diğer hemşerilerine bakılırsa muhtemelen sen de itiraf edeceğinden fazlasını biliyorsun– ama Drancy altmış yedi binden fazla Fransız Yahudisinin toplanıp ölüm kamplarına sevk edildiği yerdi. Yedi yıl önce Paris'e gidip Drancy'de kalmış birini bulabildim – tutuklanana kadar Güney Fransa'da Nazilerden saklanan bir Alman Yahudisi. İsmi Charlotte Bernheim olup bir şekilde Drancy ve Auschwitz'den sağ çıkmış ve Fransa'ya dönmeyi başarmıştı. Brunner'i gayet iyi

hatırlıyor: Kısa, çelimsiz, zayıf – pek üstün ırkınıza mensuba benzemeyen biri. Yahudilerden fiziki olarak nefret ettiğini söyledi, çünkü günün birinde bir mahkûm kazayla ona dokunduğunda silahını çekip onu öldürmüş. İki gözünden vurmuş. Bu çok dikkatimi çekti çünkü Jaco Kapantzi de iki gözünden vurulmuştu.

"Dr. Frizis ve Siegfried Witzel davalarıyla neden ilgilendiğimi şimdi anladın mı? Haliyle Witzel'in cesedini bulup Alman bağlantısını sezene kadar Frizis pek ilgimi çekmemişti ve sen Witzel'in teknesinin bir Selanik Yahudisinden alındığını söyleyince ilgim daha da arttı. Bu ve haliyle cinayetlerin işleniş şekli. Bir tür kalıp varmış gibi görünüyor. Brunner'in Yunanistan'a dönmüş olma ihtimali benim açımdan büyük önem arz ediyor. O adamı yakalayıp idam ettirmeyi çok isterim. Evet, suçluları öldürmekten imtina etmeye başlayan Batı Almanya'dan farklı olarak bizler öylelerini hâlâ idam ediyoruz. O adamın hak ettiğini bulması için her şeyimi feda etmeye razıyım. Artık katilleri kurşuna diziyoruz ama geçmişte giyotine gönderirdik. Brunner gibi birisi için giyotin cezasının geri dönmesi adına dilekçe bile veririm.

"Neyse kaldığım yerden devam edeyim. Eylül 1944'te Brunner, Drancy'den Çekoslovakya'daki Sered Toplama Kampına gönderildi ve kamptakiler 1945'in Mart ayında Kızıl Ordu tarafından kurtarılana kadar kampta kalan Yahudilerin –otuz bin kadar– sevkine devam edildi. Sered'den hayatta kalmış, Brunner'i tanıyan birini bulamadım. Siz Almanlar orada temiz iş yapmışsınız. Savaştan sonra

Brunner ortadan kayboldu. Hatta bir süre Mayıs 1946'da Viyana'da Müttefikler tarafından idam edildiği zannedildi. Ama o kişi yine Eichmann için Viyana'da çalışmış olan Anton Brunner adında başka biriydi. Yunan İstihbarat Teşkilatındaki (NIS) dostlarım bana Amerikan CIA ve Alman Federal İstihbarat Teşkilatının (BND) Alois Brunner'i savaş sonrasında Alman istihbaratında kullanabilmek için bilerek Anton Brunner'i ortaya atıp suyu bulandırmak istediklerini söyledi. Evet, eski Nazileri sadece sigorta şirketleri işe almadı."

"Ben Nazi değilim," dedim.

"Elbette değilsin," dedi Leventis. Ama bana inanmadığı belliydi. "Asıl önemli olan Brunner hâlâ sağ ve Alman hükümetinde önemli mevkilerde tanıdıkları var. Ama NIS'teki kaynaklarıma göre Brunner gizli olarak BND adına çalışıyormuş. Bu arada bir Fransız mahkemesi 1954 yılında Brunner'i gıyabında yargılayıp onu idama mahkûm etti. Kendisi dünya üzerinde en çok aranan savaş suçlularından biridir."

Teğmen Leventis başka bir dosya açıp içinden çıkardığı siyah beyaz resmi bana verdi. "NIS'teki bir tanıdığım bunu Fransız istihbaratındaki mevkidaşından almayı başarmış. Alois Brunner'in nadir fotoğraflarından biri. 1944 yazında Fransa'da çekilmiş."

Bir tarladaki tahta çitin yanında duran adam kemerli bir deri pardösü giyip şapka takmıştı, sol elinde eldiven vardı ve görebildiğim kadarıyla yakasındaki rozet olmadan dahi Nazi partisi mensubu olduğunu anlamak zor değildi. Pardösü kali-

teliydi; Rus esir kampında bir nöbetçi alana kadar bende de bir tane vardı. Bulanık resimdeki adam kitle katliamcısına benzemese de zaten hiçbiri benzemezdi. Zamanında sıradan insanlara benzeyen nice katille tanıştım. Şeytan ya da canavar olmayıp komşuları olan ve insanlarla merhabalaşan normal kişilerdiler. Bu adam zayıftı, alnı yüksekti, burnu dardı, saçları siyah ve taralıydı ve yüzünde neredeyse mülayim bir ifade vardı; böyle bir resmi kız arkadaşı ya da karısına, tabii olduğunu varsayarsak, gönül rahatlığıyla gönderebilirdi. Resmin arkasında Fransızca şunlar yazılıydı: *Alois Brunner'e ait olduğuna inanılan resim. Doğum tarihi 8 Nisan 1912. Ağustos 1944'te çekilmiş. Direction Centrale des Renseignements Generaux'un malıdır.*

"Alois Brunner şimdi kırk beş yaşında olmalı," dedi Leventis. "Benimle aynı yaşta. Belki onunla ilgilenmemin bir nedeni de budur."

Teğmen Leventis konuşmaya devam etse de artık dinleyemiyordum; gözlerimi siyah beyaz resimdeki sıska adamdan alamadım. Bu adamla tanışmıştım ama savaş sırasında değildi ve Alois Brunner ismini de kullanmıyordu. Bundan emindim. Hatta adamın kartviziti hâlâ cebimdeydi. Resimdeki adamla Mega Hotel'in barında benimle sohbet eden Avusturya Macaristanlı sigara satıcısıydı.

YİRMİ BEŞ

Ya yakınlarda bir polis telsizi vardı ya da ne olduğu belli olmayan kendi düşüncelerimi duyuyordum. Teğmenin ofisine gelen kadın ve erkekler ona çoğunlukla dikkate almadığı raporlar verdiler. Sonunda ayağa kalkıp buzlu camlı kapıyı kapattı. Gözlüğünü çıkaran Leventis biraz dayak yemiş gibi görünse de onları taktığında gözünden hiçbir şey kaçmıyordu. Brunner'in resmine gerektiğinden fazla baktığımı fark etmiş olmalıydı. Otel barında tanıştığım adam savaş suçlusuydu. Sıradan bir suçlu da olmayıp Avrupa'nın en çok aranan savaş suçlularından biriydi. Geçmişi karanlık tek Alman olmadığımı hatırlamak kimi zaman sersemletici olabiliyor. Ama neyin peşinde olduğunu bilene kadar adamla tanıştığımı söylemek istemedim. Özellikle de Adolf Eichmann'ın meslektaşı olduğunu öğrendikten sonra. Eichmann'la birkaç kez görüştüm ki bunu da tanımadığım bir Yunan polise itiraf etmek istemiyordum. Leventis'i sevsem de ona güvenmiyordum.

"Onu tanıdın mı komiser?"

"Hayır."

"Bana tanıyormuşsun gibi geldi."

"Sadece tanıyor muyum diye dikkatle baktım hepsi bu. Eski bir polis olduğumu unuttun mu? Eski huyları bırakmak kolay değil. Savaş sırasında bir süre Paris'te görevli olduğumdan belki de Brunner denen bu adamla tanışmışımdır diye düşündüm. Ama kaldığımız tarihler örtüşmüyor. Temmuz 1943'e kadar ben Almanya'ya dönmüştüm. Üstelik insanlar üniforma giymediklerinde farklı görünüp farklı davranıyorlar. Bu adam tatile çıkmış gibi."

"Onu bulmama yardım edebilirsin."

"Zaten elimden gelirse ederim dedim."

"Evet, ama belki de sadece pasaportunu geri alıp hapisten kurtulmak için söyledin. Komiser, bence bana yardım etmek senin açından ahlaki bir vazife."

"Neden?"

"Çünkü ülkenin itibarını ihya etmek adına üzerine düşeni yapmaya mecbursun. Yunanistan, Almanya tarafından işgal edildikten sonra şehir Almanlar tarafından açlığa mahkûm edildi. Binlerce insan öldü. Polis merkezinin önündeki yolda çocuk cesetleri yatıyor ve elimizden hiçbir şey gelmiyordu. Bu yaşananların üzerinden on yıldan fazla zaman geçti ve Almanya yaptıklarından ötürü Yunan hükümetine tek kuruş tazminat ödemedi. Ama sadece para meselesi değil, haksız mıyım? Sözde ekonomik mucizeniz sayesinde sizde para bol. Hayır, bence müşterek suçluluk bireysel eylemle daha etkili bir şekilde azaltılabilir. Bu örnekte de senin eyleminle. En azından ben öyle görüyorum. Komiser, siz Nazilerin Yunanistan'a yaptıklarını telafi

etmede bu, para göndermekten çok daha kıymetli olabilir."

"Yıllar boyunca Nazi olmamayı becerdim," dedim. "Zor, özellikle de polisken tehlikeliydi. Ama şimdi en başından beri Nazi olduğumu anlıyorum. Bir dahaki sefere ofisine SS üniforması ve tekli gözlükle, kırbaç taşıyarak ve Horst Wessel'i söyleyerek geleceğim."

"Faydası olabilir. Yunan trajedilerinde ölüm daima siyah giyer. Ama işin aslı komiser, çoğu Yunanın gözünde Nazi'yle Alman aynı şeydir. İyi Alman olabileceği fikrine hâlâ aşina değiliz ve belki de hiç olmayacağız."

"Öyleyse Siegfried Witzel'i belki de bir Yunan öldürdü. Belki Alman olduğu için öldürüldü. Belki de hepimiz bunu hak ettik."

"Yunanistan'da hiç kimse buna itiraz etmez. Ama Alman olarak bu davada benim sahip olmadığım bir öngörüye sahip olduğunu düşünüyorum. Atina'da iki kişinin öldürüldüğünü ve birinin de senin müşterin olduğunu unutmayalım."

Konuşuyor olsak da ancak bir kısmım Leventis'in anlattıklarını dinliyordu; zihnimin büyük bölümü hâlâ Alois Brunner'in Mega Hotel'de neden benimle sohbet ettiğini düşünmekle meşguldü. Brunner, öldürebilmek için Siegfried Witzel'i bulabilmek maksadıyla beni kullanmış olabilir miydi? Bu, Witzel'in neden silah taşıdığını ve bize adresini söylemek istemediğini açıklardı; korkuyordu. Hâlâ zaman kazanmaya çalışarak, "Teğmen, sana yardım edeceğim," dedim.

Bunu söylerken bile parmaklarım Brunner'in bana verdiği kartviziti tutuyordu. Georg Fischer:

Yeni ismi buydu. Karttaki numarayı arasam ne olurdu? Acaba gerçek numara mıydı? Brunner'e Mega Hotel'de kaldığımı kim söylemişti? Ya da onu Witzel'e götürebileceğimi? Garlopis olmasa da o kocaman arabasıyla havaalanına geliş gidişi sırasında takip edilmesi çok kolaydı. Belki de Almanya'dan birisi Brunner'e benim Atina yolunda olduğumu haber vermişti. Munich RE'deki birisi. Alzheimer'in işi de olabilirdi. Nihayetinde Alzheimer, Konrad Adenauer'i tanıyordu – masasının üzerinde ikisinin resmi vardı. Alzheimer, İhtiyar'ı tanıyorsa belki Alman BND'den de birilerini tanıyordu. Ne olursa olsun Brunner'in beni beklediği kesin gibi bir şeydi.

"Teğmen, madem ahlaki vazifeden bahsettin o zaman sana bunun karşılıklı olduğunu hatırlatmak istiyorum. Eğer sana yardım edeceksem sözünü tutup bizi salıvereceğine dair yazılı bir teminat isterim. Ayrıca bu olanların Brunner'le alakası yoksa ya da çoktan Yunanistan'dan gitmişse ne olacak? Senin bizim masumiyetimizden ziyade dava kapatma sayınla daha ilgili olduğunu öğrenmek istemem."

"Tamam, haklısın." Leventis masanın üzerinden uzanıp tüfek namlusu kadar geniş parmağıyla kafamı işaret etti. "Ama önce senin bu işi yapmaya niyetli olduğunu göstermen gerekiyor. Ardından teminat meselesini konuşuruz."

"Bir dedektiften diğerine bir tavsiye gibi mi?"

"Olabilir."

"Bir şey düşünmeye çalışıyorum."

"O zaman sana yardım edeyim. Atina'da savaş suçları yüzünden yargılanan bir Alman tercüman var."

"Arthur Meissner. Gazetede okudum. Evet, belki faydalı bir şeyler biliyordur. Brunner'i tanıyor olabilir."

"Aslında tanıyormuş. Yunanistan'ı yöneten tüm Nazileri –Eichmann, Wisliceny, Felmy, Lanz, Student– tanıyormuş. Ama yargılandığından ötürü Yunan kanunları gereği onu sorgulayamıyor ya da ona anlaşma teklif edemiyorum."

"Yunan olmadığımdan benimle konuşabilir."

"Ben de aynısını düşündüm."

"Şu an nerede?"

"Averoff Hapishanesi."

"Teğmen, yanlış anlamayın ama tercümanlık bana pek de savaş suçu gibi gelmedi. Berlin Cinayet Masasındaki Amirim Arthur Nebe kırk beş binden fazla kişinin öldürülmesinden sorumludur. İşte savaş suçu diye ben buna derim."

"Komiser, açık konuşmam gerekirse Meissner sadece işgalcilerle işbirliği yapmaya fazla hevesli olan birisidir. Savaş suçlusundan ziyade işbirlikçidir. Ama Yunanistan'da bu büyük bir fark değil. Yunanistan'da işlediği suçlar yüzünden Yunanistan'da yargılanan bir savaş suçlusu olmadığından bu fark insanları pek ilgilendirmiyor. Güneydoğu Avrupa'da işlenen suçlar yüzünden çok az kişi yargılandı ve bu da Almanya'da oldu. Mahkûmların çoğu da Soğuk Savaş sırasında Sovyetler Birliğine karşı bir engel olarak Yunan Federal Cumhuriyetini kuran Amerika ve İngiltere tarafından affedildi. Bunlardan biri olan Wilhelm Speidel 1943'ten sonra Yunanistan askeri valiliği yapmış olup Kalavryta katliamı da dahil olmak üzere nice

toplu katliamın emrini veren kişidir. Yirmi yıl hapse mahkûm edilmesine rağmen 1951'de Landsberg Hapishanesinden tahliye edildi."

"İnanılır gibi değil," dedi Garlopis. "Öyle değil mi Herr Ganz?"

"O yüzden kusura bakma komiser ama Arthur Meissner'in mahkemesi Yunanistan'da savaş suçlarına yakın yapabileceğimiz tek yargılamadır. Brunner'i bulmama yardım etmenin ahlaki bir vazife olduğunu neden söylediğimi belki şimdi daha iyi anlarsın."

"Teğmen, o şartları neden koştuğunuzu gayet iyi anlıyorum," dedi Garlopis. "Ve ülkesini seven bir Yunan olarak Herr Ganz'a elimden geldiğince yardım edeceğim."

Garlopis'e tekrar sus deme dürtüme gem vurarak ağzıma bir sigara koydum –Alois Brunner'in bana verdiği paketteki son sigaraydı– ve yaktım ki bu da bana mevcut durumumu düşünebilmek için biraz daha zaman kazandırdı. Leventis'in teklif ettiği şeyle bir ilgim olsun istemiyordum; Bernhard Günther'in birinci önceliği eski silah arkadaşlarından olabildiğince uzak durmaktı. Ayrıca ahlaki vazifeye ayıracak zamanım da yoktu. Ama Leventis'le zıt gidemezdim; fazla bulaşmadan bir şekilde yardım ettiğime onu inandırmam gerekirdi. Nihayetinde Brunner gibi ben de sahte isim ve pasaportla dolaşıyordum.

"Peki, bu Meissner tam olarak ne yaptı?" diye sordum.

"Yunanların ve Yunan Yahudilerinin mülklerine el koyduğu kesin. Tecavüz ve cinayet gibi işlemesi daha zor suçlamalar da var."

"Anlaşma mümkün mü? Alois Brunner'in yakalanmasına yardım ederse mahkemede onun lehine konuşabileceğimizi söyleyebilir miyiz?"

"Savcıyla konuşmam gerek. Olabilir."

"Meissner'le konuşacaksam bana olabilirden daha fazlası lazım. Brunner'le ilgili bilgi vermese bile eşit derecede önemli başka bir bilgi verebilir. Gördüğün gibi teğmen, bu adama hayat sigortası lazım."

"Şu kadarını söyleyebilirim. Eğer Brunner gibi birini yakalarsak Meissner'i herkes unutur. Bize yardım ettiğinde salıverilirse hiç şaşırmam."

"O zaman hapiste Meissner'le yalnız konuşmamı sağlayın. Sadece ikimiz. Böylece onu konuşmaya ikna edebilirim."

Leventis saatine baktı. "Eğer elimizi çabuk tutarsak Papkyriakopoulos'u yakalayabiliriz. Kendisi Meissner'in avukatıdır. Her cuma akşamı, mahkemede bir hafta geçirdikten sonra buradan yürüyerek on dakika uzaklıktaki Brettos adında eski bir bara gider. Benle konuşacağını sanmam ama sana bir şeyler söyleyebilir."

YİRMİ ALTI

Brettos, Atina'nın turistik arka sokaklarında Plaka adındaki bir mahallede yer alıyordu ve dışarıdan bakıldığında sıradan bir yerdi; içinde bir duvarı tepeye kadar aydınlatılmış içki şişeleriyle doluydu ve Akropolis'e yakınlığını hesaba katarsak dünyanın en eski barıymış gibi bir havası vardı. Yakındaki Parthenon'da tüm gün süren hararetli münazaradan sonra Aristo ve Arşimet'i burada soğuk martinilerini içip alkol aforizmini tartışırken hayal etmek zor değildi.

Brendi fıçısının altındaki mermer tezgâhta yüksek bir tabureye oturmuş olan Arthur Meissner'in avukatı Papkyriakopoulos otuzlu yaşlarında, cin gibi, düzgün bıyıklı, koyu renk gözlü ve profili acil durum tabelasına benzeyen biriydi. Teğmen Leventis takdimleri yaptıktan sonra usulca çekilip Garlopis ve beni içki siparişi vermemiz ve tutulduğu Averoff Hapishanesinde ya da mahkemede Arthur Meissner'le görüşme anlaşmasını yapmamız için yalnız bıraktı. Leventis gitmeden önce bizi yolun karşısındaki kafede bekleyeceğini söyledi. Yunan avukat bizi kibarca

dinlerken ben de çabucak durumu izah ettim. İçkiden çok ilaca benzeyen ve öyle kokan içkisini içerken küçük bir sigara yakıp müvekkilinin durumunu kusursuz bir İngilizceyle anlattı.

"Müvekkilimin olup bitenlerle alakası yok," dedi. "Zaten savunmanın temeli de bu. O hiç kimse."

"Odisseas'ın tepegözü kandırmak için hiç kimse olması gibi mi? Yoksa kurnaz ya da mütevazı bir hiç kimse mi?"

"Herr Ganz, Almansınız, değil mi? Siz hangisisiniz?"

Papkyriakopoulos Yunandı ama en sevmediğim avukat türüydü: kaypak olanından.

"Güzel soru. Galiba ilki. Naziler iktidardayken hayatta kalmak için çok kurnaz olmak şart. Gerçi onlardan sonra da durum değişmedi."

"Arthur Meissner de sizin bahsettiğiniz türde bir hiç kimse Herr Ganz. Müvekkilimi görmüş olsaydınız hileden anlamayan, sıradan biri olduğunu görürdünüz. Kendisi karar almamış, kimseyi azmettirmemiş, suç işlememiş, sağcı örgütlere katılmamış, Yahudi düşmanı olmayan biridir ve ona Almanca söylenen ve onun da aynı anda Yunancaya çevirmeye mecbur kaldığı ve şimdi de hiçbirini hatırlamadığı şeylere dair hemen hiçbir bilgisi yoktur. Bay Garlopis de simültane çeviri yapan kişilerin birkaç dakika sonra çevirdikleri hiçbir şeyi hatırlamadıklarını teyit edecektir."

"Evet, çok doğru," dedi Garlopis. "Ama not alıyorsa durum değişir. Ben simültane çeviri sırasında yardımcı olması için bazen not da alırım. Ama ardından hepsini atarım. Çok hızlı yazdığımdan bazen ben bile yazımı okuyamam."

"İşte," dedi Papkyriakopoulos. "Tecrübe konuşuyor. Bay Garlopis, mahkemede uzman olarak ifade verebilirsiniz. İşgal sırasında müvekkilim ona işveren Nazilere dair Nazi üniforması giydikleri ve o da dahil olmak üzere tüm Yunan vatandaşlarına karşı kullanabilecekleri her türlü güce sahip oldukları haricinde hiçbir şey bilmiyordu. Kısacası kendisi Yunan milletinin başarısızlıklarının günah keçisi olmuştur. Arthur Meissner'in Teğmen Leventis'in aradığı adamı tanıdığını söylemesi onun aleyhine olabilir. O sadece emirlere itaat ederek hayatta kalmaya çalışıyordu ve suçlu olduğuna dair tüm deliller ya ikinci dereceden ya da kıymetsizdir. Her şeye rağmen kendisi sadık bir Yunan vatandaşı olup yarın ona kendisine yardım etmeye niyetli olduğunuzu söyleyeceğim. Kabul eder mi etmez mi bilemem ama sormak istiyorum. Sizin menfaatiniz nedir?"

"Teğmen bir Alman olarak soruşturmasında ona yardım etmemin ahlaki bir mükellefiyet olduğunu düşünüyor. Açıkçası ben o kadar emin değilim. Sigorta şirketinde çalışıyor olsam da savaştan önce polistim. Yunanistan'a Siegfried Witzel adındaki bir Alman müşterinin talebini incelemeye geldim. Witzel bu sabah ölü bulundu ve Leventis onun ölümünün savaş sırasındaki bir cinayet ve kısa süre önce öldürülen Atinalı bir avukatın cinayetiyle bağlantılı olabileceğini düşündü."

"Dr. Samuel Frizis."

"Evet. Onu tanır mıydınız?"

"Evet."

"Leventis'e cinayet soruşturmasında yardım edersem –mesela Arthur Meissner'i benimle konuşmaya

ikna edebilirsem– o zaman mahkemede müvekkilinizin lehine konuşmayı kabul edebilir."

"Samuel Frizis benim dostumdu. Hukuk fakültesini birlikte okuduk. Elbette ki katilinin yakalandığını görmek isterim. Bu mevcut durumu tümüyle değiştirir. Stavros Leventis iyi biridir. İdealisttir. Peki, sizin ne tür bir polis olduğunuzu sorabilir miyim?"

"Dedektiftim. Berlin Asayiş Şubesinde komiserdim."

"Biraz ağır olabilir ama, Yunanistan'daki tüm Alman polisler suçlu galiba. Daha doğrusu benim müvekkilimin tecrübesi bu yönde."

"Evet, kısmen doğru diyebilirim."

"Böyle söylemenize sevindim." İçkisini içip kapıda duran çantalı kadına acaba içeri girecek mi diye merak ederek baktı. Kadın bakmaya değecek kadar güzeldi. "Bolca Alman tarihi okudum Herr Ganz. Baştan sona tümü çok hoşuma gitmiştir ve nedeni de sadece bu dava değil. Yanlışım varsa düzeltin ama Berlin Asayiş Şubesi 1939'da Reich Ana Güvenlik Ofisinin denetimine girmedi mi? Bu da SS'in denetiminde olduğunuzu gösterir. Ayrıca Gestapo üyeleriyle de işbirliği yapıyordunuz, değil mi?" durdu. "Soruyorum çünkü karşımda kim olduğunu bilmek ve bunun etkili bir savunmada nasıl bir faydası olabileceğini öğrenmek istiyorum. Mesela bildiğim kadarıyla pek çok Kripo üyesi, SD üyesi olmak zorunda kaldı. Diğer bir ifadeyle tıpkı müvekkilim gibi üniformayı giydikten sonra emirlere itaatten başka çareniz yoktur."

Garlopis'e dönüp, "Sen biraz dolaş," dedim.

"Dolaşmak mı? Ama daha içkim bitmedi. Ah anladım, tabii efendim." Garlopis ayağa kalktı. "Kafede Teğmen Leventis'in yanında olacağım."

Garlopis başka yerde oynanması söylenen bir çocuk gibi bardan çıkıp gitti. Bunu daha sonra telafi etmem gerektiğini kendime hatırlattım.

"Çok bilgilisiniz Dr..." başımı iki yana salladım. "Galiba o ismi söylemem mümkün olmayacak."

"Dert etmeyin. Nerede faal görev yaptınız? Bence Yunanistan değildi yoksa geri gelmezdiniz."

"Fransa, Ukrayna, Rusya. Ayrıca parti üyesi de değildim. Bence haklısınız. Almanya bu ülkeye etmediğini bırakmadı. Leventis'in aradığı adam –savaş sırasında cinayet işlemiş olan – da SD'di. Leventis galiba o yüzden yardım edebileceğimi düşündü."

"Tilki yakalamak için tilki kullanıyor öyle mi?"

"Onun gibi bir şey. Size karşı dürüst olacağım ve Arthur Meissner'le konuşurken de dürüst olacağımı bilmenizi isterim."

"Dürüstlüğünüz için teşekkürler. Dediğim gibi Samuel Frizis'in katilinin yakalanmasını ben de çok istiyorum. Ama bunu savaş sırasındaki bir cinayete bağlamak çok daha zor olacak. Nihayetinde yığınla cinayet işlendi."

"Öyle, ama ben de teğmen de o herifin yakalanmasının müvekkilinizin üzerindeki baskıyı tamamen olmasa da büyük ölçüde kaldıracağına inanıyoruz."

"İlginç bir fikir." Papkyriakopoulos kapıda duran ve onun iznini bekliyormuş gibi görünen kadına başıyla işaret edince kadın içeri girdi.

"Ne tür bir avukattı?" diye sordum.

"Dostum olsa da iyi bir avukat değildi. Avukatların adını kötüye çıkaran türde bir avukattı. Adaletten ziyade parayla ilgili olup rüşvet almaktan çekinmezdi."

"Ters tepebilecek türde bir rüşvet mi?"

"Öldürülmesine neden olacak bir şey mi? Bilmem, olabilir. Bence rüşvetin miktarına bağlıdır."

"Almanlarla bağlantısı var mı?"

"O da benim gibi hiç Almanca bilmez ve hayatı boyunca da Atina'dan çıkmadı."

"İyi de nasıl olur? Yahudi değil miydi?"

"İki yıl kadar birisi onu sakladı. Yunanistan'da bu tür şeyler çok oldu. Kısa süre önce devletimiz daha sağcı olmaya karar verene kadar insanlar Yahudileri severdi. Karamanlis denen popülist adam Yunanistan'ın Avrupa'nın geleceği olduğunu söyleyip duruyor, artık her ne demekse. Kendisi Şansölye Adenauer'in Yunan türevi olarak görüyor."

Bara giren kadın bize yaklaştı ve Papkyriakopoulos taburesinden kalkıp onu iki yanağından öpüp bir süre Yunanca konuştuktan sonra beni takdim etti.

"Herr Ganz, bu Bayan Panatoniou. Kendisi de avukattır ama devlet için çalışır. Elli, Herr Ganz da Almanya'dan gelen bir sigortacı."

"Tanıştığımıza memnun oldum Herr Ganz."

Kadın bunu Almanca olarak söylese de gözleriyle gözlerime bakıp, kafamın içinde dolaşıp, kendisine ait olmayanları toplayıp, bulabildiği her şeyi yokladığından bunu fark etmedim. Meraklı kadın-

ların zihnimin dolap ve çekmecelerini yoklarken canları nasıl isterse öyle davranmalarını isterim. Ama muhtemelen bu, otuz yaşlarında son derece çekici bir kadından etkilenen hayal gücümün ürünüydü. İkisi bir süre daha Yunanca konuştuktan sonra Papkyriakopoulos benle İngilizce konuşmaya başladı.

"Evet, sizinle tanıştığımıza memnun oldum Herr Ganz. Teklifinizi müvekkilime ileteceğim. Nerede kalıyorsunuz?"

"Mega'da."

Bayan Panatoniou'yu sadece kendine ayırmak istiyordu ve haksız da sayılmazdı. Her tarafı kusursuzdu. Her kıvrımı, omuzları, bacakları ve göğüsleri. Bana kasaplardaki –her etin vücudun hangi kısmından geldiğini gösteren– diyagramları hatırlattı ve birden acıktığımı hissettim. Onu ısırmamak için kendimi zor tutarak içkimi bitirip hemen dışarı çıktım.

Garlopis, Oldsmobile'i almaya gitmişti ve teğmenle yaptığım kısa bir konuşmadan sonra, ki o sırada ben pasaportumun onda kalmasını ve o da beni hapse atmamayı kabul etti, bir taksi tutup hotele döndüm. Sizi bir yeri götürmek istemeyen Berlinli taksicilerden farklı olarak Yunan taksiciler sizi istediğiniz yere götürme meselesini çözdükten sonra size yığınla alternatif sunmaya başlıyordu. Bu sürücü beni Zeus Tapınağına götürmeyi teklif etti. Orada beni bekleyecek, sonra otele geri getirecek, ardından istersem tekrar gelip beni özel bir fiyata güzel kadınlarla eğlenebileceğim Ithakis Caddesindeki Sarantidis Kulübüne götürecekti. Bu

nazik teklifini reddedip Mega'ya döndüm, yıkandım ve Fischer'in kartındaki Atina telefonu numarasını –80227– aradım ama düşmedi. En azından Yunan operatörün bana dediğinden öyle anladım. Yunanistan'da bir süre kaldıktan sonra sadece Truva Savaşının değil Homeros'un onu anlatmasının da on yıl sürdüğünü anladım.

YİRMİ YEDİ

Teğmen Leventis'in söylediklerine rağmen Yüzbaşı Alois Brunner, Yunanistan'a dönmüş olsa bile beni ilgilendirmezdi; ahlaki vazife denen şey benim gibi sigortacılardan ziyade filozof ve okul müdürlerine göre bir şeydi; tek istediğim daha fazla belaya bulaşmadan cebimde masraf faturalarıyla Münih'e dönebilmekti. Bu yüzden Dumbo Dietrich'ten Profesör Buchholz'u bulmasını isteyip *Doris*'in başına gelenleri bir de onun ağzından duymak istiyordum. Çünkü *Doris*'in kaybolması ve Siegfried Witzel'in cinayeti bağlantılıydı ve bu duruma ancak Buchholz açıklık getirebilirdi. Tabii hâlâ yaşıyorsa çünkü şahit olduklarımdan sonra bundan da şüphe etmeye başlamıştım. Dolayısıyla ertesi sabah ofisime gidip MRE'ye bir telgraf gönderdikten sonra Brettos'ta ona davranış şeklimden ötürü Garlopis'ten özür diledim.

"Sorun değil efendim," dedi. "Sizi suçlamıyorum. Polislerle konuşurken ağzınızdan çıkacak tek kelime her şeyi değiştirebilir. Eğer dikkatli olmazsak o polis ikimizin de hayatını karartabilir."

"Sana bir içki ısmarlarsam kendini daha iyi hissederim."

"Bir tane olabilir. Öğle yemeğinden önce sarhoş olmak istemem."

"Yunan yemeği olmasa bu dediğine katılabilirdim."

"Yunan yemeklerini sevmez misiniz?"

"Çoğunlukla. Öğle yemeği bana biraz akşam yemeği gibi geliyor. Ama içtim mi pek dert etmiyorum."

Diğerlerinden daha iyi olduğundan değil de hem Georg Fischer'i görmeyi umduğumdan hem de bir şişe aldıktan sonra bir gazete alıp iyi bir satışçı gibi odamda kestirmeyi planladığımdan Mega'nın barına gittik. Garlopis bir tane içti ve ben yenisini sipariş verirken gitmek için kalktı.

"Geri dönsem iyi olacak," dedi. "Merkez ofis telgrafa cevap gönderebilir."

"İyi fikir. Ben burada beklerim."

"Herr Ganz?" Garlopis kibarca gülümsedi. "Kusuruma bakmayın ama gündüz vakti kokteyl içip bir yandan da işinizi yapabilecek misiniz?"

"Benim hep tuhaf huylarım olmuştur, dostum. Dedektifken bütün gece suç mahallinde çalışıp sabah altıda içmeye giderdik. Polis olmak insanın hayatını temelli değiştirir. Ne yazık ki bu da kötü yönde olur. Cinayet masasından ayrıldıktan on yıl sonra bile karaciğerim hâlâ bir rozet ve silah gibi davranıyor. Üstelik bu başımı derde sokan huylarımdan sadece biridir."

Garlopis silahı duyunca alt dudağını ısırıp beni Charles Tanqueray'la bırakıp gitti. Biraz beklesem

de Georg Fischer denen adamı göremeyince barmeni çağırıp İngilizce birkaç soru sordum.

"Geçen gece burada olduğumu hatırladın mı?"

"Evet bayım, hatırladım."

"Barda çok iyi Yunanca konuşan biri daha vardı. Onu hatırladın mı peki?"

"Evet, galiba o da sizin gibi Almandı. Neden sordunuz?"

"Onu bir daha gördün mü?"

"Olabilir."

"Yanında biri var mıydı?"

"Hatırlamıyorum."

"Onunla ilgili söyleyebileceğin bir şey var mı?"

"Yunancayı Atina'da değil kuzeyde öğrenmiş. Şimdi bir şey daha hatırladım. Bir seferinde birkaç kişiyle geldi ve galiba Fransızca ve Arapça konuştular. Mısırlı olabilirler. Bilmiyorum. Birinde *El-Ahram* gazetesi vardı. Bildiğim kadarıyla Mısır gazetesidir. Mısır elçiliği uzakta değil hemen meclisin karşısında ve orada çalışanlardan bazıları içmeye buraya gelir."

"Başka bir şey var mı? Her ne olursa?"

Barmen başını iki yana salladı ve tekrar bardakları parlatmaya başladı ki kokteyl yapmasından çok daha iyiydi. Onun yaptığı kokteyli içtikten sonra boya karıştırsa daha iyi olur diye düşündüm. Tam bardaki işimi bitirmiş, çıkmaya hazırlanırken, Papkyriakopoulos'un muhtemel sireni Elli Panatoniou içeri girdi.

Kimse beni bu kadınla ilgili ikaz etmedi ya da gemimin direğine bağlamadı ama onu ikinci kez gördüğümde beynimin düşünmeye ayrılmış bölümleri işlemez hale geldi. Genelde, özellikle de elimde

hâlâ kadeh olduğunda, bunu alkolün etkisi olarak kabul ederdim ama parfümünün kokusu, gözlerinin ışıltısı ve önünde tuttuğu üzeri dolu tepsinin etkisini de inkâr edemem. Çantası hâlâ elinde olduğu halde Zeno'nun oku gibi bir yarısı dinlenirken diğer yarısı sürekli hareket halinde olarak bana doğru yürüdü. Küçük göğüsler vardır, büyük göğüsler vardır –*Playboy*'daki çizgi romanlarda olanlar şaka gibidir–, uçları hemen hemen görünmez olan dik göğüsler vardır, bütün bir doğum koğuşunu doyurabilecek sarkık göğüsler vardır, sutyene ihtiyacı olan ya da ıslak tişörtü hak eden göğüsler vardır, kişiye annesini ya da Messalina ve Salome ve Delilah ve Loudunlu Ursuline rahibelerini hatırlatan göğüsler vardır, tuhaf görünen ve ağzınızdan sigaranızı düşürmeniz için tasarlanmış, tıpkı Bayan Panatoniou'ninkiler gibi olan göğüsler vardır – günlerce hayranlıkla bakacağınız, Roma ya da İbrahim tepelerinin resimlerini andıran kusursuz göğüsler. Sırf onlara bakmak bile insanı gidip Malory ya da Irvine gibi bir dağ zirvesine çıkmaya teşvik ediyordu. Onun yerine kibarca bar taburemden inip, kendime libidoma hâkim olmamı telkin edip, gözlerimi dar beyaz bluzundan uzaklaştırarak, uzattığı elini sıktım. Bara gelişinin tesadüfi olduğunu göstermeye çalışsa da beni Mega barda gördüğüne, benim orada öğle yemeği yiyeceğime şaşırdığım kadar, şaşırmamıştı. Ama nihayetinde tabiatım gereği şüpheci adamın tekiyimdir. Gerçi kendimi aptal durumuna düşürmeyi kafaya koyduğumda bana kimse engel olamaz. Onu karşımda görüp elini tutunca onun haricinde bir şey düşünmek çok zor oluyordu.

"Bu sürpriz oldu Bayan..."

"Panatoniou. Bana Elli diyebilirsiniz."

"Christof Ganz. Elli. Elisabeth'in kısaltılmışı mı? Yoksa güreşte Thor'u yenen Norse tanrıçasının adını mı aldın?"

"Elisabeth. Neden güreştiler peki?"

"Çünkü Almandılar. Biz İngilizler gibiyiz. Dövüşmek için nedene ihtiyacımız yoktur. Birkaç içki, biraz boş alan ve biraz da mitoloji."

"Yunanistan'da ondan bol bir şey yok. Ülke gırtlağına kadar mitolojiye gömülmüş durumda ve onun da çoğu 1945'ten sonra yazıldı."

Piyano klavyesi yakalı iki parça özel dikim siyah iş takımı ve üzerine ellerindeki siyah eldivenler gibi oturmuş uzun kalem etek giyiyordu ve gerçekten de çok zeki görünüyordu. Uzundu, kahverengi saçları Rapunzel'inkiler kadar uzundu ve tırmanıp onu öpebilmek için o saçlardan merdiven örmeyi düşündüm.

"Buraya beni görmeye mi geldin yoksa sadece bu barı mı seviyorsun?"

Bana ve bara acırmış gibi baktıktan sonra oturdu, birkaç kez üzerini düzeltti ki bu da güzel kalçalarına bakmam için bana fazladan bir fırsat tanıdı; kalçaları da kusursuzdu.

"Patronum üst katta biriyle görüşecek ve ben de ihtiyacı olduğunu söylediği evrakları getirdim. İkimiz de Amerikis Caddesindeki Ekonomi Düzenleme Bakanlığında çalışıyoruz. Bu otel, tümü saygıdeğer olmayan pek çok nedenden dolayı gazeteci ve devlet memurlarının gözdesidir. Grande Bretagne kadar müsait ama daha ucuz."

"Tam bana göre. Pahalı şeyler ilgimi çekmez. Ama onlara sahip değilsem durum değişir."

"Burayı neden seçtin?"

"Meslektaşım seçti."

"Senden nefret ediyor olmalı. Bilmiyorsan söyleyeyim, bu tür otellerde insanlar pek uyumaz. Tam bir genelev sayılmasa da metresleriyle birkaç saat görüşmek ve onları da memnun etmek isteyen erkekler onları buraya getirir. Yani fazla para harcamadan zengin görünmeni sağlar. Ayrıca diğer milletvekilleriyle gizlice görüşmek isteyen ama çok da gizli olmasını istemeyen milletvekilleri de buraya gelir ve görüşmelerini barda yaparlar. Patronum o yüzden buraya geldi. Başbakanın onun başka partiye geçeceğini düşünmesini istiyor, oysaki öyle bir niyeti yok. Burası tıpkı bir *talking drum* gibi."

"Başbakan patronunun niyetini öğrenmeyecek mi?"

"Öğrenecek tabii ki. Patronum ileride kendisine karşı kullanılabilecek bir not göndermeden Karamanlis'e önemli bir mesaj vermek istiyor. Not hoşnutsuzluğunu resmi bir şekilde ifade etmek olur. Görüşmeyse sadece kibarca ima eder."

"Yunanistan'daki siyasetin bu kadar hüner gerektirdiğini bilmezdim."

"Savaşın siyasetin diğer unsurlarla devamı olduğunu duymuşsundur. Tabii ki duydun çünkü sen Almansın. Siyaset de Yunan olmanın diğer bir yoludur. Aristo öyle düşünmüştü ve bence haksız da değildi. Siyaseti o icat etti. Senin yerinde olsam GB'ye taşınırdım. Daha rahat. Ama taşınmadan önce bana bir içki ısmarla."

Barmene işaret ettim ve o da ona Yunanca bir şey söyledi; o ana dek benimle Almanca konuşmuştu.

"Bir Almana göre Yunancan gayet iyi."

Kadın güldü. "Sen de bir Alman göre kibarsın."

"Hayır, ciddiyim, Almancan çok iyi. Özellikle de aksanın. Daha doğrusu hiç aksanın yok ki bu iyi bir şey. Almanca güzel bir kadın konuştuğunda kulağa daha hoş geliyor."

Bunu duymamış gibi yaptı ki yapması gereken doğru şey de buydu; değil iltifat etmek güzel bir kadınla konuşmayalı bile epey olmuştu. Nüktedanlığıma kıyasla ağzım çok küçük kaçıyor ve dilimi zapt etmekte güçlük çekiyor gibiydim.

"Babam North-German Lloyd'da çalışırdı," dedi. "Nakliye şirketi. Savaştan önce SS *Bremen*'in süvarisiydi. Gemi 1941'de yanarak batınca memleketi Yunanistan'a döndü. Bana Almanca öğretti çünkü savaşı kazanıp Avrupa'yı yöneteceğinizi düşünmüştü."

"Peki, sonuç ne oldu? Hatırlayamadım da."

"Savaşı kaybetmiş olabilirsiniz ama görünen o ki barışı kazanacaksınız. Almanya yeni AET'nin parçası olarak Avrupa'nın yönetilmesine yardım edecek. Yunanistan çoktan katılmak için çırpınmaya başladı bile. İstanbul'un fethinden beri iyi Avrupalılar olmaya çalışıyoruz. Büyük ölçüde başardığımızı söyleyebilirim aksi takdirde peçe takmam gerekirdi."

"Bu tam bir trajedi olurdu."

"Hayır, ama en azından benim için zorluk çıkarırdı. Yunanistan'da trajediler genelde birinin

ölümünü içerir. Kusurlu bir karakter tarafından alt edilen asil kahraman fikrini biz icat ettik."

"Almanya'da ondan bol bir şey yok."

"Herr Ganz, burası Yunanistan. Onların hiçbirini unutmayız."

"Yine de kulübe katılmak istiyorsunuz?"

"Elbette. Riyakârlığı da biz icat ettik unutma. Hatta gelecek sene Fransa ve Almanya'yı üyeliğimizi kabule ikna etmek için Brüksel'e gidecek Yunan heyetine katılabilmeyi umuyorum. Annem yarı Fransız olduğundan Fransızcam iyidir. Ama Almancam hakkında yanılıyorsun. Çok hata yapıyorum."

"O konuda yardım edebilirim."

"Bu tür hatalara karşı da sigorta yapıldığını bilmiyordum."

"Öyle olsa aradığın kişi ben olmazdım Elli, çünkü ben sigorta satmıyorum. Ben sadece talepleri denetlerim. İşimin insanları hüsrana uğratmak olduğu söylenebilir. Ama ancak onlar beni hüsrana uğrattığında. Sigorta insanların en kötü yönlerinin gün yüzüne çıkmasına neden oluyor. Bazıları sahtekârların kokusunu alır ve galiba ben de onlardan biriyim."

"Papkyriakopoulos eskiden Berlin'de polis olduğunu söyledi. Almanca öğretmeni değilmişsin."

"Doğru ve bunu sana Almanca ya da Fransızca olarak söyleyebilirim. Madem bu kadar gözde bir mekân, burada arada bir buluşup bir şeyler içeriz. İşin olmadığı zamanlarda tabii ki. Almanca sohbet edebiliriz."

"İşte bunu daha önce hiç duymamıştım. Hmm."

"Yani bu düşüneceğin anlamına mı geliyor?"

"Beni şaşırttın Herr Ganz."

"Dilersem bir dahaki sefere hasır şapka takıp elimde baston taşırım."

"Hoşuma gideceğine inansaydın yapacağından eminim."

Elbette ki hayır diyecekti. Ya da en azından beni bu konuda biraz daha uğraştırması gerekirdi. Bana "şansını zorlamanın" Almancası ne diye sorabilir ve ben de tümüyle haklı olduğundan sesimi çıkaramazdım. Şansımı zorluyordum. O yüzden biraz ara vermeyi düşündüm.

"Ya baban? Onunla Almanca konuşmuyor musun?"

"Ne yazık ki öldü."

"Başın sağ olsun."

"Ama belki de haklısın. Kısa bir sohbet için tekrar buluşabiliriz."

"En iyileri onlardır zaten."

"Konuşmayı sevmez misin?"

"Değişir."

"Neye göre?"

"Konuştuğum kişiye göre. Son zamanlarda çok konuşma huyumu bırakmaya başladım."

"Buna inanmak zor."

"Doğru. Ama sen söz konusu olunca bir istisna yapabilirim."

"Nedense gururum okşanmadı."

"Bir dili öğrenmek istiyorsan anadili o dil olan biriyle konuşmanın gerektiğini duymadın mı? Sen at ben de imparator Şarlken oluruz." Hâlâ onu sınıyordum ve bu hakaret kastiydi.

Güldü. "Onun çenesi çok büyük değil miydi?"

"Evet. O tarihlerde, özellikle Almanya'da, sende bir gariplik yoksa kral olmana izin vermezlermiş."

"Galiba bizim kralların durumunu da açıklıyor bu. Onlar da Alman kökenli. Schleswig-Holstein'dan. Yunanistan'da ağzı onlar kadar büyük kimse yok. Ama haklısın. Malum nedenle Yunanistan'da Almanca konuşma fırsatı bulabilmek pek mümkün değil."

"Teğmen Leventis'in Almancası fena değil. En az seninki kadar iyi. Belki ondan da derslerimize katılmasını isteyebiliriz."

"Teğmen Leventis mi?" Elli gülümsedi. "Atina'dakilerin yarısı duyup yanlış anlam çıkarmadan onunla buluşmam mümkün değil. Karısının hoşuna gideceğini de hiç sanmıyorum. Ayrıca onunla siyasi görüşlerimiz çok farklı olduğundan bütün vaktimizi tartışarak geçiririz. O benden sağcıdır ama kimseye söyleme. Siyasi görüşlerim duyulsun istemiyorum. Konstantinos Karamanlis'in solcularla arasının iyi olduğu söylenemez."

"Kameramda film yok Elli. Siyaset beni ilgilendirmez. Yunanistan'daysa beni fazlasıyla aşar. En çok da sol."

Kendini biraz daha ikna ederek, "Aslında olabilir," dedi. "Neden olmasın? Belki Alman halkını biraz daha anlamam mümkün olur."

"O hissi bilirim."

"Sence mümkün değil mi?"

"Emin değilim. Ama bizi anlamaya başladığını düşündüğünde bana da haber ver. Neden böyle olduğumuzu anlamayı ben de çok isterim."

"Babam sadece Avusturyalıların Alman olmaya müsait olduklarını söylerdi; Almanlarınsa hepsi içten içe İtalyan olmak istese de, mükemmel İngilizler olacağını ve onların trajedisinin de bu olduğunu söylerdi. Ama Almanları çok severdi."

"Büyük bir adama benziyor."

"Öyleydi."

Barmen ona yeşil ve soğuk bir şey getirince kadın kadeh kaldırdı.

"Yeni Avrupa'ya ve daha iyi Almanca konuşmama," dedi.

Ben de kadeh kaldırdım. "AET'ye gerçekten inanıyor musun?"

"Tabii ki. Sen inanmıyor musun?"

"Eski Avrupa'yı, yani insanların yeni Avrupa'dan bahsetmeye başlamalarından önceki halini severdim."

"Faşizme ve savaşa ancak ulus millet fikrini ortadan kaldırarak son verebiliriz."

"Üçünde de savaşmış biri olarak işte buna içerim."

"Üç mü?"

"Soğuk Savaşı kastettim."

"Ruslardan korkmamız için hiçbir sebep yok. Onlar da tıpkı bizim gibi."

Cevap vermedim. Macaristan ya da Doğu Almanya'daki herhangi birinin söyleyeceği gibi Ruslar diğerleri gibi değildi. Marslılar işgal niyetiyle dünyaya gelse Sovyet Rusya'da kendilerini evlerinde hissederlerdi.

"Ama sohbet için buluştuğumuzda siyaset konuşmayalım," diye devam etti Elli. "Ayrıca burada olmasın."

"Patronun yüzünden mi?"

"Ona ne olmuş?"

"Seni görebilir."

Neden bahsettiğimi anlamamış gibi bana boş boş baktı. Ama benim Almancam yüzünden de olabilirdi.

"Burada," diye ekledim. "Benimle. Sohbet ederken?"

"Evet, haklısın. Bunu istemem."

"O zaman, ucuz olmayan başka bir yer bul. Masrafları şirket ödüyor ve bu hafta Bay Garlopis hariç yemeğe götürecek kimsem yok. Kendisi MRE'nin Atina'daki adamı ama nihayetinde erkek. Hem de iştahlı ve şişman. O yüzden güzel bir değişiklik olur. Bu aralar o kadar yalnızım ki sabahları aynada birini görünce bile seviniyorum."

"Eğer sana Mega'da oda tutan oysa bence onu kov. Kesin otel işinde bir kuzeni vardır."

"Evet. Nereden bildin?"

"Yunanistan'da herkesin bir kuzeni vardır. Bu ülkede işler böyle yürür. İnan bana."

İnansam mı emin olamadım. Önceden bir yalancı tarafından uyutulduğum bir barda oturuyordum ve söylediklerine inanmam gerekip gerekmediğinden emin değildim. İyi bir kıza benziyordu ama iyi kızlar genelde gelip beni bulmazdı. Ama gerçek hiçbir zaman iyi ve güzel olmadığından neden yanımda olduğunun ne önemi vardı? Yalanlar dünyanın dişlilerini yağlayarak durmasını önlerdi. Eğer herkes dürüst olmaya başlarsa bir aya kalmadan yeni bir dünya savaşı çıkardı. Bayan Panatoniou tekrar karşılaşmamızın tamamen tesadüf ol-

duğuna inanmamı istiyorsa bu onun bileceği işti. Ayrıca bu kadının neden beni kandırmaya çalıştığını da anlayabilmiş değildim. Siegfried Witzel ölmüştü ve onun da lehine sonuçlanmasını beklediği MRE'ye karşı bir talebi yoktu. Ne param ne de güçlü dostlarım vardı. Pasaportum bile yoktu. Üstelik baba figürü olarak gördüklerinden yaşlı erkekleri tercih eden genç kadınlardan biri olduğuna inanacak da değildim. Ondan etkilenmiştim. Kesinlikle. Neden etkilenmeyeyim ki? O çok çekiciydi. Ya ben? Hayır, olacak şey değildi. O yüzden tuvalete gittiğinde evrak çantasını kurcaladım ve Yunan ekonomisine dair birkaç kritik rapordan daha tehlikeli bir şey buldum. Hayatım boyunca çevremde hep silahlar olduğundan onları sadece güzel bir kadının çantasında gördüğümde rahatsız olurum. Sanki şehirde benim dışımda herkesin tabancası vardı. Bu altı artı bir üstten kırma namlu kapağı olan .25 kalibre bir tabancaydı ve muhtemelen çantasına yağ bulaşmasın diye hâlâ asıl yağ geçirmez kâğıdına sarılıydı. Çok küçük olduğundan bunlara fare tabancası denirdi. En azından ben öyle duymuştum. Benim düşüncemse farklıydı. Beretta 950 taşıyan bir kadın gördüğümde kendimi fare, onuysa kedi olarak düşünürüm. Galiba etrafta karnımdaki deliği bulmadan elbiselerimde delik açacak bir sürü güve vardı.

Sabun ve parfüm kokarak geri döndüğünde tabancadan bahsetmeyi düşünsem de vazgeçtim. Bir silah taşıdığı için onu kim suçlayabilirdi? Yunan erkekleri hayır cevabını pek kaldıramadığından belki de muhteşem göğüslerini korumak için

silaha ihtiyacı vardı. Göğüslerini ellemeye kalkmadığım müddetçe aramızda hiçbir sorun olmayacağını kendime telkin edip durdum. Üstelik o minik tabancası benim kendimi küçük düşürmeme engel olacak değildi ki bu da iyi bir şey sayılırdı. O yüzden bir içki daha istedim ve barmene bakarken bir yandan da çaktırmadan Bayan Panatoniou'nun göğüslerine bakmaya çalıştım. Ne yapmaya çalıştığımı fark ederek beni vurmasını istemiyordum. İşte Mart 1957'de seks hayatım bundan ibaretti.

YİRMİ SEKİZ

25 Mart Pazartesi günü Batı Almanya, Fransa, Belçika, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda, Roma anlaşmasını imzalayarak Avrupa Ekonomik Topluluğunu (AET) kurdu. Savaşı sona erdiren barış anlaşmasından sonra güzel bir değişiklikti ve belki de Elli Panatoniou'nun da dediği gibi tekrar savaş çıkmasına engel olacaktı. Ama Kore Savaşından sadece dört yıl sonra ve Mısır'daki daha kısa bir çatışmayı müteakip AET'nin Avrupa'da yeni bir barış dönemi başlatacağına inanmam imkânsız hale geldi; savaşları başlatmak kolay olsa da, tıpkı sevişmek gibi, durdurması zordu. İnsanların ihtiyacı olan şey ekonomik çıkara dayalı bir birlik değildi.

Garlopis ve benim için asıl önemli olansa Telesilla'nın halletmesiyle Philipp Dietrich'in, MRE'nin Atina'daki ofisini aramasıydı. Telefonla Garlopis'in masasında konuşurken bir yandan da onun sekreterle şişman bir çocuk gibi flört edişini izledim. Dediklerini duyamasam da kız gülüyordu ve adam her ne kadar inkâr etse de iddia ettiğinden çok daha yakın olduklarını anladım. Beni

ilgilendirmezdi. İsterse Kraliçe Jocasta'yla bile flört edebilirdi.

"Telgrafını aldım," dedi Dietrich. "Bahsettiğin Atinalı polis Leventis tam bir baş belasına benziyor. Sen ve Garlopis'in avukata ihtiyacı olmadığından emin misin?"

"Teşekkürler ama şimdilik lüzum yok. Eğer işin içine avukat sokarsak bizi hapse tıkar ve aylarca çıkamayız. Kısmen bunu yapmaya da hakkı var. Oysaki şu anda serbestiz. En azından hafiyecilik oynayıp katili bulmasına yardım ettiğimiz müddetçe."

"Bu mümkün mü?"

"Bilmem. Ama onu elimden geleni yaptığıma ikna edebilirim ki bu da muhtemelen yeterli olur. Kötü birine benzemiyor. Öğrendiğim kadarıyla savaş sırasında Yunanlar epey sıkıntı yaşamışlar. Alman olduğum için ona borçlu olduğumu düşünüyor."

Alois Brunner'den bahsetmesem iyi olur diye düşündüm; hemen herkes en az bir tane tanıdığından savaş suçluları Almanya'da hâlâ hassas bir mevzuydu. Ben de birkaç tane tanıyordum.

"Tüm bunlar nasıl oldu ki zaten?"

"Garlopis'le birlikte sigortalının olduğu adrese talebini soruşturma için askıya alacağımı söylemeye gittim. Witzel'in silahı olduğundan güvenliğimizden endişe edip arka kapıdan girdik ve orada cesedini bulduk. Vurulmuştu."

"Tanrım."

"Evden çıkarken polisler gelip ikimizi de şüpheli olarak gözaltına aldı. Yanlış zamanda yanlış yerdeydik hepsi bu. Eski hikâye ve herhangi bir Bavyera mahkemesinde davanın düşmesi beş da-

kika sürer. Ama Alman olduğum için iş sarpa sardı. Yunanlar bunu bir Almanın üzerine yıkmayı ilahi adalet olarak görmek isteyebilirler."

"Ona ne şüphe. Bugünlerde herkes katil Almanlar diye bağırmayı çok seviyor. Hangi sinemaya gitsen pis pis sırıtarak güzel bir kıza eziyet eden bir Nazi'yi gösteren bir film var. Christof, nasıl biliyorsan öyle yap. Bay Alzheimer işleri yürütme tarzından memnun."

Bundan şüphem yoktu; otuz beş bin mark tasarruf etmek bir Nazi'yi bile gülümsetmeye yeterdi.

"Biz sadece yok yere uğraştığın için üzgünüz. Boş yere polisle başın belaya girdi."

"Patron sen beni düşünme. Polisle uğraşmaya alışığım. Alman olmanın nadir avantajlarından biri de bu. Polislerin itip kakmasına alışığız."

"Yine de avukat konusunda fikrini değiştirirsen Pire'deki Latsoudis & Arvaniti'yle temasa geçebilirsin. İyi bir şirkettir. Onları daha önce de kullandık."

Her ihtimale karşı bir kâğıt kalem alıp ismi yazdım. Sonra da Buchholz'un adını yazıp altını çizerek Dietrich'in sadede gelmesini bekledim. Ayrıca MRE'deki hasta meslektaşım Walther Neff'in hatırını sormayı hatırlamak için onun adını da yazdım.

"Münih'te öğrendiklerimize bakılırsa onlara önünde sonunda işin düşecek," dedi Dietrich. "Faydası olacağını sanmıyorum."

"Profesör Buchholz'la konuştun mu?"

"Evet."

"Ne dedi?"

"Yılbaşından önce inme inip vücudunun bir tarafı felçli olduğundan pek bir şey demedi. Ya da

dediyse de ben anlamadım. Zar zor konuşabiliyor. Şu anda Schwabing Hastanesinde ve düzelme umudu da çok az."

Buchholz'un isminin etrafına küçük bir dikdörtgen çizdim. Askerlerin moralini artırmak için Batı Cephesinde taarruza geçmeden önce ön hatlara yüzlercesini sevk ettikleri tabutları andıran bir dikdörtgendi.

"Hepsi bu değil," dedi Dietrich. "Glyptothek Müzesine de gittim. Müdür yardımcısı Yunanistan'daki bu tür bir geziden haberi olmadığını söyledi. Pire'deki müzeyle de anlaşma falan yokmuş. Buchholz'un değil Witzel ve *Doris*'i tutması, taksi tutup eve gitmesi bile mümkün değil. Ayrıca karısıyla konuştum ve bana pasaportunu gösterdi. Profesör bir yıldan uzun süredir Almanya'dan çıkmamış. Pasaportundaki son damga Haziran 1951 tarihli. Ya Siegfried Witzel onun hakkında yalan söyledi ya da birisi Buchholz'un yerine geçti. Adam bitkisel hayatta."

"Belki de o yüzden onu seçtiler."

"Nasıl yani?"

"Müzedeki hırsızlığı hatırladın mı?"

"Evet."

"Polisler suçluyu bulamadı. Çocuklar dediler ama benim hiç aklıma yatmamıştı."

"Sence bu ikisi bağlantılı mı?"

"Çocuklar müdür yardımcısının odasına girmiş ama para kutusunu almamış. Bence başka bir şeyin peşindeydiler. Kartvizit ya da antetli kâğıt olabilir. Ayrıca kimsenin dert etmeyeceği birkaç küçük mermer parça almışlardı."

"Neden?"

"Belki de bu kişiler Yunan yetkilileri Yunanistan'da büyük bir gezi düzenleyip bolca tarihi eser çıkaracaklarına ikna ettiler. Birkaç Alman resmi belgesi ve birkaç bronz ve mermerle hikâyeleri inandırıcı hale gelebilir. Bence ilk tahminin doğru. Ya yalan söylendi ya da birisi Profesör Buchholz'un yerine geçti. Asıl önemli olan bunu kimin yaptığı? Eğer bulabilirsem belki Yunan polisi eve dönmeme izin verir. Siegfried Witzel hakkında başka ne bulabileceğinize bakar mısın? Savaş kayıtları. Eşler. Çektiği sualtı filmi. Ne olursa."

"Tamam."

"Bu arada Neff nasıl?"

"En ilginci de bu. Hastaneden çıkıp ortadan kayboldu. Polis onu arıyor ama henüz bir şey çıkmadı."

"Çok tuhaf."

"Aslında düşündüğünden de tuhaf. Karısı kalp krizi geçirdiği günden önceki gün Polis Merkezinden bir polisin onu görmeye geldiğini söylese de kimse bu konuda hiçbir şey bilmiyor."

Walther Neff'i hiç görmemiş olsam da ortadan birden kaybolması beni huzursuz etti, sanki Atina'daki gelişmelerle bir bağlantısı varmış gibi.

"Hangi hastanedeydi?"

"Schwabing. Buchholz'la aynı hastane."

"Peki, karısı bu konuda ne söylüyor?"

"Pek bir şey söylemedi. O da bizim kadar şaşırmış. Neyse, kendine dikkat et ve bir şeye ihtiyacın olursa bana haber ver."

Tam bir şey diyecektim ki telefon kapandı. Ama bu hiç de şaşılacak bir şey değildi.

YİRMİ DOKUZ

"Walther Neff'i iyi tanır mıydın?"

"Birkaç kez Yunanistan'a gelmişti," dedi Garlopis.

"Bu sorumun cevabı değil."

"Onu iyi tanırdım. Kendisi bile o kadar tanıdığımı bilmezdi."

"Nasıl biriydi?"

Garlopis hayretle baktı. Nedensiz yere masanın çekmecesini açıp tekrar kapattı. Dietrich'le yaptığım konuşmadan sonraydı ve MRE ofisinde Garlopis'le birlikteydim.

"Serbestçe konuşabilirsin. Adamı tanımadığım için ne diyeceğin önemli değil. Sadece nasıl biri olduğunu öğrenmek istiyorum."

"Galiba Yunanlardan pek haz etmezdi. Daha doğrusu Alman olmayan hiç kimseden haz etmezdi."

"Yani hâlâ biraz Naziydi mi demek istiyorsun?"

"Evet efendim, öyle de denebilir. Bir iki kez Yahudilerle ilgili yorum yapıp başlarına gelenleri hak ettiklerini söyledi. Bir keresinde de *Time* dergisinin kapağında David Ben-Gurion'un resmini görünce

yüzünün şekli değişti. Hiç böyle bir nefret görmemiştim. Neden sordunuz?"

"Münih'teki hastaneden kaybolmuş. Hastaneden çıkmış ve çekip gitmiş. Polisler onu arıyor ama bulacaklarını pek sanmam. Ne yazık ki Almanya'da bu tür şeyler çok olur."

"Neden?"

"Çünkü birinin hayaleti savaştan kalma başka birini tanır. Milyonlarca insan ölse de çok daha fazlası hayatta kaldı. Dachau'dan otuz bin kişi çıktı. Kitle katliamına şahit olan otuz bin kişi. Ama muhtemelen Almanya'da gerçekte olduğu kişi olmayan en az bir o kadar daha insan var."

"Yani savaşta yaptıkları yüzünden sahte isim mi kullanıyorlar?"

"Aynen. Bence Walther Neff'in mazisi de diğerleri gibi karanlık. Belki mevcut ismi sahtedir ve birisi bunu öğrenip onu tehdit etmiştir. Neff de ilk fırsatta ortadan kaybolmuştur. Günümüzde çok bildik bir hikâye."

Neff'in, Alzheimer'in isteği üzerine şirket dergisinde yazdığım makaleyi okuyup kalp krizi numarası yapmış olması mümkün müydü?

Garlopis, "Adenauer'in af ve bütünleşme siyaseti güttüğünü sanıyordum," dedi. "Bir sürü Nazi savaş suçlusu tahliye edildi. Hükümet, Nazi temizliğine ara verdiğine göre korkmalarına ne sebep var ki?"

"Bir sürü sebep var. Af sadece Almanya'da geçerli. Mesela bir Nazi buraya gelirse işe yaramaz. Ayrıca bazı sol merkez gazeteler eski Nazilere zorluk çıkarmaya devam ediyor. Almanya'daki herkes bu konuda İhtiyar'ı desteklemiyor. Bir de İsrail Sa-

vunma Kuvvetleri var. Neler yapabileceklerini kimse bilmiyor. Beş yıl önce sağcı Herut Partisi, İhtiyar'ı öldürmeyi denedi. O yüzden ismini değiştirip ortadan kaybolmak en mantıklısı. Tıpkı Teğmen Leventis'in peşinde olduğu Alois Brunner gibi."

Garlopis bir süre konuşmadı. Sonra ayağa kalkıp Telesilla'nın daktilo yazdığı dış ofisini kapısını kapattı. "Tüm Almanların kötü olduğunu söylemiyorum," dedi. "Bildiğiniz gibi benim babam da Alman."

"Bu arada, babana ne oldu?"

"Birkaç yıl önce kahvaltı yaparken öldü."

"Kahvaltıyı onun yerine sen bitirmişsindir."

Garlopis yüzünü buruşturdu.

"Affedersin Achilles. Patavatsızlık ettim. Özür dilerim. Tek mazeretim Berlinli olmak. Avrupa'daki son paganlar olduğumuzdan bizler doğuştan zalimiz. O yüzden ne anlatacaksan anlat. Bir şey anlatmayacak olsan kapıyı kapatmazdın."

"Evet." Garlopis kendini toparladı. "Birkaç yıl önce –galiba 1954 yazıydı– Bay Neff'le birlikte başka bir gemicilik sigortasıyla alakalı olarak Yunan adası Korfu'ya gittim. İtalyan sahiline yakın olduğundan Korfu, İtalyanların gözdesi olan bir yerdir. İtalyanlar da savaşta Mihver devleti olsa da hiçbir Yunan onları bu yüzden sorumlu tutmuyor. Almanlardan farklı olarak onlar Yunanistan'ı işgal etmeye hiç de hevesli değildi. Ayrıca sonuçta onlar da Nazilerin kurbanı oldu. O nedenle ahlaki açıdan bir avantajları mevcut.

"Bir akşam Bay Neff'le birlikte Korfu'nun Eski Şehrinde kafede otururken başka masadaki bir

adamın sürekli Neff'e baktığını fark ettik. Neff onu görmezden gelse de adam daha sonra yanımıza gelip kendini tanıtarak Bologna yakınlarında bir köyden –Marzabotto'ydu galiba– olduğunu söyledi. Adam, Neff'i 1944 yılında iki bin sivili katleden SS'lerden biri olmakla itham etti. Neff reddedip SS üyesi olmadığını söylese de adam susmayıp kafedekilere onun bir Nazi savaş suçlusu olduğunu söylemeye başladı. Neff çok öfkelendi ve hışımla çıkıp gidince ben de onu takip ettim. Daha sonra İtalya'ya hiç gitmediğini söylese de bunun yalan olduğunu biliyordum. Öncelikle biraz İtalyanca biliyordu. Ayrıca bir keresinde bana Bologna'yı ne kadar sevdiğini söylemişti. O yüzden kafedeki adamın doğruyu söylediğini anladım. Ayrıca Neff sigorta işi için Fransa ya da Yunanistan'a gitse de İtalya'ya hiç gitmezdi. Bir keresinde hava çok sıcakken üstünü çıkardığında sol kolunun altına yakın bir yerde AB dövmesi gördüm. Daha sonra bir makaleden Waffen-SS'in kan grubunu dövme olarak yaptırdığını öğrendim." Bir sigara yakıp devam etti: "Eğer Leventis onu bulabilirse bu Brunner'in tespit edilmesine yardımcı olur."

"Evet, haklısın galiba." Rahatsız edici bir an olsa da Kızıl Ordunun Königsberg'e birkaç günlük mesafede ve Almanya'nın tesliminin kaçınılmaz olduğu ve dövmemi dağlayarak sildiğim zamanki kadar değildi. Konuyu değiştirmenin vakti geldi diye düşündüm: "İyi ki hatırlattın. Teğmen Leventis'le konuşmam gerek. Kuzenine ayıp olacak ama bu öğleden sonra Grande Bretagne Hotel'e taşınacağım."

"Sorun değil. Kabul etmem gerekir ki Mega eski-

si gibi değil. Kuzenim bile buna itiraz etmiyor. Daha ucuz ama masrafları MRE karşıladığına göre neden Grande Bretagne'da kalmayasınız ki? Aslında bunu benim düşünmem gerekirdi. İlginçtir, Bay Neff daima Mega'da kalırdı. Size burada oda tutmamın asıl nedeni de bu. Onun seçimiydi."

"Neden burayı seçtiğini söyledi mi?"

"Grande Bretagne'ya dört kat daha eklendiğinden kısa süre önce tekrar açıldı. Ama kuzenime göre Neff, Mega yönetimiyle anlaşıp masrafını olduğundan daha fazla gösteriyordu. Kuzenim ayrıca Neff'in otelin müşterilerinden bazılarını tanıdığını da söyledi."

Neff'in Waffen-SS geçmişi olduğu bilgisi ışığında acaba tanıdıklarından biri Alois Brunner olabilir mi diye düşündüm, ama hâlâ Garlopis'e Mega barda Brunner'i gördüğümü söylememe lüzum olduğunu düşünmüyordum. Boş yere kendim korktuğum gibi onu da korkuturdum. Paltomu alıp kapıya gittim.

"Bir yere mi gidiyorsunuz?"

"Megaro Papoudof'a gidip Leventis'e otelden taşınacağını söyleyeceğim. Böylece onu ciddiye aldığımı düşünür. Polisler bu tür şeyleri severler."

"Onu ciddiye alıyorsunuz, değil mi efendim?"

"Elbette. Bu işten tek parça çıkmak istiyorum. İdam mangasından bahsedilmesi beni gerer."

"Bunu duyduğuma sevindim. Kendimi Haidari'deki korkunç suçluların arasında bulmak istemem."

"Çok suçlu tanıdım ve Alois Brunner gibi olanlar hariç çoğunun senin benim gibi olduğunu söyleyebilirim. Sadece hayal güçleri kıt hepsi bu. İnsanlar

suçu iyi bir fikirmiş gibi görüp neden iyi bir fikir olmadığına dair yeterli sebep düşünemediklerinde suç işlerler."

"Yine de Haidari'den ne kadar uzak o kadar iyi. En azından çocuklarım için. Atina'daki en iyi okullardan biri olan Lycée Léonin'de okuyorlar. Okulu işleten keşişlerin katı kurallarına anne babaların uymamasının sonu hiç iyi olmaz. Karımın hâlâ benden boşanmamasının tek nedeni bu. Sizinle gelmemi ister misiniz?"

"Hayır, sen burada kalıp Pire, Arkeoloji Müzesindeki Dr. Lyacos'u ara ve ondan randevu al. Onunla Profesör Buchholz hakkında konuşmak istiyorum. Ayrıca bir de avukat Papkyriakopoulos'u arayıp Arthur Meissner benimle görüşmeyi kabul etmiş mi öğren. Ben bir saate dönerim. En azından öyle umuyorum."

"Bravo efendim. Sizin de Yunan olmanıza az kaldı. O zor ismi hatasız söylediniz."

"Ben Almanım Bay Garlopis. Bizim de çok karmaşık kelimelerimiz var. Bazı Alman kelimelerini söylemek o kadar uzun sürer ki kendi zaman cetvelleri var."

OTUZ

Teğmen Leventis'e Megaro Papoudof'taki ofisinde otel değiştireceğimi söyledim.

"Buraya sadece GB'ye taşınacağını söylemeye mi geldin? Hayal kırıklığına uğradım."

"Bir sabah bana kahvaltı ısmarlamak istersenız nerede olduğumu bilin istedim. Eğer yardımı olacaksa, muhtemelen ofisinizden bakınca benim banyomu görebilirsiniz."

"Güzel fikir ama içinde ceset olmadığından emin misin?"

"Sadece hayatımın aşkı var. Cesedi bulduklarında beni tekrar tutuklayabilirsiniz."

"Ne gerek var? Witzel davasındaki bir numaralı şüpheli hâlâ sensin?"

"Rakamlarla aranızın iyi olmadığı belli. Bana bir numaralı şüpheliyi söylediniz. Ben ancak üçüncü olurum."

"İkinci kim?"

"Garlopis."

"Bu ihanet gibi olmadı mı komiser?"

"Hayır, olmadı. Onun memleketi Yunanistan,

benimki ise Almanya ve günün birinde oraya dönmek istiyorum. O yüzden oda numaramı rujumla mendilinize yazmaya buraya geldim."

"Konuşmak istediğin başka bir şey yok mu?"

"Hayır."

"Komiser, sana bu davada benim kör ve senin de benim köpeğim olduğunu söyledim. O yüzden biraz havlasan iyi olur."

Bir sigara yakıp dumanını yüksek tavana üfledim. Fanın çalışmamasından Atina'da resmen hâlâ kış olduğunu anladım. Aksi takdirde ofisin çok sıcak olduğunu kabul etmem gerekirdi. Leventis arkasına yaslanıp başka bir şey söylememi bekledi ve söylemeyince de başını salladı. "Anlaşıldı, diyecek bir şeyin olana kadar yorum yapmayacaksın. Kanunlar söz konusu olduğunda bunu çoğu kişi yapamaz. Özellikle de burada. Az konuşmak gibi bir kabiliyetin var komiser."

"Kendimi dinleyerek pek bir şey öğrenemedim."

"O zaman ben sana ilginç bir şey söyleyeyim."

"Güzel bir değişiklik olur."

"Buradaki yerini unutma Ganz." Yaramaz bir çocukmuşum gibi parmağını sallayıp sırıttı. "Bir şüpheliye göre fazla küstahsın."

"Tarzım böyle ama haliyle polislerle pek uyuşmuyor. Bak Leventis, sana seni yağla ovalayacağımı değil işbirliği yapacağımı söyledim. İkimiz de benim şüpheli olma ihtimalimin çok düşük olduğunu biliyoruz. Cinayet mahalline Garlopis'le birlikte cinayetten sonra geldiğimizi unutma. Eğer bunu hâlâ itiraf etmeyeceksen polis, düşündüğümden de aptalsın demektir."

"Benim adım polis değil Stavros P. Leventis. Ama sen bana teğmen diyebilirsin. Ayrıca itiraf etmek benim değil diğerlerinin işidir. Bunun neresi aptallık?"

"Hiçbir yeri. Bu arada P neye karşılık geliyor?"

"Patroclus ama sakın söyleme."

"Bu ülkeden gitmek için ne gerekiyorsa yaparım. Şimdi bana neyin ilginç olduğunu anlat Pat."

"Dün gece polis Tsochaztopoulos adında ama herkesin Choc dediği bir hırsız yakaladı."

"Nedenini anlamak zor değil."

"Şehrin her yerinde bir sürü hırsızlık yapmış ama asıl bundan sonrası ilginç."

"Umarım öyledir."

"Birisinin ondan Glyfada'daki Frizis'in ofisine girmesini istediğini iddia etti. Ondan bir müvekkilin dosyasını almasını, sonra da avukat anlamasın diye izlerini örtmesi istenmiş. Gece kulübünde tanıştığı bir adamın ona bunu yapması için para verdiğini söyledi. Kastella'daki Chez Lapin."

"Tam bir batakhaneye benziyor. Adamın adı neymiş?"

"Sadece Spiros."

"Bu listeyi epey kısaltır. Peki, müvekkilin adı neymiş?"

Leventis sabırla sırıttı. "Spiros, Choc'tan Georg Fischer adında bir müvekkilin dosyasını bulmasını istemiş. Choc ondan isteneni yapıp iz bırakmadan girip çıkmış. Birkaç saat sonra dosyayı kulübe götürüp parasını almış."

"Yani herkes istediğine kavuşmuş."

"Frizis'in ajandasında Bay Fischer'la öldürülmesinden birkaç gün öncesine ait bir randevu varmış."

"Eğer müvekkiliyse normaldir."

"Fischer Alman ismi."

"Evet."

"Bu hususta bir fikrin olmasını umuyordum."

"Dördüncü en yaygın Alman soyadıdır. Listeyi pek kısaltmaz."

"Yapma Ganz, sen kimin tarafındasın?"

"Taraf mı? Tarafların kim olduğunu bile bilmiyorum. Gerçi bilsem de muhtemelen isimlerini telaffuz edemezdim."

"Galiba espri anlayışımı diğer üniformamda bıraktım."

"Temiz olanda mı?"

"Seni tekmelemek istemem Ganz, çünkü muhtemelen kangren olurum. Hem zaten sen nasıl bir komiserdin ki?"

"Gömlek giyip kravat takar, her gün işe gider, rozet taşırdım ve bazen diğerlerini tutuklamama izin verirlerdi. Ama suçları çözmem amirlerimden hiçbirinin umurunda değildi çünkü asıl kendileri suç işlemekle meşguldü. Ciddi şeyler değil sadece insanlığa karşı işlenen suçlar. Bak Pat –Teğmen– ben ilk haçlı seferini düzenlemeye değil, sadece geçimimi temin edip hayatta kalmaya çalışıyordum. Öyleyse sana şunu sorayım. Choc denen adama Brunner'in bana gösterdiğin resmini gösterdin mi?"

"Evet, ama ondan bunu isteyenin o olmadığından emin."

"Hmm."

"Bu da ne demek?"

"Bir keresinde Hegel söylemişti. Almanca 'düşünüyorum' demek."

Bir süre sonra düşünmeyi bitirdiğimi anlaması için başımı salladım.

"Burada neyle uğraştığını düşünüyorsun? Sigorta işi mi? Ben söylediğinden fazlasını bildiğinden eminim. Bunu yüzünden anlıyorum."

"Artık neden suçlu olmaktan vazgeçip polis olduğumu biliyorsun. Tamam, bir şey biliyorum ama sana söylediğimde sakin olmaya çalış. Bunu ben de yeni fark ettim ve karşıya geçip sana bir içki ısmarladıktan sonra söylemeyi tercih ederim."

Leventis şapkasını alıp gömleğini iliklerken kapıya doğru yürüdü.

"İki şeyin kokusunu yüz metreden alırın. Annemin kuzu güveci ve yalan söyleyen polis."

"Sana hep söylüyorum. Ben sigorta işindeyim."

"Bence şirket seni eski polis olduğun ve kafan bu tür şeylere çalıştığı için işe aldı. Ben de aynısını yapıyorum Ganz. Dedektiflik tıpkı bir hastalık gibi senin kanında var."

"Evet, kurtulamadığım bir hastalık gibi. Cüzzama benziyor. Sürekli yüzüme bandaj sarsam da bir işe yaramıyor. Günün birinde galiba burnumu kaybedeceğim."

"Dedektiflerin meslek hastalığıdır."

Sekreteri ona eldivenlerini ve asasını verdi ve aşağı inip dışarı çıktık.

Grande Bretagne'daki uzun mermer barın arkasında tiyatro salonlarındaki yangın perdesi kadar büyük ve eski bir Yunanın zaferini gösteren bir duvar halısı vardı. Bu Yunan bir savaş arabasının arkasında sürüklenmek yerine ona binmiş olduğundan Hector değildi. Güzel ve sessiz bir bardı ve

böyle olması için de fiyatlar yüksek tutulmuştu. Duvar halısının karşısında sekiz tabure duruyordu ve bu bara oturmak görüntüsü hiç değişmeyen, Yunan televizyonu gibi sıkıcı bir sinema ekranını izlemek gibiydi. Barın arkasında o kadar çok şişe vardı ki mutlaka cinleri de vardır diye düşündüm ve bu barmen taze limonla şişe içerisindeki sıvı yeşil şeker arasındaki farkı bildiğinden ben kokteyl isterken teğmen de buzlu rakı istedi.

İçkilerimizi yavaşça içsek de çoktan bir tane daha ve bir paket sigara istemiştim.

"İçkiden sonra tüm bahaneler kulağa daha hoş gelir. İçkini içtiğine göre anlatmaya başla komiser."

"Pekâlâ, bana Brunner'in resmini gösterdiğinde uzun süre baktığımı sen de fark etmiştin çünkü onu nerede gördüğümü hatırlamaya çalışıyordum. Fransa, Almanya, Balkanlar – ama yanlış yere baktığımı ancak daha sonra anlayabildim. Onu hatırlayamadım çünkü hafızamda değildi. Barın ucundaydı. Hem de bu barın."

Leventis'e bu küçük yalanı söyledim çünkü Mega Hotel'de Fischer hakkında sorular sorup aynı soruları daha önce benim de sorduğumu öğrenmesini istemedim.

"Ne yani, Brunner bu otelde miydi?"

"Evet, bu barda. Bir hafta önce dünyanın aynı bölgesinden iki insan gibi sohbet ettik. Bana adının Georg Fischer ve sigara satıcısı olduğunu söyledi. Bana denemem için bir paket Karelia verdi. Hepsi bu kadar. Ayrıca gösterdiğin resimde çok daha genç olduğundan onu hemen tanıyamadım. Saçları dökülmüş ve biraz da kilo almış. Sanki brendiyle gargara

yapmış gibi bir sesi var. Demek istediğim, Atina'daki bir barda böyle birine denk gelince aklına Nazi savaş suçluları gelmez. Sen ofiste Georg Fischer deyince birden barda tanıştığım adamı hatırladım."

"Bu anlattığın hikâye bana pek de makul gelmedi."

"Ama doğru. İnsanlar üniforma giyerken farklı görünür. Yani sana bakan birisi ne iş yaptığını hemen anlar. Benimle konuştu çünkü bence geldiğimden beri beni takip ediyordu. Galiba Siegfried Witzel'i arıyordu ve benim de ona yardım edebileceğimi düşündü. Farkında olmadan tabii."

"Bence bu senin göbek adın olmalıymış komiser."

"Bence Witzel'in köşedeki MRE ofisine gelmesini bekleyip sonra da onu *Doris* battığından beri saklandığı yere kadar takip etti. O ve Witzel muhtemelen savaş öncesinden tanışıyordu. Emin olmasam da Witzel karaborsada Yunan tarihi eserlerini satma amaçlı bir tezgâhın parçası olabilir. Tabii böyle bir karaborsa mevcutsa."

"Mevcut, hem de sürekli büyüyen bir alan. Yunan eserlerini ucuza almak isteyen bir sürü müze ve koleksiyoncu var. Roma eserleri için de aynı durum geçerli."

"O konuda çalışmalarım sürüyor. Pire'deki Arkeoloji Müzesinin müdürüyle konuştuktan sonra meseleye biraz daha vakıf olacağımı ümit ediyorum. Anlaşılan Pire ve Münih müzeleri arasında, bulunan eserlerin paylaşılmasına dair bir anlaşma varmış. Ama uydurma olabilir. Belki Brunner de kendine pay istedi. Ya da intikamla ilgili bir şey. Bilmiyorum. Ama fikir yürütmem gerekirse..."

"Hiç durma."

"Henüz bilmiyor olsam da Brunner'in geminin batmasıyla bir ilgisi olabilir."

"Bana biraz daha Fischer'dan bahset."

"Kaliteli takım, altın saat ve adabı muaşeret. Hali vakti epey yerindeymiş gibi görünür. Yunanca konuşur. En azından benim bildiğim kadarıyla öyle. Yunan gazetesi okuyordu ve barmenle de akıcı Yunanca konuştu. Burayı sevdiğini söyledi ve uzun süredir Yunanistan'da olduğu izlenimine kapıldım."

"Hepsi bu mu?"

"Bak, bir sürü kötü huyum vardır ama Nazi savaş suçlularını korumak onlardan biri değildir."

"Sen öyle söylüyorsun."

"Hem de her fırsatta."

"Peki, Meissner seninle görüşmeyi kabul etti mi?"

"Henüz belli değil. Belki."

"Belkiden geçilmiyorsun komiser. Almanya'daki patronunun müsamaha göstereceğinden fazla oldukları belli. Okuduklarıma göre SS ve Gestapo'da belkiyi sevmezmiş. Onlar sonuç istermiş. En azından müşterek bir yönümüz var. Unuttuysan hatırlatayım, benim amirimin ismi de Yüzbaşı Kokkinos ve tez canlı bir adamdır. Seni ve şişman dostunu hücreye tıkıp temiz bir sopa atmam gerektiğini düşünüyor. Ben size vurmadığım için o duvarlara vuruyor."

"Duvarlarınızı gördüm ve dekoratörünüzün umurunda olacağını sanmıyorum."

"Aksi takdirde yalanlarını dinleyerek vaktimi ziyan etmek zorunda kalırım. Sana ne yapacağımı

söyleyeyim Ganz. Şu andan itibaren attığın her adımı bana haber vereceksin. Her ne yaparsan bana bildirmeni istiyorum. Tıpkı tekrar polis olmuşsun gibi. İstersen sekreterine yazdır. Eğer dediğimi yapmazsan seni Haidari'nin en derin hücresine gömerim. Dilin çözülene kadar tek başına kalırsın. Garlopis pek umurumda değil. O hapse girmemek için her şeyi söyler. Ama sen farklısın. Geceler boyunca kendi başına konuşur durursun. Hiç kimse, ben dahi dinlemem. Hatta seni tümüyle unutabilirim. Burası demokrasinin anavatanı olabilir ama istediğimizde gayet anti demokratik davranabiliriz. O yüzden seçim senin. Ama tıpkı günah çıkardığın rahibe güvendiğin gibi bana da güvenmeni istiyorum. Ancak bu şekilde selamete kavuşup evine dönebilirsin."

Bir polisin gözdağı verdiği en korkak muhbir benmişim gibi itaatkâr bir şekilde başımı salladım. Ama Dietrich'in tavsiye ettiği Pire'deki hukuk şirketine işim düşeceğini anladığımdan aynı gün onları arayıp Dr. Lyacos'la görüşeceğim aynı güne randevu aldım.

OTUZ BİR

Latsoudis & Arvaniti, Themistocles Caddesinin köşesindeki, herhangi bir Ege adasına kolayca gidebileceğiniz, Pire limanını gören modern bir binadaydı. Teğmen Leventis'le yaptığım konuşmadan sonra da o adalar gözüme epey güzel görünmeye başlamıştı.

Garlopis nihayet Oldsmobile'in yerine daha küçük bir Rover P4 almıştı. O park ederken ben de meydandaki sarı kilisede bekledim ve benden önce deneyen enayiler olmasa belki dua bile ederdim. Yanıma geldiğinde kilisenin Venüs Tapınağının harabesi üzerine yapıldığını söyledi ve biraz pagan olup tanrıçaları da sevdiğimden ben de fazla bir ilerleme olmadığını söyledim.

Ofise çıktığımızda isimleri Latsoudis ya da Arvaniti olmayan iki avukat yarı Yunanca yarı İngilizce konuşarak ve buram buram Türk sigarası kokarak bizi mahkemede memnuniyetle savunacaklarını ve bu tür şeylerin Atina'da çok olduğunu söyledi. Gerçi dediklerine göre insan haklarını çiğnemeyi ve işkenceyi âdet haline getirmiş, tepeden tırnağa

faşist olan ordu bin beterdi ve Yüzbaşı Kokkinos siyasi geleceği ve diktatörlük potansiyeli olan biri olmakla övünürdü. Bize söyleneni harfiyen yapmamız gerekirdi, aksi takdirde DSE savaşçıları ya da KKE üyeleri gibi kendinizi Makronisos Adasında ya da avukatların girmesine izin verilmeyen ve şartların Nazi ölçülerine göre bile feci olduğu 15. Blok'ta bulurduk. Bunlar içimi rahatlatmasa da giderken Garlopis söylediklerini fazla ciddiye almamam gerektiğini ve Pire'de yaşayanların Atina'yı hiç sevmedikleri için böyle konuştuklarını söyledi. Bu beni şaşırttı çünkü Atina'yla Pire arası sadece beş kilometreydi.

Arkeoloji Müzesine Dr. Lyacos'la görüşmeye giderken Garlopis, "Bence yerel bir şirket bizi temsil etse daha iyi olur," dedi. "Mesela merhum Bay Witzel'e tavsiye ettiğim kişi olabilir."

"Yine mi kuzenin?"

"Hayır, ama avukat akrabam da var. Karının amcası Ionassis, Korint'te avukattır ama düşmanımı bile ona emanet etmem. Ionassis Papageorgopoulos gibi birinden Pegasus bile kaçardı."

"O ismi mezar taşına kazıdığını düşünsene."

"Bakın, Bay Dietrich'in dediğinden şüphem yok. Latsoudis & Arvaniti iyi ve saygıdeğer bir şirkettir. Ama para benim olsa Atina'yı tercih ederdim. Bizimle aynı binada olanı mesela."

"Peki, o neden onları tavsiye etmedi?"

"Çünkü yabancılar Atina ve Pire arasındaki husumeti bilmiyor. Burada oturmayan kimse bilmez. Evet, Pire Atina'ya çok yakın ama aradaki husumete bakılırsa sanki aralarında yüzlerce kilometre var.

Atina'da oturan birini Pire'deki bir şirket asla temsil etmez ya da tam tersi. Belki nedenini de açıklamamı istersiniz?"

"Bugün olmaz," dedim.

"Zaten bir günden uzun sürer."

"Tahmin etmiştim. Münih ve Berlin arasındaki nefrete benziyor. Onu da Almanlar hariç kimse anlamıyor."

Müze yine sakindi. Dr. Lyacos'la görüşmemize biraz erken geldiğimizden birkaç dakika dolaşıp eserlere baktık. Nazilerin tüm klasik eserleri biraz faşist göstermeyi becermesini aklımdan geçirirken –Pire müzesindeki büyük bronz heykeller Hitlerin emriyle Arno Breker gibi biri tarafından da yapılmış olabilirdi– aslında eserlere bakmıyordum bile; hâlâ Teğmen Leventis'in dediklerini düşünüyordum ve aylardır ilk kez tüm riskleri içeren bir sigorta yaptırmam gerektiğini düşündüm.

Dr. Lyacos'un bej rengi pamuklu takımının yakasında sarı karanfil olup sarı papyon takmıştı. Kır düşmüş saçları sanki nikotinle boyanmış gibi daha sarı görünüyor ve bu da kınalı bir sufi derviş ya da kilise korosundaki en büyük soprano gibi görünmesine neden oluyordu. Piposundan çıkan duman dahi sarı görünüyordu gözüme. Bir briyantin şişesinden bakmak gibi bir şeydi.

"Sizi tekrar gördüğüme sevindim bayım," deyip ona gerçek Profesör Buchholz'un onunla Pire'de görüşmesinin imkânsız olduğunu anlatınca Lyacos yarı ay gözlüklerinin üzerinden dikkatle bana baktı. Garlopis söylediklerini tercüme etti.

"Bana yalancı mı diyorsunuz?" dedi Lyacos.

"Hayır bayım, alakası yok. Sadece görüştüğünüz kişinin sahtekâr olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Gerçek Profesör Buchholz'un yerine geçmiş."

"Kimmiş peki?"

"Ben de onu öğrenmeye çalışıyorum. Bana o adamı tarif etmeniz mümkün mü?"

Lyacos gözlüklerini çıkarıp kutusuna koyduktan sonra sivri burnunun ucunu sıvazladı. "Bir bakalım. Altmış yaşlarında. İri. Kilolu. Uzun. En az sizin boyunuzda vardı. Beyaz saçlı. Pantolonunu çok yukarı çekmişti – neredeyse göğsüne kadar çıkmıştı. Bir Almana göre Yunancası çok iyiydi." Piposunu yakıp biraz daha düşündü. "Biraz kibirliydi. Ne bileyim. Belki de altmış değildi. Elli de olabilir."

Başımı salladım. "Başka?"

Lyacos başını iki yana salladı. "Maalesef hepsi bu. Ama adamın belgelerinde hiçbir sorun yoktu. Doğruca bakanlıktan almıştı ve imzalar kusursuzdu. Sahte olamaz. Ama..."

"Ama?"

"Bu ülkede devlet memurlarının rüşvet alması görülmemiş şey değil. Bildiğimden değil tabii, tahminen söylüyorum. Liderlerimizin yalancı ve mürtekip olmasına alışığızdır. Kanıksadık bunu. Zaten o işler başka neden yapılır ki? Ama beni şaşırttınız. Sizin sandalyenizde oturan adamın kılık kıyafeti çok düzgündü. Profesör tipli biriydi. Tam bir centilmen. Evet, okumuş etmiş bir akademisyene benziyordu. Çok ikna ediciydi. Haliyle bu Herr Witzel'in enkazda bulduğu eserler hakkındaki yanılgısını açıklıyor. Hatırlarsanız erken Helen dönemine ait olduğu halde onları geç Helen dönemi eseri sandığını söylemiştim."

"Yardımınız için teşekkürler," dedim. "Son bir şey sorabilir miyim? Bu adamın bulunacak eserlerden bir kısmının üzerine konmak niyetiyle müzenizi kandırdığını varsayarsak, acaba böyle bir pazardan haberiniz var mı? Yani bu işten para kazanılıyor mu?"

"Ah, evet. Pire'den çok antika geçer. Mısır, Bizans, Asur, İslam, Yunan aklınıza ne geliyorsa. Çoğu Birleşik Devletlerdeki koleksiyonculara, pek azı da isim yapmak isteyen müzelere gider. Karaborsada bu eserler çok para eder ve bu işin boyutları epey büyüdü. İkinci yüzyıla ait iyi durumda bir Roma büstü elli bin dolar edebilir. Nasır'ın yasadışı silahların parasını Mısır eserleri satarak ödediğini bile duydum." Piposunu tüttürdü. "Sizce de o adamın niyeti bu muydu?"

"Bilmiyorum ama başka neden göremiyorum."

"Sekreterim Kalliopi de o adamı gördü Bay Ganz. Belki o da bir şeyler söyleyebilir."

Lyacos telefon açıp sekreteri çağırdı. Birkaç dakika sonra elli yaşlarında şişman ve beyaz saçlı bir kadın odaya girdi; siyah kıyafetinin içinde üstünkörü dikilmiş bir Bedevi çadırına benziyordu. Uzaktan fena görünmese de yaklaşınca gözlüğe ihtiyacım olduğunu anladım. Çirkin ya da sıradan görünümlü değilse de hayatının romantik aşkın anahtara ihtiyaç duymayan kilitli bir kapı olduğu dönemine ulaşmıştı. Durumu izah edip bekledim. Gözlerini ovuşturduktan sonra anlatmaya başladıklarını Garlopis tercüme etti.

"İri bir adamdı... Uzun, bir seksen beş boylarında, kilolu, göğsü elli altı, beli aynı kocamınki gibi ki

onunki doksan yedidir... Sesi hırıltılı, nefesi kötü kokulu, sürekli sigara içip ördek gibi yürüyordu... Beyaz saçlı... Kahverengi yuvarlak gözlü, neredeyse hiç kirpiği yoktu... Hiç gözlerinize bakmıyor... Elleri manikürlü ve güzeldi. Ayrıca düşünürken parmak uçlarını vuruyordu... Ceket cepleri dolu... Yunancası iyi... Saati güzel... Oturduğu Epirou Caddesindeki sinemada bir poster görmüş. Posterdeki Amerikalı aktör tıpkı Profesör Buchholz'a benziyormuş. Başroldeki değil... Diğer oyunculardan biri... Orson Welles değil... Ama filmin adını hatırlayamadı."

Saatime bakınca müzenin kapanma saatinin yaklaştığını gördüm.

"Dr. Lyacos izin verirse onu eve bırakabiliriz," dedim. "O da bize posterdeki adamı gösterir."

Yarım saat sonra Royal Cinema'nın önüne park ettik. Başrolünde Peter Lorre ve Zachary Scott'ın olduğu *The Mask of Dimitrios* filmi oynuyordu. Posterde, *Kötü dâhi kendi çıkarı ve zevki uğruna yağmalıyor*, yazılıydı. Bu filmi izlemesem de hayatım boyunca yeterince kötü dâhi görmüştüm. Ama Garlopis birkaç kez izlemişti.

"Bu film Atina'da çok sevilir," dedi. "Şehrin bir yerinde mutlaka oynar. Galiba hem burada hem de İstanbul'da çekildiği için o kadar sevildi."

Ama Kalliopi'nin şu an bize işaret ettiği iki aktör de değildi. Palto giyip benekli bir ipek atkı ve hasır şapka takmış şişman bir aktördü. Elinde bir de Luger vardı. Kadının tarifi polis ressamlarınınkiler kadar iyiydi. Ama bir konuda yanılmıştı. Bu filmde başrol oyuncusu şişman olan aktördü ve Sydney Greenstreet adında bir İngilizdi.

"Galiba Bay Peters rolünde," dedi Garlopis.

Ona elveda demeden önce Kalliopi son bir ayrıntı daha hatırladı.

Garlopis tercüme ederek, "Adamın dişleri sapsarımış," dedi. "Sigaradandır. Bir de üstte ve önde tek bir altın dişi varmış."

"Anladım."

Garlopis, "Demek ki Sydney Greenstreet'in Alman muadilini arayacağız," dese de son derece teferruatlı bir biçimde tarif edildiğinden Sydney Greenstreet olmadığını biliyordum. Kalliopi bana tanıdığım birini, ona Münih'te yaptığım bir iyiliğin karşılığında beni MRE'de işe alan kişiyi tarif etmişti.

Kadının tarif ettiği kişi Max Merten'di.

OTUZ İKİ

Atina'daki ofiste Telesilla büyük bir alışveriş torbasıyla eve dönebilmek için sabırla bekliyordu. Ama önce Garlopis'e mesajlarını iletti, ardından ona yazdırdığım ve Dietrich'ten Münih'te Max Merten'le temasa geçmesini istediğim telgrafı kaleme aldı. Onu son gördüğümde tatile çıkacağını söylemişti ve artık karaborsada satacak eski eserleri bulabilmek için Helenizm alanında uzman bir Alman profesörün yerine geçtiğini biliyordum. Alman avukatlar tatillerde bu tür şeyler ya da ihtilas yaparlardı. Eğer Dumbo Dietrich, Merten'i bulamazsa o zaman onun Yunanistan'da olduğunu ve Alois Brunner'in kendisini aramadığından emin olana kadar saklanacağını ya da dalgıç arkadaşı Witzel'in öldüğünü bilmediğinden başka bir tekne bulmaya çalışacağını varsayacaktım; ama Yunanistan'a gelmiş olduğundan kesinlikle emindim.

Nedenini ve nasılını bilemesem de Max Merten'in beni enayi yerine koyması sinirimi bozmuştu. Ama daha şirket arabasını kullanmak bile nasip olmamışken böyle güzel, sıkıcı ve paralı bir işi kaybet-

mek istemiyordum. Baştan beri ikili oynadığını düşünsem bile Emniyet Müdürü Christian Schramma da Merten tarafından oyuna getirilmiş olabilirdi; belki de Bogenhausen GVP Parti bağışçısı General Heinkel ve Stasi dostunun ölüm emrini Merten vermişti. Başından beri peşinde olduğu paranın avukatta kalması hususunda ısrar eden avanak da ben olmuştum. Soru soran olmamış ve o parayla Yunanistan seferinin masrafları karşılanmıştı. Nihayetinde Yahudilerden çalınmış dahi olsa tekne kiralamak pahalı işti.

Ama ne yapacağıma çoktan karar vermiştim. Siegfried Witzel'in filikayla sahile çıktıkları yer olduğunu söylediği Peloponez kıyısındaki Ermioni'ye gidecek ve oradaki sahil güvenlikten bilgi alacaktım. Pek bir şey çıkacağını düşünmüyor olsam da bütün gün oturup Arthur Meissner, Averoff Hapishanesinde benimle görüşmeyi kabul edecek mi ya da Dumbo Dietrich'ten son telgrafıma ne zaman cevap gelecek diye beklemekten iyiydi. Ayrıca Teğmen Leventis'i ikna etmek için bir şeyler yapıyormuş gibi görünmem lazımdı.

Zamanında birkaç sert polisle tanışmıştım – Heydrich, Nebe ve Mielke gibi– ve Leventis onlar gibi katil olmasa da en az onlar kadar ürkütücüydü. Pasaportum olmadan Yunanistan'dan çıkamazdım ve pasaportumu bana iade edene kadar o Kayser, ben de onun kölesiydim.

Telesilla telgrafı telgrafhaneden göndermek için çıktıktan sonra Garlopis, "Mr. Papkyriakopoulos biz yokken aramış," dedi. "Arthur Meissner cuma günü bizimle görüşmeyi kabul etmiş."

"Hiç yoktan iyidir. Gerçi ona ne soracağımı bilmiyorum. Hafta sonu ne yapacağıma dair de bir fikrim yok."

"Ama Teğmen Leventis'e adamı Alois Brunner konusunda bilgi vermeye ikna edebileceğinizi söylememiş miydiniz?"

"O kaypak polise bir şey demeye mecburdum. İncil'de her suçu bulup birini o suç için görevlendirecek türde biri. Meissner'in bana bilmediğim bir şey söyleyeceğini sanmıyorum. Leventis matah bir anlaşma teklif etmedi. Meissner, Brunner hakkında bilgi verirse mahkemede onun lehine konuşacak. Bu, adamın konuşmasına yeter mi bilemem. Peki ya bir şey bilmiyorsa? Başladığımız yere döneriz."

"Evet, durum pek iç açıcı değil efendim. Hatta epey endişe verici."

Elimi Yunan'ın omzuna koyup güven telkin eder gibi baktım. "Rahat ol, Leventis'in seninle ilgilendiğini düşünmüyorum. Onun kafayı taktığı kişi benim."

"Geçmişte Berlin'de dedektif olduğunuz için mi?"

"Aynen. Hem de bir Almanın cinayetini çözmede bir Yunan dedektife yardım eden bir Alman dedektif."

"Evet, Atina'da bu türden bir Sokrat diyaloğunu anlamak zor değil."

"Şimdilik önemli olan tek şey senin bir öneminin olmaması."

"Çok naziksiniz efendim. İşin aslı onunla ilgili ilk izlenimim –rüşvet meselesi– doğru muymuş diye Leventis'i biraz soruşturdum."

"Sonuç?"

"Ne yazık ki aşırı derece dürüst birisi."

"Genelde yoldan çıkarılması en masraflı olanlar onlardır."

"Bu imkânsız olmadığı anlamına gelmez efendim."

"Evet, ama onu ilk gördüğünde satın alınabileceğini zannetmediğini söylemiştin."

"Yunanistan'da rüşvet almayacak kimse yoktur. Şirketler, hâkimler, başbakanlar, krallar –özellikle de onlar– yani Yunanistan'daki herkesin *fakelaki*'si yani küçük bir zarfı vardır. Sadece içinde ne kadar olduğu önemlidir. Stavros Leventis gibi birinin bile bin ya da iki bin drahmiye hayır diyebileceğini sanmıyorum."

"Masraflardan bir iki yüz drahmi alabilirim ama hepsi bu."

Garlopis bir sigara yaktı. "Münih'teki Bay Dietrich'in bu tür kayıt dışı bir masrafı kabul etmesi mümkün mü?"

"Emin değilim."

"*Doris* yüzünden onları çeyrek milyon drahmi ödemekten kurtaracak birisi için de mi ödemezler?"

"Öyle düşüneceklerini sanmıyorum. Ben sadece işimi yapıyordum."

"O zaman para bulmanın başka yollarını düşüneceğiz. Belki de soruşturma sırasında böyle bir fırsat ortaya çıkar. O zaman mutlaka istifade edin."

"Sanki bir yerde iki bin drahmi bizi bekliyormuş gibi konuşuyorsun. Öyle bir şey yok."

"Bilakis. Bir tavsiyede bulunabilir miyim?"

"Hiç durma."

"Siegfried Witzel adına yazılan üç bin drahmilik çek."

"Pritaniou'daki evinde masanın üzerindeydi. Polis delil olarak el koymuştur."

"Bence koymamıştır." Cüzdanını çıkarıp içinden aldığı katlı çeki sırıtarak bana verdi. "Cinayet mahallinden çıkarken alsam fena olmaz dedim. Muhtemelen nedenini öğrenmek istersiniz?"

"Söyle bakalım. Bu arada ben de gerçek nedenin ne olduğunu anlamaya çalışayım."

"Üniformalı polislerden biri çalmasın diye emniyete aldım."

"Seni sahtekâr çakal. Ama biz bunu..."

"Alpha Bank'ta çalışan bir kuzenim var. Küçük bir komisyon karşılığında bize yardım eder. Elbette çeki Atina dışındaki Heraklion ya da Korint gibi daha küçük bir yerde bozdurmamız şart – böylece çek Herr Witzel'in talihsiz ölümünden önce bozdurulmuş gibi görülebilir. Ayrıca Siegfried Witzel'in yerine geçmeniz gerek. Ama bir Yunanın yardımını alan bir Alman için bunun zor olacağını sanmıyorum."

"On parmağında on marifet var Garlopis."

"Bunu bir de Bayan Garlopis'e anlatın. Gerçi onu sadece tek bir marifetim ilgilendiriyor."

Omzuna vurdum. "Evlilik facia olsa da yalnızlık ondan da beterdir."

"Doğru."

"O polise rüşvet verelim demiyorum. Ama her ihtimale karşı icabında bunu yapabilecek kaynaklara sahip olmak iyi olur. O yüzden çeki bozdurmamız için gereken işlemlere başla."

"Zekice bir tedbir efendim."

"Çekmecendeki Yunanistan haritasına bakabilir miyim?" diye sordum.

"Hangisine efendim? Birkaç tane var."

"Peloponez. Bir günlüğüne Ermioni'ye gideceğim. *Doris* battıktan sonra karaya çıkan Witzel ve diğerlerine ne olduğuna dair belki bir şeyler öğrenebilirim. Hiç değilse Leventis bir şeyler yaptığımı düşünür. Belki yarın nereye gitmem gerektiğini ona söyleme kibarlığını gösterirsin."

"Güzel fikir."

Garlopis'e henüz Kalliopi'nin sinemanın önünde yaptığı tariften o kişinin Max Merten olduğunu anladığımı söylememiştim. Leventis'in Garlopis hakkında söylediklerinden sonra en azından şimdilik ona bu konuda bilgi vermesem daha iyi olur diye düşündüm. Çıkarıp bana verdiği haritayı açıp masanın üzerine yaydım.

Haritaya bir bakmam antik çağ savaşlarını anlamama yetti. Yunanistan temel olarak Korint Kanalının ayırdığı iki kısımdan müteşekkildi – yarımada üzerindeki bir yarımada. 1893'te Korint Kanalı tamamlanana kadar bu iki yarımada altı kilometre uzunluğunda, çiftleşen iki hayvanı andıran bir kara parçasıyla bağlıydı – Atina Sparta'nın ya da Sparta Atina'nın üzerinde, bakış açısına göre değişir. Yunanistan'ın geri kalanı yüzlerce adadan oluşuyordu ki bu yüzden Avrupa'nın en uzun kıyısına ve muhtemelen dünya üzerindeki en bağımsız ve yönetimi zor nüfusa sahipti. Nazi Almanya'sının hangi akla hizmet Yunanistan gibi bir ülkeyi denetimi altına almaya kalktığını bilmiyordum ve

anlaşılan Genelkurmay da öyle düşünmüş olacak ki Mussolini'nin çöküşüne kadar Peloponez'in denetimini İtalyanlara vermişti. Yunanistan'ın işgali Hitlerin deliliğine belki de Rusya'nın işgalinden daha fazla delalet eder.

Parmağımla kıyıyı takip ederek, "Ermioni," dedim. "Galiba iki üç saat uzakta."

"Sabah erken kalksak iyi olur," dedi Garlopis.

"Başka planlarım da var. Bence sen burada kalıp bankadaki kuzeninle konuş."

"Ama size bir tercüman lazım efendim. Ermioni küçük bir sahil kasabasıdır. Hâlâ *kokoretsi* yerler. İnanın ne olduğunu bilmek bile istemezsiniz. Onlar köylüdür. Orada değil Almanca İngilizce konuşan birini bile bulamazsınız."

"Peki," dedim. "Ben de Almanca bilen ve senden çok daha güzel görünen bir Yunanla giderim."

"İşte şimdi merak ettim."

"Etme Garlopis. Sen kendi işine bak. Umarım hava kararmadan döneriz."

"Yoksa Ekonomi İşbirliği Bakanlığından olan güzel Bayan Panatoniou mu? Brettos'taki Almancasını ilerletmek isteyen kadın, değil mi?"

"Evet."

"Yabancı dil öğretmek hiç bu kadar keyifli görünmemişti." Garlopis sırıttı. "Çok güzel bir kadın. Gerçekten etkilendim efendim."

"Gerek yok."

"Peki sizin kısmi tutuklu olduğunuzu ve Leventis'in sizi yardım etmezseniz hapse atmakla tehdit ettiğini biliyor mu?"

"Hayır bilmiyor. Sadece *Doris*'in kaybolmasını

soruşturduğumu biliyor. Ayrıca Bay Papkyriakopoulos mutlaka ona müvekkili Arthur Meissner'le görüşmek istediğimi de söylemiştir ama henüz bahsi geçmedi."

"Demek sırf size refakat etmek için gelecek. Çok ilginç."

"İlginç mi? İşin aslı, günü neden benimle geçirmek istediğine dair hiçbir fikrim yok. Ama ben olabildiğince keyfini çıkarmaya niyetliyim."

OTUZ ÜÇ

"Yunan direnişinin belkemiği solculardı," dedi Elli. "Bu nedenle savaştan sonra iktidara gelme hakkını sol kazandı. Ama Stalin müttefiklerine hürmeten, KKE'den Papandreou'nun liderliğindeki sürgün Yunan hükümetiyle dalaşmamasını istedi. Fakat İngilizler, Papandreou'yu KKE'ye karşı harekete geçmesi için kışkırttı ve hatta sol ve KKE'yi destekleyen Atina halkına karşı ona yardım etmek için tanklar ve Hint piyadeleri gönderdi. Müttefiklerin arasındaki ilişkiler bozuldukça Yunanistan bir tür İngiliz mandası haline geldi. Kral Atina'ya döndü ve Amerikan CIA, Yugoslavya'da Tito'nun ihanetine uğrayan Yunan komünizminin kökünü kazıması için Yunan ordusunu teçhiz edip eğitmeye başladı."

Rover P4'ün içi, İngiliz centilmenler kulübü gibi, kırmız deri ve ceviz kaplamaydı. Elli Panatoniou Rover'ın kırmızı deri koltuğunda güzel görünüyordu. Hurdada otursa bile güzel görünürdü. Mavi gözlerimi Ermioni'nin dönemeçli yollarında tutmaya çalışsam da onlar her fırsatta onun güzel bacaklarına ve göğüslerine kaydılar. Güzel bir kadına gizlice

bakmak bir erkek için yasadışı ve sağlıksız olmayan bir keyifti ve yoldan çıkmamamız bir mucizeydi. En sevdiğim, belki de kadınla erkek arasındaki çizgiyi belirleyen, Shalimar parfümünü sürmüş olması işleri daha da zorlaştırdı; o şey bir kadının kadın gibi kokmasını sağlarken erkeği de goril gibi davranmaya teşvik ediyordu.

"Ama Tito, Stalin'in Yunan isyanını desteklemesi gerektiğini düşünüyordu," diye devam etti, "sonuç olarak Yunan iç savaşı 1949'da Yunan komünizminin ortadan kalkmasıyla sonuçlandı. O tarihten beri ordu Amerika'nın doğrudan ya da dolaylı müdahalesiyle basiretsiz antikomünist hükümetleri destekliyor. Bay Karamanlis de diğerlerinden farklı değil."

Tabii ki onu istiyordum ama hürriyetim Teğmen Leventis tarafından tehdit edilirken bunun iyi bir fikir olmadığını bilmeyecek kadar da salak değildim. Enerjimi Bayan Panatoniou ve onun vücuduna harcamak yerine kendime tüm dikkatimi Yunanistan'dan çıkıp Almanya'ya dönmeye ayırmam gerektiğini telkin ettim. Aynı zamanda Elli'nin beni Almanca konuşmak harici bir şey için kullandığından da fena halde şüphe ediyordum ama şimdilik ne olduğunu çözememiştim. Aslında umurumda da değildi; güzel bir kadın sizden faydalanmaya çalışıyorsa en iyisi gevşeyip bunun keyfini çıkarmaktır.

Makul Almancasıyla, "Ama yanlış anlama," dedi. "Burası sağcıların yönettiği bir ülke ve ordu çok geçmeden gerçek yüzünü gösterecek. Demokrasiye benzesek de Yunanistan sağ ve sol olarak ikiye bölünmüş bir ülkedir. Bence sağ, mevcut siyasi karmaşayı bahane ederek sadece solu değil

demokrasiyi de ortadan kaldıracak ve sonunda askeri diktatörlük olacağız."

Ona duyduğum şüphe haricinde en büyük kusuru, her yanı kusursuz olmasına rağmen, görünüşe göre komünist olmasıydı. Görünüşe göre diyorum çünkü – şu an yaptığı gibi– komünist zırvalardan bahsetmekle komünist bir ülkede yaşamak bambaşka şeylerdir. Siyasi görüşlerinin çoğu 30'lu yıllarda duyduğum saçmalıklardan farklı değildi ama şu an bunları söylemek çok daha büyük saçmalıktı çünkü yüce lider Stalin kardeşlik sevgisi adına çoğu yine komünist olan nice insanı öldürmüştü. Ne zaman Rusya'nın ne kadar mükemmel bir yer olduğuna dair solcu palavralarını sıkmaya başlasa sırf göğüslerine olan hayranlığımdan sesimi çıkarmadım. Ama birkaç kez ufak ufak lak sokmaktan da kendimi alıkoyamadım.

"Hani siyaset konuşmayacaktık?"

"Bu siyaset değil. Bu tarih."

"Farkı ne?"

"Sence farkı yok mu?"

"Almanya'da yok. Tarih daima siyasetle ilgilidir. Marx kesinlikle öyle düşünüyordu."

"Doğru."

"Ben Marksist'im," dedim.

"Nedense inanasım gelmedi."

"Tabii ki öyleyim. Yıllar içerisinde diğerlerinden alıp başkasına verme sevdasından dolayı para ya da mülke sahip olmanın bir anlamı olmadığını öğrendim. Yoksa bir şey mi kaçırdım?"

"Ama GDR mutlaka Federal Cumhuriyetten iyi durumdadır," dedi. "En azından idealleri var. Adenauer'in Nazilere af çıkarmasının doğru oldu-

ğunu düşünmüyorsun herhalde? Batı Almanya, Amerikan emperyalizminin cephesinden başka bir şey değil."

Ona Rus emperyalizmi hakkında çok şey anlatabilirdim ama Almanya'daki yirmi beş yıllık sağ sol mücadelesinden sonra bu tartışmadan bıkkınlık gelmişti. O yüzden konuyu değiştirip ondan bahsetmeye çalıştım.

"Eğer sağcılar Yunanistan'da bu kadar güçlüyse senin gibi bir solcuyu bakanlıkta nasıl bıraktılar?"

"Ben avukat ya da siyasetçi değil devlet memuruyum. Ayrıca fikirlerimi kendime saklıyorum."

"Hiç fark etmedim."

"Christof seninle Almanca konuşmanın en güzel yanı serbestçe konuşabiliyor olmam. Çok acı ama bunları kendi dilimde söyleyemiyorum. Bugün gelme nedenlerimden biri de bu. Rahatlayıp kendim gibi olabiliyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim."

"Neyse, komünist olsam da devrimci değilim. Ayrıca Yunanistan'ın askeri bir darbeden kurtulması için AET'ye üye olmaktan başka çaresi olmadığını düşünüyorum. Meclisimiz olmazsa bizi kabul etmezler."

Dünyanın neresine gitsem huzur yoktu ve şu an sadece eve dönemediğim için endişe ediyor olmamdan neredeyse memnundum.

"Bana Almanya'daki eski kız arkadaşlarımdan birini hatırlattın. İsmi Golden Lizzy ve Berlin'deki Zafer Sütununun üzerinde duruyor. Kanatları da var ve vazifesi bizi daha büyük şeyler yapmaya teşvik etmek. En azından ben ona o gözle bakıyorum."

"Melekleri sever misin?"

"Sadece dişi olanları."

"Lizzy'nin başka marifetleri de var mı?"

"Boyu uzun."

"Keşke senin de düşüncelerini bilseydim ama söylemezsin."

"Ben Parthenon ve Hephaestus Tapınağını yapan bir ülkenin nasıl olup da modern mimariden anlamadığını anlamaya çalışıyorum. Ülkenizdeki kamu binalarının çoğu hapishaneye ya da benzin istasyonuna benziyor. Vitruvius görse gönyesini yutardı."

"Tabii ki parasızlık yüzünden. Bayındırlığa ayıracak fazla para yok. İç savaş Nazi işgalinden bile çok zarar verdi. Anlamaya çalıştığın başka bir şey var mı?"

"Alman olduğumdan daima felsefi mevzulara kafa yorarım."

"Peki, şu an kafa yorduğun nedir?"

"Şu sıralar Mickey Mouse şort giyerken Donald Duck'ın neden sadece gömlek giydiğini anlamaya çalışıyorum. Ayrıca Goofy konuşurken Pluto neden sadece havlıyor? Bir türlü çözemedim."

"Benimle dalga geçiyorsun."

"Hiç de değil. Sadece görüşlerimi kendime saklamak istiyorum. Çünkü genelde ya hatalı ya da kabadırlar. Bazen de her ikisidir."

"Bir dene. Epey açık fikirliyimdir."

Hiç sanmıyordum.

"Sen istedin. Bir kadın bir erkeğin neler düşündüğünü bilmek istediğini ancak ona neden asılmadığını merak ettiği zaman söyler."

Elli güldü. "Sence bunu mu düşünüyorum?"

"Muhtemelen. Ama bence çok geçmeden o konuda ne düşündüğünü bana söyleyeceksin. Kalan iki dileğimi ne olduğunu bulmaya çalışarak ziyan edecek değilim."

"Üçüncü dileğine ne oldu?"

"Arabada yanımdasın ya."

Elli gülümseyerek camdan dışarı baktı ve ben dikkatimi dağ yolunun dönemeçlerine verirken birkaç dakika sessizlik oldu.

"Bana asılmanı isteyip istemediğimi hiç mi merak etmiyorsun?"

"Artık etmiyorum çünkü merakımı giderdin."

"Sonuç?"

"Artık Mickey ve Donald konusuna dönmek istiyorum."

Elli tekrar güldü. "Tanıdığım en sinir bozucu adamsın. Bunu biliyor muydun?"

"Evet. Siz avukatların iflah olmaz dediği türde biriyim."

Soğuk elini enseme koydu.

"Ama iyisin de. Tahmin bile edemeyeceğim kadar insani birisin. Epey düşünceli biri olduğunu söyleyebilirim."

"Öldürücü cazibem daima işe yarar. Gerçi 1945'ten beri başımı hiçbir musibetten kurtarmaya yetmedi."

"Savaşta ne yaptın Christof?"

"Yeterince şey yapmadım. Ama Brüksel'de bir Almanla konuşurken şunu aklından çıkarma. Bertolt Brecht ya da Albert Einstein haricinde hiçbir Almana savaşta ne yaptığını sorma. Çünkü yalan dinlemek herkesin hoşuna gitmez."

OTUZ DÖRT

Ermioni gördüğüm Yunan kartpostallarındaki köyleri andıran, Ege kıyısında küçük bir kasabaydı – masmavi bir deniz ve gökyüzü, kesme şeker gibi evler ve bembeyaz kayıklar. Rover'ı park ettikten sonra biraz bacaklarımı açtım. Bilinen dünyanın kıyısında gibiydik, Themistocles'in, bir gözü Hydra ve Dokos adalarının üzerinde yaklaşmakta olan bir fırtınanın gri bulutları gibi ufku ele geçirmiş halde, bir zamanlar yüksek sütunlu bir terasta oturup Perslilere karşı kazandıkları galibiyetleri kaleme almış olabileceği, neredeyse unutulmuş bir diyardı burası. Denizayısı suratlı balıkçılar ağlarıyla ilgilenirken sigara ve kocaman pipolarını tüttürüp bir yandan da bizi, deli kral Serhas'la savaşan brime ve tirimeleri de görmüş olan kadim gözleriyle izliyorlar. Duvarlara asılmış dalgıç takımlarını andıran kurumuş ahtapotlar ve müşterilerden gelecek kırıntıları bekleyerek kafelerin masaları arasında dolaşan kediler. Öğle üzeri hava tuz, kahve ve tütün kokuyor ve sessizlik arada bir uzaklardan gelen buzuki sesiyle bozuluyor. Berlin'den çok uzaktayız;

şu an omzuma tünemiş bir kartal ve bir piyano telinin ucunda sırtan bir Alsazlı olsa bile kendimi bu kadar Alman hissetmezdim.

İçki içtiğimiz yerde kedileri sevip yüzü çatlamış mozaikleri andıran bir adamla konuştuk. Adam bize Ermioni'de sahil güvenlik olmadığını ve tüm teknelerin bağlı olduğu ve para ödedikleri ana meydandaki liman şefliğiyle görüşmemiz gerektiğini söyledi.

Ofis mavi kapılı ve kepenkli beyaz bir binaydı ve sanki genel renkler yurtseverliklerini göstermeye yetmemiş gibi dışarıya bir de Yunan bayrağı asılıydı. Ön kapıyı pterodaktil kadar büyük ve muhtemelen onlar kadar vahşi iki martı koruyordu; verandada uyuyan ya da belki de ölmüş olan Labrador cinsi köpekten hiç çekinmedikleri belliydi.

Liman şefi Ermioni'nin antik ahalisinden daha farklı biri olup yüzü ve derisi yerel deri imalathanesi tarafından üretilmemişti. Athanassios Stratis isimli adam burnu kadar sivri ve kıllı bir tepesi olan siyah bir şapka takıyordu.

Münih'teki bir sigorta şirketinden geldiğimi anlatırken Elli gereken tercümeyi yaptı ve bir iki dakika sonra Bay Stratis tabut kadar büyük eski bir dolabı açarken Doris'i ve sahibi olan Almanı hatırladığını söyledi.

"Bu civarda batan bir gemi olduğundan emin miymiş?"

"Birkaç kişi onları filikayla sahile çıkarken görmüş ve filika hâlâ rıhtımdaymış," dedi Elli. "O da ne yapsam diye düşünmüş. Enkazın diğer gemilere tehlike arz etmediğinden emin olmak için kendi

gemisiyle Almanın verdiği koordinatlara gitmiş ve bazı enkaz parçaları bulmuş – kasten güverteden atılmamış olan ve bir kaza olduğunu tasdik eden parçalar. Ama orası derin olduğundan enkazı çıkarmak mümkün değilmiş."

Bay Stratis dolapta bir dosya bulup kendi hazırladığı el yazısı rapora bakarken kulağının arkasındaki yarım sigarayı alarak tekrar yaktı. Ama fırsat olduğunda gözlerini Elli'den alamıyordu; işte o türden bir kadındı – otobüs durağında beklemesi trafiği durdurmaya yeterdi. Ona ne zaman baksam ben bile duruyorum.

"Filikayla üç kişi sahile çıkmış," dedi Elli. "İki Alman ve bir Yunan. Almanlardan biri teknenin sahibi Bay Witzel'miş. Yunan olan gemi kaptanı Bay Spiros Reppas'mış. Bay Stratis diğer adamın adını vermediğini ve pek konuşmadığını söyledi."

"Ona teknedekilerden –Almanlardan– biri bu adam mıydı diye sorar mısın?" deyip Profesör Buchholz'un yerine geçen Max Merten'in resmini verdim.

Stratis biraz sonra başını sallayıp aynı adam olduğunu söyledi. Ardından ikisi konuşup gülüştüler ki bu benim için sorun değildi çünkü nihayetinde karşımızdaki bir erkekti ve kadın ona erkekliğini ne kadar hissettirirse ondan o kadar çok şey öğrenebilirdik. Bende işe yaramıştı.

"Ofisten çıktıktan sonra ne yapmışlar?"

"Witzel, Pire'ye giden bir vapura binmiş. En hızlı ve en ucuz yol odur. Diğer ikisi taksiyle kıyıda bir yerlere gitmiş. Nereye gittiklerini bilmiyor. Ama sürücü muhtemelen hatırlar diyor. İsmi Christos

Kammenos ve yanmadanın diğer ucundaki mum dükkânının önündeki siyah Citroën onunmuş."

Biraz düşündüm. "Doris'in battığı yerde enkaza ek olarak başka dikkat çekici bir şey bulmuş mu?" diye sordum.

"Birkaç kâğıt varmış o kadar," dedi Elli. "Belki önemlidirler diye kurutup saklamış."

Stratis çekmeceden su geçirmez bir zarf çıkardı.

"Dilerse bunlara ben göz kulak olabilirim," dedim.

Liman şefi onları fazla zorluk çıkarmadan Elli'ye verdi. Birkaç soru daha sorsam da başka bir şey öğrenemeyince teşekkür edip dışarı çıktık; martılar gitmişti ama köpek ölü gibi yatmaya devam ediyordu; nefes aldığını görünce esneyesim geldi ve köpeğe gıpta ettim. Gideceğimiz yer Atina'dan iki üç saat uzaktaydı. Dönüş de bir o kadar sürecekti.

Kadın zarfı bana verdi. Tümü Yunancaydı ve Elli onlara bakıp önemli bir şey değil sadece Siegfried Witzel'in kimliği ve faturalar olduğunu söyledi. Ama Alman ve bu tür şeylerde müşkülpesent olduğumdan ondan faturaları ayrıntılı bir şekilde anlatmasını istedim ve haklı olduğunu gördüm – yiyecek ve oksijen tankları alımıyla ilgili önemsiz faturalardı. Ama biri fatura değildi ve önemli olduğunu derhal fark ettim. Pire'deki Marina Zea'daki Doris'e Bay Georg Fischer tarafından gönderilen bir irsaliyeydi ve adres olarak Atina'daki Constitution Meydanından gönderildiği yazılıydı. İrsaliyede otelin adı yazmasa da 36604'ün Mega'nın telefon numarası olduğunu hatırladım. Demek Alois Brunner düşündüğümden daha sık Mega Hotel'e geliyordu.

İrsaliyenin içeriği de gayet ilginçti: Witzel, M.Ö birinci asra ait bir Helen bronz at kafası almıştı ki Elli'ye bunun Atina'ya baykuş getirmekle aynı şey olduğunu söyledim.

"Bu Almanca bir deyim mi?" diye sordu.

"Evet."

"Dalga geçiyorsun."

"Hayır geçmiyorum. Bunu söylüyorum çünkü Witzel'in amacı batığın bulunduğu yerde dalarak eski eserleri çıkarmaktı. Öyleyse *Doris* daha yola *çıkmadan* ona neden eski eserler gönderilmiş? Tam tersi olması gerekmez miydi?" Kaşlarımı çattım. "Bir şey daha var. Witzel sigorta poliçesinde bu attan bahsetmedi. Ama en az iki bin yıllık. Dün Pire'deki Arkeoloji Müzesindeki Dr. Lyacos iyi bir Roma büstünün elli bin dolar edebileceğini söyledi. O zaman bu at da iyi para eder. Öyleyse neden bununla ilgili bir talebi olmadı?"

Ermioni yarımadasının diğer ucuna ulaşabilmek için bir yokuşu tırmanmaya başladık; dar ve dolambaçlı sokaklar boş ve sessizdi, bunu fırsat bilerek ben de son keşiflerim üzerine kafa yordum.

Bir süre sonra, "Belki de tüm gezinin amacı başka bir şeyi örtbas etmekti," dedim.

"Ne gibi?"

"Witzel'in talepte bulunmadığı başka küçük eserler de vardı. Bunun nedeninin Profesör Buchholz'la temasa geçmemi engellemeye çalışması olduğunu sanmıştım. Ama galiba bir nedeni daha var. Dr. Lyacos, Pire limanında eski eser karaborsası olduğunu söyledi. Küçük Amerikan şehirlerindeki müzeler onları alarak zengin komşularıyla rekabet

etmek istiyormuş. Anlaşılan Boise, Idaho'da mermer Sokrates büstü görenler orayı New York ya da Washington'ın dengi kabul etmeye başlayacaklar. Lyacos bana Albay Nasır'ın bile eski Mısır eserlerini satarak yasadışı yollardan silah aldığını söyledi. Süveyş kanalını da millileştirdiğine göre oradan geçenlerden de para almaya kalkacaktır. Belki de niyetleri buydu. Belki Doris'te zaten antikalar vardı. Belki onları Nasır'a gidecek silahlarla takas etmek için kimsenin olmadığı bir yere götürüyorlardı. Alman silahı çıkarsa şaşırmam. Gözden ırak bir ada olabilir. Yunanistan'da öyle bir sürü ada var."

Yarımadanın güney ucunda bulduğumuz taksi sürücüsü Christos geniş çenesini sıvazlayıp, ben ona birkaç drahmi verene kadar, bir Almanla bir Yunanı aldığını hatırlamadığını söyledi. Hafızasının kötü olmasından dolayı onu suçlamıyordum; galiba hâlâ uyku sersemiydi. Parayı cebe attıktan sonra ikisini Ermioni'nin yirmi kilometre güneyindeki diğer bir kıyı kasabası olan Kosta'ya götürdüğünü söyledi.

"Kosta'nın önemli bir yanı var mı?"

"Yokmuş," diye tercüme etti Elli. "Ama Porto Heli yakınında küçük özel bir havaalanı varmış."

"Ama onları oraya götürmemiş, değil mi?" dedim. "Yoksa söylerdi."

"Hayır," dedi Elli, "onları şehir merkezindeki bir otele bırakmış."

Citroën'e binip bizi Kosta'ya götürmesini istedik. Kendi başımıza bulmaya çalışmaktan daha kolaydı. Ayrıca parayı MRE ödüyordu. Citroën'in Paris Gestaposunun gözdesi olan Traction Avant model

arabasıyla bir an için kendimi 1940 yazında hayal ettim; Elli gördüğüm Fransız kadınları kadar güzeldi ve onlar gibi güzel kokuyordu. Ona bakıp birkaç kez gülümsedim ve o da bana bakıp gülümsedikten sonra elimi tutup sıktı; galiba onunla davadakinden daha fazla ilerleme kaydediyordum.

Kendimizi Ermioni'den daha az pitoresk bir Yunan sahil kasabasında bulmamız yarım saat sürmedi. Liman geride bıraktığımızdan daha korunaklı ve yarı batık bir tekneden anladığım kadarıyla da daha sığdı. Otelde Profesör Buchholz ve arkadaşını sorduğumuzda sadece bir gece kaldıklarını öğrendik. Görevli nereye gittiklerini bilmiyordu ve Elli'nin benimle Almanca konuştuğunu duyunca da fikir yürütmeye zahmet etmedi.

Christos bizi Ermioni'ye geri getirdi, orada güney rıhtımındaki denize nazır bir restoranda kedilerin refakatinde öğle yemeği yiyip yemek ve şarap kadar havadaki güzel değişimin de tadını çıkardık.

"Bu gezinin Arthur Meissner'le ne alakası var?" diye sordu.

"Bunu ne zaman soracağını merak ediyordum. Önce şu soruma cevap ver: Bu pire sirkiyle *senin* bağlantın ne?"

"Dimitri Papkyriakopoulos. Meissner'in avukatı. Fazladan para kazanmak için arada bir ona yardım ederim."

"Onun için yaptıkların bundan mı ibaret?"

"Şimdilik. Sadece meraklı hepsi bu. Ben de meraklıyımdır."

"Hayır, bence avukat ve bürokrat olmana rağmen gayet iyisin."

"Ama hepsinden önemlisi bekâr bir kadınım Christof. Paraya ihtiyacım var. Ekonomik işbirliğinin maaşı pek iyi değil. Yunanlar işbirliğini pek sevmez. Dünyaya demokrasiyi bir kazandırdık ama anarşiyi de bizim kazandırdığımızı unutuyorlar."

"Ben de biraz anarşist sayılırım. Hitler gibi bir lider ve Naziler gibi yöneticilerimiz varken hiç de zor değil. Ama son zamanlarda eskisi gibi değilim. Ciddi ciddi siyah bayrak asıp sosyal sınıflardan birine dahil edilmek istiyorum. Belki de hoşuma gider."

"Neyse, bugün gelmemin nedeni bu değil. Yani senden Arthur Meissner'le neden ilgilendiğini öğrenmeye gelmedim. Sadece güzel bir arabada kibar bir adamla günümü geçirmek istedim."

İltifatı en azından şimdilik duymazdan gelerek, "Açıkçası Meissner'le neden ilgiliyim ben de bilmiyorum," dedim. "Ama Leventis bir davayı çözmesinde yardım etmem için bana baskı yapıyor."

"Samuel Frizis."

"Evet."

"Yardım edebileceğini nereden çıkarmış? Polis olduğun için mi?"

"Hem o hem de Alman olduğum için. Hemşerim ve müşterimiz olan Witzel öldürüldü ve Leventis beni şahit yapma yerine şüpheli yapmaya niyetli. Sonuç olarak ona yardım etmezsem pasaportumu vermeyecek."

"Bir avukat olarak sana bu yetkiye sahip olduğunu söyleyebilirim."

"Biliyorum. Başka bir avukata sordum."

"Tanıdığım biri mi?"

"Pire'de bir şirket."

"Pire. Pek ümit verici değil. Başın derde girerse bırak da ben yardım edeyim."

"Daha iyi olur. Teşekkürler. Memnun olurum."

"Peki, Frizis'le Witzel arasındaki bağlantı ne?"

"Sana söyleyemem çünkü Leventis'in hiç hoşuna gitmez ama bir bağlantı var."

"Peki."

"Peki, sen bugün neden geldin?"

"Söyledim ya. Alman için geldim. Alman dili için değil."

"Zaten dilim konusunda seni ikaz etmem gerek. Sahip olduğum her şey gibi o da eski. Bunu öğretmenin olarak söylüyorum. İyi dinle. Sana göre çok yaşlıyım Elli. Uyurken ağzımdan salya akar, uyanık olmam gerekirken uyurum ve kalbim de epey zorlanmaya başladı."

"Bırak da buna ben karar vereyim."

"Ciddiyim. Kol saatime baktığımda saati değil de geçen zamanı görürüm."

"Belki de benden hoşlanmadın."

"Kendimden biraz daha az nefret etsem mutlaka senden daha çok hoşlanırdım."

"Sandığından daha iyi birisin. Neyse, sonuç olarak iyi vakit geçirdik, değil mi? Gerisinin önemi yok. Geldiğime memnunum."

"Buna itiraz edemem. En son böyle eğlendiğimde bir cadı kız kardeşim Gretel'i pişiriyordu."

"Bakanlıktan bir süreliğine de olsa çıkmak ve Atina'dan uzaklaşmak harika bir his. Kendimi ilkbaharda gibi hissedip yaşadığıma sevinmeye başladım."

Haklıydı. İlkbahar gibiydi ve ben de yaşadığıma sevinmeye başlamıştım ki benim için sıra dışıydı. Bunun nedeni dönüş yolumuzda Elli'nin yaşlı bir zeytin ağacının altında onu öpmeme izin vermesi de olabilirdi.

Çok uzun, soğuk ve yalnız bir kış geçirmiştim.

OTUZ BEŞ

Elli'yi Amerikis Caddesindeki ofisine bıraktıktan sonra mesajlarıma bakmak ve Teğmen Leventis'i aramak için akşam beş civarı ofise döndüm. Anlaşılan o gece ikimiz de mesaiye kalmıştık.

"Beni ara," demişti kadın. "30931. Dahili 134. Belki yarın bir şeyler içeriz. Ya da Kalabokas'ta dansa gideriz. Orası bildiğim bir kulüp. Dans eder misin?"

"Değişir."

"Neye göre?"

"İplerin kimin elinde olduğuna göre. Gördüğüm kadarıyla canın dans etmek istediğinde kimse seni tutamıyor."

"Bir sonraki adım Broadway galiba."

"Yunanistan'dan çıkar çıkmaz."

"Çok acele etme. O öpücük hoşuma gitti ve daha fazlasına hayır demem."

"Güzel. Dahili 134 unutma. Ben ayarlarım."

Telesilla eve gitmiş olsa da Garlopis hâlâ oradaydı. Her zamanki halinden de daha gergin görünüyordu.

"Bay Dietrich telgrafınızı almış. Bu akşam bizim saatle altıda arayacak. O yüzden santral konusunda ihtiyacınız olur diye beklesem iyi olur dedim."

"İyi düşünmüşsün. Daha önce aradı mı?"

"Üçte ve dörtte iki kez. Acile benziyor."

"Güzel, demek ki önemli bir şey buldu."

"Peki, siz Ermioni'de bir şey bulabildiniz mi?"

"Evet, buldum galiba. Siegfried Witzel ve Doris'teki arkadaşlarının batık hazineleri aramadığından neredeyse eminim. Galiba Alois Brunner'le birlikte silah kaçakçılığı yapıyorlar. Neff de işin içinde. Antik Yunan ve Mısır eserlerini satarak karşılığında Albay Nasır ve Müslüman Kardeşlerin İsrail'e karşı kullanması için silah alıyorlar. Tam da Brunner gibi bir Yahudi düşmanına göre bir iş. Ama gidişata bakılırsa üçkâğıda getirildiğini düşünüp ortaklığı temelli sona erdirmiş olmalı."

"Çok zor bir dönemde yaşıyoruz efendim."

"Hep öyle derler."

"Ama bu güzel bir haber. Nihayet Teğmen Leventis'e anlatabileceğiniz somut bir şey bulabildiniz. Belki de ikimizi de rahat bırakmasına yeter."

"Belki."

Garlopis saf saf sırıttı. "Bayan Panatoniou'yla aranız nasıl?"

"Evet, o da ayrı bir mevzu. Gidiş dönüş yolunda hep takip edildik."

"Kim takip etti?"

"Siyah bir sedandaki iki adam."

"Belki de Leventis'in adamlarıdır."

"Belki."

"Kadına söylediniz mi?"

"Hayır, dikkatinin sürekli bende olmasını istedim. Bana gereğinden fazla alaka göstererek harika bir iş başardı."

"Yani sizinle oynuyor mu?"

"Bir şeyler olduğu kesin ama hâlâ ne olduğunu çözebilmiş değilim. Çünkü göğüsleri çok dikkatimi dağıtıyor. Meissner'in avukatı Dimitri Papkyriakopoulos için fazladan iş yaptığını söyledi. Galiba müvekkiliyle neden görüşmek istediğimi merak etmiş. Haliyle onun merakı kadının da merak etmesine neden olmuş. Tabii ki bundan fazlası olduğunu ve benden hoşlandığını söylüyor."

"Haliyle."

"Şimdilik aramızdaki şeyi platonik seviyede tutmaya çalışıyorum; tek kötü tarafı sevişmenin daha keyifli olması."

Garlopis güldü. "Çok haklısınız efendim. Kadınlar kaplumbağa gibidir derler. Bir kez sırt üstü yattı mı ne isterseniz yapabilirsiniz."

"Bu bana pek Zeno'nun lafı gibi gelmedi."

"Olabilir. Neyse, siz ne yaptığını bilen birine benziyorsunuz."

"Bu genelde yapılan bir hatadır. Onun gibileri daha önce de gördüm. O dar bluzlu bir havan mermisi. Bir erkeğin ona yaklaşabilmek için miğferi ve kum torbaları olması gerekir. Mesele patladığında yakınında bir yerde olabilmektir."

"Çok güzel bir fiziği var. Doktorların tarifiyle yapılmış gibi."

"Öyle bir doktora para yeteceğini pek sanmam."

Elli Panatoniou ile ilgili muhabbetimizi fırsat bilen Garlopis çekmesinden bir şişe Four Roses çı-

kanıp Dumbo'yu beklerken ikimizi de birer kadeh doldurdu. Analitik geometri ve üslü sayılar gibi bazı konular içkisiz olmazdı ve Elli'nin fiziği de bu konulardan biriydi; Diocles'in sarmaşık eğrisini tarifinden beri en dikkat çekici kıvrımlara sahipti. Biraz sonra Telesilla'nın masasına oturup o gün yaptıklarıma dair Teğmen Leventis'e sunacağım raporu yazdım. Tehdidini ciddiye almamam için bir neden yoktu. Pritaniou'daki evle bağlantılı olarak duyduğunu varsayarak Spiros Reppas ismini de zikrettim; ayrıca Leventis'e siyah sedandaki iki kişinin beni takip ettiğini de bildirdim – hatta daha da abartıp plakalarını yazdım. Elli Panatoniou'yu öptüğümden bahsetmedim ama bizi takip edenler onun adamıysa zaten öğrenmiştir. Haliyle rapor gereksizdi ve daktilo yazmayı ne derece unuttuğumu göstermekten başka işe yaramamıştı. Ama Leventis bir konuda haklıydı: Kendimi yine polis gibi hissetmiştim.

Garlopis raporumu okuyup acı acı gülümsedi.

"Bir dahaki sefere Yunanca olarak ben yazsam daha iyi olur efendim. Çok hata var. Raporu Yunanca verirseniz belki teğmenin daha çok hoşuna girer."

"Gelecek sefer."

Sonunda telefon çaldı. Garlopis açıp operatöre Yunanca bir şeyler dedikten sonra ahizeyi bana uzattı.

"Münih," dedi ve duyabilmek için kafasını ahizenin diğer tarafına dayadı. Saçı limon kokuyordu.

"Ben Christof Ganz."

"Nihayet. Ganz bütün gün seni aradım. Nerelerdeydin?"

Dietrich'in sesinin çıkış şekline bakılırsa beni işe aldıklarından beri onlara ne kadar para tasarruf ettirdiğimi unutmuş gibi bir hali vardı. İçkimi bitirdim; ihtiyacım olacak gibiydi. Garlopis kadehi doldurdu.

"Ofis dışındaydım efendim."

"Doğru söyle."

"Daha önce de dediğim gibi Yunan polisi ensemde. Hiç yerde yatan bir cesetle anlaşma yapmaya çalıştınız mı? Evrak işleri çok uğraştırıyor."

"Haklısın, başlı başına acayip bir durum. Seni bu duruma düşürdüğümüz için de üzgünüz. Ama istemesek de bazen bu tür şeyler oluyor. Bilirkişilik bazen zor bir işe dönüşebilir. Bilirkişi beklenmeyeni beklemek zorundadır. Bizim işimiz böyle. Ve işin içinde çok para olduğunda en beklenmedik şeylerin dahi beklenir hale gelmesi mümkündür."

"Max Merten'i bulabildiniz mi?"

"Hayır, bulamadım." Dietrich iç çekti. "Bak Ganz, patron senin bu işin peşini bırakmanı istiyor. Hem de hemen. Pire'deki avukatları arayıp polisle normal yollardan temasa geçmelerini istedim. Sana elimizden gelen her şekilde yardım edeceğiz. Kefalet, para cezası her ne olursa önemli değil. Seni geri getireceğiz. Sabırlı ol ve bırak gerisini avukatlar halletsin. Fakat bu soruşturmanın derhal sona ermesi gerek. Siegfried Witzel'in *Doris*'le ilgili talebi geçersiz hale geldi ve MRE için devam etmenin bir anlamı kalmadı."

"Bay Alzheimer böyle mi söyledi?"

"Bay Alzheimer, ben ve Tanrı. Hem de bu sırayla. Sen artık polis değil sigortacısın. O yüzden öyle davran."

"Nedeni ne?"

"Neden falan yok. Sadece yukarıdan gelen emir var. Soruşturmayı derhal bırakacaksın. Geri döndüğünde Hofbräuhaus gibi bir yere gidip ucuz bir yemekle kutlayacağız."

"Böyle bir davete hayır diyemem."

"Güzel." Dietrich alaycılığımı fark etmedi.

"Ne demek patron. Sen ne dersen o." Dumbo'ya asıl söylemek istediğim bu olmasa da, *Al o yemeğini...* ile başlayan bir cümle kurmaktan daha iyiydi. MRE'deki iş, arabası ve masraflarıyla, benim gibi biri için müthiş bir imkândı. Dilime hâkim olup bu işte kalmaya niyetliydim. Babam görse benimle gurur duyardı; benim hep sigortacılık gibi saygıdeğer bir iş yapmamı istemişti. Kadehimi alıp tekrar bitirdim. "Başka bir şey var mıydı?"

"Hayır Ganz, hepsi bu. Kendine iyi bak. Yakında görüşürüz."

Garlopis'e telefonu kapatması için ahizeyi verdikten sonra omuz silktim. "Dale Carnegie değildi."

"Dumbo bir ofis çalışanına göre fena değildir. Fakat bence birisi onun gözünü korkutmuş."

"Bay Alzheimer'dır."

"Mümkün. Belki de Bay Alzheimer'a yakın biridir."

"Mesela?"

"Bilmiyorum. Ama Alzheimer'ın ofisindeki resimde onu Konrad Adenauer'le samimi bir şekilde yan yana görmüştüm. Eğer Teğmen Leventis'in dediği gibi Alois Brunner'in mevcut Alman hükümetiyle arası iyiyse o zaman Adenauer eski dostu Alzheimer'den davanın peşini bırakmasını rica etmiş olabilir."

"Yanlış anlamayın efendim ama bunların hiçbiri Brunner'in Mısırlılara gayri meşru yollardan silah satmasıyla alakalı görünmüyor. Yani birkaç yıldır Nato üyesi olan Batı Alman hükümeti böyle bir şey yaparak müttefiklerini kızdırma riskine neden girsin? Çok mantıksız. Tabii Alman hükümeti hâlâ Yahudi düşmanlığı siyasetiyle hareket ediyorsa işler değişir."

"Leventis, Brunner'in geçmişte Alman İstihbarat Teşkilatı BND adına çalışmış olabileceğini düşündüğünü söyledi. Belki hâlâ çalışıyordur. Belki bu gizli bir operasyondur. Bilmiyorum. İşin içine ajanlar girdi mi birden her şey değişir ve kırmızı başlıklı kız kurda dönüşür." Bir sigara yaktım. "Anlaşılan sonunda o polise rüşvet vermem gerekecek. Çekle ilgili Alpha Bank'taki kuzeninle konuştun mu?"

"Evet. Kolayca halledebileceğini söyledi. Şimdi tek yapmamız gereken size Siegfried Witzel adına düzenlenmiş bir kimlik vermesi için Kamu Düzeni Bakanlığındaki birine küçük bir rüşvet vermek."

"Bu işe yarar mı?"

Ermioni liman şefinin Doris'in battığı yerde bulduğu kimliği ona verdim. Kartın durumu iyi olmasa da tüm yazılar az çok okunuyordu.

"Oh, bu fazlasıyla işe yarar," dedi Garlopis. "Nerede buldunuz?"

Ona nereden geldiğini anlattım.

"Resim solduğundan biraz size benzemiş."

"Bu hiç de ilginç sayılmaz çünkü ben de soluğum. Daha doğrusu kadim bir mabetteki kabartmalar gibi aşındım."

"Korint'teki bir bankada ona iyilik borçlu bir arkadaşı varmış. Çeki orada bozdurabiliriz. Buranın kuzeyinde, bir saatlik mesafede. İkimiz için de ideal çünkü Korint'te hiçbir şey olmaz. Daha doğrusu 1928 depremi ve 1933 yangınından sonra olmadı."

"Banka şubesi açmak için yanlış bir bölge seçimine benziyor."

Garlopis gülümsedi. "Cumartesi Averoff Hapishanesinde Arthur Meissner'le görüşmenizden sonra oraya gidebiliriz. Cumartesi günleri bankalar sakin olur."

"Bu da bize yaptığımız şeye odaklanma fırsatı sunar. Ciddi bir suç planlamadan önce hapis ziyareti gibisi yoktur."

OTUZ ALTI

Atina'da sıcak bir öğleden sonraydı ve Yunan sürücülerin sabırsızlığı göz önüne alındığında Rover'ın direksiyonunda Garlopis'in olmasından son derece memnundum. Constitution Meydanında dolanmak Huxley'nin Bishop Wilberforce'un kafasını *On the Origin of Species*'le kırmasından beri orman kanununun en bariz tezahürüne şahit olmak için yeterliydi. Hiçbir sıradan insanın Atina'yı bir arabanın ön koltuğundan görmek isteyeceğini sanmıyorum. Garlopis bile direksiyon başına geçince bambaşka biri oluyordu – Dr. Henry Jekyll'la kahve içmiş gibi değişiyordu. Ofisin üç kilometre kuzeydoğusundaki Averoff Hapishanesine varmamız zorlu olsa da uzun sürmedi. Alexandras Avenue'deki bu yeri uykusunda bile bulabilirdi çünkü Garlopis'in tuttuğu ve 1955 Yunan Kupasını kazanan Panathinaikos'un sahası olan Apostolis Nikolaidis Stadyumuna yakındı. Arabayı park edip motoru kapatınca rahat bir nefes alabildik.

Beş karış suratla arabanın camından palmiye ağaçlarıyla çevrili gri tuğla binaya bakarken, "Hapis-

haneler hiç hoşuma gitmez," dedim. Bir Karelia yakıp kendimi toparlamaya çalıştım.

Ama Garlopis epey ciddi görünüyordu.

"Kusura bakmayın efendim ama ben içeri girmem. Size söylemem gereken bir şey var. Hatırlamak istemediği bir mazisi olan tek kişi siz değilsiniz."

"Sakın bana senin de bir zamanlar polis olduğunu söyleme."

"Hayır, ama savaş sırasında tıpkı Arthur Meissner gibi ben de tercüman olarak, önce İtalyanlar sonra da Almanlar için İşgal güçleri adına çalıştım. Şimdilik bu gerçeği gizlemeyi başardım. Malum nedenle bunu sizinle paylaşıyorum ama bir Yunana kesinlikle söylemem. Meissner, Selanik'te çalışırken ben Atina'daydım ve Merlin Caddesindeki Gestapo binasında birkaç kez denk geldik. O yüzden tekrar denk gelmek istemiyorum. Bana şantaj yapabilir. Kimseyi öldürmedim ya da soymadım ama o Archimedes Argyropoulos tarafından bunlarla suçlanıyor; kendisi general ve Yunan ordu kahramanıdır o yüzden Meissner hakkında söylediklerinin etkisi büyük olacak. Ben sadece bir tercümandım hepsi bu. Hatta generalin bazı emirlerini hafifletmeyi bile denedim. Ama Yunanların gözünde bir işbirlikçiyim."

"İşbirlikçi, hayatta kalanlara verilen isimlerden biridir," dedim. "Savaşta hayatta kalmak tenis oynamak gibidir. Hiç oynamayanlara çok kolay görünür. Bunu tecrübeme dayanarak söylüyorum."

"Siz öyle düşünüyor olabilirsiniz ama Yunanların sizinle hemfikir olacağını sanmıyorum."

"Merak etme. Neyse, söyle bakalım üçüncü Reich'a çalışırken Teğmen Leventis'in peşine düştüğü SD Yüzbaşı Brunner'le tanıştın mı?"

"Meissner'in yanında birkaç kez SD subayları olduğunu gördüm. İçlerinden biri Brunner olabilir, bilmiyorum. Bir sürü vardı ve üniformalılar hep birbirine benzer. Açıkçası Leventis söyleyene kadar Brunner ismini hiç duymamıştım." Garlopis başını iki yana salladı. "Tek bildiğim Selanik'ten uzak durmam gerektiğidir. Orası SD'nin elinde olduğundan ve orada Yahudiler bulunduğundan durum çok daha beterdi. Atina nispeten daha iyiydi. Ayrıca Brunner alt tarafı bir yüzbaşıymış. Ben genelde, Teğmen Leventis'in de bahsettiği Wilhelm Speidel adındaki Luftwaffe generali askeri valiye hizmet ettim. İnsanları Grande Bretagne Hotel'den uzak tutmaya çalışmamın asıl nedeni budur. Savaşta Alman karargâhı oraya kuruldu. Speidel'in karargâhı üst kattaki bir süitteydi. Hitler bile bir keresinde GB'de kaldı; Himmler ve Göring de öyle. Hermann Göring'i otel barında Rommel'le şampanya içerken gördüm. General Speidel'le görüşmek için oraya sürekli girip çıkardım ve tanınmaktan korktuğum için şimdi oraya dönmüyorum.

"Nisan 1944'te Speidel, Almanya'ya çağrıldı ve ben de Atina'daki toz duman yatışana kadar Rodos'taki bir kuzenimde kaldım. Leventis, Speidel ve Kalavryta'daki katliamdan bahsettiğinde duyduğuma inanamadım. Öyle bir şeyin müsebbibi olduğundan hiç haberim yoktu. Nazik ve düşünceli olup tam bir centilmendi. Hatta Yunanistan'dan giderken kendi kalemini bana hediye etti."

"Bu da öğrenmen gereken şeylerden biri. Bazen en korkunç şeyleri yapanlar en nazik insanlardır. Özellikle de Almanya'da. Japonlarla birlikte nazik kitle katliamcıları hususunda tekele sahibiz bile denebilir. İnsanlar bizim aynı zamanda Mozart ve çocuk sevdiğimizi gördüğünde şaşırıyor."

"Sadece gerçeği bilmenizi istedim."

"Dürüst insanlar için hayat zordur. Ama sakın onlara söyleme."

"Söylemem efendim. Ben sizi burada beklerim. Gözlerimi kapatıp biraz kestiririm."

"Bir de komaya girmeyi dene. İşe yarayabilir."

Garlopis'i uykusuyla baş başa bırakıp arabadan indim ve Garlopis'in bana anlattıklarının ne kadarının doğru olduğunu merak ederek dış kapıya doğru yürüdüm. Kendimden bildiğim için Alois Brunner hakkında Garlopis'in bildiklerinin Arthur Meissner'den fazla olabileceğinden şüpheliydim.

Nöbetçi beni dış kapıdan içeri alınca ana kapıya gidip zili çalarak bekledim. Az sonra büyük kapının üzerindeki daha küçük bir kapı açıldı ve gardiyana Leventis'in bana verdiği mektubu gösterdim. Beni penceresiz bir odaya götürüp üstümü aradılar ve birkaç kilitli ve tel örgülü kapıdan geçirip dört sandalye ve bir masanın bulunduğu bir odaya getirdiler. Orada oturup gergin bir şekilde bekledim. Zamanında midemin bulanmasına yetecek kadar hapishane hücresi görmüştüm. Tek pencere yerden üç metre yukarıdaydı ve duvarda Parthenon'un adi bir resmi vardı. Tanrıça Athena'ya ithaf edilmiş tapınağın Averoff Hapishanesindeki bu odada ne işi olduğunu anlamadım. Bir süre sonra kapı açıldı ve

kırklı yaşlarında, ufak tefek, esmer bir adam içeri girince ayağa kalktım.

"Herr Meissner?"

Başını salladığında ona sigara ikram ettim ve bir tane alınca paketin onda kalabileceğini söyledim. Hapiste kalan birine yapılabilecek iyiliklerden biri de buydu. Adam tipik hapis kokusu olan sigara, kızarmış patates, korku, ter ve haftada sadece bir kez yıkanıyormuş gibi kokuyordu.

"Christof Ganz sen misin?"

"Evet."

Meissner, "Papkyriakopoulos seninle konuşmakla hiçbir şey kaybetmeyeceğimi söylediği için kabul ettim," deyip paketi cebine attı. "Ama bir kazancım olacağını da sanmıyorum. Nihayetinde bu berbat ülkede önemli biri değilsin."

Meissner Almancayı Berlin aksanıyla konuşuyordu – babası ya da benim babamın aksanı gibiydi.

"Bence nedeni de bu. Polis ya da avukat değilim. Sadece bir sivilim. Buraya geçmişte Berlin'de polis olduğum ve Teğmen Leventis ona söylemeyeceğin bir şeyi bana söyleyebileceğini düşündüğü için geldim. Belki benimle Almanca konuşabileceğin için kendini daha güvende hissedeceğini düşündü. Bilmiyorum. Ama dürüst bir aracı olduğumu da söyleyebilirsin. Hediye veren Yunanlara dikkat et,* ben onlardan değilim."

---

* Vergilius'un *Aeneis* kitabında geçen, Truvalı rahip Laocoön'un söylediği söze gönderme yapılmaktadır. Truva Savaşında Yunanların Truva'yı ele geçirmek için tuzak kurup, içine asker doldurdukları Truva Atını hediye olarak Truvalılara göndermesi üzerine Laocoön'un söylediği ve Latincesi "*timeo Danaos et dona ferentes*" olan bu söz kabaca, "Hediye getirdiklerinde bile Yunanlara güvenmiyorum" anlamına gelir –ed.n.

"Peki, bu iyi Almana ne anlatmamı istiyormuş?"

"Söyleyeceğim. Öncelikle senin önemsiz olduğunu düşünüyor."

"Bunu hâkime anlatın."

"Asıl önemli kişi henüz yakalanmadı."

"Evet, bunu ben de aylardır anlatıyorum ama dinleyen yok. Ben alt tarafı tercümandım. Kimseyi öldürmedim. Kimseyi soymadım. Kız arkadaşım Eleni de yapmadı. Evet, birkaç kez rüşvet aldım ama Yunanistan'da rüşvet almayan mı var? Aldığım o rüşvetlerden bazılarıyla da aralarında Yahudilerinde bulunduğu bazı kişileri kurtarmak için Almanlara rüşvet verdim. Moses Natan ailesine yardım etmem için bana rüşvet verdiğini söylüyor. Evet, ona yardım etmeyi denedim ama şimdi rüşvet karşılığında bir şey elde edeceğim kesinmiş gibi konuşuyor. Bazen işe yarar ama çoğunlukla da yaramaz. Yardım etmeyi başardığım hiç kimse lehime konuşmazken yardım edemediklerimin tümü aleyhime konuşuyor.

"Tecavüz suçlamalarına gelince, hepsi uydurma. Bunu polisler de biliyor. İşin kötüsü işgal sırasında olanlar yüzünden mahkemeye çıkarabildikleri tek kişi benim. Ben. Tercüman. Alman karargâhı orada kurulduğunda Grande Bretagne Hotel'de çalışan hizmetçileri de suçlasınlar o zaman. Barmen ve kapıcıları da. Ama Yunanlar suçlayacak birini istiyor. Şimdilik benden başka günah keçisi bulamadılar. O yüzden tüm hınçlarını benden çıkarıyorlar. On iki bin cinayetle suçlandığımı biliyor musun? Elime silah bile almış değilim. Öyle bir konuşuyorlar ki Hitler'e Yunanistan'ı işgal etmesini ben söyledim

sanırsın. Sanki Almanlar beni dinlermiş gibi. Tümüyle saçmalık. Burada yargılanması gereken ben değilim Alman subayları Speidel, Student, Lanz ve Felmy'i yargılasınlar."

"Evet, hiç şaşırmadım. Bak senin safında olduğumu söylemek istemezdim ama biraz öyleyim çünkü Leventis'le ters düşersem akıbetim seninle aynı olabilir. O yüzden sana yardım ederek aslında kendime ediyorum. Gelip kendisi sana bizzat söyleyemez –bu hem yasadışı hem de onun açısından siyasi intihar olur– ama eğer bana yardım edersen Bay Toussis'le senin lehine konuşacağını söyledi."

Toussis, Meissner davasının savcısıydı.

"Suçlamaların azalması hatta tümüyle kaldırılması mümkün," diye ekledim.

"Bunları duymak çok güzel ama şu anda burada muhtemelen dışarıda olacağımdan daha güvendeyim. Ciddiyim Ganz. Buradan çıktığım anda işim biter. Yunan başbakanı olma ihtimalim Elefsina'daki evime dönme ihtimalimden daha yüksek."

"Güvenli bir uçakla Almanya'ya gidersin. Hatta ben bile sana refakat edebilirim. Ben de senin kadar buradan gitmek istiyorum. Buna ne dersin?"

"Çok güzel ama tüm bunların önünde kocaman bir engel var. İşe yarar bir şey bildiğimi sanmıyorum. Bilseydim çoktan anlatmaya başlamıştım bile."

"Leventis büyük balıklardan birinin peşinde. Alois Brunner adında biri. SD'de yüzbaşıymış. Onu hatırladın mı?"

"Evet, nasıl unuturum. Unutulacak biri değildi Herr Ganz. O, Wisliceny ve Eichmann. Tümü de

Yahudilerden nefret ederdi ama Eichmann'dan farklı olarak Brunner tam bir sadistti. Acı çektirmekten hoşlanırdı. Mehmet Kapancı Villasında –Gestapo'nun Selanik'teki Vassilisis Olgas Caddesinde bulunan karargâhı orasıydı– Alois Brunner'in birine işkence ettiğine şahit oldum. Hoşuna gittiği açıktı. Orada olmak istemesem de Brunner silahı çıkarıp bir gözüme dayadıktan sonra tercüme etmezsem öleceğimi söyledi. Dediğim gibi, Brunner unutulacak biri değildi. Ama çok şükür 1943 yazından sonra onu ne gördüm ne de duydum ve nasıl bulunabileceğine dair de hiçbir fikrim yok."

"Brunner Yunanistan'a döndü."

"Cesaret edemez. İnanmam. Kim söylüyor?"

"Ben söylüyorum. Onu Atina'da gördüm ama gördüğüm sırada kim olduğunu bilmiyordum. Sahte isim kullanıyordu."

"Tanrım şu işe bak. Bu ülkede olup bitenlere dair asıl hesap vermesi gereken o. Brunner ve Wisliceny olmasaydı Selanik Yahudileri hâlâ hayatta olabilirdi. Yaklaşık altmış bini Auschwitz'de öldü. Onları Selanik'te treni bindirip sevk etmek Brunner'in vazifesiydi. Belki de Brunner o yüzden dönmeye cesaret etti çünkü onu tanıyacak kimseyi bırakmadı."

"Sen varsın."

"Doğru. Leventis'e söyle beni buradan çıkarırsa onu teşhis ederim. Hiç sorun olmaz. Tek yapmanız gereken onu bulmak."

"Bana Brunner hakkında ne söyleyebilirsin?"

"Bir bakalım. Selanik'te Aegaeon adında sevdiği bir otel var. Yunan metresini götürdüğünün adı da Luxembourg. Kadının ismi Tzeni ya da Tonia'ydı.

Hayır Tzeni. Yunanistan'dan gitmeden önce onu da öldürdü mü bilmiyorum. Atina'dayken ona birkaç kez refakat ettim ve Jan Smuts'taki Xenias Melathron'da kaldı. Sevdiği restoranlar da var – Amerikis Caddesindeki Kissos. Selanik'e dönme riskini göze alacağını sanmam ama Atina farklı. Buraya çok sık gelmemişti." Meissner durdu. "O olduğunu nasıl anladın?"

"Teğmen Leventis bana resmini gösterince otel barında benimle konuşanın o olduğunu anladım. Georg Fischer ismini kullanıyor ve sigara satıcısı olduğunu söylüyor."

"Seninle konuştu mu yani?"

"Evet. Alman olduğumu görünce konuşmayı o başlattı."

"Sadece konuştu mu yoksa bir şey mi istedi? Eğer bir şey isterse mutlaka ver. O adam sadece Yahudileri değil insanları öldürmeyi sever."

"Öyle duydum. Başta sadece evinden uzakta iki Alman olduğumuzu sanmıştım. Ama sonra birini aradığını fark ettim. Benim onu o adama götüreceğimi ummuş olmalı. Çünkü farkına varmadan bunu yaptım ve o adam öldü."

"Kim?"

"Siegfried Witzel adında biri."

"Hiç duymadım."

"Max Merten adında birine çalışıyor."

"Max Merten." Meissner ayağa kalkıp ona verdiğim sigaralardan birini yaktı. Bir süre odada dolaşıp arada bir başını salladı.

"O isim sana bir şey mi ifade etti?"

"Aynen."

"Bana Max Merten hakkında ne söyleyebilirsin."

"Bir dakika. Witzel'in Merten için çalıştığını mı söyledin?"

"Evet."

"Bu ne zamandı?"

"Yeni. Bu yıl. Bence Merten de Yunanistan'da."

Meissner sırıttı. "Şimdi bir anlam ifade etmeye başladı. Demek Brunner o yüzden Yunanistan'a gelmeye cesaret etti. Wisliceny öldü – galiba Çekler onu astı. Eichmann da ortadan kayboldu. Eğer kafası çalışıyorsa soluğu Brezilya'da almıştır. Böylece geriye Brunner ve Merten kalıyor."

"Öyle düşünmene sevindim."

"İnsanlar Eichmann, Wisliceny ve Brunner'i SD olduğu için hatırlıyor ve asıl kötülerin, ana amaçların Yahudileri ortadan kaldırmak olduğundan, SS'ler olduğunu düşünüyorlar ama aslında hepsinin başı Merten'di."

"İyi de o sadece orduda yüzbaşı değil miydi?"

"Doğru. O yüzden dikkat çekmemesi daha kolay oldu. Oysaki Merten, Selanik-Ege bölgesinin askeri idaresinden mesuldü. Wehrmacht ne isterse yapmasına izin verdi çünkü onlar Atina'daydı ve Selanik umurlarında bile değildi. Öncelikle orada GB gibi iyi bir otel yoktu. Ayrıca vicdanlarının rahat etmesi için SD'lerin yaptıklarına şahit olmak istemediler. Ama Selanik'te bir kamyon, tren, gemi ya da binaya ihtiyacın varsa gideceğin kişi Merten'di. Yol yapmak için yüz Yahudi işçi mi lazım, Merten'e sorardın. Eichmann bile Max Merten'den istemeye mecburdu. Demek burada Yunanların asıl mahkemeye çıkarması gereken biri var. Sana Max Merten

hakkında çok şey anlatabilirim. Selanik'te kral gibi yaşadı. Her kral gibi de değil. Kârun gibiydi. Yüzme havuzlu villası, kadınları, arabaları, hizmetçileri, en iyi yiyeceği ve şarabı vardı. Hatta kendi sinema salonu bile vardı. Onu kimse rahatsız etmezdi." Meissner başını iki yana salladı. "Ama Max Merten'le ilgili değişmez tek bir gerçek var ve bizim teğmenin asıl ilgilendiği de o. Alois Brunner'i yargılamak hiç sayılır. Max Merten Yunanistan'daysa bunun tek bir nedeni olabilir ve bence Alois Brunner de bunu biliyor."

OTUZ YEDİ

Averoff Hapishanesinin kapısından ve ana kapıdan çıktığımda içim içime sığmıyordu çünkü hapishanelerin üzerimde her zaman böyle bir tesiri vardır. Hapishaneden ister suçlu ister masum olarak çıkın eve döndüğünüze minnettar olursunuz; gittiğiniz yer Korint'teki bir banka olsa da bu durum değişmez. MRE çekini Alpha Bank'ta bozdurduktan sonra yıkanıp yemek yemeyi, hatta güzel bir kızla dansa gitmeyi ya da içerideyken yapamadığınız herhangi bir şeyi yapmayı planladım. Hapisten çıkanlar zamanın kıymetini çok daha iyi bilirdi. Galiba bu nostalji yüzünden akabinde olacaklara karşı biraz hazırlıksızdım. Ayrıca, mavi Pontiac'ın hemen önümde durup kapılarını açmasına ve karşıdan gelen sıradan sivillerin ellerinde bir anda makineli tüfekler belirmesine bakılırsa, profesyonel bir eyleme benziyordu. Az sonra benden çok daha fit görünen dört adamla arabanın arkasındaydım ve Tsocha üzerinden doğuya ve ardından Vasileos Constaniou üzerinden güneybatıya gidiyorduk. Üzerimde silah var mı diye ararlarken bile ben dahil hiç kimse

tek kelime etmedi. Araba farklı olsa da Ermioni'de beni takip edenler bunlar olabilirdi. Her zamanki şeylerin olacağını tahmin ettim –tehdit, dayak, biraz işkence ve daha kötüsü– ve şimdilik itiraz etmenin faydası yoktu; zaten dinlemezlerdi. Ben A noktasından B noktasına götürülecek bir pakettim ve şimdilik işlerini gayet iyi yapıyorlardı. Bu ezbere bildiğim bir hikâyeydi. Sadece konuşma sırası bana geldiğinde Almanca ya da İngilizce biliyor olmalarını ümit ettim. Acaba Garlopis olup biteni fark etmiş miydi? Beni götürülürken görüp Leventis'i arar mıydı? Eğer uyuduğu için görmediyse uyanıp geç kaldığımı anlaması ne kadar sürerdi? Hapishaneye gidip acaba beni orada tutmaya mı karar verdiler diye sorması ne kadar zaman alırdı? Aslında hiçbirini kafaya takmıyordum. Yorgun böbreğime dayalı .25'lik bir Colt ve pis pis bakan dört surat varken kafama takacak başka bir sürü şey vardı.

Pontiac, Vasileos Constaniou üzerinde, *Kaplanların Pençesinde* filminden bir seti andıran at nalı şeklinde etkileyici bir stadyumun önünde durdu ve kapıları açıldı. İnip yürümeye başladım ve etrafta dolaşan birkaç kişi olduğundan, gizlice bana doğrultulmuş bir silah olsa da itiraz edebileceğimi hissettim.

"36 Berlin Olimpiyatlarına katıldığımı bilmenizi isterim çocuklar. On beş dakikada stadyumun etrafında dolanıp koltuğuma kadar çıktım. O tarihte dünya rekoruydu."

Cevap vermeden beni ilk sıraya götürüp bana ufak tefek birinin oturduğu en üst sırayı işaret ettiler.

Adamlardan biri, "Oraya git," dedi. "Çabuk ol. Kadını bekletme."

"Bunu hiç yapar mıyım," deyip merdivenleri çıkmaya başladım.

Mermer kaplı ilk basamak olması gerekenden çok daha yüksek olduğundan bu göründüğü kadar kolay değildi; antik Yunan tarzında kısa etek giysem ya da hiçbir şey giymesem belki bu adım daha kolay olurdu ama onlar haricindeki herkes için epey zordu. Bunu aştıktan sonrası kolaydı; en azından stadyumun kırk dört basamağını çıkmayı sorun etmiyorsanız. Onları saydım çünkü bu sayede tanımadığım ve çekici olmayan bir kadına zorla getirildiğim için sinirlenmeye zamanım olmadı – gözlerimde bir sorun yoktu; kadın benim için çok yaşlıydı, yani aşağı yukarı aynı yaştaydık. Akropolis ve Royal Garden manzarasını görmezden gelerek polis ressamına onu nasıl tarif edeceğimi hesaplayıp çıkışı tamamladım. Yunan heykelini andıran gür beyaz örgülü saçlı, uzun boylu ve çarpıcı bir kadındı. Kısa koyu kırmızı ipek ceket, hardal sarısı gömlek, uzun kahverengi etek ve yumuşak deri ayakkabı giyiyordu. Yüzü sert, erkeksi ve esmerdi. Çantası ve mücevheri olmayıp erkek saati takmıştı ve elinde kırmızı mendil vardı. Haydut kraliçesine benziyordu.

"Kimse yok mu?" diye sordum.

"Yok."

"Böyle kendinizi yalnız hissetmiyor musunuz?"

"İnsanları tanıdıktan sonra kendimi hiç yalnız hissetmedim."

Ana dili olmasa da Almancası akıcıydı.

"Haklısınız. Ancak gençken dostlarımız olur ve önemli olduklarını düşünürüz. Yaşlanınca arkadaşların da en az diğerleri kadar güvenilmez olduklarını anlıyor insan. Ayrıca bence hiç yalnız kalmayan insan insanların en yalnız olanıdır."

"Gel otur." Sanki rahatmış gibi yanındaki mermer koltuğa eliyle vurdu. "Burası etkileyici, değil mi?"

Oturdum. "Heyecanımı zor gizliyorum."

"Merak ediyorsan söyleyeyim, burası Panathinaiko Stadyumu," dedi. "M.Ö. 330'da inşa edilmiş ama M.S. ikinci yüzyılda mermer kaplanmış. Burada Yunanlar koşu yaparken Romalılar gladyatör dövüşleri sergilemiş. Ardından yüzyıllarca taş ocağı olarak kullanılmış. 1895'te İskenderiyeli bir Yunan burayı restore ettirmiş ve 1896'da modern Olimpiyatların ilki burada düzenlenmiş. O Yunanın ismi George Averoff'tu." Gülümsediğinde bazı dişlerinin eksik olduğunu gördüm. "İsmini bildiğinizi varsayıyorum Herr Ganz."

"Duymuştum. Bir Yunana göre epey şehir meraklısı birine benziyor. Ben olsam ismimin bir savaş gemisi ya da hapishaneye değil de bir park bankına ya da bozdurulacak çeklere verilmesini isterdim."

"Evet, savaş gemisini unutmuştum. Epey bilgilisin."

"Pek diyemem. Mesela hâlâ kim olduğunuzu ve ne istediğinizi bilmiyorum. Genelde sizi kaçıranlar nezaketen kim olduklarını söylerler."

"Kim olduğum önemli değil," dedi.

"Kendinizi hafife almayın hanımefendi."

"Sen de aynı hatayı yapmazsan iyi olur. Ayrıca

fark etmediysen söyleyeyim ben hanımefendi değilim."

"Kabalık olarak görmeyin ama itiraz edecek değilim."

"Etsen de fark etmez. Buranın güzelliği de bu. Altmış altı bin koltuklu bu yerde istediğini yaparsın ve kimse farkına bile varmaz. Averoff Hapishanesinde Arthur Meissner'le yaptığın konuşma benim kim olduğumdan daha önemli. Söylediği her şeyi bilmek istiyorum."

"Sizi neden ilgilendiriyor?"

"Belki bu sorunun cevabını vermeye yardım eder," deyip gömleğinin kolunu sıyırdı ve dövmesini gösterdi.

"Evet, biraz yardımı oldu. Ama daha fazlası gerekecek. Ben Almanım. Hayal gücüm iyi değildir. Galiba bunu full Technicolor'da izlemem gerekecek."

"Nasıl istersen. 1943'e kadar Selanik'te oturdum. Ailem Elhamra Fermanıyla 1492 yılında İspanya'dan sürülen Seferad Yahudilerindendir. Dört yüz elli yıl boyunca ailem ve diğer Yahudiler Selanik'te refah içinde yaşadı ve sürgün döneminde yaşanan zulüm unutuldu. Ta ki Temmuz 1942'de Black Sabbath'ta Almanlar gelip tüm erkekleri şehir merkezinde toplayana kadar. Her yaştan on bin Yahudi erkek köle işçi olarak alındı ama önce onlardan bu işi yapabilecek seviyede olduklarını ispat etmeleri istendi. Tabii ki bu insani nedenlerle değil, SS'in eğlenmesi için yapıldı. Almanya'dan buraya yaptıkları uzun seyahatin ardından canları sıkılmıştı ve eğlence arıyorlardı. Yahudilerle uğraşmaktan daha eğlenceli ne olabilirdi? Sonuç olarak

günün geri kalanında on bin Yahudiye silah zoruyla ağır iş yaptırdılar. Reddedenleri ölesiye dövdüler ya da Alsaz köpeklerini üzerlerine saldılar. Hava şu anki gibi serin değildi; yazdı ve sıcaklık otuz derecenin üzerindeydi. Dedem de dahil olmak üzere çoğu öldü. O sırada bilmiyorduk ama meğerse öldüğü için şanslıymış çünkü gelecek birkaç ay içerisinde altmış bin kadar Yahudi, Doğu Avrupa'daki ölüm kamplarına gönderildi. Sülalemden on yedi kişiyle birlikte ben de Auschwitz'e gönderildim ve orada Almanca öğrendim. Ama ardından şunu da öğrendim: sülalemden tek sağ kalan bendim ve nedeni de doktor olmam değildi – Naziler Yahudi doktorları kullanmazdı. Ben bir hesap hatası yüzünden sağ kaldım. Auschwitz'e vardığında yaşı on altı ve kırk arasında olanlar çalıştırılırdı. O tarihte kırk bir yaşındaydım ve annem, büyük annem ve üç ablamla birlikte gazla zehirlenip öldürülmem gerekiyordu. Ama Auschwitz'deki bir SS memur doğum tarihimi 1902 değil de 1912 olarak yazınca hayatımı kurtardı. Kırk yaşından ufak olduğumu sandıkları için oranın genelevi olan Blok 24'te çalıştırıldım. Hayattayım ama kabul etmem gerek ki bir parçam orada öldü. Mesela bir daha tıpla ilgilenmedim. Alman doktorların Auschwitz'de yaptıklarına şahit olunca insanların modern tıbbi hak etmediğine inandım."

"Daha kötüsü de olabilirdi. Mesela avukat olabilirdin. Avukatlardan ne yaparsan yap kurtulamayacağını söylerler."

"Artık farklı bir şey yapıyorum. Artık halkıma farklı şekilde hizmet ediyorum."

"Üzgün olduğumu söylesem bir şey değişir mi?"

"Tanrım." Kadın gülerken ağzını kapattı. "İşte buna şaşırdım. Savaştan beri tanıştığım özür dileyen ilk Almansın. Diğerleri kamplardan haberimiz yoktu, sadece emirlere itaat ediyorduk ya da Almanların başına da korkunç şeyler geldi türünden şeyler söylediler. Ama hiçbirinin aklına özür dilemek gelmedi. Sence neden?"

"Bu şartlar altında özür dilemek çok aciz kalır. Belki o yüzden dilemek akıllarına gelmiyor." Elimi sigara atınca paketi Arthur Meissner'e verdiğimi hatırladım.

"Keşke doğru olsaydı ama bundan emin değilim."

"Bize biraz zaman verin. Bu arada burada olmamızın başka bir nedeni var mı yoksa sadece George Averoff ve tarih dersiyle mi ilgili?"

"Bahsettiğin iyi oldu. Fark ettiğin üzere stadyum at nalı şeklinde. Kuzeydeki ofis binalarından birinde bulunan birisi pistte olanları ya da bizi rahatça görebilir. Haksız mıyım?"

"Doğru. Yunan televizyonunu gördükten sonra bizi heyecanla izleyenleri de kınamam." Orada durup duvarın üzerine baktım; stadyumun tepesinin yerden yüksekliği yirmi beş metre olmalıydı. "İyi ki yüksekten korkmuyorum."

"Ben sadece kafanın içinde olanlar ve onun omuzların üzerinde kalıp kalmayacağıyla ilgiliyim. O çatılardan birinde adamım var. Oraya keyfinden çıkmadı. Kendisi Almanlardan, eğer böyle bir şey mümkünse, benden bile daha fazla nefret eden tecrübeli bir keskin nişancıdır. Elindeki dürbünlü Amerikan tüfeğinin etkili menzilinin bin metre olduğunu

söyledi. Bence o çatıdan burası o mesafenin ancak yarısıdır, yani onun için kolay bir atış olur."

Bir şey demesem de sanki kafam kaşınmaya başlamış ve dünyadaki tüm Drene şampuanlarının da bir faydası olmayacakmış gibi kendimi rahatsız hissettim. Hemen oturdum. İşte şimdi bir sigara iyi giderdi.

"Şöyle olacak. Eğer işbirliği yapmaya niyetli olmadığını düşünürsem adamım ve onun gözcüsüne işaret edeceğim – sonrasını artık tahmin edersin. Bu stadyumdan sağ ayrılamayacağına garanti verebilirim Herr Ganz."

"Doğruyu söylediğinizi nereden bileceğim?"

"Bilemezsin. Umarım öğrenmek zorunda kalmazsın. Kampta sürekli merak ettiğimiz bir soru vardı. Duş başlıklarında su mu var yoksa başka bir şey mi? Kim bilebilir? Söylenen yalanlar. Gerçeği çarpıtmak için uydurulan cümleler. Bir İsviçre kliniğinde 'özel muamele' hayat kurtaracak ameliyat demektir. Almanlar sayesinde bu cümle vurulup Ukrayna'da bir çukura atılma anlamını kazandı. Ama soruna cevap olarak gerçeği söylediğimi göstermek için bu küçük delili getirdim."

Bana bir tüfek mermisi verdi. .308 Winchester mermisiydi. Bahsettiği türde bir keskin nişancı tüfeğinde kullanılacak türde bir mermiydi. Başıma geleceklerin düşüncesiyle terlemeye başladım. Cephede bu şekilde vurulan çok asker gördüğümden keskin nişancı tüfeklerinin neler yapabildiğini biliyordum.

"Kesin delil olmadığını biliyorum," dedi. "Ama önceden belirlediğim sinyal haricinde şimdilik gö-

rebileceğin tek delil bu. Ki bu noktada artık bir önemi de yok, değil mi? Aslında kırmızı ve kahverengi giymemin nedeni de bu. Bunlar eski elbiselerim. Üzerime kan ve beyin sıçraması ihtimaline karşı onları giydim."

Yüzünde tebessüm olsa da kadının gayet ciddi olduğunun ve elbiseleri o yüzden seçtiğinin farkındaydım. Onun gibi soğukkanlı davranmaya çalışsam da çok zordu.

"Mermiyi hatıra olarak saklayabilir miyim? Nazarlıktan sonra güzel bir değişiklik olur."

"Elbette. Ama bir sonraki esprini dikkatli seç Herr Ganz, çünkü sıradaki mermi elindeki mermi kadar zararsız olmaz."

"Birden özür dilediğime çok memnun oldum."

"Ben de öyle. Hiç değilse senin için iyi bir başlangıç oldu. Alman olmasan senden hoşlanmam bile mümkündü. Ama..."

"Anlaşılan Uluslararası Olimpiyat Heyetinden değilsiniz."

"Evet değilim."

"Yunan NIS da değilsiniz. Onlar beni Atina'da öldürmezdi: o zaman demek ki Tel Aviv'deki Enstitüdensiniz."

"Bir sigortacıya göre çok şey biliyorsun. Gerçi daha önce Berlin'de dedektiftin ve Cinayet Masasında görev yaptın. Yani meslektaşlarının çoğundan farklı olarak cinayet işlemek yerine onları soruşturdun. Alman polis taburları nice Yahudiyi öldürdü, değil mi? Ama Teğmen Leventis'in sana güvendiği belli yoksa seni Arthur Meissner'le görüşmeye göndermezdi. Bunu yapmasının nedeninin

Alois Brunner'i bulup yargılama umudu olduğunu biliyorum. Burada da ben devreye giriyorum çünkü Brunner denen şerefsizi tutuklayacak biri varsa o da benim. Tutuklamak için aradığımız birkaç savaş suçlusundan biri de o."

"Tutuklama kısmında ciddi misiniz? Bunu kafasına silah doğrultulmuş biri olarak soruyorum."

"Evet ciddiyim. Merak etme Yunanistan'daysa onu bulduğumuzda yargılanması için İsrail'e götüreceğiz. Gerçek mahkeme tüm dünyanın gözü önünde, gerçek avukatlarla olacak ve Almanya'daki uyduruk savaş suçu mahkemelerinden farklı olarak adil bir hüküm verilecek. Kabul edin Herr Ganz, Almanya'da yargılanıp mahkûm edilen Naziler hiç de zor zaman geçirmedi. Birkaç ay önce okuduğum bir istihbarat raporunda SS subayı Waldemar Klingelhöfer'in iki bin beş yüz Yahudiyi öldürmekten sadece sekiz yıl yattıktan sonra Aralık 1956'da Landsberg Hapishanesinden tahliye edildiğini öğrendim. Herr Ganz, gördüğün gibi dünya bize adil bir mahkeme borçlu. Ayrıca seni neden ilgilendirsin ki? Alois Brunner Avusturyalı. Hatta o bile şüpheli. Memleketi şimdi Batı Macaristan sınırları dahilinde. Biz Yahudiler hakkımız olanı istiyoruz. William Shakespeare sayesinde dünyanın bizden beklediği bu."

Söylediklerinin ardından karar vermem zor olmadı. Bir keskin nişancının beni kolayca vurabileceği birkaç çatı vardı. Hayal gücümün ürünü mü bilmiyorum ama modern bir binanın çatısında bir şeyin güneş ışığını yansıttığını görür gibi oldum; dürbün ya da tüfek dürbünü olabilirdi. Haydut

kraliçe gerçek bir istihbarat subayı gibi hikâyesini gayet inandırıcı biçimde anlatmıştı ve doğru söylediğine inanıyordum. Mossad olarak bilinen İsrail'deki İstihbarat ve Özel Harekat'tan olduğuna artık hiç şüphem kalmamıştı. Mossad'la daha önce karşı karşıya gelmiştim ama o zaman farklı biriydim. Kim olduğumu ve ne tür insanlarla takıldığımı bilse hiç düşünmeden o mendili bırakırdı.

"Bildiğim her şeyi anlatacağım."

"Hepsine gerek yok. Sadece Alois Brunner'le ilgili olanlar yeter."

OTUZ SEKİZ

İşbirliği yaptığımı gösterip vurulma ihtimalimi azaltmak adına ona Munich RE ve *Doris* meselesinden bahsettikten sonra şöyle devam ettim:

"Bence Meissner'in hiçbir önemi yok. Alman bile değil. Sadece Alman ismi taşıyan ve Yunanların başka kimseyi bulamadığı için tutukladığı zavallı tercümanın teki. Savaştan sonra Alois Brunner'i hiç görmediğini söylese de hiç değilse onu tanıyor. Ayrıca bana Brunner'in Atina'da takılmayı sevdiği yerleri söyledi. İsterseniz yazabilirim." Elimi yavaşça cebime atıp bir not defteri çıkardıktan sonra yazmaya başladım. "Brunner'i bu yerlerden biri olan Constitution Meydanındaki Mega Hotel'in barında birkaç gün önce gördüm. Belki de Teğmen Leventis'in neyin peşinde olduğunu size sızdıran Megaro Papoudof'taki kişiden bunu da öğrenmişsinizdir."

"Sadece onu gördüğünü biliyorum. Brunner şimdi neye benziyor?"

"Leventis'in bana gösterdiği eski fotoğrafından pek farklı değildi. Zayıf, pek uzun değil, kırklı yaş-

larında, aşırı sigara içiyor, kibar, Avusturya aksanlı, tırnakları yenmiş, boğuk sesli, fırtınaya bakıyormuş gibi kısık gözlü, kanca burunlu, bıyıklı ve top sakallı. Üzerinde Shetland spor ceket, fitilli pantolon, kareli gömlek vardı ve ufak bir kravatı takıyordu. Saati kaliteliydi; altın ya da Jaeger olabilir. Sağ elinde altın yüzük vardı. Buzlu Calvert içti ve tıraş losyonu sürmüştü. Markasını hatırlamıyorum. Ayrıca roman okuyordu çünkü barın üzerinde bir kitap vardı. Frank Yerby'nin bir romanı. Yanındaki taburede bir de ufak şapka olabilir. Emin değilim." Başımı iki yana salladım. "Hepsi bu."

"Peki, nelerden konuştunuz?"

Yazdığım sayfayı yırtıp ona verdim.

"İçki içiyordum ve konuşmayı o başlattı. İki Alman arasındaki sohbet. Tüm dediklerinize rağmen insanların düşündüğünden daha sıcakkanlıyızdır. Ama onu hayatım boyunca ilk kez gördüm. Bana adının Georg Fischer olduğunu ve Karelia sigarası sattığını söyledi. Bana bir paket sigarayla bu kartviziti verdi." Kartı ona verdim. "Numarayı aramaya zahmet etmeyin, çünkü düşmüyor. Galiba sırf gösteriş olsun diye veriyor. İnsanların onun sıradan biri olduğunu düşünmesini sağlıyor. Fakat Leventis işleniş şekillerine bakarak iki cinayetin 1943'te Atina Selanik arası trende işlenen cinayetle aynı olduğunu düşünüyor. Brunner o trende Jacob Kapantzi adında bir Yahudi bankacıyı iki gözünden vurmuş."

Durup bir saniye için söylediklerimin ehemmiyetini düşündüm; bunlardan bahsederken Pritaniou'daki evin zemininde yatan Siegfried Witzel gözümün önüne geldi ve eğer haydut kraliçesinin

adamı ateş ederse benim akıbetim de farklı olmayacaktı.

"Bu hadiselerden birinde, gemisi battığı için sigortadan tazminat talep eden Siegfried Witzel adında bir tekne sahibi öldürüldü. Ben de tüm bunlara o yüzden bulaştım. Münih'ten sadece bir tazminatı halletmeye geldim. İlgileneceğinizi düşünmüyorum ama bütün hayatım böyle geçti zaten."

Mossad'lı kadın başını salladı. "Brunner'in kurbanlarını gözlerinden vurmayı sevdiğini ben de biliyorum. 1944'te Paris'teki sevkiyat kampında Brunner, Theo Blum adındaki birini benzer biçimde öldürdü. Belki de Brunner'in annesi Ann Kruise Nadkut'ta göz doktorunda çalışıyordu. Tam olarak Sophocles sayılmaz ama onun kurbanlarını bu şekilde öldürmesinin sadizmin haricinde psikolojik bir açıklaması olabilir. Bunu ancak onu Ayalon Hapishanesine tıktıktan sonra öğrenebileceğiz galiba. Lütfen devam et."

"Siegfried Witzel ve Münihli bir avukat olan Dr. Max Merten..."

"İlgilendiğimiz diğer kişi de o."

"O ikisi Yunan hükümetini batıklardan tarihi eser çıkaracaklarına ikna etmek için bir sürü zahmete girmiş. Agamemnon'un maskesi türünden müze eşyaları. Bu öğleden sonraya kadar onların silah peşinde olduğunu sanıyordum. Bunların tümünün yasadışı silah ticaretinin paravanı olduğunu düşünmüştüm. Brunner'in çalıntı Mısır ve Asur eserleri karşılığında silah alıp onları da Nasır'a satacağını varsaymıştım."

Ona Doris'e gönderilen Helen at başından bahsettim.

"Mantıklı. Brunner'in Mısır Muhaberat'la, yani rakiplerimizle, işbirliği yaptığından neredeyse eminiz. Kahire'deki bir ajanımız Brunner'in yakın zamana kadar Mısır İstihbarat Teşkilatının başı olan Zekeriya Muhittin'le birkaç kez görüştüğünü tespit etti. Ama biz onun Hans Globke adındaki bir bakanın emrinde BND'ye çalıştığından şüpheleniyoruz ki şu an Globke bile onu arıyor olabilir. O şerefsizi yakalamayı da çok isteriz ama bunun mümkün olacağını düşünmüyorum. Adenauer, dış işleri bakanını mülteciler bakanı Theodor Oberlander'ı koruduğu gibi koruyorsa Hans Globke'yi yakalamamız imkânsız."

"Sizin sorununuz ne?"

Haydut kraliçesi şaşırdı. "Bizim mi?"

"Yahudilerin değil *casusların*. Düz çizgi üzerinde yürümeyi bilen tek casus görmedim. Her halükârda tümü hususunda yanıldığımı anlıyorum – yasadışı silah ticaretinden bahsediyorum. Bence silahla alakası yok. Merten ve Witzel ve belki de Brunner bir şeyler için dalıyordu ama o şeyin tarihi eser olduğunu hiç sanmam. Arthur Meissner bana Averoff'ta bir şey anlattı. Dilerseniz size de anlatabilirim. Birkaç ayrıntıyı atlarsam kusuruma bakmayın çünkü insanın kafasına silah doğrultulmuşken düşünmesi kolay olmuyor." Nefes verip kolumla alnımı sildim. Öyle terlemiştim ki ceketim üzerime yapışmıştı. Kendimi elektrikli sandalyeye bağlanmış gibi hissediyordum.

"Aslında tam tersinin doğru olduğunu sanırdım. Tecrübelerime göre tehdit altında olmak kişinin dikkatini hiç olmadığı kadar artırır. Ayrıca kırmızı

mendil elimde olduğu müddetçe emniyettesiniz Herr Ganz."

"Sakın hapşırmayın ve ben Homeros'u oynamayı bitirene kadar müdahale etmeyin. Çatıdaki dostunuzun bana inanmadığınızı düşünmesini istemem. Hikâyenin kalanında birkaç açık nokta var. Birkaç tane de bende olsun istemiyorum."

"Tamam anlat bakalım."

"Meissner'e göre Alois Brunner 1943 ilkbaharında Selanik Yahudilerinden milyonlarca dolar değerinde altın ve mücevher çalan bir örgütün mensubuymuş. Ayrıca Dieter Wisliceny ve Adolf Eichmann'la da işbirliği yapmış. Ama tümünü tasarlayan bölgedeki sivil idarenin başı olan Yüzbaşı Max Merten'miş. Merten, Selanik'teki Yahudi liderleriyle bir anlaşma yapmış: Bütün değerli eşyalarını verirlerse onların orada kalmasına müsaade edecekmiş. Ölüm korkusuyla Yahudiler ellerinde ne varsa vermişler ama sonunda oyuna getirildiklerini anlamışlar. Eichmann ve Wisliceny'nin yardımıyla Merten tüm serveti *Epeius* adındaki gemiye yüklemiş. Gemi denize açıldıktan sonra SS şehirdeki altmış bin Yahudiyi sevk etmeye başlamış."

Sabırsızlanan haydut kraliçesi, "Bu hikâyeyi ben de duydum," dedi. "Gemi denize açılmış, mayına çarpıp Girit'in kuzeyinde batınca Yahudi altınları denizin dibini boylamış. Regia Marina –Pire yakınlarındaki Salamis Deniz Üssündeki İtalyan donanması– ve Heraklion'daki Kriegsmarine bu yönde bir mesaj almış. Savaştan sonra Helen donanması bunu araştırıp doğrulamış."

"Onlara ne kadar güven olur bilinmez," dedim.

"Belki. Evet?"

"Meissner hadiseyi farklı anlattı. Selanik'te Merten'in SD'deki ortakları *Epeius*'un akıbetini duyunca şüphelenmişler. Meissner onlar Mehmet Kapancı villasında şüphelerini dile getirirken onlara kulak misafiri olduğunu söyledi; ardından *Epeius*'un başına gerçekte neler geldiğini öğrenmeye karar verip, battığını ama mayına çarpmadığını öğrenmişler. Merten şehrin Yahudilerine yaptığı gibi onlara da kazık atıp gemiyi Pylos ve Kalamata şehirleri arasındaki Peloponez Sahilinde, Messenian Körfezinin sığ sularında batırmış.

"*Epeius*'un kaptanı Kyriakos Lazaros adında bir Yunanmış; gemide ayrıca Merten'in ganimetten pay verdiği Rainer Stückeln adında bir Alman donanma subayı da bulunuyormuş. Merten, *Epeius*'tan filikayla ayrıldıktan sonra buluşacağı *Palamedes* adında ikinci bir gemi ayarlamış. *Palamedes* onları Girit'in batı sahiline götürmüş ve orada tekrar filikaya binen Lazaros ve Stückeln karaya çıkıp geminin battığını bildirmiş.

"Daha sonra Stückeln, *Epeius*'un yerini kimseye söylemesinler diye Lazaros ve süvariyi öldürmüş; kendisi de Merten'e geminin yerini söyledikten sonra Girit'e düzenlenen bir hava akını sırasında ölmüş. Ama Selanik'teki üç SD gibi o da savaş bitmeden bu konuda bir şey yapamamış. Eichmann, Wisliceny, Brunner ve Merten Almanya'ya dönünce tutuklanmış ya da kaçak olmuş. Eichmann, Wisliceny ve Brunner savaştan sonra aranan kişilerdi; ama Max Merten rütbesi sadece yüzbaşı olduğundan serbest

bırakılıp Yunanistan'a dönmenin artık emniyetli olduğuna hükmedene kadar on yıl Münih'te kalmış.

"Sonra birkaç ay önce Merten, Siegfried Witzel adındaki bir dalgıcın gemisini kiralamış. *Doris* adındaki o gemiyi sigortalayan benim şirketimdi. MRE iyi bir şirkettir ve bir sürü gemiyi sigortalamıştır. Hatta Almanya'daki en iyi sigorta şirketi diyebilirim. Bence Merten ve Witzel'in amacı *Epeius*'un battığı yere gidip kaltınları almaktı. Ayrıca BND'deki birinin Brunner'e Max Merten'in Yunanistan'a dönerek eski ortaklığı tekrar kurmayı planladığını haber verdiğini de düşünüyorum. Ama muhtemelen yine atılan bir kazık yüzünden bir şeyler ters gitti. Can çıkar huy çıkmaz demişler. *Doris* battı –nasıl battığını bilmiyorum– ve ortaklık ikinci kez ve aynı derecede öldürücü şekilde sona erdi. Brunner, Witzel'i öldürdü ve belki de öldürmek için Merten'in de peşine düştü. Belki sadece öldürmeyi seviyordur. Nihayetinde adam Alman."

Tüfeğin dürbününden nasıl göründüğünü merak ederek başımı iki yana salladım ve kadının tek kadınsı yönü olan parfümünün kokusunu ancak alabildim. Ondan beklenmeyecek derecede vanilyalı ve çiçekli bir şey olması haricinde markasını kestiremedim.

"İşte hepsi bu. Merten ve Brunner'in şu an Yunanistan'da olduğunu düşünmüyorum. Ama Meissner'den öğrendiklerimden sonra buraya dönecek kadar yürekli olmalarına şaşırdım."

"Belki de şaşırtıcı değildir," dedi haydut kraliçesi. "Yeni Yunan hükümetinde Nazilere bilgi sızdıran ve karşılığında Selanik Yahudilerinden

alınan iş ve mülklerle mükâfatlandırılan kişiler olduğu söyleniyordu. Merten bu yüzden de gelmiş olabilir. Belki bazılarına şantaj yapacaktı." Omuz silkti. "Diğer taraftan Selanik Yahudilerini yalnız bırakan sadece bu hükümet değil. Amerikalılar 1946'da Merten'i tutuklayıp Dachau'da hapsetti ve Yunanistan'a iadesini teklif ettiler. Akıl almaz biçimde, Tsaldaris hükümeti onunla ilgilenmediğini söyledi. Demek Max Merten, Münih'te on yıl serbestçe dolaştıktan sonra buraya dönmenin artık güvenli olduğuna karar verdi. Onu kim suçlayabilir? Siz Almanlar savaşın altına kalın bir çizgi çekip yeniden başlamayı başardınız. Buna İhtiyar'ın mucizesi dediler. Bence İhtiyar'ın badanası. Beni hasta ediyor. Adalet yok. İpleri ele almak zorunda kalmamıza şaşmamalı."

Yüzünü buruşturup sanki ceketine kan bulaşmasını istemiyormuş gibi başını çevirdi.

"Ben ona oy vermedim," dedim. "Ayrıca lütfen bana pis pis bakmayın. Başıma ağrı girsin istemem. Kendi adıma konuşmam gerekirse, hiçbir zaman Yahudilerden pek çok Almandan ettiğim kadar nefret etmedim."

"Unicorn, griffin, great auk, kalpli tart ve yeşil uzaylıları duydum. Hatta iyi Alman olduğunu da duydum ama hiç denk gelmedim. Nazilere de oy vermedin ve Hitleri hiç sevmedin. Hatta mutlaka savaştan sağ çıkmasına yardım ettiğin bir Yahudi de vardır. Onu birkaç gün banyonda sakladın. Elbette en iyi arkadaşlarından bazıları da Yahudidir. Tüm bunlara rağmen neden bu kadar çok Yahudi öldüğünü bir türlü anlamıyorum."

"Ne kastettiğinizi bilmiyorum ama gurur duyduğum bir şey yaptığımı söylemedim. Ama bununla da yaşarım."

Kırmızı mendili tuttuğu elini kaldırıp manidar bir şekilde salladı. "Sen öyle zannet."

"Öyle bir intikam iştahınız var ki menünüzde olmadığıma sevindim."

"Menü mü? Ah demek istediğini anladım. Evet, menümüz var. Aslında Max Merten'i yakalamak en az Alois Brunner'i yakalamak kadar güzel olabilir."

"Onu tekrar görürsem size haber veririm."

"Tekrar mı?"

"Savaştan önce Berlin'de hırslı bir avukat olduğu dönemlerden onu tanırım, ayrıca birkaç ay önce tekrar karşılaştık. İşin aslı Munich RE'deki iş girmemi sağlayan kişi Merter'dir."

"Bir de Yahudilerin birbirini tuttuğundan bahsederler. Birbirini tutma konusunda biz Almanların eline su dökemeyiz."

"İnanın bana onu ben de sizin kadar öldürmek istiyorum. Sigortacılığın tehlikeli dünyasına atılmadan evvel Münih'teki bir hastanede sessiz sakin bir işim vardı. Schwabing hastanesinde birlikte çalıştığım insanlar son derece dürüsttü ve hiçbiriyle bir sorun yaşamadım." Dudağımı ısırdım. "Ama kravat takar takmaz başım dertten kurtulmadı. Artık gidebilir miyim? Burası epey serin. Hatta sizden gelen nefret dalgası olmasa paltoya bile ihtiyacım olabilirdi. Ayrıca acilen iç çamaşırımı değiştirmem gerekiyor."

"Pekâlâ, Herr Ganz gidebilirsin. İlginç bir adam olduğun kesin. Sende görünenden fazlası var. Grande

Bretagne'da kalıyorsun, değil mi? Belki de Göring ya da Himmler'in odasındasındır. Böylece kendini evinde hissedersin. Araba seni bekliyor. Adamlarım seni gideceğin yere bırakır."

"Hayır, teşekkürler ama mahzuru yoksa yürümeyi tercih ederim. Böylece kafamı az önce neredeyse nahoş bir ziyaretçiyi kabul etmek üzere olduğu gerçeğinden uzaklaştırmış olurum." Bir gözüm elindeki kırmızı mendilde olduğu halde ayağa kalktım. "Amacın tüm kötülükleri meşrulaştıracağını söyleyen Sophocles değil miydi? Bir peçetenin üzerinde okumuştum. Neyse hepimiz gördük ki öyle değilmiş. Almanya bize bunu çok acı şekilde öğretti. Umarım siz de aynı şekilde öğrenmezsiniz."

Haydut kraliçesinin yüzünde alaycı bir tebessüm belirdi. "Devam et ve kendine iyi bak, tamam mı?"

"Ben Almanım. Biz kendimize iyi bakmakta ustayızdır."

OTUZ DOKUZ

Taksiyle ofise döndüğümde Garlopis'i göremeyince çekmecesini kurcalayıp sigarayla bir şişe buldum, Telesilla'nın English daktilosunda Teğmen Leventis'e, Arthur Meissner'le yaptığım görüşmeyle ilgili iki sayfalık bir rapor yazdım ve otele dönüş yolunda da raporu Megaro Papoudof'a teslim ettim. Tutuklanıp Haidari'ye gönderilmemek en az iki kaşımın arasından vurulmamak kadar önemliydi. Raporumda teğmene haydut kraliçesi hakkında bildiğim neredeyse her şeyi anlatırdım ama cevapladığından çok soruyu ortaya çıkaracağından pasaportumu geri almaya yeteceğini sanmıyordum. Cinayet Masasında olduğum zamanlarda dahi evrak işlerinden anlamazdım. Kısacası haydut kraliçesinden bahsetmedim; bana faydası olacağından şüpheliydim.

Constitution Caddesi her zamanki gibi işportacı, polis, asker, kapkaççı, dilenci, müzisyen ve otobüse ya da evine giden ofis çalışanlarıyla doluydu. Alexanderplatz'ın Atina'daki karşılığı olan meydan insanın dikkatini dağıtmak için gereken her şeye

sahipti ve bir süre durup izlediğim, tebeşirle resim çizen ressam bana Otto Dix'in bir resmini ve Biberkop'u, Berber'i, ayısı ve birasıyla eski Berlin'i ne kadar özlediğimi hatırlattı. Size içkiye ihtiyacınız olduğunu ya da zaten bir tane içmiş olduğunuzu Otto Dix gibi hatırlatacak kimse yoktur. Otto Dix'i tanıdığımdan bunu herkesten iyi bilirdim. Otele girince Achilles Garlopis'in beni kristal avizenin altındaki kanepelerden birinde beklediğini gördüm. Güçlükle ayağa kalkıp mermer zeminde bana doğru geldi.

Yunan tarzı istavroz çıkarıp, "Çok şükür iyisiniz," dedi. "O adamlar sizi Averoff Hapishanesinin dışında aldığında Rover'la onları takip etmeye çalıştım ama trafik ışıklarında beni atlattılar. Gerçi yetişsem de ne yapardım bilmiyorum. Epey sağlam tiplere benziyorlardı."

"Öyleydiler."

"Polise benzemiyorlardı."

"Değildiler zaten." Başka açıklamada bulunmadım; haydut kraliçesi hakkında ne kadar az şey bilirse onun için o kadar iyiydi. "Neyse, unut gitsin, tamam mı?"

"Elbette efendim, elbette. Herhalde hâlâ Korint'e gitmek istemiyorsunuzdur. Zaten Alpha Bank açık değildir."

"Hayır, gel bir şeyler içelim. Karaciğerimi küçültmek için can atıyorum. Buraya gelirken çakmağımın içindeki gazı içmemek için kendimi zor tuttum."

"O zaman ben ısmarlıyorum. Düşündüm de ben de içsem iyi olacak."

"Bu fiyatlara mı? MRE masrafları ödüyor. Bırak bir işe yarasınlar."

GB'nin barında oturup garsonu beklerken Büyük İskender'in duvar halısını işaret ettim. Filin üzerindeki bir çocuğun elinde bir şişe vardı ve bir savaş arabasının yanında yürüyen iki köle de sedyenin üzerindeki büyük bir şarap testisine benzeyen bir şey taşıyordu. Kızıl saçlı bir diğeri altın rengi bir Körn şişesinden içiyor ve kafayı bulduktan sonra yapılacağı gibi onu trampet olarak kullanıyordu. İskender gülümseyip dik durmaya gayret ediyordu ve şimdiden bir iki kadeh içmiş gibi savaş arabasında Büyük görünüyordu.

"Bana da onun içtiğinden getir," dedim barmene.

Garlopis, "Bana da..." dedi ve sonra da muhtemelen etkisi aynı olacak iki buzlu viski istedi.

"Meissner size işe yarar bir şey anlattı mı? Teğmen Leventis'i memnun etmeye yeter mi?"

"Hayır, hiçbiri bir işe yaramaz. Galiba sonunda rüşvet vermek zorunda kalacağız. Ya da o parayı kullanarak yeni bir pasaport alacağım."

İçkiler geldi ve gelmeleriyle sırf garanti olsun diye iki tane daha istemem bir oldu.

"Yunan pasaportu mu? Bu konuda size yardımcı olabileceğimden şüpheliyim. Rüşvet alma ya da verme konusunda her Yunan eşittir ve hiçbiri bunu suç olarak görmez. Ama sahte pasaport işleri değiştirir."

"O zaman rüşvetten şaşmayalım."

"Şirketin çekini yarın bozdururuz," dedi Garlopis. "Planladığımız gibi Korint'teki Alpha Bank'a gideriz."

"Bankaların cumartesi açık olduğundan emin misin?"

"Dokuzdan on ikiye kadar açıktır efendim. Bence Korint hoşunuza gidecek." Güldü. "Özellikle de çeki bozdurup Atina'ya doğru yola çıktıktan sonra."

"Leventis'e pazar günü rüşvet vermenin nesi yanlış?"

"Ah hayır efendim, aklınızdan bile geçirmeyin. Yunanistan'da pazar günü rüşvet verilmesine hiçbir Yunan müsamaha göstermez. Ayrıca epey bir kabiliyet ve diplomasi gerektirir. Bence bu adama sadece para vermeyip takdir ve saygımızı da göstermemiz gerekir. Egosunu olabildiğince okşayalım. 'Birkaç yüzle size hakaret etmek istemem teğmen,' gibisinden şeyler söyleriz. 'Sizin gibi birisi en az bin beş yüz hak eder.' Bin beş yüz saygı göstergesidir. Ona değerli olduğunu gösterir."

"Ya daha çok isterse?"

"Gerekirse iki bin de ödeyebiliriz. Ama ondan yukarı çıkmayalım. Çünkü inanın bana iki binden fazlasına adalet bakanını bile ikna ederiz. Ama tüm Yunan memurları gibi Teğmen Leventis de seviyesini bilecek kadar zekidir. Bir şey daha var. Bence bu işleri bir Yunan olarak benim halletmeme izin verirseniz daha uygun olur. Bir tercüman olarak konuşuyorum, kişiye *fakelaki*'sini öderken konuşmada yapılacak en küçük hataya bile yer yoktur. Bir Yunanın diğerine rüşvet vermesi normalken bir Almanın vermesi vatana ihanet gibi görülebilir."

"Tamam, bana uyar."

"Umalım da planladığımız gibi olsun."

Birkaç içki daha içtikten sonra vedalaşıp üst kata çıktım. Odama giderken acaba Heinrich Himmler gerçekten de GB'de kaldı mı yoksa rivayet mi diye düşündüm; Yunanistan'da rivayetten bol şey yoktu. Banyo yaptım –pencereden Megaro Papoudof'u görebiliyordum– yatağıma uzandım, üç dakika kitap okuduktan sonra sanki ölüm beni yutuyor ve nefes almakta zorlanıyormuşum gibi uykuya daldım. O anda Göring koltuğunun altında bir aslan yavrusuyla odama girdi ve başka bir otele gitmemi istedi. Üzerinde kolsuz yeşil deri avcı yeleği, beyaz gömlek, beyaz pantolon ve beyaz tenis ayakkabıları vardı. Atina'ya ne zaman gelse bu odada kaldığını söyleyip eğer gitmezsem bir dahaki sefere banyoya girdiğimde keskin nişancısının beni öldüreceğini söyledi. Tabii ki reddettim ve o sırada telefon çalınca Göring otel yönetiminin bana o oda yerine Himmler'in odasını teklif ettiğini söyledi. Reichführer-SS Berlin'deydi ya da ölmüştü, yani ihtiyacı olmayacaktı. Karanlığın içerisinde telefona uzanıp açtığımda Garlopis'in Akropolis Eski Şehir, 11 Pritaniou adresindeki evle ilgili bir şeyler söylemek için aradığını öğrendim. Doğrulup ışığı yaktım, kafamı toparlamaya çalıştım ve uyanık olduğum halde ona uyuduğumu söyledim, akciğerlerim dediğim katran kazanlarına biraz nefes çekip uyku şaşkını beynime biraz akıl göndermeye çalıştım.

"Dedim ki teyzelerimden biri bu akşam bana bir mesaj bırakmış," diye tekrarladı Garlopis. "11 Pritaniou adresindeki evle ilgili. Akropolis Eski Şehir'de. Witzel'in cesedini ve Teğmen Leventis'i bulduğumuz yer."

"Biraz zorlarsam belki hatırlarım."

"Köşedeki Glebe Kutsal Kabir Kilisesini süpüren bir şahit evde iki kişi gördüğünü bildirmiş. Söz konusu şahit buraya yakın bir yerde oturan teyzem Aspasia. Otuz yıldır Kutsal Kabir kilisesini o süpürür. O tarihte söylemedim çünkü akrabam olduğundan polisler başını ağrıtsın istemedim. İşin içinde başka bir iş olduğunu düşünebilirler."

"Garlopis senin kaç tane akraban var? Hayatımda bu kadar kuzeni olan birine denk gelmedim."

"Haliyle her kuzenimin bir de annesi var efendim. Bu annelerin tümü de benim akrabam olur. Aspasia Teyze kuzenim Paul'un annesidir. Paul, Rover'ı kiraladığım Tziraion Caddesindeki Lefteris Makrinos araba acentesinde çalışır. Altı teyzem ve dayım ve yedi halam var. Bu arada kuzen sayım da yirmi sekiz. Yunanistan'da normaldir bu. Neyse Aspasia Teyzem Pritaniou'daki eve tekrar birisinin geldiğini haber vermiş. O yüzden sizi bu geç saatte aradım. Ayrıca gelenin polis ya da jandarma olmadığından emin."

"Nasıl?"

"Çünkü iç savaştan beri polisleri sevmez. Hepsinin hırsız olduğunu düşünür. Onlara güvenmediği için de sürekli onları gözler. Witzel'in evinde silah sesleri duyulduğunu sadece görev kabul ettiği için ihbar etti. O tarihten beri de polis Pritaniou'daki eve ne zaman gelse kapıya bir tane üniformalıyı bekçi olarak koymuşlar. Ama şimdi kimse yokmuş. Ayrıca evin önüne bir motosiklet park etmiş – kırmızı Triump'muş ve sahibine ait olabileceğini düşünüyor."

"Öyle mi?" Artık tamamen uyanmıştım ve saatime baktım. "Beni otelin önünden alabilir misin?"

"Yirmi dakikaya oradayım."

Banyoya gidip kafamı soğuk suyun altına soktum, bir bardak su içtim ve çabucak giyindim. Tam kapıdan çıkacaktım ki telefon çalınca biraz erken geldiğini söylemek için arayan Garlopis olduğu düşüncesiyle açtım. Ama arayan Garlopis değil hoş sesli Elli Panatoniou'ydu.

"Hani dansa gidecektik?"

Tekrar saatime baktım. Gece yarısı olmuştu. Birden kendimi yaşlı hissettim. "Öyle mi? Bu saatte mi?"

"Burası Atina. Atina'da on birden önce hiçbir şey olmaz. Yine de haklısın. Kesin söz vermemiştik ama yine de uğrayayım dedim. Seni görmek istedim."

"İki dakikaya inerim."

"Dilersen odana gelebilirim. Ama resepsiyonu arayıp söylemen gerekir."

Şansıma küfrettim. Güzel bir Yunan kadının ihtiyar bir Almanın odasına gelmeyi teklif etmesi çok sık olacak bir şey değildi. İşler birden Homeros'un tabiriyle Zeus'un ofis kapısının yanında sakladığı iki çömleğe benzemeye başlamıştı. Birinde iyi diğerinde kötü şeyler varmış; bazılarına karışım bazılarınaysa sadece kötü olanı verip bazılarına da sırf gece gelen bir telefon sırasında elinden alabilmek için iyi olandan vermiş. Şimdilik bu meseleyi elimden geldiğince mahirane bir şekilde halletmem gerekecekti ki bu da kahramanlık destanlarına yeni bir gözle bakmama neden oldu. Birden Truvalının birine bir cirit saplamak istedim.

"Maalesef olmaz. Achilles Garlopis az önce aradı ve hemen çıkmam gerekiyor. Ama madem buradasın istersen sen de bizimle gelebilirsin. Belki ardından bir şeyler yaparız."

"Ne gibi?"

"Bilmem. Aşağı geliyorum. Konuşuruz."

Sonrasında yapabileceklerimize dair gayet iyi bir fikrim vardı –özellikle de otel odama gelmeyi teklif ettikten sonra– ama ona öyle düşünmediğimi göstermek için başka bir şey teklif etmeye karar verdim.

Otel lobisine inerken kendi kendime, "Bir içki," dedim. "Ama burada olmaması daha iyi. Burada içelim dersem niyetim fazla bariz görünür. Mutlaka bir yerlerde geceleri açık bir bar biliyordur. Eğer tekrar odana gelmek istiyorsa zaten bu otelin barını söyler. Tabii niyeti buysa. Her halükârda Garlopis bizi bırakır ve sonra neler olacağına bakarız. Aferin Günther. İşine geldiğinde tam bir centilmen olabiliyorsun. Baş başa olduğumuza göre sana Günther dememde mahzur yok, değil mi?"

Elli otel lobisindeki büyük kanepeden kalkıp tepesindeki avizeyi bile gölgede bırakacak şekilde gülümsedi. Parfümü çoktan beni ele geçirmiş, kafamın içinde beynimi tekmeliyordu. Bela kimi zaman güzel kokardı, özellikle de küçük şişelere konup kadınlara ya da onları alacak kadar salak erkeklere satılanlar. Siyah pantolon, siyah kazak ve dans hususunda ciddi olduğunu gösteren kırmızı ayakkabılar giymişti. Siyah deri çantasına piyano sığdırmak bile mümkündü. Sanki geçen zaman içerisinde saçı daha da uzamış, her bir telini bizzat kendisi yalayıp

temizlemiş gibi parlak görünüyordu. Yanımda olsa onu bu zahmetten kurtarırdım. Bana sıkıca sarılıp iki yanağımdan öpünce şanslı biri olduğumu düşünmeye başladım; belki fazla şanslıydım ama bir şekilde nedenini öğrenecektim. Yunanistan'da her işte bir bit yeniği aramak sıradandı.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu.

"Ermioni'de kontrol ettiğimiz teknenin sahibine," dedim.

"Siegfried Witzel."

"Senden birkaç dakika öne Achilles Garlopis beni aradı. Galiba adamın öldürüldüğü eve birisi girmiş ve polis de değillermiş. Katil üzerinde isminin baş harfleri yazılı kol düğmelerini almaya gelmiş olabilir. Alois Brunner ya da Max Merten adında bir Nazi de olabilir. Belki de yapacak başka bir şey bulamayan Witzel'in hayaletidir. Bilmiyorum. Bilmediğim çok şey var. Belki ne bilmediğimi hiçbir zaman bilemeyeceğim. İşte bu öyle bir dava. Versay Anlaşmasını imzalayan Woodrow Wilson'dan sonraki en salak bilirkişi ben olabilirim. Yine de gidip bakmam gerektiğini düşündüm. Ama tehlikeli olabilir meleğim. Brunner ya da Merten'se oraya gidip soru sormamızdan hiç haz etmezler. O yüzden sen arabada kalacaksın."

O noktada sıradan bir kız korkup hemen bir şişe şampuanla ve en sevdiği kitabıyla olan acil randevusundan bahsederdi ama Achilles'le –tabii ki Achilles Garlopis'le değil– aynı Styx'e daldırılmış malzemeden yapılmışa benzeyen Elli Panatoniou onlar gibi değildi. Ayrıca Mega Hotel'deki barda çantasında gördüğüm minik Beretta'yı da unutmuş değildim.

Sanki ona alışveriş ya da sinemaya gitmek gibi bir şeyi teklif etmişim gibi, "Tamam," demekle yetindi.

Geçmişte sadece benimle neden arkadaş olmak istediğini merak ediyordum; şimdiyse ondan otelime Alfred Hitchock tarafından gönderilmiş çekingen ve sarışın genç bir kadınmış gibi şüpheleniyorum.

KIRK

Garlopis otelden Elli Panatoniou'yla çıktığımı gördüğüne şaşırdıysa bile belli etmedi. Bunun yerine kibarca gülümseyip iyi akşamlar diledi ve onun için kapıyı açtıktan sonra, ben hiç sesimi çıkarmadan Rover'ın ön koltuğuna yerleşirken, direksiyona geçti. Ama gergin olduğunu görebiliyordum. İkimizde Pritaniou 11 numaradaki ister Yunan ister Alman olsun tehlikeli olacağını biliyorduk. Akropolis'e yaklaşınca Garlopis'e etrafta polis arabası var mı diye görebilmek için biraz dolaşmasını söyledim ama sadece eski hisarın girişinde duran bir ordu kamyonu görebildik.

"Perslerin gelip tekrar yakması ihtimaline karşı Parthenon geceleri askerler tarafından korunuyor," dedi Garlopis.

"O resmi açıklama," diye ekledi Elli. "Asıl nedeni Yunanların tapınağın parçalarını çalıp satması. Büyükbabamın da masasında bir parça var."

Akropolis'e yaklaşınca uykusu kaçmış birkaç kişi gördük.

"Yunanistan'a önce Ermeniler kaçtı," dedi Garlopis. "Sonra da Türkiye Rumları geldi. Bu sene de

Macarlar ve geçen ekimde İsrail'in Sina'yı işgal etmesi üzerine Kıpti Hıristiyan mülteciler geldi. Seneye kim bilir kimler gelecek?"

"Kıptiler neden geldi?"

"İsrail'le ne zaman sorun olsa Müslümanlar acısını Kıptilerden çıkarıyor. O yüzden onlar da bulabildikleri teknelere binip Yunanistan'a geldiler. Özellikle de turistik bölgeleri seçtiler."

Arka koltuktaki Elli, Süveyş ve İngiliz emperyalizmiyle alakalı bir şeyler söylese de dikkat etmedim. Yaşlandıkça bu tür şeylere olan ilgim azalıyordu. Ayrıca siyaset için çok geçti. Benim durumumdaysa yirmi beş yıl geç kalmıştım; Ama Atina'da siyaset için geç saat diye bir şey yoktu ve çok geçmeden Garlopis ve Elli, Yunanca tartışmaya başladı.

Elli'nin sesini bastıracak yüksek bir sesle Garlopis'e, "Şuraya park et," dedim. "Yunanlar gibi değil düzgün park et. Sanki ehliyet sınavındaymışsın gibi. Böylece araba kimsenin dikkatini çekmez."

Garlopis başıyla onaylayıp kapalı hatıralık eşya dükkânlarının önüne park etti. Evden yürüyerek beş dakika uzaktaydık ama tedbirden zarar gelmezdi. Aspasia Teyzenin demesi etrafta polis olmadığını göstermezdi. Evi başka bir evden izliyor olabilirlerdi. Witzel davasındaki bir dedektif olsam öyle yapardım. Garlopis motoru kapatıp sigarasını çıkardı.

"Mahzuru yoksa ben Rover'da kalacağım efendim," dedi. "Bu eve son gelişimizde tutuklandık. Bir daha tutuklanmayı kaldıramam. Herr Witzel'in cesedinden bahsetmiyorum bile. Tekrar kan ve silah

görmek istemiyorum." Arabadaki havlulardan birini alıp alnını sildi.

"Korkak," dedi Elli.

"Olabilir," dedi Garlopis. "Ama genç ve güzellerde irfan nadir bulunan bir vasıftır."

Elli güldü. Tekrar, "*Korkak*," dedi.

Kadına, "Sen neden bu kadar fanatik oldun?" diye sordum.

"Başının derde girdiğini ve yardıma ihtiyacın olduğunu düşün. Hangi Achilles korktuğu için arabada kalır? Senin gibilere Achilles adı veriliyorsa ülkenin bu halde olmasına şaşmamak gerek."

"Onunla uğraşma," dedim. "Haklı. Ayrıca söyleyeyim Süveyş, İngiliz Emperyalizmi ve benzeri şeyler hiç derdim değil. Üstelik bana göre sen de burada kalsan iyi olur."

"Onunla mı kalayım?" Elli'nin ses tonu sert olup çoktan inmeye hazırlanmıştı. "Hiç sanmam."

Rover'ın kapısını öyle sert kapattı ki onu tokatlayasım geldi: Onu getirdiğime şimdiden pişman olmuştum. Ama onun yerine sanki yaramaz bir çocukmuş gibi parmağımla onu işaret ettim. Gerçi ben ne kadar onun erkek arkadaşıysam onun da bir çocuğa benzerliği o kadardı. Onun babası olacak yaştaydım ve aramızdaki yaş farkı yüzünden kendimi suçlu hissediyordum. Birisinin beyaz saçlarını işaret edip bana moruğun teki olduğumu hatırlatması gerekirdi. Verecek cevap bulamazdım.

Kadına, "Kendine hâkim ol," dedim. "Herkes bu tür şeylere alışık değildir. Benim içinse bu bir yaşam tarzıdır. Garlopis bir ofis çalışanı, o yüzden

ona laf sokup durma. Eğer geleceksen sana ne söylersem yapacaksın. Anlaştık mı?"

Kadın işaret parmağını tutup öptükten sonra başını sallasa da gözlerinde muzır bir ifade vardı; kendimi bir kumarhanenin kat müdürü gibi hissettim -hile yapmamaları için müşterileri izleyen kişi- ama hâlâ hileyi nasıl yapıp nasıl sıyrıldığını bilmiyordum.

"Siz nasıl isterseniz efendim."

Garlopis'e dönüp, "Otuz dakikaya dönmezsek eve git," dedim.

Ters ters Elli'ye baktı. "Memnuniyetle."

Elli ona suçlamadan yoksun bir ifadeyle baktıktan sonra başka bir şey söylemesine fırsat vermeden onu çekerek götürdüm. Garlopis'e laf söylemesini istemiyordum çünkü bu benim işimdi.

Yürümeye başladık. Akropolis'in üzerine inşa edildiği kaya o kadar yüksekti ki ışıklandırılmış Parthenon görünmüyordu. Ve o sırada onu henüz yakından görmediğimi fark ettim. Aslında vakit olsa oraya gitmeyi teklif edebilirdim. Ama hâlihazırda *Doris* meselesini kapatıp buradan çekip gitmek istiyordum. Gerçi adres gözetleniyorsa Elli'nin yanımda olması lehime olabilirdi.

"O zavallı adamla derdin ne?"

"Bir derdim yok," dedi. "Galiba bana abimi hatırlattı. Bu kadar korkak olmasa belki ondan bir şey olabilirdi."

"Sakın yanlış anlama. Ben de Garlopis gibi korkağım."

Elli sırıttı. "Sen öyle diyorsan Christof."

"Ciddiyim. Bunca zaman polis madalyası toplayarak hayatta kalmadım."

"Peki, kimi bulacağımızı umuyorsun?" diye sordu.

"Bilmem. Ama cehalet insanın tabii durumudur. Gerçi benim gibi eski polislerin iyiyle kötüyü ayırma konusunda fena olmadıklarını söyleyebilirim. Ama ne kadar tanınmaz olursa olsun öldürülen kişinin ailesi, dostları, tanıdıkları ve meslektaşları vardır ve onlardan birine denk gelmeyi ümit ediyorum – böylece belki bilmediğim bir şeyi öğrenebilirim. Hafiyecilik bir ucunda katil diğerinde maktul olan bir zinciri açığa çıkarmaktan başka bir şey değildir."

"Herkes yapabilirmiş gibi söyledin."

"Herkes yapabilir ve o herkese de polis denir. İçeri girmeden önce evin önünden birkaç kez geçeceğiz. Ama önce dünyanın en romantik şehirlerinden birinde dolaşmaya çıkmış romantik bir çift gibi davranalım."

Elli koluma girdi ve başını omzuma dayadı. Pritaniou'nun köşesindeki Glebe Kutsal Kabir Kilisesine vardığımızda köşeyi döndük ve hızımızı iyice düşürdük. On bir numaranın dışında durup onu kollarıma aldım. Üst kattaki pencere kepenklerinin arkasında ışık vardı ve radyodan müzik geldiğini duyabiliyordum. Ama sokağın geri kalanı Persler henüz gitmiş gibi duruyordu.

Kulağına, "Bana uy," dedim. "Sanki birbirimizden başka hiçbir şey görmüyoruz gibi davran."

"Rol yapmama gerek yok. Senden hoşlanıyorum Christof. Hem de çok. Sen Yunanlar gibi değilsin. Sende gözle görünenden fazlası var. Onlar çok sığ ama sen ilginçsin."

"Tabii ki öyleyim. 1945-1950 arasında Himmler Üniversitesinde felsefe hocasıydım. Sonra da birisi

fıçımı çalana kadar Diogenes Cemiyetinin başkanlığını yaptım. Nükleer silahsızlanma üzerine yazdığım kitabı okumanı da tavsiye ederim."

"Ben ciddiyim aptal." Sonra da beni William Wyler bizi hidrolik kameranın arkasından izliyormuş gibi öptü. "Nedenini sorma çünkü ben de bilmiyorum." Heyecanla beni sıktı. "Bu Manos Hatzidakis. Radio EIR. Atina'daki en iyi müzik istasyonu. Belki de nedeni bu."

Birden Yunan müziğinden ne kadar nefret ettiğimi fark ederek, "Demek orada da bir Yunan var," dedim.

"Belki de bir Alman radyoda ancak bunu bulabilmiştir."

Aynı eski kapının önünde, Garlopis'in teyzesi Aspasia'nın tarif ettiği ve selesinde bir şeyler olan kırmızı Triumph Speed Twin duruyordu. Motoruna dokununca hâlâ sıcak olduğunu fark ettim. Elli de dokundu ve onun da benzer şekilde ateşli olduğuyla ilgili başka tuhaf şeyler söyledi. Biraz yürüdük, başka bir kapının önünde bir sigara paylaştık ve geri döndük. Etraf sakin görünüyordu. Saatime bakınca şimdiden on dakika geçtiğini gördüm. Otuz dakika sonra Garlopis, Rover'la gidecekti. Sigortacıların demeyi sevdiği gibi işi bağlamanın vakti gelmişti. Zeytin ağacı kütüğündeki kem göz ay ışığında daha çok dikkat çekiyordu ve bir an için kötü bir şey olacağını hissettim. Galiba onun amacı da buydu. Elli'yle demir dış kapıdan geçip evin yanındaki merdivenden çıktım. Belli belirsiz kedi sidiği kokuyordu.

"Sen burada kal," dedim. "Güvenliyse gelir seni alırım."

"Christof, dikkatli ol," dedi. "Pek yardım ekibi sayılmam."

Bernie olmayı bazen özlesem de bu hürriyetle kıyaslandığında ödenen küçük bir bedele benziyordu. Merdivenin başına çıktım ve daha önce yaptığım gibi duvarın üzerinden atlamaya hazırlanırken vazgeçip ahşap kapıyı yokladım ve kilitli olmadığını gördüm. Bahçedeki kedi görünürde yoktu ve ortalık toparlanmıştı: Kırık çömlekler ve paslı motosiklet gitmiş, hatta asmadaki kurumuş üzümler bile alınmıştı. Bodrum karanlık olsa da üst kattaki yatak odasının ışıkları bahçeyi aydınlatmaya yetiyordu ve açık pencereden sarkan tül buraya yerleşme konusunda kararsız olan bir hayalete benziyordu. Merdivenden inip Fransız pencereleri iterek açtıktan sonra Witzel'in öldüğü pis odaya girdim.

Yerde, içinde kirli çamaşırlar ve kapağında Marilyn Monroe bulunan *Gynaika* dergisi olan bir çanta vardı. Masanın üzerinde bayat ekmek, bir tabak tzatziki, bir dürbün ve bir İngiliz Webley .38 altıpatlar duruyordu. Biri gemi dümeni şeklinde ve kenarına Δώρης kazınmış anahtarlar da bulunuyordu. Stadiou'daki ofiste Witzel'i ilk kez gördüğümde onun anahtarlığında da aynısı vardı ve yeni Yunan alfabesine dair bilgime dayanarak orada "Doris" yazdığını söyleyebilirdim.

Tabancayı alıp namlu kapağını açarak dolu mu diye baktım ve içinde son savaşta neredeyse İngilizlerin kaybetmesine yol açan aynı .38'lik mermi olduğunu gördüm – Cihan harbindeki .45'lik Webley'den sonra onun .38'liğini neden yaptıklarını bir türlü anlamış değilim. Yine de bu silah epey

hasara neden olabilirdi. Artık sigortacı olduğum için evde dolaşırken silahı yanıma almadım çünkü riskleri en aza indirmek istiyordum. Herkes silah taşıyan kişilerin vurulma riskinin daha yüksek olduğunu bilirdi. Yine de her ihtimale karşı tabancanın altı mermisini çıkarıp cebime attım.

Üst kata çıkıp usulca Yunan müziğinin kaynağına ve korkuluğun üzerine asılı balıkçı yağmurluğuna benzeyen şeye doğru ilerledim. Ne yapacağımdan emin olmasam da kimse yok mu diye bağırmak pek de aklıma yatmadı; Dumbo'nun da diyeceği gibi risk değerlendirmesi yapmış ve varlığımı açık etmeden evvel kiminle karşı karşıya olduğumu öğrenmek istemiştim. Merdivenin başına çıkınca yatak odasının kapısının aralık olduğunu gördüm. Yatağın üzerinde yelek giymiş bir Yunan yatıyordu; sırtı kapıya dönük olduğundan beni görmedi. Kırklı yaşlarında, kuvvetli görünen biriydi ve çıplak omuzunda deniz canavarı dövmesi vardı. Yunan olduğunu okuduğu Yunan gazetesinden ve kirli çamaşırlardan bile kötü kokmasından anladım. Mavi denizci şapkası vardı; alt kattaki anahtarlar ve Witzel'le aynı mentollü sigarayı içmesi nedeniyle *Doris*'in kaptanı olduğunu varsaydım.

"Galiba ismin Spiros Reppas," dedim.

"Sen de kimsin, *malakas*?"

Gazeteyi atıp yataktan fırlasa da sigara hâlâ ağzındaydı. Siyah kaşları ve buffalo boynuzlarını andıran gür bir bıyığı vardı. Yüzündeki büyükçe yara izi neredeyse tabancayı almadığıma beni pişman etti. İçleri yatağın yanıbaşındaki şişenin içindekiyle dolu olan, küçük, domuzunkini andıran gözleri

vardı. Adam sarhoştu ve tahmin ettiğimden daha tehlikeliydi.

"Tamam, sakin ol. İsmim Ganz. Doris'i sigortalayan Münih şirketinde bilirkişi olarak çalışıyorum. Eğer buraya Siegfried Witzel'i aramaya geldiysen sana kötü haberlerim var. Patronun öldü."

"Öldü mü? Nasıl?"

"Bu evde vuruldu. Birisi öldürdü."

"Belki de sen yaptın?"

"Benim işim değil. Farkındaysan şu anda elimde silah falan yok. Hayır, polisler Alois Brunner'in işi olduğunu söylüyor. Gerçi sen onu Georg Fischer adıyla tanıyor olabilirsin. Dediğim gibi ben sadece bilirkişiyim."

"Buna böyle mi deniyor?"

"Evet. Sigortanın ne olduğunu duymuşsundur. Kötü bir şey olması ihtimaline karşı para verirsin ve kötü şey olduğunda da onlar sana daha çok para verir. Bilmiyorum ama çoğu kişi nasıl işlediğini anlamışa benziyor."

"Belki de başına kötü bir şey gelmesin diye şimdi bana para ödemen gerek."

"O farklı türde bir sigorta ki ona haraç denir. Neyse, sakin ol, buraya bir şey çalmaya gelmedim. Tek derdim konuşmak. Belki sana yardım edebilirim."

"Zaten söylemen gerekeni söyledin Fritz."

Almanca konuşmakla hata etmiştim çünkü Alman olduğumu anlayınca onu öldürmek istediğimi varsaymıştı. Atina'da hemşerilerimin yaptıklarını hesaba katarsak böyle düşünmekte haksız da sayılmazdı; herkes Almanların çoğunun gaddar ve

güvenilmez olduğunu bilirdi. Ama adamı kendi dilinde zararsız olduğuma ikna etmek için dışarıdaki iki Yunanı çağırmak için artık çok geçti. Hata ettiğimi biliyorum çünkü ellerini cebine atıp inci kabzalı bir sustalı çıkardı. Güzeldi. Bu evden sağ çıkarsam kendime bir tane almaya karar verdim. Henüz düğmeye basıp sustalıyı açmadığından hâlâ onu ikna etme şansım vardı.

"Sigortadan hoşlanmıyorsun, değil mi?"

"Olabilir ama asıl senden hoşlanmadım. Sen yerde kanlar içerisinde yatarken nedenini düşünüp bulurum belki."

"Bak, göründüğün kadar salakça hareket etmene gerek yok. Gördüğüm kadarıyla hâlâ risk ilkesini anlamış değilsin. Kaç kişinin banyodan çıkarken ya da yatak odasında yürürken kendini yaraladığını bilsen hayret edersin. Ama inan bana elindeki kürdanı bırakmazsan senin akıbetin de aynı olacak."

"Duanı et *malakas*, çünkü asıl yaralanacak olan sensin."

KIRK BİR

Spiros Reppas sustalının düğmesine basınca bir fotoğraf makinesinin objektif kapağı gibi zararsız bir ses çıkardı, ama ucu çıkıp da bana doğrulunca peynir dememin beklenmediğini düşünerek dönüp Fransız pencerelerin yanındaki masanın üzerinde duran Webley'i alma maksadıyla merdivenden aşağı koşmaya başladım. Silahın boş olduğunu bilemezdi ve boş bir Webley hiç olmamasından daha iyiydi.

Arkamdan geldiğini duyup tabancaya zamanında varamayacağımı anlayınca kendimi savunmak için korkuluktaki balıkçı yağmurluğunu aldım. Merdivenin dibine vardığımızda yağmurluğu kullanarak dönüp bıçakla yaptığı ilk iki hamleyi atlattım. O bir adım geri gidip kullanmayı bildiği aşikâr olan bıçakla birkaç hareket yaparken ben de yağmurluğu koluma dolayıp üçüncü hamlesini savuşturmaya hazırlandım. İkimiz de konuşmadık. İki erkeğin bariz şekilde farklı düşünceleri olduğunda bunu mantıktan ziyade eski usul diyalektle halletmek daha iyiydi. Kuduz bir köpek gibi hırlayarak üçüncü kez üzerime geldiğinde boğazıma

saldırdı ve sustalının boğazımı kesmesini önlemek için yağmurluğun sarılı olduğu ön kolumu havaya kaldırdım. Yağmurluk darbenin çoğunu emse de bıçağın koluma saplanmasına engel olacak kadar kalın değildi. Acıyla bağırıp kolumu ve bıçağı yana yatırdım ve diğer kolumla ona vurdum. Sağlam bir yumruktu ve denk gelse bütün dişlerini dökerdi ama adam eğildi ve sonra da bıçağı yağmurluktan kurtarıp tekrar saldırdı. Kızıl gözlerinde korku, vahşet ve belki de nasıl biteceğini bilmediğinden belirsizlik vardı; muhtemelen benim gözlerimdeki ifade de anıydı. Bıçak burnumun birkaç santim önünde durunca iki elimle uzattığı koluna iki taraftan vurdum. Sokaklardaki tüm serserilerin kendini Mackie Messer sandığı zamanlarda Berlin polis akademisinde aldığım eğitimin ürünü olan bir hareketti bu. Sağ elim bileğinin hareketini engelledi ve sol elim de büyük kıllı eline vurarak bıçağı düşürmesini sağladı. Acı içinde bağırma sırası ona gelmişti; sağ bileğini kırmış bile olabilirim ama adam dengesini korumayı başardığı gibi sol eliyle masanın üzerindeki Webley'i almaya çalıştı.

İçgüdüsel olarak geri gidip kolumu kaldırdığımda sol kolumdaki yaradan kan aktığını gördüm. Dikiş atılması gerektiği belliydi ki bu gecemin kalanını mahvedip Elli'yle yatma şansımı da ortadan kaldıracaktı. Bu da canımı sıktı. Ama ona hata yaptığını göstermeden ve burnuna yumruğu indirmeden önce bir an için de olsa avantajlı konumda olduğunu düşünmesine izin verdim – buruna vurmak en iyisiydi çünkü bu işi en kısa sürede bitirebilecek şekilde vurabileceğim başka yer yoktu.

"Profesör Buchholz nerede?" diye sordum.

Reppas beni vurmaya niyetliymiş gibi silahın horozunu indirdi. Altı merminin cebimde olduğunu biliyordum ama silahın boş olduğunu bilseniz dahi birinin sizi öldürmek maksadıyla onu size doğrultması sinirinizi bozardı. Acaba hepsini boşalttım mı yoksa ben odada yokken birisi tekrar doldurmuş mudur diye düşünürsünüz. Ya da bunun gibi delice şeyler.

"Yoksa Max Merten mi demeliydim? Ona ne dersin? Bence *Doris* battığından beri ikiniz de saklanıyordunuz. Ama nerede? Ermioni yakınlarında bir yerde mi? Kosa olabilir mi? Ortağının öldürüldüğünden ve sigorta parası olmadığından haberi var mı?"

"Umarım sen sigortalısındır *malakas*," dedi Yunan.

"Siegfried Witzel, Atina'ya *Doris*'in sigorta parasını almaya geldi, değil mi? İkinizi saklandığınız yerde bıraktı. İşlemleri tamamlayınca da sizi arayacağını söyledi. Ama aramayınca merak ettiniz ve onu aramaya geldin. Anlattığım gibi mi oldu? Bak, onu ben vurmadım. Ama savaş sırasında benzer şekilde Yahudileri de öldürdüğünden polisler katili istiyor."

Bir saniye sonra Reppas tetiği çekti –zararsız kamera objektifi sesini duydum– ve silahın horozunun gerilen sinirlerimin üzerine indiğini hissettim.

"Bunu üzerime aldım," dedim.

Saf saf Webley'e bakıp ne olduğunu anlamaya çalışırken ben öne fırlayıp avucumla burnuna vurarak parmaklarımı zahmetten kurtardım. Aldığı

darbeyle masanın üzerinden takla atıp açık Fransız pencereden dışarı uçtu. O kanlı burnuyla kırık camların içerisinde bir süre hareketsiz yatarken ben de adama başlangıçta fırsat tanıyan Bernhard Günther'in salaklığına küfrettim.

Silahı kafasına dayayıp kendini bu kadar zahmetten kurtarabilirdin. Tecrübeyle sabit yöntemler en iyisidir. Karşındakinden önce sen yapacaksın. Bu tür meselelerde dürüstlüğün bir faydası olmadığını ne zaman anlayacaksın. Hiç değilse savaşta öğrenmen gerekirdi. Malakas *haklı. Bu sana iyi bir takıma mal oldu. Ayrıca ondan cevap alabilmek için kanının durmasını beklemen gerekecek.*

Uyuşan elimi sallayıp ceketimi çıkardıktan sonra kolumdaki yaraya baktım –can yaktığı kadar kötü olmasa da yine de dikiş gerekecekti– ve yerdeki tabanca ve bıçağı aldım. Bıçağı cebime atıp tabancayı da belime koydum. Ortalıkta temiz bir havlu olsa koluma sarardım. Dışarıdaki Reppas inlemeye başlayınca bir ayağından tutup, komşuların gürültüden şikâyet etme ihtimaline karşı onu evin içine çektim. Perslerin Akropolis'i yakıp rahibelere tecavüz ettiğini hesaba katarsak buna alışık olmaları gerekirdi. Belki de, Yunanların iyi vakit geçirmek için yaptığı gibi, Reppas'ın keyifli bir gecenin ardından tabak kırdığını düşünmüşlerdi. Neşeliyken bunu yapıyorlarsa acaba kızdıklarında neler yaparlardı. Onu çekerken ayakkabısı çıkınca ayağını düşürdüm. Çorabının çok kötü kokmasına rağmen ayağını tekrar tutup kolumun altına sıkıştırarak çekmeye devam ettim. Fransız pencereleri kapatıp ışığı yaktım ve kaptanın yüzüne ve bileğine baktım. Bileği kırılmamıştı. Artık

bir tehdit teşkil etmeyeceğine ikna olunca pantolon ceplerini aradım ve bir şey bulamayınca yağmurluğunu almaya gittim. Cüzdanını buldum, ön kapıdan çıkarak evin yanındaki Elli'nin yanına gittim.

Elli içtiği sigarayı atıp doğruldu ve kolumu tuttu. "Yaralanmışsın," dedi.

"Sadece çizik." Dediğime kendim bile inanmıyordum.

"Kedi mi tırmaladı? İçeride ne oldu?"

"Kedi değil. İnci gibi beyaz dişleri olan bir köpekbalığı. Olan bana değil takımıma oldu. Sesleri duymadın mı?"

"Hayır."

"Güzel."

"Evde kim vardı? Naziler mi?"

"Hayır, *Doris*'in kaptanı Spiros Reppas'a denk geldim."

"Onu öldürmedin, değil mi? Gerçi ellerinde çok kan var."

Serinkanlı bir kadındı. Söyleyiş tarzından adamı öldürmüş olsam da pek rahatsız olmayacağını anladım.

"Yakın zamanda çiçek koklayamayacak ama fena sayılmaz. Sadece kırık bir burun ve baş ağrısı."

"Çok şükür. Yunan polisi cinayeti pek hoş karşılamaz."

"Sen gidip Garlopis'i getirir misin meleğim?"

"Tamam, ama burası hiç hoşuma gitmedi. Benim için gece dışarı çıkmak böyle bir şey değil. Eski bir polis olmasan çok daha fazla eğlenirdik."

"Bunun için üzgünüm ama buradan ayrılamam. Önce denizci dostumuza bazı sorular sormam la-

zım. Şimdilik sadece yumruklaştık. Etkisiz hale geldiğine göre Garlopis'e tehlike olmadığını ama o meşhur havlularından istediğimi söyle. Birini koluma diğerini kaptanın suratına saracağım. Ve kibar ol. Korkak olsa da tanıdığında Garlopis'in iyi biri olduğunu anlayacaksın. Bilirim, çünkü dediğim gibi ben de korkağımdır."

"Hiç sanmıyorum."

"Ama öyle. Oraya gittim çünkü gitmezsem olabileceklerden korktum. İnan bana cesaret kimi zaman iki tür korku –onunki ve benimki– arasındaki çok küçük bir alandır. Şimdi uslu bir kız gibi git ve onu getir. Havluları da sakın unutma."

KIRK İKİ

Temiz havlulardan birini eski kanepe üzerinde oturan Spiros Reppas'a atıp yüzünü silmesini bekledim; burnu bir kasabın dirseğine benziyordu ve gözleri bir adamın suratını dağıttığında gözlere dolan protein yüklü plazmayla doluydu. Espri güzel olsa da gülen yoktu. Sol kolum diğer havluyla sarılı olduğu halde masaya oturup niyetimi ve sabırsızlığımı vurgulamak için kendimi tam Webley'in önünde konumlandırdım; ama tabanca hâlâ boştu çünkü genelde beni öldürmeye çalışan kişileri vururdum ve şu an daha fazla kan dökülmesini istemiyordum. Bu gecelik kırık bir burunla kesik bir kol yeterdi.

Merdivenlerin yanındaki kapının eşiğinde duran Elli ve Garlopis bir sorgunun zoraki şahidi olduklarından tedirgindiler. Muhtemelen acaba tekrar Reppas'a zarar verecek miyim diye merak ediyorlardı. Aynı şeyi ben de merak ediyordum. Yatak odasındaki radyo başka bir neşeli Yunan müziği çalıyordu ve ters ters baktığımı fark edene kadar da Elli o ezgiyi mırıldanmayı sürdürdü. Tahminimce gergindi ve gizlemeye çalışıyordu. Bazı kadınlar

tabanca, bıçak ve kan gördü mü böyle olurdu. Diğer taraftan belki de burada bir şarkı mırıldanmanın yanlış olmayacağını düşünmüştü.

"Yukarı çıkıp şu radyoyu kapatsan nasıl olur?" dedim. "Sinirimi bozuyor."

"Yunan müziği sevmez misin?" diye sordu.

"Pek sayılmaz. Hazır çıkmışken bir bak bakalım işe yarar bir şey var mı?"

"Ne aramamı istiyorsun?"

"Görünce anlarsın."

"Büyük dedektif konuştu."

"Bunu da nereden çıkardın?"

"Leventis'in senin öyle olduğunu düşündüğü gibi bir fikre kapıldım."

"Onun gibi bir polise benim gibi bir ihtiyar da dahil olmak üzere herkes büyük bir dedektif gibi görünür."

"Yaşlı birine göre o kadar da yaşlı değilsin."

Üst kata çıktı. Kara panter gibi yürüyordu –nadir, güzel ve esrarlı– ve az sonra radyonun susmasıyla rahatladım.

Yaralı adamın cüzdanını Garlopis'e attım çünkü içindeki her şey Yunancaydı.

"Bak bakalım işe yarar ne var," dedim, hâlâ sinirliydim ama şimdi daha çok Elli'ye sinir olduğum için kendime sinirliydim. Sigaranın yaralara iyi geleceğini ve herhangi bir tıbbi eğitim de icap ettirmediğini bildiğimden iki sigara yaktım. Birini kaptanın kanlı dudakları arasına koyduktan sonra sessizce sigara içerken Bernhard Weiss'in Alex'te Cinayet Masası amiri olduğu sırada bana söylediği bir şeyi hatırladım:

"Sessizliği kullan," demişti. "Hitlerin nasıl nutuk çektiğine bak. Hiç acele etmez. Seyircinin yerleşmesini ve beklentinin artmasını bekler. Ne zaman konuşacak? Ne diyecek? Şüpheli için de aynısı geçerlidir. Sanki hiç acelen yokmuş gibi sigara iç, tırnaklarına ve tavana bak. Şüpheli kendine yapacak daha iyi bir şeyi olmayan kişinin sen değil de kendisi olduğunu söyleyecektir. Küfredecek olsa bile adam yüksek ihtimalle sana bir şeyler söyleyecektir."

Bir iki dakika sonra Reppas tekrar burnunu sildi, havludaki kana baktı, ağzındaki sigarayı aldı ve yere tükürdü. Sigara ve psikolojinin birlikte iyi gittiği belliydi.

"Peki, şimdi ne olacak *malakas*?"

"Bu sana bağlı kaptan."

"Bunu silahı tutan mı söylüyor?"

"Öncelikle bu benim değil senin silahın. Ayrıca bana doğrultup tetiği çekmemiş olsaydın hâlâ düzgün nefes alıyor olurdun."

"Tetiği çekmeden çalışmaz."

"Bu da ikinci salakça hatan oldu. İlki biri gelip içini boşaltacak şekilde silahı ortada sahipsiz bırakmandı."

Önce tabancaya sonra bana baktı. "Eğer dolu değilse neden burada oturmuş seni dinliyorum? Seni buradan atmama ne engel olacak?"

"Ben. Burnun zaten kırık. Kolunu da kırmak istemem."

"Belki de şansımı denerim."

"Öncesinde sana sigorta yaptırmanı tavsiye ederim. Hâlâ sarhoşsun ve canın yanıyor. O yüzden avantaj benden yana."

Reppas başını salladı. "Başka nasihatin var mı?"

"Önce bana kısa bir tarih dersi verirsen olacak. Yakın tarih. Yunan tarihi anlatmana gerek yok. Max Merten'in gelmesinden sonrakileri anlat yeter. Atina, Constitution Meydanındaki Megaro Papoudof'ta Teğmen Leventis adında bir polis var. Bu evde muhtemelen, Georg Fischer olarak da tanınan, Alois Brunner tarafından öldürülen patronunu o buldu. Brunner'in nerede olduğunu bilen herkesle konuşmaya fazlasıyla meraklı, inatçı bir tip. Öyle meraklı ki beni de zorla bu işe dahil etti. Cinayet davaları şu anki iş tanımımın dışında olsa da elimden ne gelir ki? Teğmen çok ikna edici birisi. Pasaportuma el koydu. Galiba Siegfried, Alman ve Münih'teki şirketimin müşterisi olduğundan bu karmaşayı çözmede onu yardım etmem gerektiğini düşünüyor. Bence artık bu senin de işin. O yüzden bana sorduğu tüm can sıkıcı soruları sana da sorabilir. Dilersen seni tutuklaması için onu çağırabilirim. Nihayetinde sen benden daha fazla bu işin içindesin. Bense sadece keşke buraya hiç gelmeseydim diye düşünen Alman bir bilirkişiyim.

"Bunların tümü bilançonun bir tarafında. Kim bilir, belki ağzın iyi laf yapıyordur ve bu işten kendini kurtarabilirsin, bilmiyorum. Bunu Teğmen Leventis'le aranızda halledersiniz. Kendisi saatlerce konuşmayı ve tartışmayı pek sever. Ama bilançonun diğer tarafında benim Max Merten'le ilgili iddiam var. O olmasa ben bu pisliğe bulaşmazdım. O yüzden seni bu evden polisleri dahil etmeden çıkmaya ikna edebileceğime inanıyorum. Hatta cüzdanını iade edip buraya hiç gelmemişsin gibi

yapabilirim. Sen motosiklete atlayıp ortadan kaybolurken ben de Max Merten'i ziyaret ederim. Ama haliyle önce bana yerini söylemen gerek. Her şey bittikten sonra geri dönüp hayatının parçalarını toplamaya başlayabilirsin."

Dediğimi vurgulamak için ayağımın altındaki cam kırıklarını hareket ettirdim.

Garlopis bir kimlik kartını kaldırarak, "Bir şey söyleyebilir miyim?" dedi. "Bu kimliğe göre bu adam –Spiros Reppas– Spetses'te oturuyormuş. Spetses, Kosta'nın birkaç kilometre güneyindeki küçük bir adadır. *Doris* battıktan sonra Ermioni'deki taksinin gittiği yer de Kosta'ydı. Mpotasi Caddesi 22 numara."

Garlopis cüzdanı yoklamaya devam etti.

"Mantıklı. Başka?"

"Bir miktar para. Vapur bileti. Ehliyet. Yine Spetses'de olan bir dalgıçlık işletmesine ait bir kartvizit."

"Spetses. Kaptan, Max Merten orada mı saklanıyor?"

"Olabilir," dedi Reppas. "Olmayabilir de. Belki onu da öldürmek istiyorsundur."

"Selanik'teki Yahudilere yaptıklarına dair duyduklarıma bakılırsa bence ölümü çoktan hak etti. Ama bu benim işim değil. Ben suikastçı değil sigortacıyım. Açıkçası Merten'i Yunan halkına teslim etmeyi tercih ederim. Teğmen Leventis bana Alois Brunner'i tutuklayıp savaş suçları mahkemesine çıkarmayı çok istediğini söyledi. Ama onun yerine Leventis'in Max Merten'le de idare edeceğinden eminim. Ona Merten'i teslim edersem itibarını

epey artıracağı şüphesiz; pasaportumu iade eder ve ben de evime dönerim. Bu kadar basit."

"Bunu benim için mi yapacaksın?" Reppas'ın yüzünde beliren alaycı sırıtma yüzünden ona bir kez daha vurmak istedim.

"Senin için değil ama Yunan halkı için yaparım. Ama bence arkadaşım cüzdanında başka işe yarar bir şey bulmadan elini çabuk tutsan iyi olur. Artık adresi bildiğime göre elindeki kozlar hızla azalmaya başladı Spiros."

"Tamam, anladık ama önce bana Siegfried Witzel'in nasıl öldüğünü söyle. O benim yirmi yıllık dostumdu. Bir Almana göre de oldukça iyi biriydi."

"Tam olarak ben de bilmiyorum. Dediğim gibi ben sadece sigortacıyım. Witzel'le ödeme konusunda konuşmak için buraya geldiğimizde onu iki gözünden vurulmuş halde yerde yatarken bulduk. Polis de buradaydı. O tarihten beri polis asıl zanlıyı yakalamak için sanki olayla bizim de alakamız varmış gibi davranıyor. Kurbanlarını gözlerinden vurmak Nazi savaş suçlusu Alois Brunner'in âdetiymiş. Galiba Brunner, Witzel'in yerini bulabilmek için beni kullandı. Burada olanlara dair bildiklerim bundan ibaret."

"Cesede ne oldu?"

"Ceset mi?"

"Siegfried gömüldü mü yakıldı mı, ne oldu?"

"Hiç haberim yok."

Reppas başını salladı. "Yazık olmuş. İyi adamdı."

"Kaptan Reppas, tüm sorularına sabırla cevap verdim. Üstelik kolumdaki kesiğin acilen tedavi edilmesi gerekiyor. Ayrıca eğer hemen bana öğrenmek

istediklerimi söylemezsen acaba burnunu bir yumrukta düzeltebilir miyim diye denemek zorunda kalacağım."

Odaya sessizlik çöktü. Reppas ne düşündüğüne dair açık vermedi. Sonra, tam ben yumruğumu sıkarken, "Pekâlâ, her şeyi anlatacağım," dedi.

"Hayrına olur. Ayrıca gezinin nedeninin eski Yunan eserlerini değil de modern Yahudi parasını bulmak olduğunu biliyorum. Ayrıca seninle sadece Yunan polisi konuşmak istemiyor. Şehirdeki İsrailliler de bu hikâyeyle çok ilgili. Onlara denk gelmeni tavsiye etmem çünkü benim gibi sabırlı değiller. Gerçi onları suçlayamam. Tarih onlara gösterdi ki eğer tekerrür edecek olursa bu sefer silahı, asık suratı ve iradesi olan onlar olacak."

KIRK ÜÇ

Elli aşağı inip başını iki yana salladı.

"Hiçbir şey yok," dedi. "Ortalık pislikten geçilmiyor. Akropolis'in yakınındaki bu küçük evlerin neye yaradığını merak ederdim ama artık biliyorum. Burası çöplük."

Reppas sigarasından derin bir nefes çekip dumanını burnundan verdi. Bunu yapınca burnu patlamanın ardından oluşan ve hâlâ dumanı tüten bir kratere benzemişti. Ona verdiğim ikinci sigarayı elindeki izmaritle yakıp küllük aradı; halının durumuna bakılırsa bu titizliği gerçekten de saçmaydı. Garlopis ona bir tane getirdi ve efendisine hizmet eden bir uşak gibi ağırbaşlı bir ifadeyle sundu. Elli de bir tane alıp onun yakmasına izin verdi.

Reppas'a, "Sana sus diyen olmadı," dedim.

"Almancam çok iyi değildir," dedi. "Patron benimle ayıkken Yunanca, sarhoşken Almanca konuşurdu. Alman olduğunu görünce Brunner'e çalıştığını düşündüm. O yüzden bıçak çektim. O adam söz konusuyken işi şansa bırakmak olmaz. Kusura bakma. Burası merhum ablamın evi. Buradan oturan ya da

burayı bilen yok. En azından ben öyle sanıyordum. O yüzden birden seni görünce beni öldürmeye geldiğini düşündüm. Bir dahaki sefere geldiğinde kapıyı çal ya da senin adına Yunanca konuşması için beraberinde bir papağan getir. Yoksa günün birinde ölümün bu yüzden olacak."

"Witzel burada ölmemiş ve katili de yakalanmış olsa belki dediğini yapardım. Ayrıca buraya göz kulak olması gereken polisler de ortada yok. Tüm bunlar bir sigortacıyı şüphelendirmeye yeter."

"Haklısın. Gemi battığından beri ben de çok temkinli hareket ediyorum: Spetses'teki evde dikkat çekmemeye çalışıyordum. Merten, Siegfried'den Atina'ya gelip tazminatı almasını istedi. Gemideyken bile bu konuda tartışmışlardı. Brunner'in bizi mutlaka aramakta olduğunu söyledi. Bir tür saatli bombayla *Doris*'i batıran Brunner'di. Ama patronun buraya gelip parayı almaktan başka şansı yoktu; o geminin tüm dünyası olduğunu ve sigorta parayı ödemezse sadece henüz bulamadığımız altınları değil her şeyini kaybedeceğini söyledi. *Doris* onun hem ekmek teknesi hem de eviydi. O yüzden riski göze aldı. Ayrıca patron başının çaresine bakmayı bilirdi. Bu evi bilen olmadığından da buraya gelmenin emniyetli olacağını düşündü. Burası bana birkaç ay önce miras kaldı. Kız kardeşim Selanik'te otururdu ve benim de gelip evle ilgilenmeye vaktim olmadı."

"Artık sigorta talebini vicdanım rahat bir şekilde reddedebilirim. Gezinin asıl amacının Yahudi altınlarını bulmak olduğunu bildiğimi söylesem de tüm hikâyeyi duymak istiyorum. En baştan başla. Max Merten patronunu nereden tanıyordu?"

"Savaştan önce Berlin'de tanışmışlar. Siegfried Witzel avukat olarak başlamış ama sonra vazgeçip zoolog olmuş. Bu nasıl olmuş diye sorma. Savaş sırasında Alman donanmasındaki Brandenburg Birliğinde dalgıç olarak görev yapmış. Ama öncesinde sualtı savaşında lider olan İtalyan Decima Flottiglia MAS'da eğitim almış. Dalgıçlığa o sayede merak salmış ve ben de onu o sayede tanıdım; ben de yarı İtalyanım. Savaşın son aylarında *Doris*'i satın almış. Galiba Merten'in bununla bir ilgisi var. Yunanistan'a gelmesiyle birlikte de onunla sualtı filmleri çekmek için bir işletme kurduk. Filmlerimizden biri Cannes Film Festivalinde ödül kazandı. O ödül de kameralarımızla birlikte denizin dibini boyladı.

"Neyse, birkaç hafta önce Merten, Christian Schramma adında başka bir Almanla geldi. Adam Münihli bir serseriydi ve galiba Merten onu koruma olarak yanına almıştı."

"Bu hikâyede ortaya çıkacak mı diye merak etmiştim."

"Sadece kısa bir rolü var. Zaten öldü. Brunner onu vurdu. Ama Brunner ortaya çıkıp gösteriyi mahvetmeden önce Merten ve patron arasında pek bir sorun yoktu; Peloponez açıklarındaki sığ sulara Yunan tarihi eserlerini bulma bahanesiyle gidip *Epeius*'un enkazına dalacak ve Yahudi altınlarını çıkaracaktık. Bu kısmını zaten biliyorsundur."

Başımı salladım. "Şimdilik bilmem gerektiği kadarını biliyorum."

"Altınların tümünü değil sadece tek bir dalgıçla bir iki haftada çıkarabileceğimiz kadarını alacaktık. Her

şey kusursuz görünüyordu. Merten önceden ayarladığı gibi kendini profesör olarak yutturmuş ve müze ve bakanlıklardan gereken izinleri almıştık. Adamın çok becerikli olduğunu itiraf etmeliyim. Tam yola çıkacakken Georg Fischer denen adam çıkageldi. Pire limanında demirliyken gemiye çıktı. Merten'le birbirlerini tanıyorlardı ve Merten ondan korkuyordu. Çok geçmeden Merten ve Fischer'in geçmişte ortak olduğunu ve savaş sırasında Max Merten'in Fischer'e –ancak Spetses'e gittiğimizde gerçek adının Alois Brunner olduğunu öğrendim– kazık attığını öğrendik. Diğer SS'lerle birlikte Yahudilerin altınlarını çalmışlar. Brunner, Merten'e payını istediğini söyledi ve bize göz kulak olmak için bizimle birlikte gelmeye karar verdi. Ama aynı zamanda kendini garantiye almak için bir avukata Merten'in neyin peşinde olduğunu anlatan bir de mektup bırakmış. Başına bir şey gelir ve Atina'ya dönemezse mektup yetkililere gidecekti. Merten kabul etti ki zaten başka seçeneği yoktu. Brunner bize hikâyemizi daha da inandırıcı kılmak için bir antika bile vereceğini söyledi – olur da sahil güvenlik gelip soru sorarsa diye. Şansımıza sanat eseri ihracatıyla uğraşıyordu. Onun hediyesi olan Yunan at kafasını aldık ki muhtemelen yangın bombası da onun içindeydi.

"Brunner tekneden iner inmez patron onu takip etmemi istedi ve onu Pire'deki Xeon Hotel'e kadar takip ettim. Daha sonra oraya tekrar gittim ve birkaç drahmiye otel operatörü bana Brunner'in yaptığı telefon görüşmelerini gösterdi. Onları tek tek arayıp sonunda Brunner'in Glyfada'daki avukatı Dr. Samuel Frizis'i buldum. Patron Tsochaztopou-

los adında bir serseri tanıyordu ve onunla Kastella'daki Chez Lapin kulübünde görüştük. Patron ona avukatın ofisine girip Brunner'in mektubunu çalması için iki yüz drahmi verdi. Ama bunu avukatın anlamayacağı şekilde yapacaktı. Bu kadar basit. Fischer adındaki dosyayı bul ve içindekini çal. Choc içerideyken ben ofisin dışında bekledim. Girmesiyle çıkması bir oldu. Kazandığı en kolay iki yüz drahmi olduğunu söyledi.

"Mektupla gemiye dönüp anlaştığımız gibi Brunner'in gelmesini bekledik. Düşüncemize göre avukat mektubun kaybolduğunu fark edene kadar biz denize açılmış olacak ve onu da ayaklarına at başını bağlayıp denize atacaktık. Ama bir terslik oldu. Galiba Brunner'in de adamları vardı ve benim onu takip ettiğimi gördü. Neyse, şerefsiz şüphelendi ve yanımıza gelmeden önce avukattan mektubu kontrol etmesini istedi. Avukat mektubu bulamayınca Brunner, Merten'in ona ikinci kez kazık attığını anlamış olmalı çünkü gemiye biz yola çıkmadan önceki gece gizlice geldi. Schramma onu gördü ve birbirlerine ateş ettiler. Schramma öldü ve Brunner gemiden kaçtı. Akabinde denize açıldık ve Christian Schramma'nın cesedini denize attık."

"Bir süredir duydum ilk iyi haber."

"Onu tanır mıydın?"

"Evet. Hak ettiğini de rahatça söyleyebilirim. Münih'te iki kişiyi öldürdü ve Max Merten sayesinde ceza almadan sıyrıldı. Aslında bunda benim de payım var. Hata etmişim. Merten'i koruduğumu düşünmüştüm. Merten'in masum olduğunu sanıyordum. Ama değilmiş."

"Merten çok marifetli biriydi. Denize açıldıktan sonra Brunner'in nerede dalış yapacağımızı bilmediğine karar verdik – neresi olduğunu sorma çünkü ben de bilmiyorum. Merten ona kazık atarız korkusuyla enlem ve boylamı kimseye söylemedi ve nedenini şimdi anlıyorum. Brunner'in bizi bulmaması için bir süre Spetses'te saklanabilirdik. Ortalığın güvende olduğuna hükmedince de çıkıp planladığımız gibi altını arayabilirdik. Hiçbirimiz Brunner'in Christian Schramma'yı vurup gemiden gitmeden önce de at kafasının içindeki bombayı çalıştırdığını bilmiyorduk. Muhtemelen gece gelmesinin amacı da buydu. Neyse, o şeyin patlaması birkaç saat sonra, biz açık denizdeyken oldu. Tam Schramma'yı denize atmıştık ki yangın başladı. Söndürmeye çalışsak da fayda vermedi; patron yanıcı maddenin fosfor ve söndürmenin imkânsız olduğunu anladı.

"Batmaya başlayınca gemiyi terk ettik. Birkaç şey aldık, kıyıya çıktık ve Merten'le ben bir taksiye binip Spetses'e gelirken patron Pire vapuruna bindi. Bizimle ilk fırsatta temas kuracağını söyledi ve ilk birkaç gün düzenli telgraf gönderdi. Ama telgrafların arkası kesilince motosikletimle Atina'ya gelip ne olup bitiyor bakayım dedim. İşte karşınızdayım."

"Yani Merten Spetses'teki evde yalnız mı?"

"Yalnız sayılmaz. İki günde bir yemeğe ve temizliğe gelen bir kadın var."

"Silahı var mı?"

"Evet. Schramma'nın Walther tabancası onda."

"Evin anahtarını istiyorum."

"Ceketimin cebinde üzerinde adres yazılı bir

anahtar var." Ayağımın dibinde duran ceketi işaret edince başımı salladım.

"Al."

Ceketin cebinden aldığı anahtarları bana verdi.

"Evde telefon var mı?" diye sordum.

Reppas durup parmaklarını havada salladı. "Bazı şeyleri Almanca nasıl söyleyeceğimi düşünmem gerekiyor. Merten benimle hep Yunanca konuşurdu. Almanca konuşmak çok yorucu. Spetses'teki tek telefon otelde ve o da arızalı. Adalar böyledir. Çoğu şey çalışmaz. Spetses'te tekerleği yeni icat ettiler. Rahipler içinde müzik kutusu olan bir barın önünden geçerken ya da mayolu bir kadın gördüklerinde istavroz çıkarıyor."

"O konuda ben de dindarımdır. Witzel'in telgraflarını nasıl alıyordunuz?"

"Vapurla Kosta'ya gidip postaneden alırdım."

"Merten'in gelmediğini görüp dışarı çıkması ne kadar sürer. Aklın varsa birkaç hafta dönmezsin zaten."

"Selanik'te bir yeğenim var. Onda kalırım." düşünceli görünmeye çalıştığında bir bulmacayı çözmeye çalışan bir çörtene benzedi. "Ama Merten ne yapar bilmiyorum. Korktuğunu biliyorum. Ne zaman kapı sesi duysa Brunner'in geldiğini sanıp silahına sarılıyor. Bence bir süre ortaya çıkmaz. Plana göre patronu bulamasam bile iki gün sonra geri dönecektim."

"Onu nerede aramayı düşünüyordun?"

"Pire'de eskiden takıldığımız yerlere bakacaktım. Genelde bar ve genelevler. Patron içkiyi ve kızları sever. Görünüşe göre Spetses'e gitmek için birkaç

gününüz var. Ondan sonra da yapmaya niyetli olduğunuz şeyi yapacaksınız. Polis ya da cinayet artık benim için fark etmez. Merten olmasa arkadaşım sağ olurdu ve biz de hâlâ dalış işinde olurduk."

Reppas ikinci sigarasını da bitirip söndürdü. Hırçınlığı tümüyle gitmişti. Bir kadının rujuna bakması gibi burnuna bastırdığı havludaki kana baktı.

"Beni serbest bırakma konusunda ciddi misin?"

"Neden olmasın. Spiros, sen benim denize geri attığım bir balıksın. Ben senin değil Merten'in peşindeyim. Asıl suçlu o. Hatta istersen silahını bile alabilirsin." Boş Webley'i ve bir avuç mermiyi ona verdim. "İhtiyacın olabilir çünkü Brunner'in hâlâ Atina'da olması mümkün. Bana pek korkacak türde biri gibi gelmedi. Altındaki payına karşılık sana bir mermi borçlu olduğunu düşünebilir. Senin yerinde olsam Pire'de eski mekânlarınızdan uzak dururdum. Glyfada'da ofisine girdiğiniz Avukat Frizis'i de öldürdü."

Reppas, Webley ve mermileri cebine koydu. "Tavsiye için teşekkürler," dedi.

"Söylesene, patronun neden Merten'in aklına uydu? Kendisi bir deniz biyoloğu, Cannes Film Festivalinde ödül kazanmış bir filmciydi. Bana Nazi'ymiş gibi gelmedi. O dünyayı geride bıraktığı belli."

"Filmcilik hakkında pek bir şey bilmediğin belli." Spiros Reppas omuz silkti. "Film çekmek pahalı, sualtında çekmek daha da pahalıdır. Karşılığı da pek yok. Hiç kimse bizim filmimizi izlemek için sıraya girmiyor. Akdeniz keşiş fokları hakkındaki *The Philosopher's Seal* adında bir filmi kaç kişi izler?"

"Ne yalan söyleyeyim ben de izlemedim."

"Sadece birkaç televizyon şirketine satabildi o kadar. Borcu vardı ve Atlantis hakkında yapacağı sıradaki belgesel için para lazımdı. Para peşinde koşmak için Nazi olmaya gerek yok. Üstelik onca Yahudi altını denizin on beş kulaç altında öylece bekliyordu. 1943 ilkbaharında Max Merten'in Katerini'de inşa ettirdiği dökümhanede eritilerek külçe haline getirilmiş milyonlarca dolar değerinde altın. Merten'in dediğine göre külçelerin üzerinde Essen'deki Weigunner dökümhanesinin mührü ve sahte tarihler varmış."

"O niye?"

"Üzerindeki tarih 1939, yani Yunanistan'ın işgali ve Avrupa Yahudilerinin öldürülmesinden önce. Savaş öncesi Reichsbank altın külçesine benziyor. Böylece dünya külçe pazarında satılması kolaylaşacak. Böyle bir hikâyeye kim karşı koyabilir? Ne ben ne de Siegfried Witzel. Emin değilim ama bir nedeni daha olabilir. Galiba Merten, Witzel'in *Doris*'i nasıl elde ettiğini biliyordu ve bunu ona karşı kullanmakla tehdit etmişti."

"Evet," dedim. "Altınlar gibi gemi de Selanik Yahudilerinden alındı ve Merten 1943'te gemiyi Witzel'e yok pahasına sattı. Sırrı ortaya çıkmasın diye de geminin adını değiştirdi."

"Evet, bu çok şeyi açıklıyor," dedi Reppas. "Merten her imkânı kullanıyordu. Kimi zaman orada ne kadar altın olduğunu anlatıyor –ki bu miktar her zaman bir öncekinden fazla oluyordu–, kimi zaman da geminin kaynağını polise anlatmaktan bahsediyordu."

"Bir soru daha: Max Merten, Brunner'in sizin gezinizden nasıl haberi olduğunu öğrenebildi mi? Nihayetinde Merten'in Brunner'e kazık atıp *Epeius*'u batırmasının üzerinden on dört yıl geçti. Savaş biteli de on iki yıl oldu. Bu zaman zarfında Max Merten, Münih'te serbestçe avukatlık yaptı. 1945'te Amerikalılar onu Yunanistan'a göndermeyi teklif etse de Yunan hükümeti onun savaş suçu işlemediğini söyledi. Münih'te hükümette tanıdıkları olan örnek bir vatandaştı. Oysaki Alois Brunner sahte isim kullanan ve aranan bir savaş suçlusu. Yunanlar, İsrailliler ve Fransızlar peşinde. Merten'in Yunanistan'a döndüğünü nasıl öğrendi?"

Spiros Reppas'ın kaşları çatıldı. "Dediğim gibi Almancam pek iyi değil. Almancayı ancak birisi benimle konuştuğunda ve dudaklarının kıpırdadığını gördüğümde anlayabiliyorum. Almanca kulak misafiri olmak benim için kolay bir şey değil. Ayrıca bileşik kelimelerin uzunlarını anlamak oldukça zor. Ama Merten'in Witzel'e, mutlaka Adenauer'e yakın birinin Brunner'e Merten'in Yunanistan'a geleceğini söylemiş olduğunu söylediğini duymuş olabilirim. Üstelik Brunner, yeni Alman hükümetiyle çalışan ilk eski Nazi olmaz."

Reppas sigarasından derin bir nefes aldıktan sonra pes eder gibi ellerini kaldırdı.

"Evet, tüm bildiklerim bundan ibaret. Başıma geleceklere dair de bir fikrim yok." İç çekti. "En yakın dostumu ve geçim kaynağımı kaybettim. Bir soru sorabilir miyim?"

"Sor."

"Dalış tehlikeli olabilir. Patron dalış sırasında başına bir şey gelirse *Doris*'in benim olacağını söylemişti. Sigorta parasını ödeme mevzuunu tekrar düşünüp çeki onun değil de benim adıma yazman mümkün mü? Düşük bir rakamı bile memnuniyetle kabul ederim. Mesela onda birini olabilir. Nihayetinde gemi eskiydi ve patronun dediğinin ancak yarısını ederdi."

"Maalesef olmaz. Patronlarımın kundaklamaya para ödemeye hevesli olduklarını hiç sanmıyorum. Ama seni varisi olarak seçtiğini gösteren bir vasiyet bulabilirsen mahkemeye başvurabilirsin. Yine de pek şansın olduğunu düşünmüyorum. Almanya'da bile Yahudilerin çalıntı altınlarının peşine düşmüş kişilere karşı kanunlar vardır." Cüzdanımı çıkarıp ona para verdim. Sabah Spetses'e giderken yolda bozduracağımız üç binlik çekle zaten bunu telafi edecektim. "Ama sana gücenmediğimi göstermek için ellilik verebilirim. Kendine yeni bir burun alırsın."

KIRK DÖRT

Ertesi sabah Siegfried Witzel gibi davranarak Korint'teki Alpha Bank'ta çeki bozdurduk. Bankadayken kendimi daha iyi hissetmeme hiç yardımı dokunmayan hafif bir deprem olsa da sebebi sol kolumdaki on dikiş –yas tutuyormuşum gibi siyah bir askıdaydı– ve aldığım ağrı kesiciler de olabilirdi. Ama Achilles Garlopis gibi korkaklığını itiraf etmekten çekinmeyen biri bile banka pencerelerindeki perdelerin hafifçe sallandığını gördüğünde hiç telaşa kapılmadı.

İşi garantiye almak için istavroz çıkardıktan sonra, "Korint'te böyle şeyler sürekli olur," dedi. "Yani tanrılar bize kızdıkları zaman. Bazen tanrılara inanmamızın nedeninin depremler olduğunu düşünürüm."

"Daha iyi bir neden gelmiyor aklıma."

"Benim geliyor." Başıyla dışarıdaki Rover'ın içine oturmuş gülümseyen Elli'yi işaret etti. "En azından Bayan Panatoniou'ya baktığımda."

Dışarıdaydı çünkü bu üçkâğıt çevrilirken bankanın dışında olmasının mesleğindeki geleceği açı-

sından daha hayırlı olacağını düşünmüştüm. Onun pek umurunda değildi. Bir avukata göre, ne kadar kanuna aykırı görünse de, risklerden hiç çekinmiyordu.

"Belki rahip olsan daha iyiydi," dedim. "Senin vaazların Lütheryenlerinkinden çok daha iyi olurdu."

"Tuhaf ama sizden gerçekten de hoşlanıyor gibi görünüyor. Kadınlar çok garip değil mi? Bu tür kadınların kimi seçeceği hiç belli olmuyor ve o yakındayken güneş bile gölgede kalıyor. İnsana bakması da güneşin doğuşundan farksız."

"Güneşe fazla yakın durursan yanarsın."

"Sizi yakacak türde biri olduğunu sanmam. Sadece biraz gözlerinizi kamaştırır o kadar. Tabii öyle bir şey mümkünse."

"Ben eskisi kadar emin değilim."

Deprem sona erdiğinde para da fazla sorun çıkarılmadan teslim edildi. Ardından yakındaki bir barda oturan Alpha Bank memuruna Garlopis'in kuzeniyle anlaşmış olduğu yüzde beşlik ödemeyi yaptık. Memur gençti ve yüzü mermer heykel gibiydi. Korint de benzer derecede yavan, sıkıcı bir kıyı şehriydi ve kıstağı kolumdaki yara gibi ortadan kesen kanal haricinde görülecek hiçbir şey yoktu. Havari Pavlos'un Korintlilere neden Atina ya da Roma'da değil de orada oturuyorsunuz diye sormak haricinde mektup göndermeye zahmet ettiğini hayal etmek zordu. Ama hiç değilse Korint, Spetses'e vapur kalkan Kosta'nın yarı yolundaydı. Kolum yüzünden Rover'ı kullanamadığımdan direksiyonda Elli vardı. Garlopis'i Atina'ya dönebilmesi için bir otobüs durağına bıraktık. Max Merten

meselesine Elli'yi de dahil etmek içime sinmiyor olsa da beni asıl rahatsız eden Garlopis'i dünyanın hareketinden daha tehlikeli olduğunu varsaydığı bir şeye dahil etmiş olmamdı.

Otobüs durağında beklerken Garlopis'i Kosta'ya bizimle gelmesi için son bir kez ikna etmeye çalışarak, "Max Merten'i tanıyorum," dedim. "Ve onu güzellikle ya da sertlikle idare edebilirim. Onu son gördüğümde şişmandı ve sadece kendi karaciğerine tehlike arz ediyordu. O Brunner gibi sadist değil bir masa başı adamıdır. Onun gibi yüzlercesiyle uğraştım."

"Dediğinize inandığınızdan eminim efendim ama kolunuzdaki on dikiş hatalı olabileceğinizi söylüyor. Ayrıca Spiros Reppas'ın dediğini duydunuz. Merten'in silahı var ve çok gergin. Ki bu yüzden Webley'i Reppas'a iade etmenize çok şaşırdım. Bir silah sigortasız tüm risklere karşı çok iyi bir sigorta olabilir."

"Neden öyle düşündüğünü bilsem de yanlış düşünüyorsun. İki silah bir doğru yapmaz. Sadece daha fazla gürültü yapar. Ayrıca silah riski, risk de primi artırır. Ben de bunu karşılayamam. Olduğunu varsayarsak ruhumun artık ödeme yapacak hali kalmadı. Bilmem anlatabildim mi?"

"Galiba. Ama bana pek vicdan azabı çektiren şeyler yapmış biri gibi gelmediniz."

"Sakın kanma. Belki görmüyorsun ama beni takip eden Jiminy Cricket'in boyu silindir şapkası olmadan bile bir seksen."

Mavi beyaz otobüs nihayet metal bir gergedan gibi görüntüye girdiğinde Garlopis'e Alpha Bank'tan aldığım üç bin drahmilik çeki verdim.

"Bunu ofiste sakla ve en azından şimdilik polise rüşvet vermeye kalkma," dedim. "Merten işini halledebilirsem para bize kalabilir."

Ama buna tam olarak ben de inanmıyordum. Garlopis'e söylediklerime rağmen Spetses adasında Merten'le yüzleşmemin tehlikeli olabileceğini biliyordum. Merten'in beni görür görmez teslim olacağını düşünmüyordum. Arkadaşça ikna edilmesi şarttı. Neyse ki bir planım vardı ve söylemem gerekenleri biliyordum. Şansın da yardımıyla ve gerekirse kuvvet kullanarak ona bunları söyleyecektim.

Garlopis başını iki yana salladı. "Mahzuru yoksa sizde kalsın efendim. Benim seviyemdeki bir adam için üç bin drahmi çok para. Vicdanıyla sorunu olan tek kişi siz değilsiniz. Benimki bana gerçek bir dürtü hariç her şeye karşı koyabileceğimi öğretti. Özellikle de bu dürtü zarf içindeki banknotlar olduğunda."

"Yine de sende kalması daha iyi. Bu paralar kurşunları durduracak kadar kalın değil." Nihayet onu korkutmuş olabileceğim umuduyla Elli'ye baktım ama birlikte çaresiz bir adamın peşine düşme fikrinden pek de korkmuş görünmüyordu. "Başıma bir şey gelirse paranın yanlış ellere geçmesini istemem."

"Tamam öyleyse. Ama lütfen dikkatli olun. O polise rüşvet vermek için can atıyorum. Dürüst bir adamın fiyatını öğrenmek kadar eğlenceli bir şey yoktur."

Otobüs gittikten sonra Rover'a bindik. Elli aynada yüzüne bakıp dursa da onu bu zahmetten

kurtarabilirdim; kusursuz görünüyordu. Çok kadın yüzü görmüştüm ve onunki bir yolcu gemisi filosunu Truva yönüne gönderecek türdendi. Kısa kollu beyaz bluz ve pilili pembe etek giyiyordu. Kahverengi süet sürücü eldivenleri de ona çok yakışmıştı. Arabayı sürerken çok zarif, güzellik yarışmasına girmeye hazırlanan ve sonunda Mille Miglia'yla yarışacak biri gibi görünüyordu. Bizi Yunan sahili boyunca götürürken mükemmel bir sürücü olduğunu ispatladı; gözleri yolda ve ayakları pedallarda olduğundan onun güzel bacaklarına dilediğim kadar bakabildim. Dirsekleri de fena değildi ve çene çizgisi, vücudunun asaleti ve S şekilli kıvrımları daha da hoşuma gitmeye başlamıştı. Sirenlere benziyordu ve muhtemelen sesi de onlarınki gibiydi.

Ama Elli'ye olan hayranlığıma paralel olarak onun beni Nazilerden intikam almak için kullandığına dair şüphem de artıyordu; Belki de asıl niyeti Alois Brunner ya da Max Merten'i öldürmekti – belki de işgal sırasında annesi ya da babası öldürülmüştü. Hâlâ benim yanımda olmasının başka bir izahı yoktu. Bu nedenle çok dikkatli olmam gerekiyordu, çünkü kendime tekrar saygı duymamı sağlayacak bir şey için Max Merten bana sağ lazımdı; son günlerini yaşayan birinin ölmeden önce son bir iyilik yapabileceğini fark etmesi kadar teşvik edici bir şey yoktur.

Böyle bir fırsat için hiçbir fedakârlık büyük sayılmaz.

KIRK BEŞ

"Ne yaptığını bildiğinden emin misin?" diye sordu Elli. "Başına bir şey gelsin istemem."

"Aynısı senin için de geçerli. Garlopis'e de dediğim gibi Max Merten'in üstesinden gelebilirim."

"Aslında polise rüşvet verme planından bahsediyordum. Eğer *fakelaki*'yi kabul etmezse seni dilediği gibi hapse atabilir."

"Bunu yapmak istese çoktan yapardı."

"Sadece nasıl bir şeye bulaştığının farkında mısın diye merak ettim hepsi bu."

"Tek derdim bu lanet ülkeden gitmek, o kadar."

"Christof bu tavrın oldukça aşağlayıcı. Hem benim hem de ülkem için."

"Haklısın, kusura bakma. Ben sadece pasaportumu geri istiyorum. O minik kitapçıktaki resmimi tekrar görebilirsem belki bir süre daha kalmayı içime sindirebilirim."

Gözleri hâlâ önümüzdeki yoldaydı; buna memnundum; böylece doğruca bana bakamıyordu. Camdan açık mavi gökyüzü, safir rengi deniz ve muhteşem sahile baktım. Cecil B. DeMille'nin ilham verici

hikâyelerinden birinin setine benziyordu. Böyle bir yol ve Elli gibi bir sürücüyle Muses ve Graces'i ve uzun bir seyahatin ardından eve dönmeyi düşünmek zor değildi. Münih, Ithaca sayılmasa da hiç yoktan iyiydi.

Konuyu değiştirmek için, "Bugün izin mi aldın?" diye sordum.

"Bugün cumartesi."

"Evet, ama cumartesi çalışacağız demiştin."

"Bizim çalışmaya yaklaşımımız Almanlardan farklıdır."

"Fark ettim."

"Yunanlar daha çok çalışırsak ya da kendimizi eğlenceden mahrum edersek Tanrı'nın bizi daha çok seveceğine inanmaz. Biz Tanrı'nın sahile gidip manzaraya bakmamızı istediğine inanmayı tercih ederiz. Yani "İlk Hareket Ettirici"nin* yaptığı işlerin temelinde yatan bu niyet, var olan en büyük ahlaki faaliyet biçimidir. Onu ancak böyle anlayabiliriz."

"Bana pek Marx gibi gelmedi."

Elli gülümsedi. "Zaten Aristo'nun. Aslında Marx'la olan benzerlikleri sadece sakalı değil."

"Eminim ama sakın ne olduklarını söyleme. Şu an manzarayı izlemekle meşgulüm."

Elli bana bakınca ona baktığımı gördü.

"Manzara diğer tarafta değil mi?"

"Onu daha önce gördüm. Sense sürekli bakmaya değersin. Garlopis haklıymış. Sana bakmak insanın Tanrı'ya inanmasını sağlıyor."

---

* İngilizcede "unmoved mover" ya da "prime mover" olarak bilinen ve Aristo tarafından oluşturulmuş bir kavramdır. Tüm hareketlerin başlangıcı, hareket etmeyen bir hareket ettirici güçtür –ed.n.

"Bunu o mu söyledi?"

"Yine de sana bir türlü güvenemiyorum. Pamuk Prensesin baltalı avcının peşinden gitmek yerine yakışıklı prensi beklemesi gerekirdi."

"Anlaşılan yine benim genç senin yaşlı olman konusuna döndük."

"Bu işin benim lehime olan kısmı belli. Sadece senin lehine olanı anlamaya çalışıyorum."

"Seninle vakit geçirmemin başka bir nedeni olduğunu mu iddia ediyorsun?"

"Kadınlar genelde böyle yapar."

"Bence kendini hafife alıyorsun Christof."

"Kendimi hüsrana uğrattığım gibi seni de hüsrana uğratmak istemiyorum."

"Bir kadın erkeğe âşık olur ve belki erkek de ona âşık olur. İşin içinde estetik, kimya, biyoloji ve daha bir sürü teknik ayrıntı var. Bir de adamın söyledikleri ve kadının cevabı vardır. Metafiziği de unutmayalım; bilemeyeceğimiz şeyler – zaman ve mekân, benim geçmişte tanıdığım erkekler ve senin geçmişte tanıdığın kadınlar. Gizli hedeflerim yok. Üvey anne değilim ya da yedi tane cüce arkadaşım yok. Senden hoşlanıyorum. Bu kadar basit."

"Olabilir."

"Asıl sorunun ne biliyor musun? Anlayamayacağın bir şeyi anlamaya çalışıyorsun."

"İçimdeki Almanın marifeti."

"O zaman içinden bir Yunan çıkaralım. Bence biraz neşelenmek sana iyi gelecek. Bazen biraz fazla dalgın oluyorsun. Kafanda sürekli bir şeyler var gibi."

"Genelde var. Mesela çantandaki tabanca gibi – bu herkesi düşünmeye sevk edecek bir şey."

"Seni vurmayı düşündüğümü mü sanıyorsun?"

"Aklımdan geçmedi değil."

"İyi de seni neden vurayım?"

"Aklıma iyi bir neden gelmiyor ama sen bunu yapmadan önce bir neden bulmak istiyorum."

"Bulduğunda bana da haber ver. Merak ettim. Kim bilir, belki gerçekten de seni vurmamı sağlamaya yetecek bir nedendir. Biraz talimden zarar gelmez." Başını iki yana salladı. "Kafan allak bullak. Bu kadar şüpheciyken nasıl düşünebiliyorsun şaşırıyorum. Galiba benden önce çok ilginç kız arkadaşların oldu. Belki bazıları birilerini vuracak tiplerdi."

"O zaman bana acıman gerekir. Ayrıca ben kendi kafamın kurbanıyım. Tüm Almanlar gibi yıkık bir evden geliyorum. Evim o kadar çok yıkıldı ki Parthenon'dan farkı kalmadı."

Elli bir süre konuşmadı, o zaman zarfında sanki çok önemli bir şeyi bana söylemesine engel olabilmek için dudağını ısırıp durdu ve ben de sonunda söyleyeceği umuduyla onu zorlamadım; ama tekrar konuştuğunda bana beklediğimden şahsi bir şey söyledi ve bu gözlerinin dolmasına neden oldu.

"Gerçekten neden silah taşıdığımı öğrenmek ister misin?"

"Evet, ama senin söyleyeceklerin de yeter."

"Bana babam verdi."

"Parfüm ya da oyuncak bebekten iyidir."

"Bana geçen sene, –General Metaxas'ın Mussolini'ye siktir git dediği yılın yıldönümü olan Ochi Gününde– ölmeden önce verdi. Atina'da biri bana tecavüz etmeye kalkmıştı. Senden çok daha gençti – bir

mutamassir, Nasır tarafından ülkeden sürülmeden önce İskenderiye'de oturan Mısırlı bir Suriyeli. Ona Kızılhaç'ta iş bulmak gibi bir hata yaptım. Bana korkunç şeyler yaptırdı ve George Papkyriakopoulos müdahale etmese bana kesin tecavüz edecekti."

"Meissner'in avukatı."

"Evet. O tarihten beri George benim dostumdur."

"Duyduğuma sevindim."

"Atina'da çok fazla tecavüz oluyor ve bir daha olmaması ve olursa da intikamımı alabilmek için bu silahı taşıyorum. Ama az kalsın bana tecavüz edecek şerefsize rastlama ihtimaline karşılık da taşıyorum."

"Polise bildirmedin mi?"

"Burası Yunanistan. Bir tecavüzü ihbar etmek en az tecavüz etmek kadar kötü bir eylemdir. Gerçi o herifi de bir daha görmedim. Ortadan kayboldu. Ama onu bir daha görürsem sonucunu hiç düşünmeden onu öldürürüm. Bu arada senin gibi yaşlı erkekleri tercih ediyorum çünkü cinsel isteğiniz daha az olduğundan hayır cevap olarak kabul ediyorsunuz. Özellikle elimde silah olduğunda. Bu seni ikna etti mi? Umarım etmiştir. Artık sırrımı biliyorsun."

KIRK ALTI

Hikâyeyi benimle alakalı bir şakayla bitirmesine gülebilirdim – tabii bir şakaysa. Onun yerine iç çekip ona mendilimi verdim. "Üzgünüm Elli." Başımı salladım. "Söylediklerin gayet mantıklı. Bu ülkedeki adamların durumu malum."

"Başka ülkelerdekilerin farklı olduğundan şüpheliyim." Sanki ona hakaret etmişim gibi mendili bana geri fırlattı.

Haliyle anlattığına pek inanmamıştım. Nedeni birisine güvenme kabiliyetimden şüphe ettiğim kadar Elli'den de şüphe ediyor olmam değildi. Geçmişte kadınlara güvendiğim olmuştu. Ama siyasetçiler sayesinde dürüstlük artık hayal olmuştu ve herkes hayatta kalabilmek için yalan söylüyordu. Diğer taraftan Hitler, Goebbels, Stalin ve Mao'dan önce de tüm kadınlar yalancıydı ve tüm kadınlar –sadece duymak istemiyor olsanız dahi size ve babanıza doğruyu söyleyen anneniz hariç– yalan söylerdi. Hiç kimse, bir top mermisinin askerin ayaklarını kopardığını ve bir daha hiç yürüyemeyeceğini askere söylemeye kalbi elvermediğinden yalan söyle-

yen altın kalpli hemşireye kızmazdı. Ama diğerleri amfiboloji mezunu Giritli Cizvitlerden farksız olup neden restorana bir saat geç geldiklerinden, kilolarına, onlara aldığınız hediyelere ve âşığı olarak ona verdiğiniz zevke kadar her konuda yalan söylerdi. Menfaatleri olduğu ve yutacağınızı düşündükleri müddetçe yalan söylemeyecekleri hiçbir konu yoktur. Ama kadınlar çoğu zaman yalan söylerken farkına bile varmazlar ve sair zamanlarda da gerçeği bilmediğinizi düşünüp bunun sizin hatanız olduğunu varsaydıklarından yalan söylerler; ya da sırf kadın olduklarından ve sizi aptal olarak gördüklerinden yalan söylemenin onlar için doğuştan gelen bir hak olduğunu düşünürler.

Kısacası kadınlar doğuştan yalancıdır ve Alman olduğumdan ve 1943'te Yunanlara yaptıklarımızı hesaba katarak, Elli Panatoniou gibi Yunanların geçmişi tümüyle unuttuklarına inanmakta zorlanıyorum. Ona inanmam hiç sağlıklı değildi, çünkü Max Merten'le karşı karşıya gelecektim ve sırf onun gibi Alman olduğum için sırtımda bir delik açılması işten bile değildi. Gerçi Almanların Yunanistan'da yaptıklarını bildiğimden intikam almak isterse onu suçlayamazdım. Fakat Elli'den yüzde yüz emin olmam gerektiğinden gizli bir emeli olup olmadığını anlayabilmek adına onunla ufak bir sırrımı paylaşarak onu sınamaya karar verdim.

"Madem sen benimle sırrını paylaştın şimdi de sıra bende," dedim. "Ama benimki seninkinden daha kirli bir sır, haberin olsun."

"Park edeyim mi yoksa şok ve dehşetten yoldan çıkmayı mı bekleyeyim?"

"Gerçekten de korkunç sayılır Elli."

"O zaman söyleme. Bu üzerimdeki kıyafet bir cübbe değil elbise."

"Ama çok da hoşuma gitti. Bilhassa sen içinde olduğundan."

"Acaba?"

"Savaş sırasında ne yaptığımı hiç merak ettin mi?"

"Ben saf değilim. Sen Almansın. Bir yetimhanede ya da Disneyland'de çalıştığını düşünmüyorum. Sakın bana geçmişte fırça bıyığın olduğunu söyleme."

"Bak, hiç Nazi olmasam da bir süre SS güvenlik servisinde dedektiflik yaptım. Açıkçası seçim şansım yoktu. Neyse ki beni Yunanistan'a göndermediler. Yine de yaptıklarımdan gurur duyacak değilim. İşte o yüzden Christof Ganz gerçek ismim değil. Savaş sonrası benim için çok zorlu geçti. Yeniden başlamamın ilk adımı da ismimi değiştirmekti. Ya da ben öyle ümit ettim. Savaş yüzünden hâlâ uykularım kaçıyor. Bir iki kez de uykusuzluktan fazlası oldu."

"Ne gibi?"

"Nazilerin yasakladığı 'Kasvetli Pazartesi' diye bir Macar şarkısı vardır. Goebbels moral bozucu olduğunu düşünmüştü. Macarlar da öyle. Tüm şarkılardan daha fazla intihara neden olduğundan BBC tarafından bile yasaklandı. Ama Goebbels yasakladığından mıdır nedir o şarkıyı severdim. Üniformalı pek çok kişi de severdi. O insanların çoğu artık aramızda olmadığından şarkının görevini yerine getirdiğini söyleyebiliriz. Gerçi benim de fazla ömrüm kalmadı."

"Anladım, yaşananlara üzülüyor ve belki de suçluluk duyuyorsun. Tamam. Savaş sırasında olanlar yüzünden bazı Yunanların da dahil olduğu pek çok kişi suçluluk duyuyor. Ne olmuş? Neden bütün bunları psikiyatrına değil de bana anlatıyorsun?"

"Bırak da anlatayım. Yorumunu sonra yaparsın. Berlin polisine Birinci Dünya Savaşından sonra katıldım. Birinci Dünya Savaşının katılan ve ölen askerlerin muazzamlığı haricinde matah bir yanı yoktu. Milyonlarcası öldü. Dört yıl boyunca her sabah burnumda ölüm kokusuyla uyandım. Bunun nasıl bir şey olduğunu bilir misin? Asıl feci olansa ölenlerin fazlalığı değil kişinin zaman içerisinde buna alışıyor olmasıdır. Ölüm sıradan bir şey haline gelir. Cepheden dönen herkes aynıdır. Bazılarının insanlıkla alakası kalmaz, kiminin sinirleri tümüyle çöker. Kimi çok öfkelidir ve olup bitenler yüzünden birilerini suçlamak ister – komünistler, faşistler, Yahudiler, Fransızlar kim olursa. Ben öfkeli değildim ama işe yarar bir şeyler yapmaya mecburdum. Cephede şahit olduğum şeylere rağmen hâlâ kanuna, düzene ve adalete inanıyordum. Bunlara inanmayan polis var mıdır? Birisi öldürüldüğünde bunu soruşturmak ve suçluyu tutuklamak gibi şeyler yapmaya gayret ederiz. Bize işveren insanlarla yaptığımız anlaşma buydu. Onları korurduk ve bunu yapıp bir dedektif gibi davrandığımda kendimi iyi hissederdim. Uzunca bir süre kendimle gurur duydum ve hayatımın anlamı vardı. Tabi tökezlediğim zamanlar da oldu: 1928 pek hoş bir yıl değildi. Sonra Naziler gelip bunların hiçbirinin bir anlamı kalmayınca, bu hem ben hem de Almanya'daki tüm dedektifler için kötü oldu. O

nedenle iyilerin safında olduğumu hissetmeyeli çok uzun zaman oldu diyebilirim. Hem de çok. Kendimi neredeyse sürekli kötü hissettim. Bunun nasıl bir his olduğunu anlamanı beklemiyorum, ama bunun bu konuda bir şeyler yapabilmek için belki de son şansım olduğunu anlamanı istiyorum. Aslında Teğmen Leventis'le hemfikrim. Akıcı Yunanca konuşup ofis malzemesi çalmaktan başka suçu olmayan bir Yunanın yerine gerçek suçlunun yakalanmasını istiyorum. Ve bunu da Leventis, Yunan halkı ya da pasaportumu alıp eve dönmek için yapmak istemiyorum; sırf tekrar iyi bir şeyler yapabildiğimi hissetmek için Max Merten'i yakalamak istediğimi anladım. Belki son kez kendimi tekrar gerçek bir polis gibi hissedebilirim. Benin gibi biri için kefaret hayal olsa da yine de peşinde olduğum şey o. O yüzden eğer Max Merten'le şahsi meselelerin yüzünden hesaplaşmak istiyorsan bunu şimdiden söyle ki onunla senin tabancan arasına girmeyeyim."

Elli dağ yolunda kenara çekip Rover'ın V8 motorunu kapattı. Sanki direksiyonu bırakırsa bana vurmasına engel olamayacakmış gibi bir süre daha onu tutmaya devam etti. Sonra eldivenlerini çıkardı, çantasına uzandı, sigaralarını çıkarıp bir tane yaktı; birkaç nefes çektikten sonra sigarayı ağzında bıraktı, çantasını biraz daha kurcaladı ve bu sefer elini çıkardığında elinde bana doğrultulmuş bir Beretta vardı.

"Hepimiz iyi kız olamayız."

"Dalga geçme."

Horozu indirdi. "Dalga geçer gibi bir halim var mı?"

"O şeye dikkat et," dedim. "Bu kadar yakından ıska geçmen zor."

"Bunu aklında tutsan iyi olur. Arabadan in."

Kapıya uzandım; kibarca istemekle iyi etmişti. O da arabadan inerken bir dakika kadar ellerim havada durdum. Kimi zaman haklı çıkmak güzel bir his değildi. Elli'nin sırtı denize dönüktü; daha doğrusu kayalardan aşağı inse öyle olurdu. Dalgaların sesini duyup havadaki tuzun kokusunu alabiliyordum ve yüzüme vuran güneş küçük bir atom bombası gibiydi; kadının elinde tabanca olmasa piknik için harika bir yer derdim.

"Hakkını vermem lazım, güzel yer seçtin. Romantik bir mekân."

"Dikkatini çekebildim mi?"

"Hem de nasıl."

"Güzel."

"Peki, şimdi ne olacak?"

"Bu olacak," deyip tabancayı denize doğru fırlattıktan sonra arabaya döndü. "Hâlâ seni vurmayı planladığımı düşünüyor musun?"

Ellerimi indirip rahat bir nefes aldım; minik kadın tabancalarının mermisinin pek öldürücü olmadığı doğrudur ama küçük Beretta art arda çabucak altı yedi mermi atabilir ve bu derece yakın mesafeden atılan altı yedi mermi en az bir tane 9 mmlik Luger mermisi kadar etkilidir.

"Usta bir tırmanıcı ve yüzücü değilsen hayır."

Elli başını iki yana salladıktan sonra yüzümü ellerinin arasına alıp beni dudaklarımdan öptü.

"İşte bu daha güzel," deyip onu öpmeye devam etmeye hazırlanırken beni durdurdu:

"Dinle. Seninle tanışana kadar Max Merten adını duymamıştım. Ama senin gibiyse öyle sağırdır ki kapıyı çaldığını bile duymaz. Dediğim gibi, Beretta kendimi korumak içindi çünkü çoğu erkek bir kadın ona 'Seninle sevişmek istemiyorum,' ya da 'Az kalsın tecavüze uğruyordum o yüzden tekrar olmaması için silah taşıyorum,' gibi önemli şeyler söylediğinde onu dinlemez. Tıpkı senin yaptığın gibi Merten de ona polise teslim olmasını söylediğinde ya da onu tutuklamaya kalktığında seni dinlemeyecektir. Bunu nasıl söyleyeceğini bilmiyor olsam da görmek istediğimden eminim."

"Ben de öyle. Özellikle de sen sahip olduğumuz tek tabancayı attıktan sonra. Çünkü zorda kalırsak o silahla beni desteklemeni bekliyordum."

Elli kaşlarını çattı. "Seni vuracağımdan korktuğunu söylememiş miydin?"

"Pek sayılmaz," diye yalan söyledim. "Dediğin gibi beni neden vuracaksın ki? Hayır sadece hâlâ üzerinde mi görmek istedim."

Kadın bana ek olarak Beretta'yı kaybetmesinin neden olduğu sinir bozukluğunu gizlemeyi başardı. Takdirimi kazanmıştı; genelde küçük kadın tabancalarını onları taşıyan kadınlardan bile çok sevmişimdir.

"Peki, Christof Ganz, gerçek adın ne? Sakın Martin Bormann* deme."

"Bernie. Bernie Günther."

"Emin misin?"

---

* Nasyonel Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin sözcüsü ve Adolf Hitler'in özel sekreteri –ed.n.

"Eminim."

"Şimdi ne söyleyeceğini gerçekten bilmiyorum. Sen tanıdığım en kestirilemez adamsın *Bernie*. Kimi zaman da insanın asabını bozuyorsun. Belki de seni bu yüzen çekici buluyorum. Ama düşünüyorum da fırsatım varken seni vurmam lazımmış *Bernie*."

"Bunu çok kişi söylese de nasılsa hâlâ hayattayım."

"Galiba espri anlayışını onlar da benim kadar sevmiş olmalı. Ama tabancamı özleyeceğim."

"Sana yılbaşında bir tane alırım."

KIRK YEDİ

Rover'ı Kosta'da bırakıp deniz taksisiyle on dakikalık bir yolculukla Spetses'e gittik. Max Merten'i adadan kaçmaya çalıştığımıza inandırmak için ertesi sabah altıdan önce dönüş yolculuğu için bizi rıhtımda beklemesi karşılığında tekneciye yol parasının beş katı para ödedim. Güzel bir adaydı ve burada Elli'yle daha fazla kalamadığım için üzgündüm. Elli'nin daha önce birkaç kez gelmiş olduğu ada, Atinalıların sıkça geldiği ve orada yüz yataklı Poseidonian isminde bir otel ve restoran olmasının da sebebi olan kaplıcalara sahipti. Otele kaydımızı yaptırdık ve ben dikkat çekmemek için odamdan çıkmazken –dışarıda Max Merten'e denk gelmek istemiyordum– Elli el lambası almak ve Spiros Reppas'ın bize verdiği adresi kontrol etmek için dışarı çıktı.

Daha sonra onunla akşam yemeğinde beklenmedik şekilde güzel olan Yunan yemekleri yerken Elli, "Dediğini yapıp gözetleyen biri var mı diye anlamak için evin önünden birkaç kez geçtim," dedi. "Adadaki diğer evlerden pek farkı olmayan iki katlı bir balıkçı evi. Biraz bakımsız. Perdeleri kapalı ve

girip çıkan görmedim ama bacasından duman çıkıyor ve yatak odalarından birinde ışık vardı. Ayrıca içeride bir Alman olduğundan eminim."

"Nasıl?"

"Ön bahçede çamaşır ipi var ve orada asılı gömleklerden birinde C&A diye Almanca bir etiket vardı."

"Çok zekice."

"Merak etme, bahçeye girmedim. Sadece duvardan uzanıp baktım. Epey büyük bir gömlekti. Merten şişman demiştin, değil mi? Gömleğinin yakası kırk beş bedendi. Pek iyi de yıkanmamıştı; sanki iyi fırçalamamış gibi yakası hâlâ kirliydi. Bence adam tek yaşıyor çünkü mutfağın merdiveninde yanık bir tava gördüm. Senin gibi biri muhtemelen. Ayrıca kadın olsa çamaşırları bırakmayıp içeri alırdı."

"Çok dikkatlisin. Bunların tümünü karanlıkta mı gördün?"

"Karşısında bir bar vardı. Kapanmak üzereydi ama tüm ışıkları açıktı."

"Civarda şüpheli birini gördün mü?"

"Sadece ben."

"Kulübe yakınında seni gören oldu mu?"

"Hayır. Deniz kıyısında bir iki laf atan olsa da Yunanistan'da her kız için normaldir bu."

"Ama sen benim gözümde her kız gibi değilsin. Paris şu an burada olsa seni omzuna atıp gemisine doğru koşmaya başlardı."

"Daha sık dışarı çıkmalısın."

"İltifat olarak kabul et. Kasabada benim gibi şüpheli başka biri var mıydı?"

"Başka Alman mı? Hayır." Beyaz şarabını içip kaşlarını çatsa da nedeni şarabın tadı değildi; içtiğimiz

güzel bir Mosel'di. "Keşke ne yapacağını bilseydim. Muhtemelen benim burada kalmamı isteyeceksin. Ama şunu kalın Alman kafana sok, bunu yapacak değilim. Bu kadar yolu geldikten sonra sonuna kadar gitmeden durmam."

"Zaten başka türlü bir yol olduğunu da görmüyorum."

"Ayrıca yedek silahımla ikinizi de öldürebilmemin tek yolu bu. Denk gelirsem Brunner'i de kaçırmam."

"Babanın diğer bir hediyesi anlaşılan."

"Oyuncak bebeklerle oynayan bir çocuk değildim."

"Öyleyse ateş ettin mi mutlaka öldürmeye bak. Brunner yaralı bırakılacak adam değildir."

"Ne demek. Onun gibi birinin başka şansı yok. Ama bil diye söylüyorum *schnucki* seni vurduğuma üzüleceğim. *Schnucki*, doğru mu söyledim?"

"Evet. Bu arada Almancan epey ilerlemiş."

"Öğretmenim iyi. Derslerin yakında birden sona erecek olması çok kötü. Sahi, ne anlama geliyor bu? Schnucki."

"Beni vurmak istemiyor olman haricinde bir anlama gelmiyor *schnucki*. Genelde yakınlık belirtmek için kullanılır."

Yattık ve birkaç saat sonra yani çok erken bir saatte –yani Gestaponun insanların en az direniş sergileyeceklerini umdukları için tutuklamaları yapmayı tercih ettiği bir saatte– kalktık.

Poseidonian Hotel'den çıkıp nekropolisi andıran beyaz kasabadan geçip dar bir sokaktan devam ederek Elli'nin keşif yaptığı dik yokuşu tırmanmaya başladık. Reppas'a ait olan gri kulübenin cephesi

parlak mavi fayanslarla kaplıydı ve ikiz kapı kaidelerinin üzerinde sarı renkli bir çift çömelmiş aslan duruyordu; İştar Kapısının* ucuzuna benziyordu. Işık yoktu ve Elli'nin bahsettiği Almanca etiketli gömlek hâlâ ipte asılıydı. Kapının ardında içinde boş içki şişeleri olan bir karton kutu olduğunu görünce Merten'in bu adada vaktini tümüyle ziyan etmediğini anladım.

Spiros Reppas'ın bana verdiği anahtarla ön kapıyı açar açmaz el lambasıyla etrafa baktım ve Merten'in burada kaldığından daha o anda emin oldum. Mekân Merten'in Münih'te içtiği Mısır tarzı Fina sigarası kokuyordu. Kanepenin yanında yerde *Capital* adında eski bir Alman dergisi ve sehpada yarı dolu Schladerer şişesi vardı. Kanepenin üzerinde şapka ve Münih etiketli bir palto duruyordu ama ceplerinde tabanca yoktu. Duvarda Kral Paul'ün resmi ve çerçeveli Yunanistan haritası bulunuyordu. Pencerelerden evi aramama yetecek kadar ışık geliyordu ve Elli'ye fısıldayarak Spiros Reppas'ın Atina'da bahsettiği Walther otomatik tabancayı aramasını istedim; sonra da halıyla kaplı merdivene gittim. Kulübe, rafı olmayan bir okura aitmiş gibi tüm basamaklar kitapla doluydu; kitapların çoğu, dedektifin katilin kimliğini kırmızı şarapla birlikte balık yemesinden anladığı, İngiliz ve Amerikalı yazarlara ait ucuz polis romanlarıydı. Acaba herhangi birinde silahlı uyuyan bir adama nasıl yaklaşılacağına dair bir ipucu

* Günümüzde Irak topraklarında bulunan eski Babil kentinde, Babil Kralı II. Nebukadnezar tarafından yaptırılan ve Tanrıça İştar'a adanan kent giriş kapısı –ed.n.

var mı diye merak ettim. Ayağımı ilk basamağa koyup ağırlığımı sınadım. Ahşap basamaktan ses çıkmayınca bir adım daha attım; böylece yüreğim ağzımda merdivenin başına kadar çıktım. Dönüp aşağı baktığımda Elli'nin orada durmuş bana baktığını gördüm; silah yok dermiş gibi başını iki yana salladı ve ben de başımı salladıktan sonra Merten muhtemelen başucunda tutuyordur düşüncesiyle yatak odasının kapısına açmaya hazırlandım; Alois Brunner beni arıyor olsa ben de silahımı başucumda tutardım. Walther'la odanın kapısından giren birini vurmak için keskin nişancı olmak da gerekmezdi. Üç bacaklı bir kedi bile o atışı yapabilirdi.

Ana yatak odası boştu ama yakın zamana kadar Spiros Reppas tarafından kullanılıyordu; masanın üzerinde onun ve Witzel'in resmi, duvardaysa Doris'in küçük bir maketi ve resmi vardı. Banyonun kapısı da açık olduğundan geriye tek bir kapı kalıyordu; o kapı kapalı olsa da diğer taraftaki adamın horultusunu duyabiliyordum. Şimdilik her şey zihnimde canlandırdığım gibiydi; kendime Webley'nin beni ancak yavaşlatacağını söylemiştim: Bir elimde tabanca diğerinde el lambası varken Merten'in Walther'ını o kullanmadan alabilmek için üçüncü bir ele ihtiyacım olurdu. Uyuyan bir adamı sağ yakalarken bir yandan da silahını almaya çalışmak kolay değildi, bu nedenle uyumadan önce fazlasıyla içki içmiş olmasını ümit ettim.

Kapının kolunu çevirip gıcırdayan menteşelere rağmen yatakta yatan Merten'i görene kadar kapıyı ittirdim. Neden uyanmadı bilmiyorum. Belki de

kendini horultusu yüzünden hiçbir şey duymuyordu çünkü bir panzer bile bu kadar ses çıkarmazdı. O esnada kafasına sert bir cisimle vurup sonra da silahını arayabilirdim ama bundan olabildiğince kaçınıyordum çünkü kafadan yaralı birini Atina'ya geri götürmek kolay olmazdı. El lambamı, üzerinde yanmayan bir lamba, Ian Fleming romanı, gözlük, içinde sudan daha sert bir şey olan bir kadeh ve açık bir 9 milimetre mermi kutusunun bulunduğu masaya çevirdim.

Tabancayı aramaya devam ederek Merten'in kafasına doğru eğildim; nefesi sigara ve içki, bedeni ter kokuyordu. Elinin yastık altında olmasından tabancanın orada olduğuna hükmettim ki aynı zamanda eğer gerçekten aşırı gergin ya da aptal değilse emniyeti de kapalı olmalıydı. Walther'ın emniyeti sert olduğundan elinden almak zorunda kalırsam bana hayati bir saniye kazandırabilirdi. Onu yataktan aşağı atmayı düşünsem de yere düştüğünde tabanca hâlâ elinde olabileceğinden vazgeçtim. Ben diğer seçeneğimi düşünürken adam homurdanıp yan dönünce yastığın altında siyah bir şey gözüme çarptı. Tekrar horlamaya başlayınca uzanıp nesneyi aldığımda deri kaplı bir Yeni Ahit olduğunu gördüm. Sanki *Casino Royale*'i okumadan önce ya da okuduktan sonra onu da okuyordu. Acaba içinde Altmış bin Yahudiyi mallarını çaldıktan sonra ölüme gönderen birine manevi rehberlik edecek bir ayet var mıdır diye merak ettim. Sadık bir Nazi ve hayatı boyunca kiliseye giden bir adam olan babam belki de bu sorunun cevabını biliyordu.

Yataktan geri adım atıp odayı bir kez daha kolaçan edince Walther'ın pencerenin kenarındaki masanın üzerinde, diğer bir Schladerer şişesi ve Finas paketinin yanında olduğunu gördüm. Rahatlayıp tabancayı aldım, emniyetine baktıktan sonra ceket cebime koydum. El lambasını masaya tutunca Merten'in pasaportunu ve biletleri gördüm. Vapurla İstanbul'a, oradan da Orient Express'le Almanya'ya gidecekti. Biletlerin tarihlerine bakılırsa Merten birkaç gün içinde Münih'e dönmüş olacaktı. Başka çarem kalmazsa kullanırım düşüncesiyle biletleri de cebime attım. İyice rahatlayarak masa lambasını açtım, kendime bir içki ve sigara alıp odadaki tek sandalyeye oturdum ve uyuyan adamın ışığın etkisiyle uyanmasını beklerken pasaportunu inceledim; Merten kırk altı yaşında olsa da on yaş daha yaşlı görünüyordu. Tümüyle vicdansız olduğuna delalet sayılmazdı. Biraz sonra homurdandı, doğruldu, esnedi, geğirdi ve gözlerini ovuşturduktan sonra boş boş bana baktı. Koca göbekli Buda'ya benziyordu.

Göğsünü ve karnını kaşıyarak, "Günther," dedi. "Burada ne işin var?"

KIRK SEKİZ

"Siegfried Witzel'in Doris için istediği tazminatı soruşturmak üzere Munich RE'nin Atina'ya gönderdiği kişi benim."

"Anladım. Aslında anlamadım. Senin gemi sigortasıyla bir alakan yok. Sen gemilerden anlamazsın ki. Neden seni gönderdiler Bernie?"

"Bu işle ilgilenecek olan Neff hastalanınca Alois Alzheimer onun yerine benim gitmemi istedi. Ama keşke istemeseymiş diyorum."

Merten öksürüp göğsüne vurduktan sonra Finas paketini işaret etti. Nefesini toparlamaya çalışırken, "Sigaralar," dedi.

Onları ve kibrit kutusunu yatağın üzerine attım.

Merten birini yakıp tüttürmeye başladı. "Seni görmek güzel demek isterdim ama yalan olur. Bu saatte buraya sigortayla ilgili geldiğini pek sanmıyorum. Söyle Bernie, neler dönüyor?"

"Bak Max, fazla zamanım olmadığından iyi dinle. Ayrıca hemen yola çıkacağımızdan hızlıca giyinmeni de tavsiye ederim."

"Gitmek mi? Dalga mı geçiyorsun?"

"Keşke geçseydim."

"Kusura bakma da neden gitmek isteyeyim?" Burnundan duman verip eliyle odayı işaret etti. "Tatildeyim ve ortam aksini söylese de keyfim gayet yerinde."

"Hayatın tehlikede. Yunanistan'a geldikten sonra sen ve dostlarının neler çevirdiğini öğrendim. Spiros Reppas bana Selanikli Yahudilerin altınından, Doris'in Peloponez açıklarında batırıldığından ve senin de burada saklandığından bahsetti."

"Spiros bunlardan sana niye bahsetsin ki?"

"Çünkü patronu Siegfried Witzel öldü ve muhtemelen Spiros da bana anlatmakla bir şey kaybetmeyeceğini düşündü. Birisi Witzel'i iki gözünden vurmuş."

"Ah."

"Polis bir süre benim yaptığımı düşündü – Alman olmam onlar için yeterliydi. Polisler işleri böyle bağlamayı sever: Bir Alman diğerini öldürdü. Aslında çok da haksız değil; Witzel'i senin eski dostun Alois Brunner vurdu ve bunu da ona birkaç saat işkence ettikten sonra yaptı. Cortés'in zavallı Aztek kralı Cuauhtémoc'a yaptığı gibi bir adamın ayağına ateşe tutulduğunda nasıl kokar hayal bile edemezsin. İşin içinde altın olduğunda insanlar akıl almaz derecede gaddar olabiliyor."

Bunları Merten'i korkutmak için anlatıyordum.

"Tekrar Spiros'u görmeye gidiyordum – aslında buraya dün gece gelmeyi düşünmüştük; eski günlerin hatırına sana yardım edecektim ama tesadüfen Brunner ve iki adamını Akropolis yakınındaki bir eve girerken görünce onlar beni görmeden he-

men uzaklaştım. Ama Spiros için pek hayırlı bir durum değil ve Brunner'in ondan çok uzak olduğunu sanmam."

"Anladım. Peki, bu ne zaman oldu?"

"Üç dört saat önce."

Merten kol saatine bakıp düşünceli bir halde başını salladı. Sonra yavaşça ayağa kalktı, pantolonunu yerden alıp giydi. Kolumdaki askıyı işaret etti. "Senin de şansın pek yaver gitmemiş galiba Bernie. Koluna ne oldu?"

"Buraya gelirken üç başlı bir köpek ısırdı. Ama Brunner'in bize yapacaklarına kıyasla hiç kalır. Ofisine adam soktuğunuz Glyfada'daki avukat –Samuel Frizis– vardı ya. Brunner onu da öldürdü. Sana Brunner'in ne kadar tehlikeli olduğunu anlatmama gerek yok. Adam hem katil hem de sadist. O yüzden acele edelim."

Ama Merten etkilenmeyip salyangoz hızında hareket etmeyi sürdürdü. "Adam aşırı derecede asabi."

"Onu suçladığımı söyleyemem. Spiros bana her şeyi anlattı. Buraya eski günlerin hatırına seni adadan götürmeye geldim. Bana kalırsa akabinde yapman gereken şey de Atina polisine sığınmak. Neyse ki Teğmen Leventis adında tanıdığım bir polis var. Beni Siegfried Witzel cinayetiyle suçlayan polis oydu. Asıl suçluyu bulamazsa bana yine kelepçe takması mümkün olsa da iki cinayetin faili olarak asıl istediği Brunner. Bence Leventis buraya gelip Brunner'i elleri kanlı yakalarsa harika olur. Ellerindeki kan da senin olur Max. Mahkemede bu tür bir delil eski savaş suçlarından daha fazla işe yarar.

Brunner'in on dört yıl önce Selanik'te Yahudilere yaptıklarına dair şahit bulmak zor. Ayrıca seni Yunan polisinin korumasına sığınmaya ikna etmek için Alois Brunner tehdidinden başka bir sebep bulmamız da gerekecek. Bu sizin burada yaptıklarınıza dikkat çekebilir."

"Ne tür bir sebep? Anlamadım. Brunner'e karşı koruma istediğimi varsaysak bile polise onun beni öldürmeye çalıştığını söylemeden onlardan nasıl korunma isteriz?"

"Atina'da Brunner ve Eichmann'ın yaptıkları yüzünden yargılanan Tercüman Arthur Meissner'in lehine şahitlik yapmak istediğini söyleyebilirsin. Leventis'e Meissner'in durumdan müteessir olduğundan onun lehine şahitlik yapmak maksadıyla Atina'ya geldiğini ama aynı zamanda Almanlardan nefret eden Yunanlar yüzünden de kendini güvende hissetmediğini söyleriz."

"Her şey yolunda mı?" dedi Elli.

"O da kim?" diye sordu Merten.

"Bir dost. Beni buraya arabayla o getirdi. Kolum yüzünden ben kullanamadım."

Merdivenin başına gidince kadının endişeyle bana baktığını gördüm.

"Evet, her şey yolunda. Birazdan geliyoruz."

KIRK DOKUZ

Yatak odasındaki Merten başını iki yana salladı.

"Kendi irademle Yunan mahkemesine çıkacağım, öyle mi?" dedi. "Hiç içime sinmedi. Avukatların mahkemeye çıkmaktan nefret ettiğini bilmen gerekirdi. Ya beni suçlamak için bir bahane bulurlarsa? Yunanların sağı solu belli olmaz. Sokrates'e nasıl kazık attıkları malum."

"Neden böyle bir şey yapsınlar ki? 1943 yılında olanlar yüzünden aranmıyorsun ki. Merak etme, baktım. Temizsin. Onlar senin değil Brunner ve Eichmann'ın peşinde. Ayrıca masumiyetini Meissner'i gönüllü savunmaya çalışmandan daha iyi ne ispat edebilir?"

"Evet, o da doğru." Merten sigarasını küllükte söndürüp yeni bir tane yaktı. "Bu arada Spiros Reppas sana ne anlattı bilmiyorum Bernie ama benim Yahudilere olanlarla bir alakam yok. Bil diye söylüyorum, hepsi Brunner'in fikriydi. Servetlerine konmak için onları kandırdı. Altından haberim olduğunda iş işten geçmişti ve onlar da trenle Auschwitz ve Treblinka'ya gidiyordu." İç çekti. "Brunner

– Yahudileri kamplara sevk etmeye bu derece meraklı birini görmedim."

"Dediğim gibi, çok zaman önceydi ve beni ilgilendirmez."

"Bana yardım etmeye çalıştığın için bilmeni istedim. Ayrıca bunu yaptığın için de sana minnettarım." Sigarasından bir nefes çekip omuz silkti. "Bu arada neden bana yardım etmeye çalıştığını hâlâ tam olarak anlayabilmiş değilim."

"Sen de bana MRE'deki işi almam için yardım etmedin mi? Hazır buradayken sana yardım etmezsem nankörlük etmiş olurum Max."

"Öyle diyorsan öyledir. Seni hep sevmişimdir Bernie." Merten başını salladı; atletini giydikten sonra odada etrafına baktı. "O temiz gömleği nereye koymuştum?"

"Dışarıda, çamaşır ipinde." Brunner peşimizdeymiş gibi saatime baktım. Kendimi onun Spiros Reppas'ı Akropolis'in arkasındaki evde yakalayıp onu konuşturmaya çalıştığına inandırmak üzereydim. Maksadım Merten'i Atina'ya götürüp, sonra da Leventis'i Max Merten'in Alois Brunner olmasa da ondan sonraki en iyi şey olduğuna ikna etmekti; pasaportumu geri alabilmemin en iyi yolu Merten'e ihanet etmekti ki bunu yaparken de adaleti fazlasıyla hak etmiş bir suçluyu teslim etmiş olacaktım. Yapılacak doğru şey bu olsa da yine de içime sinmiyordu. "Acele et Max. Bu adadan ne kadar çabuk gidersek o kadar iyi. Rıhtımda bizi bekleyen bir tekne var. Onunla Kosta'ya gideceğiz."

"Evet, tabii." Merten oturup kokulu çoraplarını ve ayakkabılarını giydi. "Spiros'u yakaladıktan

sonra Brunner'le aramızda üç dört saat olacağını söyledin."

"Evet."

"Spiros hemen konuşursa bu süre çok daha kısa olur. Bir düşün. Brunner zavallı Aztek kralı Cuauhtémoc gibi onun ayaklarına da ateş tutarsa neden sessiz kalsın ki?"

"Spiros senin saklandığın yeri söyleyebilir Max ama Brunner'e en çok istediği şeyi yani *Epeius* ve altının mevkiini söyleyemez. Spiros yerini sadece senin bildiğini söyledi –bunu ona ya da Witzel'e dahi söylememişsin– ama Brunner gibi birinin bu hikâyeye inanacağını hiç sanmam. Spiros için talihsizlik olacak ama bu Brunner'i biraz yavaşlatıp bize de vakit kazandırır."

"Evet, mantıklı. İşkence görmek yeterince kötüyken bilmediğin bir şey için işkence görmek bin beterdir." Merten suratını ekşittikten sonra güldü. "Düşünmesi bile korkunç."

"O zaman düşünme. Senin için bu kolay olmalı. Bana pek vicdan sahibi biri gibi gelmedin. Neyse, oyalanacak vakit yok. Spiros hakkındaki teorimin yanlış çıkmasını istemem. Burada olduğum müddetçe ben de senin kadar tehlikedeyim. Aşağıda bekleyen arkadaşım da öyle. Bizi Atina'ya o götürecek ve ismi Elli."

"Elisabeth'in kısaltılmışı olsa gerek. Onunla tanışmak için sabırsızlanıyorum."

"O zaman giyinmeni bitir ve aşağı gel."

"Bana yardım etmeni çok takdir ettim. Tam bir kötü gün dostu olduğunu gösterdin. Özellikle de tabancamı ve biletlerimi aldığını hesaba katarsak.

Bernie, eve dönüş biletine ihtiyaç duyarsan bana sorman yeterdi. Beni kurtardığın için sana memnuniyetle bir bilet alacak param var."

"Sen ve Schramma'nın Münih'te General Heinkel'den çaldığı para mı? Bu seferin masraflarını da aynı paradan karşıladın."

"Komünistler o parayı generale Batı Almanya siyasetini karıştırması için verdi. Muhtemelen temsil ettiklerini iddia ettikleri proletaryadan çalınmıştı. O yüzden paranın kaynağı pek derdim değil. Neyse, seni ne ilgilendirir?"

"Beni ilgilendiren o paranın sende kalması için seni ikna etmeme izin vermendi. Böylece suç üzerime kalacaktı. Bunu da mı planladın?"

"O kadar abartma Bernie. Daha neler. Ayrıca Schramma'ya general ve yanındaki adamı öldürmesini ben söylemedim. Bu o salağın fikriydi. Aslında sana daha önce denk gelseydim o dümeni Christian Schramma'yla değil de seninle çevirirdim. O herife hiç ısınamadım. Neden bilmem, Bavyeralıları hiç sevemedim. Bazen acaba içimizden biri Berlin'e geri dönebilecek mi diye düşünüyorum."

"Ruslar bizim biramızı içerken mümkün olacağını sanmam."

"Neyse, tüm bu nahoş şeyleri unutmaya ne dersin. Münih ve onun kendini beğenmiş, orta sınıf Katolik değerleri çok uzaklarda. Sen ve ben Berlinliyiz Bernie ve bu da fark yaratmaya yeter. Bizler eski silah arkadaşı, *Bolle boys*'uz. O yüzden birbirimize karşı dürüst olalım. Arthur Meissner ve Teğmen Leventis hakkındaki şu hikâyeyi unutup buraya gelmenin gerçek nedeninden konuşmaya ne dersin?"

Merten'in sırıtarak parmağını salladığını görünce içimden onu tokatlamak geldi.

"Sen de altından pay istiyorsun, değil mi? Hiç şüphem yok. Haklısın da. Denizin on beş kulaç altında ne kadar altın olduğundan haberin var mı? Yüzlerce milyon değerinde. Spiros ve Witzel sana miktarı söyleyemezdi çünkü onlar da bilmiyordu. O kadar çok olduğunu hayal bile edemezlerdi. Hayatımızın kalanında refah içinde yaşamamıza yetecek kadar var. Bir düşün. Cortés ve *conquistador*'larının* hayal edebileceğinden bile fazla. Ayrıca vergiden muaf. Hepsi bizim. Tek yapmamız gereken gidip almak. Ardından gidip Karayipler'deki bir adada yaşayabiliriz. Hatta dilersek kendimize ada bile alabiliriz. Ya da dilerse herkes kendi yoluna gider."

Merten sigarasından bir nefes aldıktan sonra onunla diğer sigarayı yaktı. Cevabımı beklemeden, "Peki anlaştık," dedi; beni de Witzel ve Schramma kadar tamahkâr sayması canımı sıktı. Ama asıl canımı sıkan bir an için söylediklerini düşünmüş olmamdı. "Sana yüzde yirmi beş veririm. Bütün masrafları ben ödediğimden adil olan bu. Ayrıca Bonn'daki ortağıma da ödeme yapmam lazım. İyilik borçlu olduğum siyasetçiler de var. Bu arada arabayla Atina'ya gitmek yerine kuzeye, Dedeağaç'a gidip oradan Türkiye'ye geçebiliriz. Ve günün birinde Alois Brunner beni aramaktan vazgeçince dönüp bir gemi daha kiralar ve altını alırız. Bulunduğu yerde emniyette olduğundan şüphen

* (Konkistador): İspanyolca "fatih" anlamına gelen ve 16. Yüzyılda Amerika kıtasının büyük bölümünü istila eden İspanyol sömürgecilere verilen ad –ed.n.

olmasın. Herhangi bir Yunan bankasında olacağından bile daha güvende. Bunca yıl bekledikten sonra birkaç ay daha beklemekten zarar gelmez."

Başımı iki yana sallasam da ilgimi çektiğini inkâr edemem. Bankada tek kuruşu olmayan birisi için zengin olmak çok cazip bir fikirdi. "Teşekkürler Max, ama istemem."

"Ne demek istemem. Manyak mısın sen? Monte Cristo Kontu kadar zengin olmak istemiyor musun? Hatta daha bile zengin."

"Hayır. Hâlâ vicdanım varken bunu yapamam. O paranın üzerinde altmış bin Yahudinin kanı var. Kendime Karayipler'de ada alırken sürekli aklıma gelirler."

"Bernie, ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? Ciddi ciddi altınları oldukları yerde bırakalım mı diyorsun?"

"Belki onlardan birilerine bahsetmen gerekir. Hatta Yahudilere iade etmeleri için Yunan hükümetine de bildirebilirsin. Ayrıca tüm ortaklarının kazık atılmak ya da ölmek gibi talihsizlikler yaşadığı da malum. Kısacası seninle deniz seyahatine çıkmaktansa şansımı Yunan polisiyle denemeyi tercih ederim. Doğruyu söylemem gerekirse Tiergarten'deki bir kayıkta bile sana güvenmem. Pasaportum Teğmen Leventis'in çekmecesinde. Bana gereken tek şey o. Dilediğin zaman geri gelip altınları almayı deneyebilirsin ama bunu başka biriyle yapacaksın. Ben sadece eve dönmek istiyorum. Sayende güzel bir işim oldu. Hatta altına araba bile verdiler. Bu işe ek olarak gece huzur içinde uyumak benim için en büyük hazinedir."

"Eski günlerin hatırına yüzde otuz olsun."

"Şu altını unut ve gidelim."

"Yunan hükümetine haber verirsek Yahudilerin o altından tek kuruş alabileceğine inanıyor musun?" Merten acı acı güldü. "Mümkün değil. Bu gezegende hükümetler ve bankalardan büyük hırsız yoktur. İnsanlardan her gün para çalıp adına da vergi, ipotek faizi ya da mahkeme cezası diyorlar. Kurdukları AET de barış ve refah adına yeni vergi ve cezalarla insanları soymak için buldukları yeni bir yöntemden başka bir şey değil. Yahudilere gelince, o kadar parayı nereden bulduklarını sanıyorsun? Tefecilikten ya da bizi soyarak elde ettiler."

"Bu söylediklerinin tümü çok kinik görünse de hiç şaşırmadım Max. Nihayetinde sen bir avukatsın."

"Bernie, sen okumuş adam değilsin. Liseyi bitirdin ama üniversiteye gitmedin. Gitmiş olsaydın kinik olmanın erdemini bilirdin. Yalanları ancak bu şekilde oldukları halleriyle görebilirsin. Kinik olmazsan yaşamaya devam etmek zordur. Sen beni kinik mi zannediyorsun? Hükümetlerin yaptıklarına kıyasla ben amatör sayılırım. Liderlerimiz olan o muhterem zatlar, elli milyon kişinin öldüğü savaşı başlatanlardır, bunu sakın unutma. Savaşları kinikler değil de erdemli olanlar başlatır. Adenauer, Karamanlis, Eisenhower ve Eden. Hür dünyanın ve demokrasi denen o eski yalanın önderleri."

"Hitlerin erdemli bir tarafı yoktu."

"İyi de Almanya'ya savaş ilan eden Neville Chamberlain'dı. Bu da haklılığımı ispatlar."

"Güzel konuştun Max ama cevabım hâlâ hayır."

"Seni yanlış tanımışım Bernie. Başına gelen onca şeyden sonra hâlâ iyiliğe ve bu dünyada ahlakın yeri olduğuna inanıyor musun? Tecrübelerinin

sana iyilik diye bir şey olmadığını öğretmesi gerekirdi. Bu herkes için geçerli olsa da bilhassa senin için geçerli. İnsanlar kötülüğün üstesinden gelebileceklerini düşünerek vakitlerini ziyan ederler. Saçmalık. Bu dünyada sadece farklı seviyelerde kötülük var. İyilikse sadece sen ben gibi organizmalar biyolojik ihtiyaçlarından dolayı kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ettiklerinde olur. İşler daima böyle yürür ve bunu herkesten iyi sen bilirsin."

"Buna inanmıyorum," desem de söylediklerinde haklılık payı olduğunu düşünmüyor değildim. Kendi menfaatim için onu Yunanlara satmıyor muydum? "Buna hayatta inanmam."

"Yazık. Bernie, vicdanın o Yahudilerin hiçbirini geri getirmeyecek. Selanikli o zavallı şeytanların çoğunun parasının iade edilebileceği akrabaları da kalmadı zaten. Brunner, Eichmann ve diğerleri bunun olmasını sağlamak için çok uğraştı. Tümü öldü; hayatta kalanlarsa utançtan saklandılar. Çünkü sağ kalan Yahudilerin tümü hayatta kalabilmek uğruna olmadık şeyler yapmış olanlardır. Ayrıca onları seninle ben öldürmedik. Tümü de tarih kitaplarındaki rakamlara dönüştü. Siyah beyaz haber filmlerindeki silik yüzlerden fazlası değiller. *Life* dergisindeki zavallı Yahudi hikâyeleri. Olan oldu. Sızlanıp ağlamak hiçbir şeyi değiştirmez."

Max Merten'in suratında beliren pis sırıtma bana ruhunun ne kadar çürümüş olduğunu hatırlattı. Merten'in çürük dişleri arasındaki tek altın diş bir altın arayıcısının eleğindeki çamurun içindeki tek altın cevherine benziyordu ve onun bu kinik ağzında olduğundan daha değersiz görünemezdi.

ELLİ

Elli sayesinde, özellikle de gizli bir planı olduğu şüphesinden kurtulduktan sonra, hayat tekrar yaşamaya değer görünmeye başlamıştı. Beretta hadisesinden sonra bile bana ilgi duyduğunu her fırsatta göstermeyi ihmal etmedi ve ben de, aptal bir köpek gibi, fazla olmasa da ondan hoşlandığımı fark etmeye başladım. Gerçi hâlâ benimle neden ilgilendiğini anlamasam da artık bunu düşünmeyi bıraktım. Sürekli bir bit yeniği aramak hiç bu kadar anlamsız görünmemişti. Onun sayesinde kendimi çok içtiğim, sadaka verdiğim bir dilenciden dua aldığım ya da kilisedeyken belki de Tanrı'nın orada olduğuna inandığım zamanki kadar iyi hissediyordum. O yanımdayken iyimserliğe daha çok yer vardı. Onunla bir geleceğim olduğunu iddia etmiyordum ama en azından bir geleceğim olduğunu düşünebiliyordum. Uzun zamandır ilk kez bir dostum varmış gibi hissettim; belki dosttan da ötesiydi. Az kalsın paranoyakça şüphelerle onu kendimden uzaklaştıracaktım. Ona bakıp gülümsediğimde sanki neden gülümsediğimi merak edermiş gibi bana baktı. Yüzüm hiç bu kadar güleç olmamıştı.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Bir şey yok."

"Bana gülüyordun."

"Hayır, gülmüyordum." Ama Rover'ın arka koltuğundaki şişko Almanı düşünerek ortalama bir yalan söyledim: "Brunner gelmeden adadan ayrıldığımıza sevindim hepsi bu."

Sanki o isim ona pek bir şey ifade etmiyormuş gibi, "Ah o mu?" dedi ve haydut kraliçesiyle konuştuğumdan beri ilk kez Brunner'in yerini merak ettim. Belki hâlâ Atina'da saklanıyordu, belki de Batı Almanya'ya geri dönmüştü. Ama muhtemelen Alman istihbaratı adına Mısır'da Nasır'a yardım ediyordu. Nerede olursa olsun hâlâ ciddi bir tehdit olduğu kesindi.

"Evet, o. Zaten onun yüzünden bu kadar acele ediyoruz ya."

Merten, "Umarım bir daha o herifi hiç görmem," dedi. "Bir keresinde sırf ondan su istedi diye trende birini vurduğunu gördüm."

"Bu 1943'te Selanik Atina treninde mi oldu?"

"Evet. Nasıl bildin?"

"Kurban da Jaco Kapantzi adında bir bankacıydı. Brunner onu gözlerinden vurdu. Aynısını kandırdığınız Yunan avukat ve Siegfried Witzel'e de yaptı. Sırf o cinayet yüzünden Brunner Yunanistan'da aranan biri oldu."

Elli irkildi. "Beni korkutuyor."

"Beni de."

Kadın elini uzatınca her şeyin yolunda gideceğine dair onu temin etmek için elini tutup sıktım.

Ama bunu Merten'in önünde yapmamla hata ettiğimi anlamam bir oldu.

Kuzeye, Atina'ya doğru son sürat gidiyorduk; öğlen olmadan başkente varmış olurduk ama varmadan önce benzin almak için durduğumuzda bir telefon açmayı düşünüyordum – Megaro Papoudof'u arayıp Teğmen Leventis'e Max Merten'i getirdiğimi söyleyecektim. Alman olduğu için, en azından şimdilik, tutuklanmasını istemiyordum; Leventis'in Merten'in Arthur Meissner'in mahkemesinde şahitlik yapmak için kendi rızasıyla teslim olduğunu anlamasını istiyordum; Yunanlar onu savaş suçlarından yargıladığında bu onun lehine olabilirdi.

"Güzel arabaymış Christof," dedi Merten.

"Kiralık," dedim. "Bu arada Elli gerçek ismimi biliyor. SS olduğumu dahi biliyor."

"Ona söylemekle büyük cesaret göstermişsin."

"Pek sayılmaz."

"Bu İngiliz arabası değil mi?"

"Evet. Bir Rover."

"Çok romantik. Onların arabalarının isimleri, bizimkilerinse rakamları var. İyi ama Mercedes Benz kadar iyi değil. Hiçbiri Mercedes Benz'le mukayese edilemez." İç çekti. "Bazen savaşı neden kaybettik anlamıyorum. Yani en iyi araba, çamaşır makinesi ve radyoları biz yapıyoruz. İngilizler savaşı kazanmış olsa da barışı kaybedecekleri kesin. On yıl sonra tozumuzu yutacaklar ve Yunanistan'da İngiliz arabası kalmayacak. Bu yeni AET ile Almanya olması gereken şeye dönüşecek: Avrupa'nın rakipsiz hâkimi. İhtiyar'ın hakkını vermek gerek. Hitlerin yapamadığını o yaptı. Elli yıl içinde İngiltere ve Fransa tuvalete giderken bile bizden izin isteyecek. Fransızlar da bedelini ödeyecek. Tuvalet parası bir frank olacak."

"Düşündüğümden de Nazi'ymişsin," dedim.

"Bu Nazizm değil kapitalizm."

"Farkı ne?"

"Eğer bunu ciddi ciddi soruyorsan düşündüğümden de solcusun demektir."

"Tabiatım gereği olabilir ama sandık başında öyle değilim."

"Zavallı Bernie. Oylama sanki bir şeyi değiştiriyor." Merten bir sigara daha yaktı. "Pekâlâ Elli. Sana Elli diyebilir miyim?"

"Evet."

"Elisabeth'in kısaltılmışı mı?"

"Evet."

"Bernie Günther'le nasıl tanıştın?"

"Ona Atina'daki bir barda denk geldim."

"Hangisi?"

"Mega Hotel bar. Oraya başkasıyla buluşmaya gitmiştim. Ne kadar kederli olduğunu görünce onu neşelendirmeye karar verdim."

"Başarmışsın."

"Evet."

"Almancayı nasıl öğrendin Elli?" diye sordu Merten.

"Babamdan öğrendim. Nakliye şirketi North-German Lloyd'da çalışırdı. Savaştan önce SS *Bremen*'in süvarisiydi."

"Çok iyi konuşuyorsun."

"Bernie'yle tanıştıktan sonra daha da iyi oldu."

"Evet, Bernie'den öğrenilecek çok şey var. Nasıl bir öğretmen olduğunu bilmem ama kötü gün dostu olduğuna şüphe yok. Onun sayesinde savaşı vicdan azabı çekmemi gerektirecek bir şey yapmadan atlattım."

Yolda sorun çıkmasın diye buna cevap vermedim. Ama bu dediğine gerçekten inanıyor muydu?

"Bir saniye," dedi Merten. "*Bremen* yanmamış mıydı?"

"Evet," dedi Elli. "1941'de battı."

"1941'de görev yapmıştım ve kaptanın görevini ihmal ettiğinden bahsedildiğini hatırlıyorum."

Biraz gerilen kadın, "Ben öyle bir şey hatırlamıyorum," dedi. "Ama babam kaptan değildi. Dediğim gibi süvariydi."

"İsmi neydi?"

"Agamemnon Panatoniou. Neden sordun?"

"Merak ettim." Merten sigarasını içerken Elli sinirli bir şekilde camı açtı. Merten, "Yunanistan'ın bu yönünü seviyorum," dedi. "Burada Agamemnon'un kızıyla aynı arabada olmak mümkün. Spetses'teki evi temizlemeye gelen kadının ismi de Electra'ydı. Homeros'tan çıkmış gibi değil mi Bernie?"

"Öyle."

Elli, "Herr Merter, bu kadar çok sigara içmemelisiniz," dedi. "Hiç sağlıklı değil."

"Doğru ama Yunanistan'da kim fark edecek ki?"

"Ben ettim," dedi. "Çünkü benim için de sağlıklı değil."

"Bernie ve benim yaşadıklarımı yaşasaydın sigara gibi basit tehlikeleri dert etmezdin. Ama haklısın. Azaltmam lazım. Hiç değilse ailem için."

Merten ailesinden ilk kez bahsetmişti. Başka bir zaman olsa ona ailesini sorardım ama şu anda onlar hakkında hiçbir şey bilmek istemiyordum.

Benzin almak için Sofiko adında bir köyde durduk. Bir bara girerek Teğmen Leventis'e mesaj bırakmak

için polis merkezini aradım. Pazar günü çalıştığını görünce şaşırdım.

"Kilisede olursun diye düşünmüştüm," dedim.

"Bunu da nereden çıkardın? Pazar günleri genelde buraya gelip evrak işlerini hallederim. Ne buldun komiser?"

Ona Max Merten'i, altını ve geçmişini ve Arthur Meissner davasında şahitlik yapması için onu getirdiğimi anlattım. Leventis onu tutuklamaya karar verirse bunun onun lehine olacağını düşündüğümü söyledim.

"O Brunner değil," dedi Leventis. "Ben Alois Brunner'i istedim. Bu soruşturmayı onun için başlattığımı sana söylemiştim komiser. Adam o trende babamın bir dostunu öldürdü. Ayrıca Witzel ve Samuel Frizis'i de o öldürdü. Merten'i tutuklamak bir şeye yaramaz."

"O Brunner veya Eichmann olmayabilir ama Selanikli bir Yahudi olsaydın onun onlardan sonra geldiğini bilirdin. O SS değil Wehrmacht ama o izin vermeden hiçbiri bir şey yapamazdı. Eichmann, Brunner, Wisliceny – tümü onun iznine tabiydi. Senin istediğin de bu değil mi? Emri veren kişiyi yargılamak istiyordun. Bu adam gerçek bir Nazi savaş suçlusu ve bir tercümandan çok daha iyi."

"Evet, galiba haklısın."

"Yalnız onu getirdiğimde ona kanunlara göre davranmanı istiyorum."

"Ne? Bir Alman bana bir insanın Yunanistan'daki yasal haklarını mı anlatıyor?"

"Ben adaletten bahsediyorum hepsi bu. Bilmiyorum ama muhtemelen onu da siz Yunanlar icat

ettiniz. Demek istediğim bu gazetelere çıkacak ve yargılanan sadece Max Merten değil tüm Yunanistan olacak. Hem o zamanki hem de şimdiki Yunanistan. İnan boş konuşmuyorum. Müttefiklerin Almanya'daki mahkemeleri nasıl yürüttüğüne bak. Ruslar bile adil davranıyormuş gibi göründü."

"Tamam haklısın. Avukatı ve tüm hakları olacak."

"Bir şey daha var. Tüm bunlar. Yehuda'yı oynayıp bu adamı getirmem."

"Anladım. Otuz gümüş istiyorsun."

"Tek istediğim pasaportum. Bu beni ve Garlopis'i kurtarmaya yeter, değil mi?"

"Komiser, eğer o dediğin kişiyse sorun yok. Onu getir ve hayatını geri al. Tabii artık benim gibi bir dedektif değil de bir sigortacı olduğun halde buna hayat diyebiliyorsan."

Düşündüğünden daha fazla demek istesem de polislerin ukalaları sevmediğini bilirdim. Kendilerinden zeki olanları sevmezler çünkü bu onlara ne kadar aptal olduklarını hatırlatır. Bir iki davada ben de aptallık etmiştim ve hiç hoşuma gitmemişti.

Bardan çıkıp arabaya dönerek benzinin parasını ödedim. Merten orada değildi.

Elli'ye, "Dostumuz nerede?" diye sordum.

Yunan bayraklarıyla bezeli ve kızarmış patates kokan boş köy meydanını işaret etti. Merten'in valiziyle birlikte bir otobüs durağında oturduğunu gördüm.

"Orada ne yapıyor?"

"Galiba otobüs bekliyor."

"Tartıştınız mı?"

"Pek sayılmaz. Fakat ondan hoşlanmadım Bernie."

"Ona gitmesini söylemedin, değil mi?"

"Öyle bir şey olmadı. Çantasını bagajdan aldı, Almanca anlamadığım bir şey söyledi ve çekip gitti.

"Ne dedi peki?"

"Tek kelime. *Hündin* gibi bir şeydi. Anlamı ne?"

"Boş ver."

"Galiba Atina'ya dönme konusunda fikrini değiştirdi."

"Öyle görünüyor. Onu tekrar ikna etmem gerekecek."

"Nasıl?"

"Gerektiğinde çok ikna edici olabilirim. Beş dakika sonra bizi almaya gel."

Arabada oturup Merten'in Walther'ının dolu olup olmadığına baktıktan sonra onu görünmeyeceği kol askımın içine koyup onunla konuşmaya gittim. Henüz bilmiyordu ama geleceğini benimkiyle takas etmek üzereydi.

ELLİ BİR

"Max, bizimle gelmiyor musun?"

Merten mahcupmuş gibi baktı. "Hayır, kusura bakma. Ama sana neden seninle gelmek istemediğimi söylersem aptal ya da korkak olduğumu düşünürsün diye korktum."

"Sen yine de bir dene."

"Goethe'nin dediği gibi: Tedbir ilaçtan iyidir. Arabada sen Jaco Kapantzi cinayetinden bahsedince Yunan kanunlarına göre kolayca suçlanabileceğimi fark ettim. Nihayetinde ben de o trendeydim ve Alois Brunner'i engellemek için hiçbir şey yapmadım. Gerçi yapabileceğim bir şey de yoktu çünkü müdahale etsem beni de öldürürdü. Alo gözü döndü mü kimseyi tanımaz. Ben ne olduğunu anlamadan her şey olup bitmişti zaten. Evet, adam oldu olası biraz dengesizdi. Hemen şiddete başvururdu. O yüzden şansımı zorlamadan tek başıma devam etmeye karar verdim. Gelip beni adadan çıkardığın için minnettar olmadığımı zannetme Bernie. Alo beni bulsa kim bilir neler olurdu. Pire'deki teknede onu ilk gördüğümde beni vuracağını düşündüm ve ona sadece

altına duyduğu açlık engel oldu. Ama polise kendi rızamla teslim olma fikri hoşuma gitmedi. Bir düşün. Yunan savcıları bir tercümanı bile savaş suçlarından yargılıyorsa o tercümanı arada bir kullanan bir Alman yüzbaşı bulsalar kim bilir ne yaparlar? Meissner sadece emirlere itaat ettiğini söyleyebilir. Gördüğün gibi Bernie, Arthur Meissner'i gayet iyi hatırlıyorum. Atina ve Selanik'teki evleri ona veren benim. Adamın tek suçu tamahkârlık ve ihtilas. Yani insanlık suçu işlemiş sayılmaz. Aynısını yapmayacak tek bir Yunan bulamazsın. Ama benim durumum farklı. Meissner'in yerine beni hapse atabilirler ve senin bahsettiğin polisin bahsettiği koruma da Gestaponunki gibi olabilir. Hücrede geçecek bir gece birden kalıcı hale gelebilir. Bu arada Yunan hapishanelerini gördün mü? En az otelleri kadar kötü. Adlon'dan farkı olmayan Grande Bretagne hariç. Kısacası Bernie, güzel bir fikir ama işe yarayacağını sanmıyorum. Benim posamı çıkarırlar."

"Sen bilirsin Max. Senin cenazen."

"Sen beni dert etme. Ben başımın çaresine bakarım. Yunancam iyidir ve Ithaca'da ev almama yetecek kadar çok param var. Belki Münih'te tekrar görüşürüz. Sana Hofbräuhaus'ta yemek ısmarlarım ve bu olanlardan bahsedip güleriz."

"Olabilir."

"Olacak. Hatta iyiysen altın yapağıyı okşamana bile izin veririm."

"Sırf merakımdan soruyorum, Elli'ye neden orospu dedin."

"Öyle de ondan. En azından benim açımdan öyle. Aşk gözünü kör ettiğinden göremiyorsun. Bana na-

sıl baktığını fark etmedin mi? Sana baktığından çok farklı bakıyordu. Benden nefret ediyor."

"Ne bekliyordun ki? O parayla yetimhane yapmayı planlamıyorsun, değil mi? Sen ve Brunner o parayı kendiniz için çaldınız. Orospu ya da değil, geldiği için memnun olman gerekir Max. O olmasaydı kolum askıda olduğundan gelip seni alamazdım."

"Bernie, sen romantik ahmağın tekisin. Yüzleri farklı olabilir ama tüm kadınlar aynıdır. Bunu şimdiye kadar anlaman gerekirdi. Dua et de tüm bunlara değsin."

Onu duymazdan gelerek, hâlâ onu arabaya dönmeye ikna etme umuduyla cebimden Orient Express biletlerini çıkardım – biletlerini iade ederek ona karşı dürüst olduğumu göstermeye çalışıyordum.

"Bunları geri istersin herhalde?"

"Sende kalsın. Kullanırsın. Düşündüm de İstanbul'a gitmek benim için iyi bir fikir olmayabilir. İtalya daha iyi bir seçenek. Vapurla Korint'ten Brindisi'ye oradan da trenle başka bir iyi dalgıç tanıdığım Bari'ye. Kendisi Decima Flottiglia MAS'dan. Siegfried Witzel'i de o yetiştirmiş. Haliyle Alman değil İtalyan, ama neticede kimse mükemmel değildir."

Söylediklerine pek inanasım gelmedi; Merten'in bana itimat etmediği aşikârdı. Bunu gözlerinden anlayabiliyordum. Onlara yakından bakınca yeşil bir akvaryum camının arkasındaki iki yaşlı yılana benzediklerini fark ettim. Yavaş, kaygan ve insafsız. Bana güvenmediği için onu suçlayamazdım;

Max Merten gibi tüm dostlarına kazık atmış birisinin kendisine kazık atıldığını anlaması zor olmazdı. Eğer bana Brindisi ve Bari'ye gideceğini söylüyorsa muhtemelen Orient Express'le gidecekti. Bir süre orada durup arabayla yavaşça bize doğru gelen Elli'ye baktım. Artık dost olmadığını, daha doğrusu hiç dost olmadığını fark etmiş iki kişi gibi saf saf birbirimize bakıp sırıttık.

Demek ki tabancamı kol askımdan çıkarıp göbeğine dayamamam için bir neden kalmamıştı. Merten silaha gömleğine bulaşmış mürekkep gibi baktı.

"O tabanca benim mi? Ona benziyor."

"Arabaya bin," dedim. Kolumun sızlamasını umursamadan Rover'ın arka kapısını açtım ve Merten'i zorla bindirdim, arkasından valizini de atıp ben de yanına oturdum. Arabanın kapısı kapanır kapanmaz Elli gaza bastı. Rover mıcır üzerinde biraz kaydıktan sonra yol tutup hızlandı. Merten dik oturdu, nefes verdi ve ardından önce tabancaya sonra da bana acırmış gibi baktı.

"Bernie, gerçek yüzünü ne zaman göstereceğini merak ediyordum," dedi. "İşte gördük. Bana silah doğrulttun. Çok üzücü."

"Tümünün sebebi sensin," dedim. "Acaba sağ elinin yaptıklarından sol elinin haberi var mı merak ediyorum."

"Demek ki müşterek bir noktamız var. İkimiz de adam satıyoruz. Aklında ne var? Beni Yunan polisine verip karşılığında pasaportunu mu alacaksın?"

"Onun gibi bir şey."

"Kendini biraz ucuza satmadın mı? Ağzından çıkanı duydun mu? Bir pasaport. Benimle gelsen

Karun gibi zengin olurdun. Eğer makul davranırsan hâlâ olabilirsin."

"Senin servetinin bedeli fazla ağır."

"Bu tür bir vicdan hepimizi korkağa çevirir."

"Bence sen istisnasın Max."

Merten homurdandı. "Savaş suçları bürosunda çalışmaya ne zaman başladın? Sürekli Yahudilerden bahsetmene bakan seni de onlardan biri sanır. Bu kadar abartma Bernie. Bir Alman olarak bence kafan fazlasıyla karışık. Sana ne Yunanlardan ya da Yahudilerden? Ne halleri varsa görsünler. Benim derdim başka. Bu arada şu şeyi bana doğrultmasan nasıl olur? Yunan yolları pek iyi sayılmaz. Kız arkadaşın bir çukura girerse beni yanlışlıkla vurabilirsin."

"Hak etmedim diyemezsin."

"O zaman pasaportuna ne olur?"

Merten pis kokulu Mısır sigaralarından birini çıkarıp yaktıktan sonra ciddi bir ifadeye büründü.

Ciddi bir ses tonuyla, "Beni iyi dinle Bernie," dedi. "Bu saçmalığın sonu ikimiz için de kötü olur. İnan bana hangi temele dayandığını düşünüyorsan düşün, bil ki çok da sağlam bir temel değil. Seni eski bir dost olarak ikaz ediyorum. Hatırlarsan sen de beni 39'da ikaz etmiştin. Beni hemen bırak yoksa pişman olursun. Hem de sandığından çok daha çabuk."

"Tabancanın benim elimde olduğunu unuttun galiba Max."

"*Sen* de elektrikli sandalyede olduğunu unuttun. Düğmesi de benim elimde. Seni kızartmam bir dakika bile sürmez."

"Bana karşı elinde ne koz olduğunu düşünüyorsun bilmiyorum ama blöf yapıyorsun. Selanik Yahudileri adaleti hak ediyor ve bunun olmasını sağlayacağım."

"Adalet mi? Saçmalama. Altmış bin Yahudinin hayatının bedelinin bu kadar kolay ödeneceğini mi sanıyorsun. Bernie, bazen beni hayrete düşürüyorsun. Romantik olduğun kadar da idealist biri çıktın. Bugün sürprizlerle dolusun. O zavallıların başına gelenleri hiçbir şey telafi edemez. Benim bakış açıma göre de zaten hiçbiri adaleti hak etmedi. O yüzden bu söylediğin saçmalık. Ayrıca ölümleriyle hiçbir alakam yok. Ben sadece sıradan bir memurdum."

"Ama bu durumdan menfaat elde etmeye çalıştın?"

"Yaptığıma ölülerin hiçbir itirazı olmadı. Ayrıca vicdan azabı çektiğimi de söyleyemem. Sana söyledim. Vicdanlı olmak gibi bir lüksüm yok. Yargılanmayı hak edenler Eichmann ve Brunner'dir. Ben sıradan bir yüzbaşıydım. Hiçbir önemim yoktu."

"Belki, ama artık olacak."

"Senin gibi dik kafalı birini görmedin. Dik kafalı ve ahmak." Merten sanki hiçbir şey umurunda değilmiş gibi sigarasından bir nefes çekti. "Mantığını kullan. Bu son şansın. Beni bırak Bernie. Yoksa pişman olursun."

"Sus ve sigaranı iç."

Sakince, "Sana ne yapacağımı söyleyeyim," dedi. "Bu sigarayı bitireceğim ve bittiğinde arabayı durdurup gitmeme izin vermemiş olursan sen de biteceksin. Hiç şüphen olmasın."

ELLİ İKİ

Max Merten sigarasını arabanın camından attıktan sonra camı kapattı. Kazanmak üzere olan bir satranç ustası gibi sırıtıyordu; sanki zavallı rakibinin hâlâ neler olacağından haberi yoktu. Ama bir şey demek yerine susup gözlerini kapattı; gözlerini tekrar açtığında Atina'nın birkaç kilometre güneydoğusundaydık.

"Geldik sayılır," dedi Elli.

"Bizi getirdiğin için teşekkürler," dedim. "Sen olmasan yapamazdım."

"Çok tatlısın," dedi. "Yardım edebildiğime sevindim."

Merten, "Ne güzel değil mi?" dedi. "Bazı erkekler diğerlerinin aşkından etkilenebilir ama ben öyle değilim. Böyle bir şeye şahit olduğumda acaba bu çift birbiri hakkındaki gerçekleri biliyor mu diye düşünürüm. Bir avukat olarak söylüyorum ki gerçekler bir ilişkinin en büyük düşmanıdır. Hiçbir ilişki ve evlilik fazla gerçeği kaldıramaz. Benimki kaldıramadı."

"Ne bildiğini düşündüğünü bilmiyorum," dedi Elli. "Ve bilmek de istemiyorum."

"Elisabeth müsaadenle arkanda oturan bu tatlı adamla ilgili sana bazı şeyler anlatmak istiyorum," dedi Merten.

"Bana jüriymişim gibi davranmaya zahmet etme. Ben de avukatım ve tüm avukat hilelerini bilirim."

"Hiç zahmet olmaz."

"Merten, görebildiğim kadarıyla bana karşı tek bir avantajın var ve o da daha önce Max Merten'le araba yolculuğu yapmamış olman."

"Gerçek Bernie Günther'i tanıyorum. Benim elimdeki koz bu."

"İnsanlar defalarca gerçek beni tanıdıkları söyledi ama anlattıklarının onların hayallerindeki ben olduğumu gördüm. Yaşadıkça öğrendim ki hiç kimse hiç kimseyi gerçekten tanıyamaz. O yüzden bir iyilik yapıp nahoş nefesini kendine sakla."

"Ama ondan hoşlanıyorsun, değil mi?"

"Cevap mı açıklama mı istiyorsun?"

"Cevap."

"Evet hoşlanıyorum."

"Neden?"

"Şimdi de açıklama istiyorsun ve benim de böyle bir mecburiyetim yok. Ayrıca niyetim de yok."

"Elisabeth, bu adamı yirmi yıldır tanıyorum. Otuzlu yıllarda Berlin emniyetinde çok meşhur biriydi. Daha genç ve etkileyici olan Bernie Günther sadece başarılı bir dedektif değil aynı zamanda bir kahramandı."

"Söyleyeceklerini dinlemek istemiyorum dememiş miydim?"

"Söylediklerini duydun Max. Neden susmayı denemiyorsun?"

"Bernie Günther, genç aktrisleri öldüren Boğucu Gormann'ı yakalayıp meşhur oldu. Kuhlo kardeşler ne zamandı – 1929 muydu? Tam hatırlayamadım. Ama galiba Bernie'nin Nazi partisine katılıp partinin Emniyet İrtibat memuru olduğu tarih 1931'di. Çünkü ertesi sene Berlin Polisi Nasyonal Sosyalist Kamu Hizmeti Cemiyetinin kurulmasına iştirak etti. Yani kendisi Hitler iktidara gelmeden önce Nazi olmuş birisidir."

"Hiçbir zaman Nazi olmadığımı gayet iyi biliyorsun."

"Yapma Bernie. Bu kadar çekingen olma. Elisabeth, bu adam polis teşkilatında siyasi görüşünü açıklama cesaretini gösteren ilk kişidir. Bunu yapınca pek çok kişi onun örneğini takip etti. Ben de onlardan biriyim ama doğruyu söylemek gerekirse ben kariyerim için yaptım; Bernie gibi ne siyasetle ne de Yahudi ve komünistlere eziyet etmekle ilgiliydim. Yahudiler hakkındaki görüşlerinden emin olmasam da komünistlerden nefret ettiğinden eminim. Sevgili dostun 1938 sonbaharında Heinrich Himmler'in iki numaralı adamı Reinhard Heydrich'in gözüne takıldı. Heydrich kaypağın..."

"Ancak senin kadar kaypaktır Max. Bu şeyleri bir tarlaya atsan yılda iki kez mahsul alırsın."

"... Teki ve faşizmin vücut bulmuş haliydi. İşlediği cinayetler yüzünden ona Prag Kasabı adını verdiler. Heydrich diğer pek çok kişiyi kullandığı gibi Bernie'yi de kullanabileceğini düşünmüş olmalı. Bernie'yi komiserliğe terfi ettiren Heydrich'ti ve ölümüne kadar Bernie onun bir numaralı sorun

çözücüsüydü; merkezde Bernie'nin sorunu görmesiyle çözmesinin bir olduğu söylenirdi."

Merten kendi şakasına gülerken yaralı kolumu kaldırıp onun kravatını tutup kıvırdım ama bu onu susturmaya yetmedi.

"Max, Alo Brunner'in seni neden öldürmek istediğini şimdi anlamaya başladım. Böyle boş bir boğazla nasıl bu kadar yaşayabildiğin merak konusu."

Konuşmaya devam eden Merten benden uzaklaşarak iyice köşeye yanaştı.

"Mesela Kasım 1938'te eşcinsel olduğu için Lanz Kindermann adındaki bir doktoru öldürdüğü dedikodusu yayıldı. Naziler eşcinselleri hiç sevmezdi ve Bernie de bir istisna değildi. Ama özellikle bir konuda ustalaşmıştı ve soluk yüzlü efendisi Heydrich'in de rızası olduğundan işlediği hiçbir suçtan ceza almadı. Ertesi sene –savaş çıkmadan birkaç ay önce– Bernie, Obersalzberg'deki Berghof'a, Hitlerin evine davet edildi. Hitlerin ellinci doğum günüydü ve sadece davet edilmek bile büyük bir şerefti. Haliyle sadece değer verdikleri davet edildi. Mesela o hafta sonu kimse beni davet etmedi." Merten güldü. "Haksız mıyım Bernie? Führerin şeref misafiri sendin, değil mi? Anlat ona."

Bir an için Berghof'a gitmemin asıl nedenini –bir cinayeti soruşturmak– açıklamayı düşünsem de, düşünmemle bunun ne kadar beyhude olacağını anlamam bir oldu. Oradaki mevcudiyetimi makul bir şekilde izah etmek imkânsızdı. O yüzden başkasının iftirasına maruz kalan herkes gibi yapıp gülerek arkama saklandım.

"Tabii ki orada değildim. Bunu düşünmek bile saçmalık ama hakkını vermem gerek Merten. Senden iyi

avukat olur. Birazdan onu Hitlerin benim amcam olduğuna ikna etmeye de çalışırsın."

Elli güldü. "Ona malzeme verme."

"Hikâye daha yeni başlıyor. 1941'de Almanya Sovyetler Birliğini işgal ettiğinde pek çok kıdemli polis memuru, SS'in istihbarat kolu olan SD bünyesine dahil edildi ve Bernie Günther de bu sayede tıpkı Alo Brunner gibi üniformalı bir SD yüzbaşı oldu. Söyle ihtiyar, bunun neresi yalan."

"Max artık sus. Bir tek şey daha söylersen bu silahı kafana indiririm."

Aynadan Elli'nin gözlerine baktım ve gördüklerim beni pek rahatsız etmedi. Ona inanmamış gibi başını iki yana sallıyordu.

"Neyin peşinde olduğunu görebiliyorum," dedi Elli. "Sıçanın tekisin ve sıçanlar köşeye sıkışınca ciyaklamaya başlar."

"Bazı sıçanları öldürmek gerekir," deyip Walther'ın namlusunu Merten'in yanağına dayadım.

Merten, "Hiç durma," dedi. "Çek tetiği. Kafamı bir kurşun sık. Senin iyi olduğun şey işte bu. Nihayetinde bu konuda epey talimlisin. Yunan hapishanesinde yatmaktansa ölmeyi tercih ederim."

"Seni vuracak değilim Merten ama bu yüzden altın dişini kaybedebilirsin."

"Doğruyu söylediğim için mi? Bu güzel Yunan kızın senin nasıl biri olduğunu bilmeye hakkı var."

"Anlattıklarının gerçekle pek alakası yok Max."

Elli, "Peri masallarından korkmayalı epey zaman oldu," dedi. "Özellikle de şişko ve yaşlı Nazilerin anlattıklarından."

"Yaşı hiç karıştırma," dedi Merten. "Şişko olabilirim ama senin dostundan on yaş daha küçüğüm. Belki onu iyi bir Alman olduğuna ikna ettin Bernie ama ben seni daha iyi tanıyorum. Kolunun altındaki SS dövmesi duruyor mu yoksa yakarak sildirdin mi? Ona ne olduğunu söyledin? Eski savaş yarası falan mı dedin?" Merten güldü.

O sırada kadın, "Bernie bana bir sigara yaksana," dedi.

Ağzıma bir sigara koydum, yaktım ve onun dudaklarına uzattım.

"Teşekkürler."

Bir dakika sonra bir dönemece çok hızlı girince Merten benim kucağıma savruldu. Onu hemen geri ittim.

"Bernie, Yunanistan'da idam cezası var ama Almanlardan, yani senin gibi Almanlardan farklı olarak Yunanlar adam öldürmeye pek meraklı değil. Elli, üzgünüm ama hikâye asıl buradan sonra rahatsız edici bir hal alıyor. Üzgünüm ama elimde değil."

"Onu vursaydın iyi olurdu Bernie. Hırsızlık değil de böyle can sıkıcı olduğu için bunu hak ediyor. Sesini duymaktan sıkıldım. Onu vurup cesedini de bir hendeğe atalım."

"O zaman aradığın kişi Bernie'dir Elisabeth. 1941'de Rusya ve Ukrayna'da cereyan eden kitle katliamlarını belki duymuşsundur. Bernie, Berlinli kıdemli polis dostu Nebe'yle birlikte SS *einsatzgruppe* olarak bilinen bir polis taburuna gönüllü olarak katıldı. Bunu tercüme etmesi kolay değil. Bu tek bir özel vazifeyle tevdi edilen grup demektir. Ne oldu-

ğunu tahmin etmişsindir. O SS'lerin tek bir vazifesi vardı: ölüm cezası. Kısacası Einsatz Grup B, Merkez Ordu Grubunun gerisinde görev yapan bir infaz birliğiydi ve Yahudi, komünist, çingene, sakat, akıl hastası, rehine ve kısacası hazzetmedikleri herkesi ortadan kaldırmakla görevlendirilmişti. Minsk ve civarında görev yapıp çok başarılı oldular. Nebe ve Günther orada kitle katliamında çok başarılı olup o bölgeyi çok geçmeden tüm Yahudilerden temizlediler."

"Ben Minsk'te hiç kimseyi öldürmedim ama seni öldürmekten hiç çekinmem Max."

"Ama o zaman kıymetli pasaportunu geri alamazsın. Gerçi ismin sahte olduğundan çok da bir kıymeti yok. Elisabeth, kendine neden böyle olduğunu sor. Neden ben gerçek ismimle dolaşırken Bernie sahte isim kullanmak zorunda? Demek ki benden fazla saklayacak şeyi var. Bu da Kasım 1941'de Grup B'nin elli bin kadın, erkek ve çocuğu öldürmesiyle ilgili olabilir. *Elli bin.* Bunu yapanların nasıl insanlar olduklarını bir düşün Elli. Ben de çok anlamaya çalıştım ama olmadı çünkü bir izahı yok." Merten sıntı. "Ne oldu Bernie? Gerçekler sana fazla mı geldi? Bence zavallı Elli'ye de fazla gelmeye başladı.

"Minsk'teki katliamların ardından Arthur Nebe ve Bernie Berlin'e döndü ve ikisi de madalya aldı. Martin Bormann, Hitlere olan hizmetlerinden ötürü sana en büyük sivil hizmet nişanı olan Coburg Nişanını vermedi mi? Çok gurur duymuş olmalısın. Bernie, suikasta kurban gitmesinden birkaç hafta önce Heydrich'in Prag'daki çiftlik evine bile

davet edildi. Yine büyük bir şeref. Bu arada Nebe ve Bernie Cinayet Masasındaki görevlerine devam edip Interpol için bile çalıştılar ama bunun amacı bin yılın en büyük suçunun işlenmesine yardımcı olmaktan başka bir şey değildi. Öyle bir şey ki insanın aklı almıyor."

"İnsanın aklının almadığı tek şey senin uydurma kabiliyetin," dedi Elli.

"Bense sıradan bir ordu yüzbaşısı olduğumdan Yunanistan'a gönderildim," diye devam etti, "Hiçbir zaman SS, SD ya da Gestapo olmadığımı hatırlatırım. Madalya ya da terfi de almadım. Bunlar kolayca ispatlanabilir. Bernie bile buna itiraz edemez. Selanik Yahudilerinden altın çalmış olan SS'lerden biraz altın çaldığım doğru. Ama hepsi bu. Kimseyi öldürmedim. Üstelik birinin ölümünü ilk kez Alo Brunner trendeki o zavallıyı öldürdüğünde gördüm. Bu arada Bernie, Heydrich ve Propaganda Bakanı Josef Goebbels için özel görevler ifa etmeyi sürdürüyordu; bakanın şahsi bir işini halletmek için Hırvatistan'a gönderildi. Öldürmekten bıktığını düşünebilirsin ama alakası yok; Hırvatistan'da faşist Ustase'nin Sırpları, çingeneleri ve Yahudileri öldürmesine yardım etti."

"Aferin Max. Belki biri tutar diye durmadan atıyorsun."

Elli, "Çaresiz bir avukatın yapacağı şey işte budur," dedi.

"Bernie, bence bu kadın gerçekten seni seviyor. Ya da öyle sanıyor. Elisabeth, hoşlandığın bir adamla ilgili bu tür şeyler duymanın ne kadar rahatsız edici olabileceğini anlıyorum. Seni suçla-

yamam. İnan bana savaştan sonra pek çok Alman kadın da aynı sorunu yaşadı. Mozart seven sevgili kocam gerçekten de kadın ve çocukları öldürmüş olabilir mi? Sevgili kocacığım bana hiç çocuk öldürmediğini ve bunlarla bir ilgin olmadığını söyle."

Kadın yüksek sesle, "Yalancı *malakas*, dediğimi duymadın mı?" dedi. "Tek kelimesine bile inanmadım."

"Ama şuna inanırsın sevgili Elisabeth. Bernie'nin bir karısı var. Belki sana bahsetmiştir? Berlin'de oturuyor. Yoksa haberin yok mu? O zaman senin için büyük bir sürpriz olacak. Belki sadece tesadüf olduğunu söyleyebilirsin çünkü senin ismini hatırlamakta hiç zorluk çekmiyor. Bence asıl pasaportta yazan kendi ismini hatırlaması daha zor. Karısının ismi de seninki gibi Elisabeth."

ELLİ ÜÇ

Elli arabayı durdurup motoru kapatmıştı. Atina'nın batı banliyösündeydik ve etrafımız yakıt ve gaz tanklarıyla doluydu. İleride, Truva'nın antik surları gibi Attica yarımadasını koruyan dağ sırasını görebiliyorduk. Bir dilenci Rover'ın yanına gelince Elli sinirli bir şekilde başını iki yana sallayıp onu gönderdi. Sanki *White Heat*'in son sahnesindeki gibi yakıt tanklarından birine çarpıp hepimizi öldürmek istermiş gibi direksiyonu sımsıkı tutmuş, ileri bakıyordu. Muhtemelen sessizliğim onu rahatsız etmişti çünkü beni ediyordu. Merten de susmuştu. Elinden gelenin en kötüsünü yapmıştı ve tüm gereken de buydu; arabadaki herkes başka bir şey daha söylemesinin nafile olacağını ve ona bir yumruktan başka bir şey kazandırmayacağını biliyordu. Elli'nin de sinirli olduğu ortadaydı. Bunu, sanki soğuyormuş gibi, gözlerinden ve sesinden anlamak mümkündü. Ben de birden üşümeye başlamıştım.

Elli biraz sonra, "Berlin'de bir karın olduğu doğru mu?" diye sordu.

"Evet, ama ayrıyız."

Daha bu kısa cümlemi bitirmeme bile fırsat vermeden arabadan indi. Çantasını yolcu koltuğundan aldı, kapıyı çarparak kapattı ve arabaya yaslanarak bir sigara yaktı. Ben de indim.

"Bir yıldan uzun süre önce, Fransa'dayken beni terk edip Berlin'e gitti. Ama ondan farklı olarak ben oraya dönemem. En azından Berlin komünistlerin elinde olduğu müddetçe. Stasi, Gestapodan bile beter. Neyse, karımla en son konuştuğumda bana boşanmak istediğini söyledi. Bildiğim kadarıyla çoktan kendine birini bulmuştu. Şehir GDR tarafından kuşatıldığı için haberleşme berbat olduğundan uzunca bir süre konuşamadık. Bir yıl sonra aldığım bir mektubun da komünistlerin beni Berlin'e çekmek için kurduğu bir tuzak olduğunu öğrendim."

"İsmi o Nazi şerefsizin dediği gibi Elisabeth mi?"

"Evet."

Açıklamamın geri kalanında feci şekilde tökezlerken o bir dakika kadar yere baktı: Karımla birbirimizi görmediğimizden çoktan evli olduğumuzu unutmuştum ve onun da benzer şekilde düşündüğünü varsaymıştım; yirmi yıldan fazladır arkadaştık; ikimizin de aynı zamanda Berlin'den kaçması gerektiğinden aslında mantık evliliği yapmıştık; bu 1954 yılındaydı ve sonunda vazgeçip Berlin'e döndüğünde mantık evliliğimiz birden mantıksız hale gelmişti. Matah bir açıklama sayılmasa da elimde başka bir şey yoktu.

"Bana ne zaman söylemeyi düşünüyordun?" diye sordu. "Ya da hiç düşünüyor muydun?"

"Haklısın, sana anlatmam gerekirdi," dedim.

"Evet, gerekirdi. Mesela dün gece, Posidonian Hotel'de kalmadan önce söylemen gerekirdi. Ama söylemedin."

"Haklısın, ama unutma dün hâlâ beni vuracağını düşünüyordum. İkimiz arasındaki şeye inanmaya daha yeni başladım ve o anda bunun bir önemi varmış gibi gelmedi. Aklımda Merten sıçanını yakalamaktan başka bir şey yoktu. Anlaşılan Merten'i aradan çıkarana kadar aklımı başka bir şeye vermem mümkün olmayacak. Ama sonunda, ikimiz de Atina'ya döndüğümüzde, sana mutlaka söyleyecektim. Aslında bunu yemek, çikolata ve çiçek eşliğinde yapardım. Aslında hâlâ yapabilirim."

"Çiçek seni kurtarmaya yetmez."

O başka bir şey söylemeyince kendimi Merten'in söyledikleri hakkında açıklama yapmak zorunda hissettim.

"Söylediklerinin kalanına gelince, yüzde onundan azı doğru. Berlin'de polis dedektifiydim ve sadece kısa bir süre Nazilere çalışmak zorunda kaldım. Bunu yaparken de hiç kimseyi öldürmedim."

"Adi herif," dedi. "Senin zayıf tarafını ararken aslında benimkini buldu. Kusura bakma ama evli erkekleri sevmem. Özellikle de başkasıyla evli olduklarında. Belki dün gece söylemem gerekirdi. Birkaç yıl önce bakanlıktaki evli bir erkekle ilişkim oldu ve ondan sonra evli erkeklerden uzak duracağıma yemin ettim. Bu senin hatan değil ama durum bu."

"Sana söyledim ya, aynıyız ve boşanacağız."

"Bu *Odisseas* kadar eski bir hikâyedir," dedi. "Bir ara okusan iyi olur. Sonunda Ulysses karısına döner. Benim başıma da aynısı geldi."

"Benimle aynısı olmayacak."

"Diğer her şey gibi elimde senin sözünden başka bir şey yok."

"Ve galiba sözüm yeterli olmuyor."

"Eğer erkek olmasaydın sorun olmazdı."

"Peki, şimdi ne olacak?" diye sordum.

"Sana ne olacağını ben de bilmiyorum Bernie ya da gerçek ismin her neyse. Ama bu labirentten nasıl çıkılacağını biliyorum. Ben kendi evime gidiyorum. Şişman dostunla işini tek başına halledersin."

"Her şeyi yanlış anladın. Ben Yunanistan'da bir süre seninle kalmayı düşünüyordum. Böylece aramızdaki şeyi onarabiliriz."

"Bunu onarabilmen için gereken aletler sende yok ya da olsa bile nasıl kullanılacağını bilmiyorsun."

"Nereden bulabileceğimi söylersen deneyebilirim."

"Bernie, senden yukarıda duruyorum ve yapamayacağını görüyorum. Beni Yunan Katolikler yetiştirdi ve biz boşanmışlara değil de ölü eşlere inanırız. Bu arada bana karının sekiz yıl önce Münih'te öldüğünü söylemiştin."

"Kirsten, doğru." Kirsten'den önce de karım olduğunu söylemenin bir faydası olmayacaktı. Elli'nin ardımda bu kadar çok eş bıraktığımı bilmesine gerek yoktu.

"Bu durumu açıklasa da benim kitabımda mazeret değil. İsmini değiştirdiğinde galiba kadınların bu kadar kolay değişmediğini unuttun. Aslında çoğu hiç değişmez. Çoğumuz aynı şeyleri isteriz: Güzel bir çanta ve güvenebileceğimiz bir koca ama genelde sadece birine razı olmak zorunda kalırız."

"Böyle hissetmene üzüldüm."

"Nasıl hissettiğimden haberin bile yok. Aslında senin hatan değil. Ben öyle bir kadınım ve sen de öyle bir erkeksin. Hayatta kalmayı bilen biri. Belki de savaş yüzünden böyle oldun. Belki bir zamanlar ilkelerin vardı. Bilmiyorum ama benim de ilkelerim var. Tek üzüldüğüm şey babamın Beretta'sını atmış olmam. Ama şimdi yanımda olsa belki de seni vururdum. Ama belki seni öldürmezdim. Bana yaptıkların, tüm bu olup bitenler içerisinde çok da büyük sayılmaz. Yani insanlık adına cevap veremezdim ama en azından açtığım boşluğu daima hissedebilirdin."

"Senin boşluğunu yine de hissedeceğim. Seni unutabileceğimi sanmıyorum Elli."

"Yine de denemeyi ihmal etme," deyip uzaklaştı.

Gidişini izledim. Büyük pişmanlık duyuyordum. Aramızda bir şeyler olması ihtimali yüksekti. Ayrıca sadece arkadaş da olabilirdik ve pek arkadaşım olduğu söylenemezdi. Bu tür şeylerin nasıl sona ereceği belli olmaz. Ama itiraf etmem gerekir ki böyle gidişini görmek bir açıdan da beni rahatlattı. Sadece yaş farkı yüzünden değildi. Başka şeyler de vardı ve onlar onun hatası değildi: Artık hiçbir kadına karşı sabrım kalmamıştı. Galiba çok uzun süre yalnız kalmıştım ve böyle devam etmesini tercih ediyordum.

Elli'nin gidişini izlerken acaba dönüp bakar mı diye merak ettim ki tabii ki bakmadı ve bakmasını da beklemiyordum. Gözden kaybolana kadar onu izledikten sonra Rover'ın arkasında oturan Max Merten'e döndüm. Belimden silahı çıkarıp araba-

dan inmesini işaret ettim ve yerinden kımıldamayınca kapıyı açıp kolumdaki acıyı umursamadan onu dışarı çektim.

"Yürü."

"Beni vurmayacaksın, değil mi?"

Bir arkamdaki hendeğe bir de elimdeki tabancayı bakıyordu. Daha önce de öldürmüştüm – en azından o konuda haklıydı ama çoğunda buna mecbur kalmıştım. Yine de birini vurmayalı çok uzun zaman olmuştu ve her ne kadar bu avukata boş boğazlığının bedelini ödetmek istesem de bunun bir işe yaramayacağını biliyordum. Hiçbir zaman yaramazdı. Elli'nin bana dönmesini sağlamayacağı muhakkaktı.

"Seni vuracak değilim," dedim. "Arabayı senin sürmeni istiyorum."

"Sen nasıl istersen Bernie. Sadece gideceğimiz yeri söyle."

O direksiyona ben de ön koltuğa geçtim.

"Constitution Meydanı. Grande Bretagne Hotel'in yanındaki polis merkezi."

"Derhal." Gergin bir şekilde bana baktıktan sonra, "Geri gelecek," dedi. "Biraz sakinleşmesi lazım o kadar."

"Bu farklı."

"Onların hatası değil. Kendilerinden korunmaları gereken mantıksız varlıklar onlar – tümünü yumurtalıkları idare ediyor. Sözümü dinle Bernie. Unutacak. Belki bugün yarın olmaz ama çok sürmez. Kadınlar çocuklar gibi hassastır. Hadiseler onları erkeklerden daha çok etkiler. Özellikle de Yunan kadınları çok heyecanlıdır. Tek ihtiyaçları

olan bir rehber ve gidecek bir yoldur. Öyle bir kadın gördüğünde Aristophanes'i anlarsın. Bu sözümü bir kenara yaz, söylediklerine pişman olup sana dönecek. Hep öyle yaparlar."

"Buna ne ben inanıyorum ne de sen inanıyorsun."

"Keşke beni dinleseydin."

"Asıl sorun da bu zaten Max. Bak seni dinlemek bizi nerelere getirdi."

"Seni ikaz ettim. Beni bıraksaydın bunların hiçbiri olmazdı ama açgözlülük ettin."

"Bana açgözlülükten bahsetme Max. Bir daha bunu dediğini duymayayım. Sakın özür dilemeye de kalkma çünkü o zaman gerçekten pişman olacağım bir şey yapabilirim."

Max vites attı ve yola çıktık. Giderken yürüyen Elli'nin yanından geçtik ama o sanki hiç yokmuşuz gibi davrandı. Sokak köpeği olsak bizi bu derece yok sayamazdı. Galiba onun hakkında yanılmadığımı o an anladım; kesinlikle geri dönmeyecekti ve iç çekişim Olimpos Dağından bile duyulmuş olmalıydı. Merten de duymuştu ve aklımı ondan uzaklaştırmak için kendini bir şeyler söylemek zorunda hissetti.

"Hep sormak istediğim bir şey var," dedi. "Gormann'ı sonunda yakaladın mı?"

Galiba tabancayla ağzına vurmama engel olmak için soruyordu. Zaten içimden de öyle bir şey yapmak geliyordu ve şu an dünya üzerinde dişlerini kaybetmeyi en çok hak eden kişi Max Merten'di. Ama çoktan iş işten geçtiğinden onun dişleriyle uğraşmaya gerek görmüyordum. O yüzden sinirimi denetim altına alabilmek adına elimden geldiğince sakin bir şekilde cevap verdim.

"Zor bir tarafı yoktu. Alex'teki itibarım somut şeyler üzerine inşa edilmemişti. İyi bir dedektif olmanın sırrı hiçbir şey yapmayacak zamanı bulabilmektir ki bu da Alman olmakla tümüyle ters düşer. Töton verimliliği insanları sürekli meşgul olmaya iter. Almanya'nın sorunu da bu –bizler sanayiye tapıyoruz– ama işten daha doğrusu diğer insanların iş olarak gördüğü şeylerden kaçmak düşünebilmenin tek yoludur. Kapıyı kapatır, dosyaları ortadan kaldırır ve rahatsız edilmemek için telefonun fişini çekerdim. Düşünecek zamanı ancak böyle bulabilirdim. Eğer ziyan edecek zaman bulamıyorsan zamanını ziyan ediyorsun demektir. Bir dedektifi iyi yapan şey zihninin Caspar David Friedrich'inki* gibi bulutların üzerinde süzülmesine izin vermesidir. Hiçbir şey yapmamakla bunu kastettim. Hiçbir şey yapmamak genelde, en azından yapacak daha iyi bir şey bulana kadar, yapılabilecek en iyi şeydir. Şimdi olduğu gibi. O çekip gittiğinde içimden kafana bir mermi sıkmak geldi. Ama bunu yapacak değilim. Daha doğrusu o gitmeden önce sana yapmayacağım hiçbir şeyi şimdi yapacak değilim."

Merten rahat bir nefes aldı.

"O gittiğine göre artık dost olmamamız için bir neden kalmadı," dedi. "Onun gözünde doğru olanı yapmaya çalışıyordun. Bunu anlarım. Ama o güzel gözler gitti ve beni Yunan polisine teslim etmenin hiçbir lüzumu kalmadı."

"Bil diye söylüyorum, biz hiç dost olmadık."

---

* 19. Yüzyılda yaşamış bir Alman ressamdır. Eserlerinde daha çok doğa manzaralarına yer vermiş ve romantizm akımından etkilenmiştir –ed.n.

"Tabii ki öyleydik Bernie. Alex yakınlarında beni bir kez götürdüğün brendi barının ismi neydi? Hani 'Hotel' yazısının ters yazıldığı o garip otelin yanındaydı. Barda elektrikli piyano üzerinde duran bir aslan resmi vardı."

"Grüne Quelle."

"Evet. Duvardaki yazıyı hatırladın mı? İçki istediğinizde aslan gibi kükreyin. O içkiden şimdi bir tane olsa ne iyi olurdu, değil mi Bernie?"

Cevap vermesem de barı ve brendinin tadını gayet iyi hatırlıyordum. Hatta piyanodaki müzik bile hâlâ kulağımdaydı: "I Kiss Your Hand, Madame," akabinde Glorious Prussia Marşı ve bardaki herkes hep bir ağızdan söylemeye başlamıştı. Hatta sattıkları sosislinin tadını bile hatırladığımı fark ettim. Tümünü itiraf etmek istemediğim kadar özlüyordum; haliyle az önce kız arkadaşımı kaçıran herifle eski günleri yâd edecek değildim. Unutmamak önemli olsa da bazen yeninin eskinin üzerini örtebilmesi için hatırlamamak daha önemliydi.

Merten hâlâ eski Berlin'i anlatıyor olsa da bunu neden yaptığını bildiğimden dinlemeyi bırakmıştım.

"Mahkeme yakınındaki küçük restoranı da hatırlarsın, Hessel'di galiba? Spittel Cinayetleri davasında delil sunmuştun. Bana orada hayatımın en iyi nasihatini vererek SS'e katılmama engel olmuştun."

"Keşke dinleseydin."

"Dinledim. Dedim ya sadece orduda yüzbaşı oldum."

"Max, belki SS'e katılmadın ve belki iddia ettiğin gibi kimseyi öldürmedin. Ama Eichmann, Brunner ve diğerlerinin yaptığı gibi sen de korkunç bir şey

yaptın. Selanik halkına yalan söyledin. Tüm paralarını ve umutlarını alıp onları ölüme gönderdin. Yaptığın iğrenç bir şeydi."

"Saçmalık. Bak, savaş çoktan tarih oldu. Avrupa'da Hitler artık kimsenin umurunda değil. Yeni AET'nin amacı da bu zaten. Hepimiz savaşın dehşetini unutup tekrar iyi Avrupalılar olacağız. Bernie, hayatın kendisi zaten bir dehşet ve belli aralıklarla toplumlar önce kötülüğe olan doğal hayranlıklarını ifade edip sonra da kendilerini onu ortadan kaldırmaya mecbur hissederler. Son kez söylüyorum, ruh ve yaratıcı yok, sadece etten kemikten ve nedendir bilmem diğerlerinin onları üzerlerine gaz döküp yakmak zorunda hissettiği insan denen bu varlık var. Bu asırlardır olagelen bir şey. Bu sözümü bir kenara yaz: İleride Selanik Yahudilerini hiç kimse hatırlamayacak. Şu an bile hatırlayan çok az."

"İşte bu hususta yanılıyorsun Max. Diğer bir Alman olan Heinrich Schliemann, Truva Savaşlarının tarihi bir hadise olduğunu ispatladı. Homeros savaşın muhtemel tarihinden beş asır sonra o savaştan bahsetmişti ve bugün hâlâ ondan bahsediyoruz. İkinci Dünya Savaşı için de aynısı geçerli. Bu şeyler aceleye gelmez. Yunanlar ve Truvalılar nasıl hâlâ o savaşla anılıyorsa Almanlar için de istesek de istemesek de aynısı olacak."

"Peki, şimdi ne olacak?"

"Bizi polis merkezine götüreceksin ve orada Arthur Meissner davasında şahit olmak istediğini söyleyeceksin. Sonrası Yunanlara kalmış."

"Hâlâ doğru düzgün düşünemiyorsun. Kız gitmiş olabilir ama denizde hâlâ bir sürü balık var.

Batık gemideki altını düşün. O altından payına düşenle elde edebileceğin kızları düşün."

"Galiba beni dinlemiyorsun Max, ben o altından pay falan istemiyorum. Elde edebileceğim tek hazineyi az önce kaybettim ki o doğal bir hazineydi. Öylesini kaybedene kadar değerini anlamazsın. O yüzden sür." Silahın burnunu kulağına sürttüm. "Ve lütfen merkeze varana kadar tek kelime daha etme. Oraya kadar susarsan günün kalanında sağ kalma ihtimalin artar."

ELLİ DÖRT

Grande Bretagne Hotel'in büyük lobisini geçerken onu gördüm, büyük yaldızlı bir aynanın altında oturmuştu ve sırtı duvara ve yüzü girişe dönüktü. Gelip gideni görmek için oturulacak ideal bir yerdi. Ayrıca bunu ancak profesyonel olanlar bilirdi ki onun da sağ kalma konusunda profesyonel olduğu şüphesizdi. Üzerinde kare düğmeli iki kat iş takımı ve küçük kahverengi bir bere vardı.

Önce onu görmezden gelmeyi düşünsem de sonra vazgeçtim. Muhtemelen yalnız değildi ve yanındakini göremesem de kaslı adamlarından birinin beni onun yanına götüreceğinden emindim. O yüzden yolun yarısında durup yanına gittim. Ayağa kalkıp sıradan bir ev hanımıymış gibi, intikam ve cinayetten eser olmayan bir ifadeyle gülümsedi ve ben de uzattığı eldivenli elini sırf korkmadığımı göstermek için sıktım.

"Nerede?" diye sordum.

"Kim?"

"Tabii ki keskin nişancı. Şu saksıdaki palmiyenin arkasında mı yoksa? Belki de bardaki likör şişelerinin

arkasına saklanmıştır. Dikkat edin de yanlış gözlük takmasın yoksa her şeyi olduğundan farklı görebilir."

Haydut kraliçesi gülümsedi. Hatırladığımdan daha ufak tefek ama daha güzel olsa da güzelliği onu cazip hale getiren türden değildi. Kahverengi gözleri önce bana sonra da arkamdaki birine dikildi. Etrafıma baksam da kim olduğunu anlayamadım; otel lobisi bir konferansa katılıp bedava klimadan istifade ede ucuz takımlı iri adamla doluydu ve onun fedaisi de herhangi biri olabilirdi. Onunla tekrar karşılaştığımdan biraz temiz havaya benim de itirazım olmazdı; sadece ona bakmak bile sanki birisi ciğerime bir kurşun sıkacakmış gibi göğsümün daralmasına neden oluyordu.

"Güzel fikir," dedi. "Alexander'ın Barı ismini kastediyorum." Cılız bileğindeki Rolex'e baktı. "Çok da erken değil. Size bir içki ısmarlayayım Herr Ganz."

"Neden olmasın. Böyle bir yerde içkime zehir koymak daha zor olur."

"Bunu istesek çoktan ölmüş olurdun. Hiç şüphen olmasın. Diş macununa gizli bir madde koyardık. Radyum olabilir. Bu tür şartlarda standart uygulamadır. Radyum diş çürümesine apayrı bir boyut kazandırır. Morgdaki kurbanların dişlerinin tertemiz olduğunu söylüyorlar."

"Galiba marka değiştirsem iyi olacak. Nivea tütün lekesini çıkaramıyor. Ama artık eskisi kadar korkmuyorum. Öncelikle tabanca taşımaya başladım."

"Benden korkmana gerek olmadığına seni temin ederim."

"Bunu duyduğuma sevindim."

Onun peşi sıra barın sakin bir köşesindeki ve üzerinde "Rezerve" yazan bir masaya gittim. Garson geleceğimizi biliyormuş gibi orada bekliyordu. Mossad'a çalıştığı belli olsa da pek Yahudiye benzemiyordu. Naziler döneminde bir kez bile ırk eğitimi almamış bir polis olarak Yahudileri tanıma konusunda iyi değildim. Bazıları Yahudiye benzese de haydut kraliçesi ve garson benzemiyordu. Oturup iki viski söyledik. Çantasından bir Tareytons paketi çıkarıp rahat bir nefes alarak içmeye başladı ki bu ilk zayıflık işaretiydi.

"İçkim gelmeden önce bir tane yakmamak için azaltmaya çalışıyorum."

"Öyle azaltılmaz."

"Ne tavsiye edersin?"

"Sadece bir Nazi'yi öldürdükten sonra kutlama maksatlı içebilirsin."

"İşin aslı onu geçmişte yapsak da artık yapmıyoruz. Grawitz, Giesler, Geschke. Geçmişte tüm Avrupa'da çok faaldik."

"Sadece G ile başlayanları mı sana verdiler. Benim ismim de Ganz olduğundan gerilmeye başladım."

"Artık kendimizi hukuku ve adil mahkemeleri olan bir ülke gibi göstermeye çalışıyoruz. İşte Brunner'i de bu yüzden istiyoruz. Onu asmadan önce tüm dünyanın gözü önünde adil bir biçimde yargılayacağız."

"Adalet tarzınız hoşuma gitti hanımefendi. Hiç şüpheye yer yok. Önce yargıla sonra as. Ayrıntıları boş ver."

"Düşmanlarla çevriliyken şüpheye ayıracak vaktimiz yok. Suriye, Ürdün, Mısır. Sonunda kendimizi muhtemelen üçüne karşı müdafaa etmek zorunda

kalacağız. O yüzden yaptığımız her şeyden kati derecede emin olmamız şart."

"Geçen seferki karşılaşmamızda da bunu fark ettim. Merak ettim de gerçekten de çatıda bana nişan almış biri var mıydı?"

"Biz boşa tehdit etmeyiz."

"Özellikle de tehdit söz konusu olduğunda biraz boşluktan zarar gelmez. Pek çok kişi diğerlerine zarar verirken çok acele eder. Ben öyle görüyorum. Bence hepimiz biraz daha insani davranabiliriz."

"Senin işine yarayabilir ama biz Yahudilere göre değil."

Garson içkileri getirdiğinde kadın kendisininki alıp sanki çay içermiş gibi içti. Ben daha tedbirliydim; gerçek bir şeytanla içerken şeytanın içkisine çok dikkat etmek gerekirdi.

"Bu arada bir ismin var mı yoksa hâlâ önemli değil mi?"

"Rahel Eskenazi."

"Bu doğru mu?"

"Çoğu."

"Mossad'dan olduğunu düşünmekte haklıyım, değil mi?"

"Biz ona Enstitü ya da Glilot demeyi tercih ediyoruz."

"Bir sigortacı olarak bunu anlayabilirim. Gereksiz yere riske girmenin anlamı yok."

Haydut kraliçesi tavana bakıp başını salladı. Usulca, "Bu oteli hep sevmişimdir," dedi. "Seni buraya gönderdiklerine göre Almanya'da sigortacıların işleri iyi demek ki. Burası Göring'in gözde oteliydi. Kendisi lükse düşkündür."

"Bunu bilmek keyfini kaçırmıyor mu?"

"Göring'in akıbetini bildiğimden hayır. Hatta burayı daha çok sevmemi sağladı. Bana ahlaki düzenin ne kadar çabuk ihya edilebileceğini gösteriyor. Az çok. Göring'i yukarıda odasında ve baş düşmanının yan odada olduğundan habersiz dururken hayal etmek hoşuma gidiyor. Evet, benim hayal ettiklerim de bunlar." Tebessüm etti. "Ayrıca senin gibi birinin sigorta işinde harcandığını düşünüyorum."

"Araba sürmeme, sosis yememe ve haftada bir kez sarhoş olmama yetecek kadar para alıyorum. Almanya'da biz buna yaşamak deriz."

"Sigortacılar pek silah taşımaz."

"Taşısalar daha çok poliçe satarlardı."

"Yaşamak olabilir ama sana göre bir yaşam olduğu söylenemez Christof."

Omuz silkip cevap vermedim. Bence aklında bir şey vardı ve adım adım konuya girmeye çalışıyordu.

"Duydum ki pasaportunu geri almışsın," dedi. "Bu da bugün Atina'dan gideceğini gösterir."

"Evet. Sizi gördüğümde Akropolis'i görmeye gidiyordum. Haftalardır buradayım ve gidip bakmaya bir türlü zaman bulamadım. Eskisi gibi olmasa da yine de bakmaya değer."

"Başka zaman da görebilirsin. Bin yıl daha orada olacak."

"Evet, ama ben olmayacağım."

"Yunan polisi Max Merten'i tutuklamış."

"Henüz tutuklandığı söylenemez. Pasaportunu alıp onu Glyfada'daki güvenli bir eve yerleştirdiler.

Arthur Meissner'in mahkemesinde şahitlik yaptıktan sonra tutuklayacaklar. Anlaşmamız öyle. Onun açısından biraz daha iyi."

"Yunanistan'da mı? Hiç sanmam. Ama senin daha iyi hissetmeni sağlar ki önemli olan da bu, değil mi?"

"O da doğru." Omuz silktim. "Ben asıl Alois Brunner'i size teslim edemediğim için üzgünüm."

"Onu da bir gün yakalarız."

"Umarım."

"Ciddi misin?"

"Tabii ki. Brunner gibiler Almanların adını kötüye çıkarıyor. Ayrıca onun bulunmasına Almanlardan daha çok kim yardım edebilir? Bu hususta Adenauer'in siyasetini desteklediğimi pek söyleyemem. Bence ileride başımızı ağrıtacak. Merten'i Yunanlara teslim olmaya ikna etmemin nedenlerinden biri de bu."

"Onu asacağımız kesin."

"Diğer nedeni de bu."

ELLİ BEŞ

Haydut kraliçesi, "Max Merten'e yönelik suçlamalar tutmayacak," dedi. "En azından Yunan mahkemesinde. Çok sürmez."

"Neden? Bir sürü şahit hâlâ yaşıyordur. Soykırım kurbanı ve kamplardan sağ dönmüş Selanikliler onun aleyhine şahitlik eder. Naziler hepsini öldürmemiştir."

"Çok safsın. Bunun adalet, soykırım ya da insanlığa karşı işlenen suçlarla bir ilgisi yok. Perde arkasında senin bilmediğin bir sürü şey olup bitiyor. Yunanların, Merten'i düzgün biçimde yargılar gibi davranacağı şüphesiz ve halka da bunu güzelce yutturacaklar. Savcı Toussis ülkenin talihsizliğinden bahsederken Ajax'ı bile gölgede bırakacak. Hatta hâkim hapis cezası bile verebilir. Ama Merten'in hükümette bu kadar arkadaşı varken hapis yatması zor."

"Hangi hükümetten bahsediyorsun?"

"Güzel soru. Kendine bir sor bakalım neden Yunanlar savaş suçları yüzünden yargılamak için herhangi birinin iadesini Almanya'dan istemedi?"

"Söyle bakalım. Nedenmiş?"

"Yakın zamana kadar gayet basitti: Yunan hükümeti Almanya'nın savaş tazminatı ödemesini istiyordu. Yarım milyar dolar karşılığında Yunanistan'da işlenen tüm savaş suçlarına af çıkarmayı teklif ettiler. Bu tazminatın büyük bölümü de Selanik Yahudilerinden çalınan altının karşılığıydı. Ama Alman hükümeti reddedip bunun şantaj olduğunu söyledi. Haklıydılar. İşte Arthur Meissner bu yüzden mahkemeye çıkarıldı. Almanya'ya, ayak sürümeye devam ederse neler olabileceğini göstermek istediler. Nihayetinde Yunanistan NATO üyesi ve Yunanistan diğer NATO üyesi ülkelerde oturan Alman vatandaşlarının iadesi için talepte bulunmaya başlarsa bu utanç verici olur."

"Max Merten pek de önemsiz sayılmaz," dedim. "Adam savaş suçlusu. Kendisi kimseyi öldürmemiş olabilir ama sizin halkınızdan milyonlar çalıp onları kaderlerine terk etti."

"Ah, o doğru. Bunu sana daha önce söylemezdim ama aslında o altının büyük bölümü 1943 yılında bir SS treniyle Almanya'ya gönderildi ve şu anda bir İsviçre bankasında duruyor; Batı Alman hükümeti bunu biliyor; o miktarın çok küçük bir bölümünün Merten ve Brunner tarafından kendileri adına o gemiye kondukları da biliniyor."

"Merten ve Meissner sana ne söylemiş olursa olsun Peloponez açıklarındaki bir batıkta bekleyen bir altın yığını yok. Bence Max Merten'in Yunanistan'da bulunmasının asıl nedeni, isteyerek ya da istemeyerek, Batı Almanya'nın casusluğunu yapmasıdır. Bence bunu Alman istihbaratından birisi –muhte-

melen Hans Globke– uydurdu. Böylece Yunan hükümetini Almanya'ya altın gelmediğine ikna etmek istediler. Bence seni oyuna getirdiler dostum. Bunu yapan da Batı Alman hükümetiyle işbirliği içerisinde olan Münih'teki patronların. Bence Max Merten bir yıla kalmadan Münih'e dönecek ve zahmetlerinin karşılığını da fazlasıyla alacak."

"Hayatta inanmam. Rahel, gerçek adın bu mu bilmiyorum ama söylediklerin mantıksız ve fazlasıyla uçuk. Merten bu gezinin maliyetini Münih'te işlediği başka bir suç sayesinde karşıladı. Batı Alman hükümeti onu destekliyorsa böyle bir şeyi neden yapsın?"

"General Heinrich Heinkel'den bahsediyorsun, değil mi? Enstitüde bir zamanlar ilgilendiğimiz yaşlı bir Nazi. Alman BND, General Heinkel'e para veren Stasi'nin temelli ortadan kalkmasını istedi. Bunu yaptıktan sonra da o parayla Merten'in masraflarını karşılamaya karar verdiler. Christian Schramma arada bir BND adına çalışır. Eski bir polis olarak bu tür şeylerin nasıl olduğunu bilirsin. Gizli bir operasyon genelde bir diğeriyle birlikte yürütülür. Ayrıca istihbarat teşkilatları Schramma gibi bir sürü suçluyu kullanır. Böylece kimseye belli etmeden operasyonu yürütür ve gerektiğinde de inkâr ederler."

"Mossad'a böyle mi girdin?"

Haydut kraliçesi sabırla gülümsedi. Tahmin ettiğimden çok daha sabırlı biri çıkmıştı. "Geçmişte askeri istihbaratımızda, Amman'da albaydım. Bunu anlatıyorum çünkü senden bir iyilik istediğimde beni ciddiye almanı istiyorum Christof. Tabii gerçek ismin buysa."

"Hâlâ Max Merten konusunda neden saflık ettiğimi tam anlatmadın. Merten neden böyle bir tezgâhın parçası olsun? Neden hayatının kalanını hapiste geçirme riskini göze alsın?"

"Tezgâhın parçası olup olmadığından emin değilim çünkü henüz boyutlarını tam olarak kestiremedim. Ama hayatının kalanını hapiste geçirme riski olmadığını biliyorum. Gerçek bir sigortacı olsaydın bu riski sıfır olarak kabul ederdin. Açıklamam geçmişte herkesin anlayabileceği kadar kolay olabilirdi ama artık bu mevzunun basit tarafı kalmadı. Martta imzalanan Roma Anlaşması her şeyi değiştirdi."

"Hiç değilse AET'nin ne ilgisi olduğunu açıkla."

"Roma anlaşmasını Konrad Adenauer'le birlikte imzalayan kişinin Profesör Walter Hallstein olması seni şaşırtmadı mı?"

"İsim bir yerden tanıdık. Galiba Münih'teyken Schramma söylemişti."

"Hallstein bazı Nazi teşkilatlarının üyesidir ve savaştan sonra da Max Merten'le iş ortağı oldu. Walter Hallstein, Avrupa Ekonomik Topluluğu heyetinin ilk başkanı olacak."

"Hâlâ bağlantısını çözemedim."

Rahel Eskenazi gülümsedi. "Sana karışık olduğunu söylemiştim. Bazen ben bile anladığımdan emin olamıyorum. Üstelik daha anlatmaya başlamadım bile. Yunanistan'ın yeni AET'ye başvurduğunu biliyorsun. Ama Alman kaynaklarım bana eğer Max Merten tahliye edilmezse Adenauer ve Hallstein'ın bu başvuruyu veto edeceğini söyledi. Bu arada Yunan kaynakların da Yunanistan'ın onlara mey-

dan okuyup her şeye rağmen onu mahkemeye çıkaracağını ama ceza almasının ardından cezasını çekmesine fırsat vermeden onu Almanya'ya geri göndereceğini söyledi. Onun hürriyeti ve diğer Almanlara genel af ilan edilmesi karşılığında Adenauer ve Hallstein hem Yunanistan'ın AET'ye üye olmasını kabul edecek hem de Yunanistan'a Alman Merkez Bankasından, Yunanistan'ın geri ödemeye hiç niyeti olmadığı iki yüz milyon dolarlık kredi verecekler. Gerçi Almanların ne düşündüğünden emin değilim. Onlara göre AET üyeliği bütün yaşananları telafi etmeye fazlasıyla yetebilir. Bu yeni ekonomik birliğin üyelerine ne tür faydalar sağlayacağını hayal bile edemezsin. Ama en çok da Almanya'nın lehine olacak. Bu işten en kârlı çıkan Almanya olacak ve eğer Almanya, Yunanistan'a sırtını dönerse de en çok Yunanistan zarar edecek. Mesela Yunanistan'ın Almanya'ya ihraç ettiği tüm tütüne sence ne olacak?"

Haydut kraliçesi viskisini bitirip, emir vermeye alışık biri gibi parmağını şaklatarak iki tane daha istedi. Eskiden albay olduğunu söylemişti ve bundan şüphem yoktu. Bitirdiği sigarasının yerine bir tane daha yakıp arkasına yaslandı. Kolları maun ahşapla aynı renkteydi ve muhtemelen onun kadar da sağlamdı. Onu Araplarla savaşırken hayal etmem zor olmadı.

"Merten'i Yunan yetkililere teslim etmekle iyi bir şey yaptığını sanıyorsun," dedi. "Ama bize göre o en başından beri yakalanmayı tasarlıyordu."

"Ya Brunner? Altın yüzünden üç kişiyi öldürdüğünü unuttun mu?"

"BND'dekilerin Brunner'in burada ortaya çıkacağını hesaba kattıklarını sanmam. Bence planın yoldan çıktığı nokta da o oldu. Altına gelince, o teknede bir milyonluk altın olduğundan bile şüpheliyim. Muazzam bir para sayılmasa da Alois Brunner gibi bir sıçan için yeter de artar bile. Haliyle 1943'te Almanya'ya gönderilen milyonların yanında hiç sayılır. Yahudilerden çalmak kolay ama Kripo dedektifi olduğunu hesaba katarak soruyorum, sence Eichmann, Brunner ve Merten, SS'ten bir şeyler çalmaya cesaret edebilir miydi? Yakalansalar soluğu toplama kampında almazlar mıydı?"

"Evet, düşündüm de pek muhtemel değil."

"İnan bana olup bitenlerin tek amacı tüm Yunan hükümetini o altının Ege Denizinde, yerini sadece Max Merten'in bildiği bir batıkta olduğuna ikna etmektir. Böylece kimse o altınları Almanya'dan geri isteyemeyecekti. Zekice, değil mi?"

"Eğer doğruysa, evet."

"Bunu ispatlayabileceğimizi sanmıyorum. Ama birkaç önemli oyuncunun canını yakabiliriz. Mesela Adenauer'in Dışişleri bakanı Hans Globke. Onu biraz uğraştırabiliriz. Globke, Nürnberg Kanunlarını hazırladığı gibi Nazi içişleri bakanı olarak da son derece başarılıydı. Sözde Reich Vatandaşlık Kanunundaki payı da su götürmez. Biraz düşün Christof. Batı Alman hükümetinin dümenini tutan kişi Hitlerin en büyük Yahudi katillerinden. Şansölyenin sağ kolu ve danışmanı olduğu şüphesiz. Demek ki Adenauer tatile çıktığında Alman şansölyesi o olup Martin Bormann'ın günümüzdeki muadiline dönüşüyor. Bu da beni soracağım soruya getirdi. Münih'e hemen mi döneceksin?"

"Evet."

"Almanya'ya geri döndüğünde ve hazır olduğunda Hans Globke'yi halletmemize yardım eder misin?"

"Halletmekle neyi kastediyorsun? Öldürecek misiniz? 1953'te Globke'nin Nazi Amiri Wilhelm Stuckart'ı da sizin öldürdüğünüz söyleniyor."

"Gereken her şekilde halletmeyi kastediyorum."

"Öyle bir adamı hallederken bana ne ihtiyacınız olacak anlamış değilim."

"Bunu senden istiyorum çünkü ülkenin işlediği günahlara kefaret olması için bir şeyler yapmak istediğini hissediyorum. Belki kendin için de istiyorsun, bilmiyorum ama bence Teğmen Leventis'in Max Merten'i yakalamasına bu yüzden yardım ettin. Çünkü burada olanlar yüzünden vicdan azabı çekiyorsun."

İçkiler gelince haydut kraliçesi masaya konmasını bile beklemeden birini tepsiden kapıp içmeye başladı. Ama konuşmaya devam etmeden önce garsonun gitmesini bekledi.

"Kefaretin duygusal bir kelime olduğunu biliyorum. Musevilikte bu işlenen bir günahın affedilmesi için yapılması gerekenlere karşılık gelir. O yüzden belki de sana böyle bir fırsat sunduğum için ben de küfre girmiş oluyorum ama sana hayatının kalanında iyi bir şeyler yapma fırsatı sunuyorum. İsrailliler ve Yahudiler – enstitüde onlardan bolca bulabilirim. Ama hiçbiri yeterince tecrübeli değil. Bana Yahudi olmayan *Almanlar* lazım. Vicdan sahibi Almanlar. Senin gibi saygıdeğer bir işi ve istihbarat geçmişi olan Almanlar. Sen öyle birisin, değil

mi? Bu konularda iddia ettiğin kadar masum olduğunu sanmıyorum."

Başımı salladım. "Kendimi masum hissetmeyeli epey oldu."

"O zaman müşterek suçluluk konusunda her şeyi bilen birini dinle. Ben Yahudiyim. İki bin yıl önce İsa'nın öldürülmesinin cezasını çeken biziz. Gerçi o palavra için kefarete ihtiyacımız olduğundan ya da olsa da işe yarayacağından şüpheliyim. Ama birinin on yıl kadar önce olmuş bir şeyin telafi edilmesi için yardım edebileceğine inanıyorum. O birisi sen olabilirsin. Ülkenin geleceğini ve yeni ahlaki düzenini olumlu yönde değiştirebilirsin."

"Bunlar benim gibi küçük biri için çok büyük sözler."

"Kabul edersen öyle olmaz Christof."

"Max Merten'in serbest kalacağına gerçekten inanıyor musun?"

"Hemen değil ama yıl bitmeden olacağından eminim diyebilirim."

Biraz düşündüm. Zeki insanların istihbaratta çalışması çok sıra dışı değildi; ama haydut kraliçesinin idraki beni etkiledi – dışımdaki kabuğu aşıp içimdeki insana erişmeyi başarmıştı. Bu İsrailli casus İbrani bir peygamber gibi ruhumun derinliklerini görmüştü. Elini sıkmadan evvel ona dikkatle cevap verdim.

"Hans Globke konusunda nasıl yardım ederim bilmiyorum ama başka biri konusunda yardım edebilirim."

Parthenon'u yakından görüp kutsal bir eşyaymış gibi ona dokunabilmek için bir taksiyle Akropolis'e

gittim. Her yerde resim ve heykellerini gördükten sonra aslının bu kadar etkileyeceği olacağını tahmin etmemiştim. Acaba bizler gibi Antik Yunanlar da onu muhteşem bir mimari yapı olarak görmüşler miydi? Aksini düşünemiyordum – geçmişte insanlığın en büyük başarılarından biri olarak görünmemesi mümkün olmadığı gibi şimdi harabe halinde olduğundan insana kendi kırılganlığını da hatırlatıyordu. İnsana Eflatun ya da Aristo'nun kitaplarından birini okuyormuş gibi hissettirmede bir Yunan harabesi gibisi yoktur.

Athena Tapınağı olarak inşa edilen yapı beşinci asırda Hıristiyan kilisesi oldu ve pagan kökenine rağmen bir süre Hıristiyan hacıların uğrak noktalarından biri haline geldi. Acaba o tarihte Tanrı'nın isminin ne olduğu ya da artık susmuş olan Athena rahibelerinin ilahileri o kadar umurlarında mıydı diye merak ettim. Bence onlar için asıl önemli şey ölümsüz olanın kusursuzca kutlanmasıydı. En azından benim için öyle olduğu kesindi. Sesleri rahatça duyabiliyordum.

Osmanlı fethinin ardından bu kökeni meçhul taş yapı iki asır kadar cami olarak hizmet verdi. 1687'de tahkim edilip cephaneliğe çevrildi ve Venedikliler gelip onu topa tuttuklarında Parthenon kısmen tahrip oldu. Belki de bilimin bizi hangi noktaya götüreceğinin ilk işareti buydu. Ama bir şekilde hepsini atlatmayı başardı. 1832'den beri bu Dor harabesi Yunanistan'daki en önemli kültür alanlarından biridir ve şu an burada bulunmamın nedeni de budur. Bir saat sonra Garlopis beni havaalanına götürecek ve nedense sanki bir Hıristiyan hacı gibi

kendimi heyecanlı hissediyorum. Etrafta, maaşlı bir işte çalışıp her gün düzenli yemek yaptıkları gerçek bir dünyaya ait olan pek çok Amerikalı ve Japon turist var. Ama Parthenon'un cephesini görüp de benim gibi memleketi Berlin'i özleyen fazla insan olduğunu sanmıyorum. Brandenburg Kapısı, Yeni Guardhouse Anıtı ve Milli Galeri gibi neoklasik binalarla Berlin, Dionysus kültünden daha çok Yunanistan'ı andırıyor ve tahribatın ne olduğunu da herkesten iyi biliyor. Kızıl ordu gaddar pagan icraatını bitirdiğinde eski Berlin Adası ve Parthenon kopyaları asıllarına Stalin'in istediğinden daha çok benziyordu.

Bu taş sütun ormanı ve insanın neler yapabileceğinin nişaneleri arasında yürürken Parthenon gibi muhteşem şeyler de dahil olmak üzere her şeyin değişebileceğini düşündüm.

Madem öyle, demek ki Bernie Günther de değişebilirdi.

Geçmişe ait şeyler kinik gözlere bir daha iflah edilmez derecede tahrip edilmiş gibi göründüklerinde bile bir gelecekleri olma ihtimali vardır. Farklı bir gelecek olabilir ama en az diğerleri kadar önemlidir. Günther gibi Parthenon'un parçaları da hâlâ iflah olmazmış gibi görünüyor; cepheye giden yol düşmüş alınlık, hasarlı tepe taşı ve kırık sütunlarıyla bir inşaat sahası gibi; kim bilir belki de Parthenon'un tamiri ve muhafazası en az inşası kadar uzun sürecektir. Hatta korumak inşa etmekten çok daha yavaş bir süreç olduğundan daha uzun da sürebilir. Ama ya Türkler ve Venediklilerin kültürel vandalizminden söylenip daha ehil birinin

günün birinde çıkıp mekânı tamir etmesini bekler ya da bir vinç bulup birkaç mermer taşı kaldırıp bir iskele inşa etmeye girişirsiniz.

Bana ait aşk ilahileri ebediyen susmuş olabilir ama fark etmez. Zaten bu tür şeyler için çok yaşlıyım. Elli bilmiyor ama aslında bana büyük bir iyilik yaptı. Muhtemelen birbirimize iyilik yapmış olduk.

Ve bir zamanlar olduğum hali ve hâlâ içimde bir şeyleri yerine getirme isteğinin var olduğunu tasdik etmek için haydut kraliçesinin bana teklif ettiği yeni ahlaki düzene ihtiyacım vardı. Benim gibi boşlukta sürüklenen bir hayalet ancak bu sayede kendisini tekrar cismani hissedip gerçek kefaretin hayalini kurabilirdi.

YAZAR NOTU

Dr. Max Merten, Arthur Meissner duruşması sırasında mahkemede 1943 yılında işlediği vurgunculuk ve savaş suçları nedeniyle tutuklandı. Yunan Kraliçesi Frederica, (kendisi Almandır) Merten'in gözaltına alınmasını sorgulayarak, "Bay Savcı, Alman Yunan İlişkilerinin gelişmesinden galiba bunu anlıyor," demişti. Merten Averoff Hapishanesinde mahkemeye çıkmayı beklerken Batı Alman hükümeti tutuklanmasını protesto etti. İki yıl sonra 11 Şubat 1959'da Merten cinayet, vurgunculuk, altın kaçakçılığı ve Yahudilere karşı işlenen diğer suçlardan mahkemeye çıkarıldı. Mahkeme başkanı Albay Kokoretsas, Selanik Yahudi Cemaati avukatlarının mahkemeye delil sunmasına müsaade etmedi; Yahudi davacıların sadece birey olarak ifade vermesine izin verilerek Yunanistan Yahudilerine karşı işlenen suçların boyutu büyük ölçüde küçültüldü. Merten tüm suçlamaları reddetti ve savunma masraflarını Alman hükümeti karşıladı. Mart 1959'da Max Merten savaş suçlarından yirmi beş yıla mahkûm edildi. Merten sekiz ay yattıktan sonra Başbakan Konstantinos

Karamanlis'in 5 Kasım 1959'da ilan ettiği genel af sayesinde tahliye oldu. Mart 1960'da Yunanistan ve Almanya arasında 115 milyon mark (yaklaşık 26 milyon dolar) teşvik ödenmesini ihtiva eden bir "ekonomi anlaşması" imzalandı. Yunanistan'ın başına gelenlerle kıyaslandığında gülünç derecede küçük bir meblağdı. Almanya aynı zamanda Yunanistan'a "kredi" olarak başka ödemelerde bulunmayı da taahhüt etti. Max Merten, Almanya'ya geri dönüp hapiste yattığı zamanın karşılığını fazlasıyla aldı. 1960'daki Eichmann davasına katılmasa da yazılı şahitlikte bulundu ve 1971 veya 1976'da öldü. Yunanistan'a bir daha dönmedi.

Alois Brunner, SS'te görev yaptıktan sonra muhtemelen Alman istihbaratında çalışıp silah anlaşması yapmak için 1954'te Mısır'a gitti. Ardından Suriye'ye gitti ve orada muhtemelen Hafız Esat'ın istihbarat servisleri için çalıştı. Tam olarak ne yaptığı bilinmiyor. Drancy'de işlediği savaş suçları yüzünden 1954'te Fransa'da gıyabında ölüm cezasına çarptırıldı. 1985 yılında Şam'da Alman dergisi *Bunte*'yle mülakat yapan Brunner, Naziler adına yaptıklarından pişman olmadığını söyledi. İsrailliler iki kez onu öldürmeyi denedilerse de beceremediler. 1961'de bir mektup bombası yüzünden bir gözünü ve sol elinin parmaklarını kaybetti. İnanacağınız kaynağa bağlı olarak 2001 ya da 2010'da öldü. Öldüğü tarihte dünya üzerinde en çok aranan Nazi savaş suçlusuydu. Mezarı Şam'dadır.

Dr. Hans Globke, Nürnberg mahkemelerinde hem iddia hem de savunma makamı için delil sundu.

Federal hükümetin Eichmann mahkemesini yönlendirme teşebbüslerinin ardından 1963'te makamından ayrıldı; Globke'yi aklayan deliller Eichmann davası savcılarına BND tarafından teslim edildi. 1973 yılında ölen Globke ölmeden önce Konrad Adenauer tarafından Federal Almanya Cumhuriyeti Üstün Başarı Nişanıyla taltif edildi. Ölene kadar Adenauer ve CDU danışmanlığını sürdürdü.

Munich RE hakkındaki bilgimin kaynağı şirketin savaş sırasında yaptıklarını hiçbir şekilde gizlemeyen kendi internet sitesine aittir. Sitede Munich RE yönetim kurulu başkanı Kurt Schmitt'in 1933'te Ekonomi Bakanı olarak tayin edildiği ve onun ısrarıyla Nazi partisine katılan Alois Alzheimer'in yönetim kurulundaki tek parti üyesi olduğu yazılıdır. MRE'nin Auschwitz, Buchenwald, Dachau, Ravensbrück ve Sachsenhausen'daki baraka ve "faaliyetleri" sigortaladığı doğrudur. Savaştan sonra Schmitt ve Alzheimer, Amerikan ordusu tarafından gözaltına alındı. İkisi de ceza almasa da yönetim kurulu üyeleri içerisinde hapis yatanlar oldu. Alois Alzheimer 1950'de MRE yönetim kurulu başkanı oldu ve şirketi 1968'e kadar yönetti. Keşke tüm Alman şirketleri geçmişleri hakkında MRE kadar açık olsalar! Bildiğim kadarıyla Munich MRE yönetim kurulu başkanının bir hastalığa ismini veren daha meşhur Alois Alzheimer'le bir akrabalığı yoktur.

1960 yılında *Der Spiegel* dergisi Merten'in Alman yetkililere verdiği ifadeden bölümler yayınladı. Merten bu ifadede Yunan hükümetinden bazılarının

Nazilere muhbirlik yaptığı ve bunun karşılığında da Selanik'te Yahudilerden alınan mülklerle ödüllendirildiklerini iddia ediyordu. Bu kişilerden bazıları 1963 yılında *Der Spiegel*'e dava açıp kazandı.

1967 darbesinin ardından Yunanistan'ı yedi yıl boyunca askeri cunta yönetti – Albaylar Dönemi. Binlerce komünist hapsedildi ya da uzak adalara sürgün edildi. Pek çoğu işkence gördü. 1975'te demokrasinin tesis edilmesinin ardından Yunanistan AET'ye başvurdu ve 1981'de üyeliği kabul edildi. Ülke, kabul şartlarını yerine getirmek için rakamlarda sahtekârlık yaparak 2001'de Euro bölgesine de kabul edildi; o tarihten beri ülke taviz vermeye niyeti olmayan Avrupa Merkez Bankasına olan borçlarının altında ezilmektedir.

Selanik Yahudilerinin altınları iade edilmedi. 1945'te büyük miktarda Nazi altını Reichsbank'tan İsviçre'ye "himaye edilmesi" için taşındı. 1984'te yayımlanan *Nazi Gold* adlı kitabında Ian Sayers ve Douglas Botting mevzubahis altının bugünkü piyasa değerinin on milyar dolar olduğunu söylemektedir. Elbette *Kelly's Heroes* (1970) filmini izleyen herkes o altının Clint Eastwood ve Telly Savalas tarafından çalındığını bilmektedir.

2003'te Konrad Adenauer, Alman Televizyonu ZDF'deki bir oyalamada tüm zamanların en büyük Almanı seçildi.